

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

www.rbgp.pl, e-mail: biuro@rbgp.pl

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU PLANU
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

autor: Krystyna Mieszkowska

opracowanie graficzne: Marek Wiśniewski

współpraca: Magdalena Racinowska-Ratajska

Leszek Jastrzębski

Tomasz Zieliński

Szczecin,
październik 2010

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	7
2. UWAGI METODYCZNE	10
3. PROJEKT PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	14
3.1. ZAWARTOŚĆ ANALIZOWANEGO DOKUMENTU	14
3.2. STAN ISTNIEJĄCY WYNIKAJĄCY Z DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	19
3.3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZAPISÓW PROJEKTU PLANU	24
4. STAN ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	29
4.1. WALORY I ZASOBY	29
4.1.1. Strefy morfologiczno-krajobrazowe	29
4.1.2. Klimat	34
4.1.3. Wody	35
4.1.4. Kopaliny	39
4.1.5. Odnawialne źródła energii	40
4.1.6. Gleby	41
4.1.7. Roślinność	41
4.1.8. Świat zwierzęcy	46
4.1.9. Dziedzictwo kulturowe	50
4.2. STAN JAKOŚCIOWY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	51
4.2.1. Zagrożenia naturogeniczne	52
4.2.2. Zagrożenia antropogeniczne	53
5. OCHRONA ŚRODOWISKA	61
5.1. AKTUALNY STAN OCHRONY ŚRODOWISKA	61
5.1.1. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody	61
5.1.2. Inne obszary i obiekty prawnie chronione	62
5.2. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	66
5.3. ZGODNOŚĆ CELÓW I KIERUNKÓW ZAPISANYCH W PROJEKCIE PLANU Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYJĘTYMI W DOKUMENTACH MIĘDZYNARODOWYCH, KRAJOWYCH I REGIONALNYCH	68

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PLANU	74
7. ODDZIAŁYWANIE ZAPISÓW PROJEKTU PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	75
7.1. MATRYCA ODDZIAŁYWAŃ	75
7.2. USTALENIA	tablica
7.3. ZALECENIA	tablica
7.4. PROJEKTY	77
7.5. REKOMENDACJE	77
7.6. ODDZIAŁYWANIA SKUMULOWANE	78
7.6.1. Szczeciński Obszar Funkcjonalny	78
7.6.2. Koszalińsko-Kołobrzeski Obszar Funkcjonalny	83
7.6.3. Strefa centralna	86
7.6.4. Zalew Szczeciński i wyspy	88
7.6.5. Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy (CETC)	91
7.7. ODDZIAŁYWANIA ZNACZĄCE	93
7.8. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE	96
8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO PROJEKTU PLANU	98
9. PROBLEM ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	102
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI PROJEKTU PLANU	103
11. PODSUMOWANIE	104
12. MATERIAŁY WYKORZYSTANE W OPRACOWANIU	123

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

Mapy włączone do tekstu – skala 1 : 800 000 (format A3)

- Województwo zachodniopomorskie – stan istniejący wynikający z dotychczasowego zagospodarowania
- Zasoby środowiska
- Zagrożenia środowiska przyrodniczego
- Obszary ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego
- Dominujące funkcje użytkowe i główne kierunki działań na tle jednostek krajobrazowych
- Projektowana ochrona środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
- Proponowana struktura funkcjonalno-przestrzenna
- Szczeciński Obszar Funkcjonalny

Mapa zbiorcza – Wybrane skutki realizacji zapisów planu – skala 1 : 250 000

1. WSTĘP

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone na podstawie umowy zawartej 28 kwietnia 2010 r. pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim – Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie a jego autorką, mgr Krystyną Mieszkowską.

Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa jest wykonaniem obowiązku, jaki nakłada art. 46 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zmianami) i stanowi część postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządzenia zmiany *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego* (uchwała nr 789/10 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z 28 maja 2010 r.). Zakres prognozy określa art. 51 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy. Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa w wersji, którą wykonano w Regionalnym Biurze Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie po jego uzgodnieniu z odpowiednimi organami w październiku 2010 r. W związku z tym dokonano odpowiednich korekt prognozy, wykonanej w czerwcu 2010 r.

W prognozie wykorzystano przede wszystkim informacje i analizy zawarte w sporządzonym uprzednio opracowaniu ekofizjograficznym¹, *Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego*, *Koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego* i materiałach roboczych do planu zagospodarowania przestrzennego województwa udostępnionych przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, a także materiały własne autorki opracowania, uzupełniając je w miarę możliwości o uaktualnione dane. Trzeba podkreślić, że stan rozpoznania warunków środowiskowych na poziomie wojewódzkim jest w zachodniopomorskim nadal nierównomierny – szczegółowość/uogólnienie danych różni się zarówno w odniesieniu do poszczególnych komponentów i procesów (niektórych nawet brak jak np. zbiorczego opracowania dotyczącego zieleni urządzonej), jak i poszczególnych części województwa (gorsze rozpoznanie w części wschodniej).

Prognoza zawiera załączniki graficzne w postaci map w tekście w skali 1 : 800 000 oraz mapy zbiorczej w skali 1 : 250 000 pt. „Wybrane skutki realizacji zapisów planu”.

Spis wykorzystanych materiałów znajduje się na końcu opracowania (rozdz. 12).

¹ *Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego* – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego – Szczecin 2010 (materiał niepublikowany)

Oceny i wnioski zawarte w prognozie odnoszą się do całości ustaleń wyłącznie tego projektu planu, z którym prognoza jest przedkładana.

Do zagadnień omawianych w niniejszej prognozie stosują się następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. nr 142 poz. 1590 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. nr 96 poz. 603 z późn. zmianami)
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 444 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995 r. Nr 16, poz. 78, z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz.1502, z późn. zmianami):
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo górnicze i geologiczne (Dz.U. nr 27, z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167, poz.1399)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313 z późn. zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510)

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47, poz. 281)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008)

2. UWAGI METODYCZNE

Zakres prognozy oddziaływania na środowisko, zawarty w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, odnosi się do treści wielu dokumentów różniących się między sobą skalą, zawartością merytoryczną i stopniem ogólności. Głównym celem prognozy oddziaływania na środowisko projektów planów zagospodarowania przestrzennego nie jest ocena przyjętych w nich rozwiązań, ale określenie, analiza i ocena ich oddziaływań na środowisko przyrodnicze i kulturowe, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań na obszary Natura 2000, a także wskazanie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację oddziaływań negatywnych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest tylko pierwszą i najbardziej ogólną dyspozycją, w ramach której sekwencja kolejnych decyzji doprowadzi do zlokalizowania i zaprojektowania sposobu funkcjonowania określonych w nim przedsięwzięć w środowisku. Zapisy planu wynikają z konieczności godzenia ze sobą na równych prawach wielu, często konfliktowych, przesłanek i interesów (także ochronnych!), co ma służyć poprawie ładu przestrzennego przy niepełnej wiedzy na temat na ogół mocno rozciągniętej w czasie kolejności wydarzeń, świadomości dużej autonomii podmiotów planu i braku bezpośredniego przełożenia między dyspozycjami planu a środkami materialnymi na jego realizację.

Prognozowanie oddziaływania planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko jest więc zadaniem obciążonym wysokim stopniem niepewności i z samej swej istoty zawiera oceny hipotetyczne, oparte bardziej na prawdopodobieństwie i zasadach logicznego wnioskowania, niż konkretnych wyliczeniach dla realizowanych w przyszłości przedsięwzięć. Każda prognoza jest więc zawsze tylko prawdopodobna, a nigdy pewna i dlatego nie podlega uchwalaniu.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza uprawnień gmin w zakresie planowania miejscowego, nie stanowi też podstawy prawnej wydawania decyzji administracyjnych. Jest jednak aktem kierownictwa wewnętrznego – wiąże organy i jednostki organizacyjne samorządu województwa oraz inne organy w zakresie dokonanych z nimi uzgodnień. W związku z tym omawiany projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego zawiera zapisy działań o różnej ważności, stopniu ogólności czy zakresie przestrzennym, co rzutuje na sposób przeprowadzenia analiz w niniejszej prognozie. Niektóre z nich posiadają już swoje prognozy oddziaływania na środowisko, znalazły jednak one niewielkie odzwierciedlenie w niniejszym opracowaniu ze względu na przyjętą w nim metodę analizy (rozdz.7.1.).

Podstawowym sposobem minimalizacji negatywnych skutków środowiskowych jest wybór najmniej konfliktowej lokalizacji danego przedsięwzięcia. W przypadku wystąpienia problemów ich rozwiązywanie należy rozpocząć na możliwie wczesnym etapie planowania. Dlatego – choć nie określono w prawie sposobu dalszego wykorzystania prognozy po uchwaleniu planu – niniejsze opracowanie, analizując oddziaływanie na środowisko zapisów projektu planu zagospodarowania

przestrzennego województwa, pełni funkcję informacyjną i ostrzegawczą w stosunku do zależnych od niego dokumentów planistycznych (w szczególności studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Ponadto wskazuje, jakie problemy dotyczące ochrony i kształtowania środowiska muszą nadal być brane pod uwagę i rozwiązywane, a także – czym może grozić brak odpowiednich rozwiązań. W prognozie uwzględniono oddziaływania najsilniej obciążające środowisko, ale sygnalizowane zagrożenia mogą nie wystąpić w przyszłości lub mieć inny (łagodniejszy) charakter, o ile podejmie się odpowiednie działania zapobiegawcze na dalszych etapach decyzyjnych. Skutki środowiskowe zapisów projektu planu będą też różne w stosunku do działań określonych w nim jako ustalenia (działania wprowadzane do planów niższych szczebli pod rygorem ich niezgodnienia), zalecenia (decyzja o wprowadzeniu działania do planu niższego szczebla należy do podmiotu go opracowującego, który może z niego zrezygnować), projekty czy rekomendacje.

Należy także podkreślić, że plany zagospodarowania przestrzennego, przez sam fakt regulacji gospodarowania przestrzenią, przyczyniają się do zachowania walorów środowiskowych na objętych nimi terenach, a także zawierają szereg zapisów ograniczających ujemny wpływ istniejących lub projektowanych sposobów zagospodarowania terenu, promując właściwe wykorzystanie zasobów środowiska, co w niedostatecznym stopniu znajduje wyraz w zapisach ustawowych (sugerujących jedynie oddziaływania niekorzystne). Analizując wpływ ustaleń projektu planu na środowisko, należy więc wskazać także jego potencjalnie pozytywne oddziaływanie.

Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, projekt planu zagospodarowania województwa wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zostanie poddany opiniowaniu przez właściwe organy oraz udostępniony społeczeństwu w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokumenty te powinny zatem służyć także podnoszeniu poziomu wiedzy o środowisku wśród decydentów i społeczności lokalnej. Ani plan, ani tym bardziej prognoza jego oddziaływania na środowisko, nie mogą więc być formułowane w niezrozumiałym dla ogółu języku fachowym, przez co zbędne jest jej dodatkowe streszczanie (ten zapis ustawowy należy odnieść do dokumentów branżowych np. programów dotyczących energetyki, telekomunikacji, gospodarki wodnej, używających sformułowań technicznych). Poniżej zamieszczony został jednak słowniczek trudniejszych terminów użytych w niniejszym opracowaniu (o ile nie mają definicji ustawowej), a w rozdz.11 prognozy przedstawiono podsumowanie zawartych w niej treści pełniące funkcję takiego streszczenia.

Ze względu na zwartość tekstu, logikę całości i unikanie powtórzeń, treści wymagane przez podpunkty szczegółowe art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przedstawiono w innej kolejności w następujących rozdziałach:

- Rozdz. 2 – Uwagi metodyczne – pkt. 1 b)
- Rozdz. 3 – Projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego – pkt. 1 a)
- Rozdz. 4 – Stan środowiska województwa zachodniopomorskiego – pkt. 2 a), 2 b)

- Rozdz. 5 – Ochrona środowiska – pkt. 2 b), 2c), 2 d)
- Rozdz. 6 – Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji planu – pkt. 2 a)
- Rozdz. 7 – Oddziaływanie zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego na poszczególne komponenty środowiska – pkt. 1 d), 2 e)
- Rozdz. 8 – Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko projektu planu – pkt. 3 a)
- Rozdz. 9 – Problem rozwiązań alternatywnych – pkt. 3 b)
- Rozdz. 10 – Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji projektu planu – pkt. 1 c)
- Rozdz. 11 – Podsumowanie – pkt. 1 e)

Zgodnie z art. 53 ww. ustawy zakres niniejszej prognozy uwzględnia również ustalenia dokonane pomiędzy Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego a Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Szczecinie (pismo z dnia 2 kwietnia 2009 r.) i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie (pismo z dnia 22 kwietnia 2009 r.).

Słowniczek trudniejszych terminów

- abrazja – proces przekształcania dna morskiego przy brzegu przez materiał niesiony przez prądy i falowanie, w wyniku czego powstają klify
- antropopresja – niezorganizowane, w różnym stopniu destrukcyjne oddziaływanie obecności i działalności człowieka na wszystkie elementy środowiska przyrodniczego
- bariera migracyjna – element infrastruktury liniowej lub zespół budowli przecinający szlak migracyjny zwierząt w sposób istotnie utrudniający lub uniemożliwiający im swobodne przemieszczanie
- dysharmonijny element krajobrazu – element obcy lub agresywny w krajobrazie otwartym (np. wieże nadajników telekomunikacyjnych) lub kulturowym (np. wysokie budynki z wielkiej płyty w otoczeniu zabudowy historycznej), zakłócający jego odbiór estetyczny
- gatunki inwazyjne – gatunki roślin lub zwierząt o znacznej ekspansywności, które rozprzestrzeniają się naturalnie lub z udziałem człowieka i stanowią zagrożenie wyginięciem dla gatunków miejscowych
- kanalizacja penetracji rekreacyjnej – ograniczanie różnymi środkami (drożki, kładki, miejsca odpoczynku) swobodnej penetracji środowiska przez ludzi i kierowanie ich w miejsca odporne na degradację
- klif – stroma, często pionowa ściana brzegu morskiego lub jeziornego, utworzona wskutek podmywania brzegu przez fale
- krajobraz semi-naturalny – krajobraz stworzony lub przekształcony przez człowieka z zachowanymi lub nabytymi cechami naturalności (typowy przykład – las)
- obszary OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków sieci Natura 2000
- obszary SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk sieci Natura 2000

- procesy antropogeniczne – procesy zapoczątkowane przez bezpośrednią lub pośrednią działalność człowieka w środowisku
- procesy glaciektoniczne – procesy w podłożu powodowane przez nacisk lub/i tarcie lądolodu, wyciskanie podłoża, powodujące powstawanie sąsiadujących ze sobą fałdów, uskoków, łusek o nieciągłym charakterze
 - recesja lądolodu – cofanie się czoła lądolodu
 - reintrodukcja – ponowne wprowadzenie na stare miejsca bytowania, rodzimych gatunków zwierząt i roślin, kiedyś tam żyjących, lecz wcześniej wytępionych
 - renaturyzacja – proces przywrócenia środowisku stanu możliwie bliskiego stanowi sprzed wprowadzenia w nim zmian przez człowieka
 - sandr – rozległy, bardzo płaski obszar zbudowany ze żwirów i piasków wypłukanych i osadzonych przez wody pochodzące z topnienia lądolodu
 - strefa ekotonowa – naturalna strefa przejściowa na granicy lasu z polem lub łąką, charakteryzująca się dużym bogactwem gatunkowym oraz zróżnicowanym, strefowym układem pasów roślinnych
 - suburbanizacja – proces wyludniania się centrum miasta i rozwoju stref podmiejskich (suburbia), skąd mieszkańcy dojeżdżają do pracy w centrum
 - suprastruktura logistyczna – urządzenia i instytucje bezpośrednio produkcyjne, magazyny, place składowe z wyposażeniem, urządzenia transportu wewnętrznego itp.
 - układ Christallera – rozmieszczenie miejscowości wynikające z pełnionych przez nie funkcji centralnych, tzn. takich działalności, które obsługują ludność mieszkającą na obszarze ich wpływu
 - warunki topoklimatyczne – ogół komponentów środowiska, zarówno naturalnych, jak i stworzonych przez człowieka (przede wszystkim ukształtowanie i rodzaj pokrycia terenu, ekspozycja w stosunku do stron świata, stosunki wodne) wpływających na parametry meteorologiczne i modyfikujących w danym miejscu ogólne warunki klimatyczne obszaru
 - założenie urbanistyczne – wyróżniający się na obszarze miejskim, zakomponowany układ budynków, budowli, terenów zieleni wraz z przestrzeniami między nimi
 - zanieczyszczenia obszarowe – zanieczyszczenia powstające na dużych obszarach (np. zanieczyszczenia wód na gruntach użytkowanych rolniczo, zanieczyszczenia powietrza powstałe w wyniku ogrzewania piecami w miastach) i dostające się do środowiska w sposób niezorganizowany
 - zjawiska ekstremalne – zjawiska meteorologiczne takie jak: gwałtowne i intensywne opady, silne wiatry, burze, sztormy, trąby powietrzne, powodujące często klęski żywiołowe

3. PROJEKT PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

3.1. ZAWARTOŚĆ ANALIZOWANEGO DOKUMENTU

Podstawą prawną opracowania projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa są ustawy:

- o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz. U. z 2001 r. nr 142 poz. 1590 z późn. zm.),
- o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. nr 80, poz. 17 z późn. zm.).

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plan zagospodarowania przestrzennego województwa obligatoryjnie powinien określać:

- podstawowe elementy sieci osadniczej, powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunki powiązań transgranicznych,
- system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków, jak również dóbr kultury współczesnej,
- rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a w szczególności obiektów infrastruktury społecznej, technicznej, transportu, turystyki oraz gospodarki morskiej i gospodarki wodnej,
- obszary problemowe wraz z zasadami ich zagospodarowania oraz obszary metropolitalne,
- obszary wsparcia,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin.

Ustawa precyzuje również, że w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa i koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, a także programy zawierające zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

Analizowany projekt planu został opracowany jako realizacja uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XXVIII/332/06 z dnia 27 marca 2006 r. (zmienionej uchwałą nr V/57/07 z dnia 24 kwietnia 2007 r.) o przystąpieniu do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego w celu dostosowania głównego dokumentu planistycznego województwa do nowych uwarunkowań prawnych, politycznych i społeczno-ekonomicznych, które zaistniały od momentu uchwalenia jego pierwszej edycji w roku 2002, a także realizacji wniosków wynikających z okresowej oceny planu dokonanej przez samorząd województwa w roku 2006.

Na treść projektu planu, którego dotyczy niniejsza prognoza, składają się 4 główne części:

- I. Wstęp
- II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
- III. Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego oraz działania służące ich realizacji
- IV. Narzędzia realizacji zadań określonych w planie

Część wstępna zawiera omówienie celu, zakresu i horyzontu czasowego planu, a także kompetencji samorządu województwa w dziedzinie planowania przestrzennego oraz przebiegu prac nad opracowaniem planu. Istotne jest wskazanie na zasięg terytorialny planu, który obejmuje obszar województwa zachodniopomorskiego w granicach administracyjnych określonych ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. nr 96 poz. 603 z późn. zm.), ale nie obejmuje obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej. Uwzględnia on jednak powiązania terenu województwa z tymi obszarami, o ile mają one wpływ na kształtowanie jego przestrzeni (obszary ochrony środowiska, farmy wiatrowe na wodach morskich, infrastruktura komunikacyjna morska i podmorska itp.). Ze względu na ścisłe powiązanie planu ze strategią rozwoju województwa zachodniopomorskiego dla obu dokumentów przyjęto taki sam horyzont czasowy – rok 2020.

Obszerna część uwarunkowań przedstawia miejsce województwa zachodniopomorskiego w perspektywie przestrzennej Polski i Europy oraz procesach integracji europejskiej, wskazuje na powiązania zapisów planu z ustaleniami międzynarodowych, krajowych i wojewódzkich dokumentów strategicznych oraz szczegółowo prezentuje obecny stan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Jako uwzględnione w zapisach planu wymienione są następujące dokumenty:

- dotyczące współpracy międzynarodowej, a w szczególności transgranicznej z Niemcami:
 - Projekt TransLogis, dotyczący badań infrastruktury transportowej w czterech sąsiadujących ze sobą regionach nadbałtyckich,
 - Projekt AB Landbridge, dotyczący „mostu transportowego” między Bałtykiem i Adriatykiem (w ramach programu INTERREG IIIB CADSES) i jego kontynuacja – projekt Sonora,
 - Baltic Gateway, projekt dotyczący lądowych połączeń transportowych portów nadbałtyckich,
 - Baltic Coast, projekt dotyczący zintegrowanego zarządzania obszarami przybrzeżnymi,
 - Współpraca Subregionalna Państw Morza Bałtyckiego (BSSSC), projekt dotyczący budowy korytarza transportowego wzdłuż Bałtyku,
 - HELCOM, projekt dotyczący zmniejszenia dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku i ochrony bioróżnorodności tego morza,
 - Partnerstwo-Odra,
 - Sieć Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX,
 - Program Niemiecko-Polskiego Obszaru Rozwoju Odra-Nysa (DPERON),
 - Program Ulysses, dotyczący badań obszarów transgranicznych,

- Koncepcja rozwoju przestrzennego wzdłuż granicy polsko-niemieckiej.
- podstawowe dokumenty szczebla krajowego:
 - Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015,
 - Narodowa Strategia Spójności 2007-2013,
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, diagnozująca pogarszającą się sytuację społeczno-ekonomiczną Szczecina i województwa zachodniopomorskiego (zwłaszcza jego centralnej części),
 - Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju z 2000 roku,
 - Program budowy dróg krajowych na lata 2008-2012,
 - Program dla Odry 2006,
 - Programy operacyjne: Infrastruktura i środowisko, Innowacyjna gospodarka, Kapitał ludzki
- strategie i programy wojewódzkie:
 - Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2020,
 - Strategia rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego do roku 2015,
 - Strategia rozwoju gospodarki morskiej województwa zachodniopomorskiego do roku 2015,
 - Strategia rozwoju sektora transportu województwa zachodniopomorskiego do roku 2015,
 - Strategia rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 roku,
 - Strategia sektorowa w zakresie ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego,
 - Strategia budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie zachodniopomorskim na lata 2006-2015,
 - Regionalna strategia innowacyjności w województwie zachodniopomorskim,
 - Strategia województwa zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej do roku 2015,
 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013,
 - Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015,
 - Plan gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy 2013-2018,
 - Program wspierania przedsiębiorczości, wzrostu innowacyjności gospodarki i kierunków przeciwdziałania bezrobociu w województwie zachodniopomorskim,
 - Wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2008-2012.

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego przedstawione są w następującym podziale:

- Zasoby środowiska przyrodniczego
- Ludność
- Sieć osadnicza

- Dziedzictwo kulturowe i ład przestrzenny
- Infrastruktura społeczna
- Gospodarka
- Infrastruktura transportowa
- Infrastruktura techniczna
- Obszary problemowe
- Szczeciński obszar funkcjonalny
- Obszary wiejskie
- Infrastruktura bezpieczeństwa państwa, tereny zamknięte
- Predyspozycje i bariery rozwoju przestrzennego województwa

Każda z wymienionych wyżej części zakończona jest przedstawioną w punktach diagnozą stanu dziedziny, którą przedstawia. Najobszerniejszą z wyżej wymienionych jest część poświęcona szczecińskiemu obszarowi funkcjonalnemu, jako głównemu obszarowi osadniczemu województwa, posiadającemu cechy odmienne od innych ośrodków i generującemu szereg specyficznych szans i problemów rozwojowych.

Cała część projektu planu dotycząca uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego województwa zilustrowana jest licznymi mapami, wykresami i tabelami.

Część projektu planu dotycząca kierunków zagospodarowania przestrzennego rozpoczyna się przedstawieniem strategicznych celów i zasad rozwoju przestrzennego województwa zachodniopomorskiego. Za cel strategiczny uznano:

zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący:
 integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową,
 spójności wewnętrznej województwa,
 zwiększeniu jego konkurencyjności
 oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców.

Generalną zasadą zagospodarowania przestrzennego województwa ma być takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby zachowane zostały zasoby i walory środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, zapewniające wysokie standardy życia mieszkańców. Przedsięwzięcia inwestycyjne i inne przekształcenia przestrzeni województwa muszą być realizowane w sposób niekolidujący z wymogami ochrony środowiska lub zapewniający pełną kompensację przyrodniczą za ewentualnie wyrządzone w środowisku szkody.

Jako cele szczegółowe, mające służyć realizacji celu strategicznego, wyznaczono:

- Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego
- Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa
- Ochronę i kształtowanie środowiska przyrodniczego
- Rozwój potencjału demograficznego województwa
- Przekształcenia sieci osadniczej
- Ochronę dziedzictwa kulturowego i krajobrazu
- Rozwój infrastruktury społecznej
- Wzrost gospodarczy

- Rozbudowę infrastruktury transportowej
- Rozbudowę infrastruktury technicznej i usług elektronicznych
- Likwidację problemów rozwojowych na obszarach problemowych
- Metropolizację szczecińskiego obszaru funkcjonalnego
- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa

W obrębie poszczególnych celów wskazane są kierunki zagospodarowania przestrzennego, spełniające warunki ich realizacji i działania podzielone na 4 kategorie:

- **ustalenia** – działania lub zasady, które będą wprowadzane do dokumentów planowania przestrzennego, przede wszystkim studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oraz do dokumentów krajowych i międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni województwa, a ich realizacja powinna się zamknąć w horyzoncie czasowym planu. Wprowadzenie ustaleń jest warunkiem uzgodnienia dokumentu przez marszałka województwa, jeżeli taka procedura jest przewidziana przepisami prawa.
- **zalecenia** – działania lub zasady, które powinny być brane pod uwagę przy sporządzaniu dokumentów planowania przestrzennego powstających na obszarze województwa, a także dokumentów krajowych i międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni województwa. Wskazują one sposoby realizacji celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego zapewniających spójność regionalnego systemu planowania przestrzennego. Uwzględnienie zaleceń w dokumentach planistycznych jest weryfikowane w trakcie ich opiniowania i wiąże jednostki samorządu województwa w procesie planowania przestrzennego.
- **projekty** – propozycje sporządzania dokumentów studialnych, planistycznych i strategicznych z dziedziny zagospodarowania przestrzennego województwa, dotyczących działań dotychczas niezrealizowanych lub realizowanych w niedostatecznym zakresie. Ich adresatami są samorządy terytorialne i inne instytucje, w gestii których leży opracowanie tych dokumentów lub ich inicjacja.
- **rekommendacje** – propozycje ustalenia zasad (np. norm prawnych) lub podjęcia działań dotyczących zagospodarowania przestrzennego województwa, skierowane do konkretnych podmiotów decyzyjnych (według ich kompetencji) na zewnątrz lub wewnątrz województwa.

Dla każdego działania wskazano obszar województwa objęty jego zasięgiem, a w przypadku rekomendacji – również obszary wykraczające poza granice województwa oraz podmioty, do których są one adresowane.

Syntezę tych zapisów stanowi wizja rozwoju przestrzennego województwa.

W ostatniej, czwartej części projektu planu omówione zostały prawne regulacje dotyczące przeniesienia jego zapisów do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zestawiono w niej obszerny katalog inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym realizujących programy rządowe i wojewódzkie oraz zebrano rekomendacje do krajowej i regionalnej polityki przestrzennej (w tym wnioski skierowane do regionów sąsiednich). Zwrócono też uwagę na inne, niż plany

zagospodarowania przestrzennego niższego szczebla, narzędzia realizacji zadań planu wojewódzkiego, takie jak: plany i programy rządowe i wojewódzkie, partnerstwo publiczno-prywatne, lobbying. Wskazując na konieczność monitoringu realizacji zadań określonych w planie przedstawiono zestaw wskaźników i mierników stanu zagospodarowania przestrzennego województwa, określony jako jeden z elementów szerszego systemu monitoringu rozwoju regionalnego i przestrzennego.

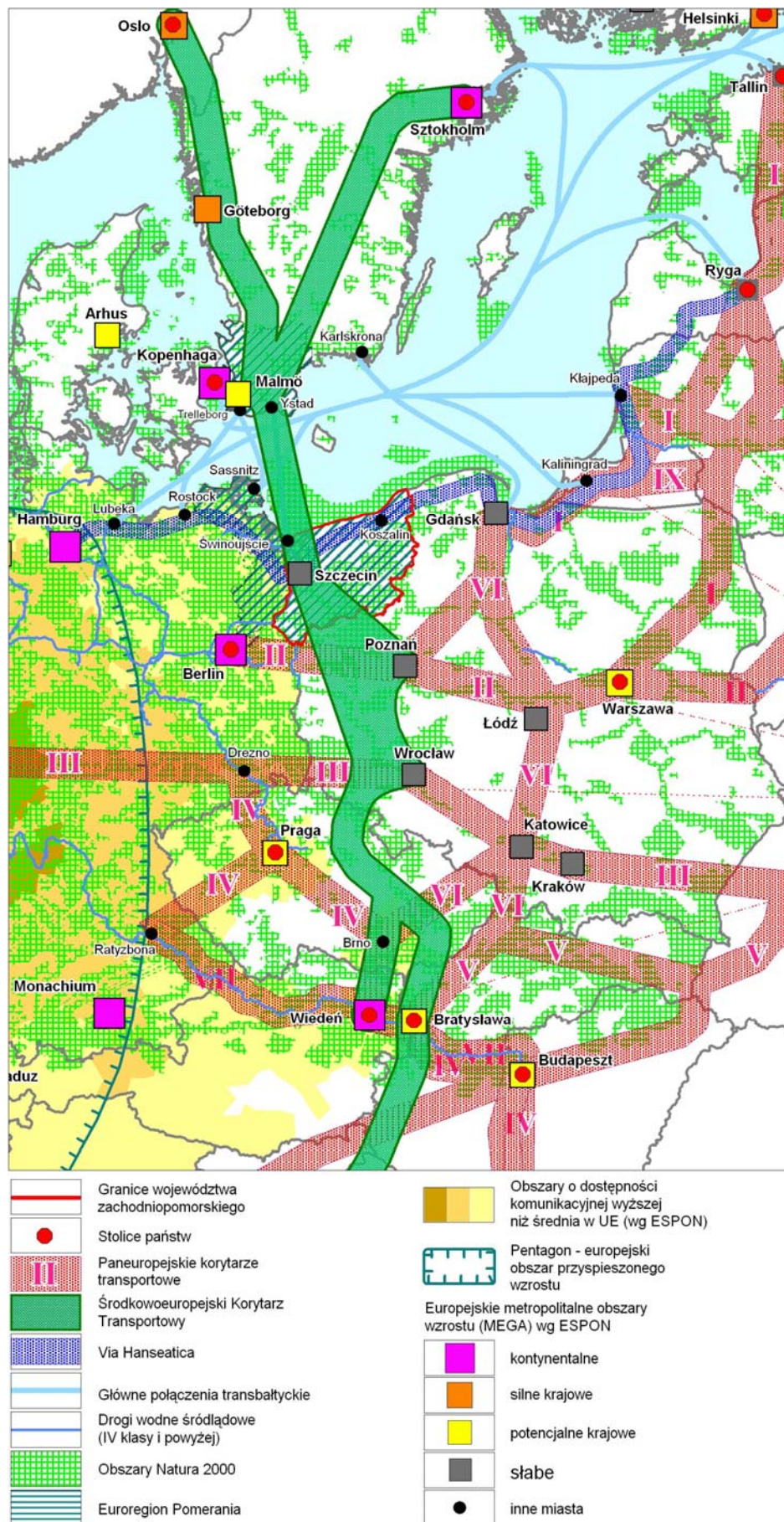
3.2. STAN ISTNIEJĄCY WYNIKAJĄCY Z DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo zachodniopomorskie powstało 1 stycznia 1999 r. w wyniku połączenia województw szczecińskiego i koszalińskiego oraz części województw gorzowskiego, pilskiego i słupskiego. Jest ono położone w północno-zachodniej części Polski nad Morzem Bałtyckim. Graniczy z województwami: pomorskim, wielkopolskim i lubuskim, a od zachodu – z Republiką Federalną Niemiec. Stolicą województwa jest Szczecin.

Większość gmin i powiatów województwa zachodniopomorskiego należy do Euroregionu Pomerania, w skład którego wchodzi też niektóre powiaty i miasta wydzielone kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie po stronie niemieckiej oraz gminy szwedzkiego regionu Skania. W Szczecinie ma siedzibę kwatera główna Wielonarodowego Korpusu Północ-Wschód NATO, a na terenie województwa – poligon i instalacje wojskowe wykorzystywane przez wojska Paktu Północnoatlantyckiego.

Województwo zachodniopomorskie zajmuje powierzchnię 22 892 km² (ok. 7,3% powierzchni kraju), dzieli się na 21 powiatów i 114 gmin, zamieszkuje je 1 692,3 tys. mieszkańców². 1 stycznia 2010 r. prawa miejskie otrzymało Tychowo, w związku z czym w województwie są obecnie 63 miasta, w których mieszka 69,2% jego ludności. Gęstość zaludnienia wynosi 74 osoby na 1 km² (przy średniej krajowej 124). Liczba ludności województwa stopniowo spada. Cechą charakterystyczną jest skupienie potencjału demograficznego w zachodniej i wschodniej części województwa, podczas gdy część środkowa jest słabo zaludniona.

² według stanu na koniec 2008 r.

Struktura użytkowania gruntów w województwie (w porównaniu do całego kraju) przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Województwo zachodniopomorskie		Polska	
	w tys. ha	w % powierzchni ogółem	w tys. ha	w % powierzchni ogółem
Użytki rolne	1132,4	49,5	18980,7	60,7
w tym:				
grunty orne	867,8	37,9	14002,0	44,8
sady	5,2	0,2	293,0	0,9
łąki	151,5	6,6	2302,4	7,4
pastwiska	76,6	3,3	1645,5	5,3
grunty rolne zabudowane	21,1	0,9	530,7	1,7
Lasy	801,4	35,0	9066,4	28,9
Grunty leśne	826,9	36,0	9251,4	29,6
Grunty zadrzewione i zakrzewione	19,3	0,8	244,7	0,8
Grunty zabudowane i zurbanizowane	96,2	4,2	1529,36	4,9
Grunty pod wodami powierzchniowymi	119,9	5,2	640,40	2,0
w tym:				
morskimi				
wewnętrznymi	46,6	2,0	79,20	0,3
płynącymi	66,7	2,9	490,10	1,6
stojącymi	6,5	0,3	71,10	0,2
Nie użytki	76,5	3,3	485,40	1,6

Źródło: Rocznik statystyczny GUS: Ochrona środowiska 2009 r. Leśnictwo 2009 r.

Położenie geograficzne województwa sprzyja aktywności gospodarczej dzięki sąsiedztwu z Niemcami oraz usytuowaniu na skrzyżowaniu ważnych szlaków transportowych (w tym morskich), przebiegających ze wschodu na zachód i z północy na południe. W węźle tych szlaków, w ujściu Odry leży centralny ośrodek historycznego Pomorza – Szczecin (406,9 tys. mieszkańców), ważny port morski na południowym wybrzeżu Bałtyku, w bliskiej odległości od brzegów Szwecji (Świnoujście-Ystad 168 km). Wraz z przyległymi gminami tworzy on aglomerację i potencjalny obszar metropolitalny o zasięgu transgranicznym. Drugim ważnym ośrodkiem regionu jest Koszalin (107,2 tys. mieszkańców), położony w północno-wschodniej części województwa. Innymi ważnymi ośrodkami miejskimi są: Stargard Szczeciński (70,1 tys. mieszkańców) oraz Kołobrzeg, Świnoujście i Szczecinek (po ok. 40 tys. mieszkańców).

Krajobraz województwa zachodniopomorskiego kształtują równoleżnikowe pasma wysoczyzn morenowych oraz prostopadła do nich dolina Odry. Najwyższe wzniesienie, w gminie Biały Bór, liczy 233 m n.p.m., najniżej położony punkt znajduje się w gminie Stepnica (–3 m p.p.m.). Środowisko przyrodnicze charakteryzuje się dużą powierzchnią wód śródlądowych, które zajmują 5,7% jego powierzchni (w tym Zalew Szczeciński i jez. Dąbie, piąte co do wielkości w kraju) oraz terenów

leśnych (35% powierzchni województwa). Największymi rzekami są: Odra, Rega, Drawa, Parsęta, Ina, Gwda i Wieprza. Odra, Ina i rzeki uchodzące do morza powodują okresowe zagrożenia powodzią.

Zasoby kopalin w województwie obejmują złoża ropy naftowej i gazu (powiat myśliborski i pas powiatów w północnej części województwa) oraz innych kopalin podstawowych i pospolitych, a także wód leczniczych. Województwo leży na złożach wód geotermalnych, przebiegających szerokim pasem z północnego zachodu na południowy wschód. W Bałtyku, na obszarze morza terytorialnego znajdują się nieeksploatowane dotychczas złoża piasków technicznych i żwirów, a w polskiej strefie ekonomicznej w Zatoce Pomorskiej – złoża minerałów ciężkich: rutyłu, cyrkonu, ilmenitu.

Obszary chronione wraz z otulinami należące do krajowego systemu obszarów chronionych oraz do obszarów Natura 2000 zajmują 47% powierzchni województwa (w tym 2 parki narodowe: Woliński i Drawieński). Mimo to na jego terenie istnieją jeszcze inne, cenne przyrodniczo fragmenty środowiska, stanowiące potencjalne obiekty prawnej ochrony przyrody.

Działalność gospodarcza najintensywniej rozwinęła się w ujściu Odry. Szczecin oraz sąsiadujące z nim powiaty – policki, goleniowski, gryfiński i stargardzki – dostarczają 60% produkcji przemysłowej województwa. Duży przemysł, dominujący w tej gospodarce do końca XX w., w zasadzie uległ likwidacji; jego miejsce zajmują nowe gałęzie produkcji, przede wszystkim w 5 parkach przemysłowych oraz w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych. Drugim, słabszym biegunem wzrostu ekonomicznego jest Koszalin i otaczające go miasta. Wyróżnia się także powiat szczecinecki z dużym udziałem przemysłu drzewnego i meblowego. Istotny i rosnący udział w gospodarce województwa ma turystyka, która rozwija się w oparciu o sezonową bazę noclegową w pasie nadmorskim i znacznie słabiej wykorzystywany potencjał turystyczny pojezierzy. Znaczną rolę w gospodarce województwa odgrywa także przemysł spożywczy. Centrum województwa, które w przeszłości stanowiło peryferie województw szczecińskiego i koszalińskiego, oraz gminy leżące w części południowej i wschodniej to obszary o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Rolnictwo województwa zachodniopomorskiego było i pozostaje podstawową funkcją obszarów wiejskich, które zajmują 94% jego terytorium. Są one zamieszkałe przez około 529 tys. ludności wiejskiej. W ciągu ostatnich kilkunastu lat ten sektor gospodarki podlegał dużym przemianom, powodowanym koniecznością dostosowania do warunków gospodarki rynkowej i wynikającym z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

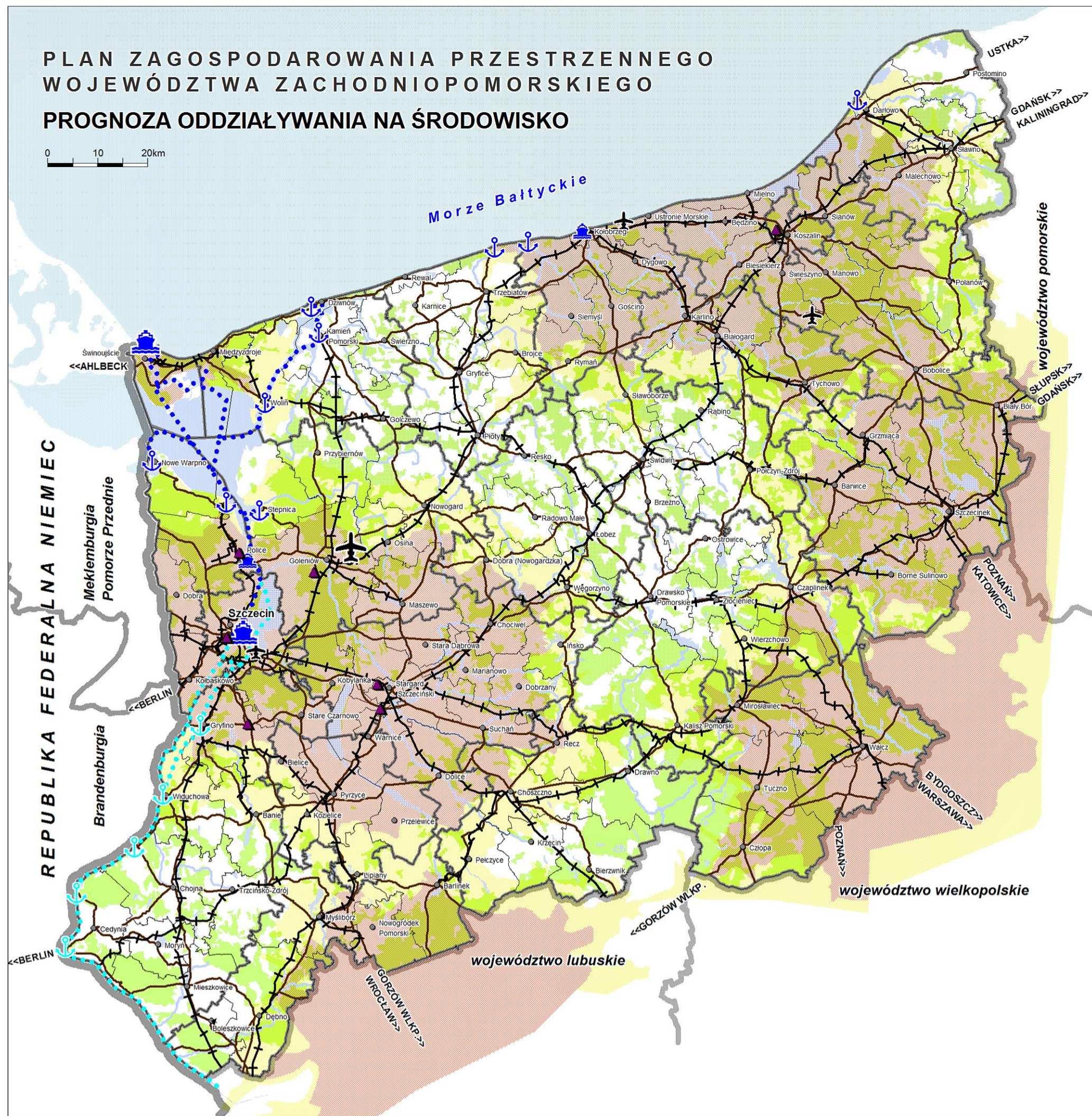
Najwyższy wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma gmina Warnice w powiecie pyrzyckim. Bardzo dobrymi wskaźnikami charakteryzują się także gminy w południowo-zachodniej części województwa, jednak 72,6% ogólnej powierzchni województwa zaliczono do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Najgorsze warunki dla rolnictwa występują w części południowo-wschodniej oraz w gminach Nowe Warpno i Świnoujście.

W strukturze zasiewów dominują uprawy zbożowe z kukurydzą na ziarno, ponadto uprawia się rośliny przemysłowe (buraki i rzepak), rośliny pastewne i ziemniaki. W hodowli zwierzęcej od 1989 r. utrzymuje się tendencja spadkowa, nie dotyczy ona jednak drobiu. Fermi drobiowe oraz uprawy warzyw i owoców przeważają w pobliżu wielkich miast.

W rolnictwie województwa występuje tendencja do koncentracji produkcji roślinnej na dużych arealach i produkcji zwierzęcej w dużych fermach hodowlanych – ok. 25% rolniczej przestrzeni

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

0 10 20km

WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE STAN ISTNIEJĄCY WYNIKAJĄCY Z DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA

- Lasy
- Wody powierzchniowe
- Drogi
- Linie kolejowe
- Porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej
- Porty morskie
- Małe porty morskie i rybne
- Ważniejsze przystanie rzeczne
- Tory wodne / drogi wodne
- Port lotniczy Szczecin - Goleniów
- lotniska
- Parki przemysłowe i naukowo-technologiczne
- Dostępność drogami kołowymi w minutach
- 60
- Granice gmin
- Granice powiatów
- Granica województwa
- Granica państwa

Autor: mgr Krystyna Mieszkowska
Grafika: Marek Wiśniewski

produkcyjnej użytkowane jest przez wielkoobszarowe podmioty rolnicze. Na ponad 57 tys. gospodarstw rolnych w województwie tylko 1,4 tys. stanowią gospodarstwa ekologiczne.

Nadmorskie i przygraniczne położenie województwa zachodniopomorskiego determinuje kierunki jego powiązań zewnętrznych. Szczególnie ważne są powiązania komunikacyjne województwa z Europą – na północ przez Bałtyk do Danii i Szwecji, na południe do Czech i Austrii oraz na zachód do Berlina, a także z południową i centralną Polską. Istotne znaczenie mają powiązania komunikacyjne środkowego wybrzeża z centrum kraju oraz w kierunku wschodnim wzdłuż wybrzeża Bałtyku do Gdańska.

Żeglowny odcinek Odry znajdujący się w województwie ma połączenie z siecią dróg wodnych Europy Zachodniej poprzez kanały Hohensaaten-Friedrichsthaler-Wasserstrasse (HFW) i Odra-Hawela. Na południe od granicy województwa Odra łączy się z drogą Wisła-Odra (poprzez Wartę) i Odra-Sprewa oraz prowadzi Odrzańską Drogą Wodną do Wrocławia i Gliwic. Odrzańska Droga Wodna łączy się z torem wodnym Szczecin-Świnoujście, który przebiega przez wody Zalewu Szczecińskiego.

Głównym węzłem transportowym jest zespół portów Szczecin-Świnoujście, obsługujący w pierwszym rzędzie tranzyt przez Bałtyk na południe Polski i do Niemiec. W ujściu Odry znajduje się również port w Policach i mniejsze porty, a na wybrzeżu morskim porty w Kołobrzegu i Darłowie oraz małe porty i przystanie rybackie. Wszystkie porty mają wyznaczone podejściowe tory wodne.

Rozmieszczenie głównych elementów sieci transportowej regionu jest nierównomierne i wyraźnie koncentruje się wzdłuż zachodniej części województwa, gdzie przebiegają: międzynarodowa droga E65 (droga krajowa nr 3 – Świnoujście-Szczecin-Gorzów Wlkp.), która swój początek ma w Malmö (Szwecja), a koniec w miejscowości Chania na Krecie (Grecja), aktualnie budowana na całkowicie nowym przebiegu droga ekspresowa S3 Szczecin-Gorzów Wlkp. oraz linie kolejowe: nr 273 Szczecin-Gryfino-Kostrzyn-Zielona Góra i nr 351: Szczecin-Stargard Szczeciński-Choszczno-Krzyż-Poznań. Szlaki te były podstawą ustanowienia w 2004 r. Środkoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65, łączącego w układzie północ-południe 3 ważne osie transportowe z zachodu na wschód: Via Hanseatica, Via Baltica i III Paneuropejski Korytarz Transportowy.

Istotnym punktem komunikacyjnym regionu jest rejon Koszalina, przez który przebiegają drogi krajowe nr 6 (Szczecin-Goleniów-Koszalin-Gdynia) i nr 11 (Kołobrzeg-Koszalin-Szczecinek-Piła-Poznań) oraz linia kolejowa relacji Szczecin-Trójmiasto. Duże znaczenie dla regionu mają także drogi krajowe nr 10 (granica państwa-Szczecin-Piła-Bydgoszcz) i nr 31 (Szczecin-Gryfino-Chojna-Kostrzyn-Słubice).

Na terenie województwa znajdują się liczne linie kolejowe obecnie nieeksploatowane, oczekujące decyzji co do ich funkcji w systemie transportowym województwa oraz linie kolei wąskotorowej, które wymagają rewitalizacji dla potrzeb ruchu turystycznego.

Portem lotniczym województwa jest lotnisko w Goleniowie. Status lotnisk komunikacyjnych mogą uzyskać także lotnisko w Zegrzu Pomorskim w pobliżu Koszalina oraz sportowe lotnisko w Szczecinie Dąbiu.

Sieć komunikacyjna województwa ma wiele mankamentów, do których należą m.in.: brak zachodniego obejścia drogowego Szczecina, brak stałej przeprawy (tunel) przez Świnę w Świnoujściu, brak obwodnic miast na głównych drogach, zły stan techniczny dróg i linii kolejowych. Asymetryczne w stosunku do obszaru województwa położenie Szczecina niekorzystnie wpływa na jego wewnętrzną dostępność z poszczególnych jednostek sieci osadniczej. Dla znacznej części regionu czas dostępu do jego stolicy zawiera się w przedziale od 90 do 180 i więcej minut.

Podstawowym źródłem energii elektrycznej w województwie jest Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A., (elektrownie: Dolna Odra w Nowym Czarnowie, Pomorzany i Szczecin w Szczecinie). Pracują one w oparciu o węgiel kamienny, a od 2005 r. także biomasę. Ponadto znaczącym źródłem energii jest elektrownia szczytowo-pompowa Żydowo. Stacje i linie elektroenergetyczne o napięciu 220 kV i 400 kV są elementami krajowej sieci przesyłowej i umożliwiają współpracę tego systemu z systemem międzynarodowym. W zachodniej części województwa można zidentyfikować rejony, w których występują zagrożenia bezpieczeństwa zasilania jednostek osadniczych lub większych obszarów i nie są dotrzymywane standardy jakości dostarczanej energii, natomiast w części wschodniej istnieją spore rezerwy w przepustowości linii 110 kV.

Dostawy gazu odbywają się w oparciu o gazociągi Odolanów–Gorzów Wlkp.–Police oraz Piła–Koszalin–Słupsk. Głównym odbiorcą przemysłowym gazu ziemnego są Zakłady Chemiczne Police S.A. Pod koniec 2007 r. z gazu sieciowego korzystało 59% ogółu ludności województwa (80% ludności miejskiej i 11% ludności wiejskiej).

W miastach województwa funkcjonują sieci ciepłne. Odbiorcy znajdujący się poza sieciami oraz na terenach wiejskich korzystają z indywidualnych źródeł ciepła. Paliwami są: węgiel kamienny (89%), gaz ziemny, biomasa, olej opałowy i geotermia.

3.3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZAPISÓW PROJEKTU PLANU

Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego ma służyć trzem zasadniczym celom, którymi są:

- dostarczenie informacji o województwie, zwłaszcza o jego uwarunkowaniach przestrzennych i kierunkach rozwoju w tej dziedzinie,
- kształtowanie polityki przestrzennej w województwie, zgodnej ze strategią rozwoju kraju, strategią rozwoju województwa i innymi dokumentami strategicznymi i programowymi,
- koordynacja elementów planowania rozwoju wynikających ze zobowiązań międzynarodowych, planowania krajowego, regionalnego i lokalnego.

Projekt planu zakłada utrzymanie sprzyjającej koniunktury rozwojowej w kraju i w Europie, czego skutkiem będzie możliwość wdrażania i finansowania planowanych inwestycji i działań z dziedziny polityki regionalnej i zagospodarowania przestrzennego. Wszelkie zjawiska kryzysowe są elementami scenariusza niepożądanego i mogą w różnym stopniu wpływać opóźniająco lub utrudniająco na realizację przedsięwzięć wskazanych w planie.

Projekt planu proponuje funkcjonalne zróżnicowanie przestrzeni województwa zachodniopomorskiego, które wyrażać się będzie w podziale na strefy o odmiennej specyfice i priorytetach rozwojowych:

- nadodrzańską – obszar w zachodniej części województwa, graniczący bezpośrednio z Niemcami, położony wzdłuż brzegów Odry i Zalewu Szczecińskiego, linii kolejowej C-E 59, drogi ekspresowej S-3, portów morskich Szczecin i Świnoujście oraz portu lotniczego Szczecin-Goleniów, tj. w zasięgu oddziaływania elementów Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego (CETC-ROUTE65). Głównym ośrodkiem rozwoju tej strefy będzie szczeciński obszar funkcjonalny wraz z powiązaniem z nim Świnoujściem. Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy będzie stopniowo przekształcał się w pasmo rozwoju społeczno-gospodarczego na osi północ-południe;
- nadmorską – obszar położony wzdłuż wybrzeża morskiego, w którym znajdują się miejscowości nadmorskie oraz obszar koszalińsko-kołobrzeski wraz ze swoim zapleczem. Jest to obszar największego nasilenia ruchu turystycznego, który wymaga wykorzystania dla rozwoju tej funkcji również terenów oddalonych od morza. Ważnym czynnikiem rozwojowym strefy będzie planowana droga ekspresowa S-6, która jest fragmentem korytarza transportowego Via Hanseatica;
- centralną – 6 miast środkowej części województwa: Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplinek, Połczyn-Zdrój, Świdwin i Łobez wraz z obszarem ich bezpośredniego oddziaływania, obecnie dotkniętych dużym odpływem ludności i z utrzymującym się bezrobociem, ale posiadających łącznie znaczący potencjał ludnościowy i gospodarczy. Priorytetem rozwoju przestrzennego będzie tu stworzenie układu komplementarnych ośrodków miejskich poprzez integrację funkcjonalną, zbliżenie czasowe dzięki większej wzajemnej dostępności, jak również poprawa dostępności tej strefy do głównych obszarów rozwojowych województwa (szczecińskiego i koszalińsko-kołobrzeskiego);
- choszczeńsko-wałecką – południowo-wschodnia część województwa z Wałczem, jako głównym ośrodkiem miejskim o znaczeniu regionalnym, o dużym potencjale turystycznym. Priorytetem jest poprawa spójności przestrzennej województwa poprzez wzrost powiązań tego obszaru ze Szczecinem (droga ekspresowa S-10 oraz połączenia kolejowe Szczecin–Wałcz), a tym samym poprawa jego dostępności turystycznej;
- szczecinecką – obszar we wschodniej części województwa z głównym miastem o znaczeniu regionalnym – Szczecinkiem, w paśmie przyspieszonego rozwoju wzdłuż planowanej drogi ekspresowej S-11 Kołobrzeg–Koszalin–Poznań. Priorytetem jest poprawa spójności przestrzennej województwa poprzez wzrost powiązań Szczecinka ze Szczecinem i Koszalinem (drogi S-11 i nr 20).

Głównym ośrodkiem wzrostu w województwie pozostanie Szczecin – rdzeń rozwijającego się szczecińskiego obszaru funkcjonalnego, duży ośrodek akademicki, naukowy i kulturalny, centrum innowacyjnej gospodarki i współpracy międzynarodowej w Regionie Morza Bałtyckiego. Szczeciński obszar funkcjonalny rozwijał się będzie jako obszar o policentrycznym charakterze sieci osadniczej (Police, Goleniów, Gryfino, Stargard Szczeciński, Nowe Warpno) z rozległymi obszarami przyrody

chronionej i zrewitalizowanymi cennymi obiektami dziedzictwa kulturowego. Projekt planu wskazuje regulacje i zalecenia hamujące rozrastanie się suburbiów oraz sposoby aktywizacji gospodarczej mniejszych ośrodków osadniczych.

Wewnętrzna spójność Obszaru Funkcjonalnego ma być zapewniona przez rozbudowane powiązania infrastrukturalne między tworzącymi go gminami, jak np. zachodnie obejścia Szczecina kolejowe i drogowe ze stałą przeprawą Święta–Police, system szybkiej kolei metropolitalnej, systemy oczyszczania ścieków, wspólne zakłady gospodarowania odpadami, ścieżki rowerowe z połączeniami transgranicznymi.

Oddziałując silnie na rozwój otaczającej go przestrzeni, również po stronie niemieckiej, Szczecin ma powrócić do pełnienia historycznej funkcji stolicy całego Pomorza.

Drugim biegunem wzrostu w województwie będzie Koszalin – centrum koszalińsko-kołobrzeskiego obszaru funkcjonalnego, o dobrze rozwiniętych funkcjach w dziedzinie edukacji, nauki, kultury, ochrony zdrowia i administracji. Wzmocnieniem jego potencjału ma być m.in. przystosowanie lotniska w Zegrzu Pomorskim do komunikacyjnego ruchu lotniczego. Wydłużenie sezonu turystycznego w Kołobrzegu, wspólne oferty turystyczne i wspólny transport publiczny dla Koszalina i Kołobrzegu wraz z innymi działaniami powinny zapobiec powstawaniu suburbiów wokół tych miast.

Dzięki usprawnieniu regionalnych systemów komunikacyjnych – drogowego, kolejowego, teleinformatycznego – i współpracy instytucjonalnej Szczecin i Koszalin zbliżą się do siebie, tworząc w dzielącej je przestrzeni perspektywiczne pasmo rozwoju społeczno-gospodarczego.

Projekt planu zakłada policentryczną sieć miast województwa, wskazując regionalne (Świnoujście, Kołobrzeg, Stargard Szczeciński, Szczecinek, Wałcz) i subregionalne (Gryfice, Pyrzyce, Barlinek, Choszczno, Drawsko Pomorskie, Połczyn-Zdrój, Białogard, Darłowo, Sławno) ośrodki wzrostu z rozwiniętym sektorem usług publicznych i przedsiębiorczości. Ośrodki te będą miały dobre powiązania między sobą i z głównymi miastami. Aktywizacja obszaru w funkcjonalnej strefie centralnej przyczyni się do likwidacji problemów społeczno-ekonomicznych wynikających ze stagnacji i regresu w tej części województwa. W miastach województwa przewiduje się rewitalizację tkanki mieszkaniowej i przestrzeni publicznych oraz wprowadzanie nowej, atrakcyjnej zabudowy mieszkaniowej.

Nastąpi zmniejszenie liczby ludności województwa i zwiększenie odsetka osób w starszym wieku, w związku z czym projekt planu zwraca uwagę na dostępność do usług medycznych i innych usług sfery społecznej. Rozbudowana sieć teleinformatyczna ma zapewnić powszechny dostęp do Internetu i umożliwić mieszkańcom zwiększenie ich aktywności społecznej i gospodarczej.

Gospodarka województwa ma się rozwijać w oparciu o produkcję dóbr i usług o wysokiej wartości dodanej, silnie rozwinięty sektor usług turystycznych, nowoczesny i efektywny sektor gospodarstw rolnych. Wysoką pozycję będzie nadal zajmowała gospodarka morska, zwłaszcza transport morski.

Na obszarach wiejskich podstawą gospodarowania ma być nowoczesne, wydajne, a zarazem nieprzynoszące szkód środowisku naturalnemu rolnictwo, wdrażane też będą zasady rozwoju wielofunkcyjnego, umożliwiającego mieszkańcom wsi podejmowanie działalności pozarolniczej w sferze usług, turystyki i produkcji zgodnej ze specyfiką środowiska.

Województwo zachodniopomorskie pozostanie zagłębiem turystycznym, oferującym jako główny produkt różne rodzaje turystyki wodnej. Bazą tej funkcji są walory środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu województwa, a ich ochronie ma służyć regionalny system obszarów chronionych, zintegrowany z systemami sąsiednich regionów i Morza Bałtyckiego. Elementami wiążącymi ten system w całość będą korytarze ekologiczne. Projekt planu przewiduje ustanowienie 2 nowych parków krajobrazowych (Widuchowskie Buczyny i Krzywińskie Łęgowisko w gm. Widuchowa oraz Koszaliński Park Krajobrazowy), 28 obszarów chronionego krajobrazu i 43 parków kulturowych³, a także zaleca utworzenie 30 obszarów kulturowo-krajobrazowych, na których – bez naruszania ich funkcji społeczno-gospodarczych – priorytetem będzie dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Planuje się stworzenie systemu ewidencjonowania i ochrony współczesnych dóbr kultury.

Projekt planu dąży do zapewnienia racjonalnego, niepowodującego trwałej degradacji środowiska wykorzystywania zasobów naturalnych województwa. Przewiduje się zwiększenie powierzchni lasów i kontynuację gospodarki leśnej zwiększającej różnorodność gatunkową, zgodną z warunkami siedliskowymi. Renaturyzacja dolin rzecznych oraz realizacja programu budowy przepławek ma służyć odtworzeniu populacji cennych gatunków ryb. Województwo będzie znaczącym dostawcą energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i pozyskiwanej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska i krajobrazu: wiatru, geotermii, biomasy. Zrealizowany zostanie program lokalnego wykorzystania energetycznego rzek z wykorzystaniem istniejących budowli piętrzących. Projekt planu promuje rozwój rolnictwa ekologicznego i ekoturystyki.

Szereg zapisów projektu planu odnosi się do wzmacniania istniejących i rozwoju nowych powiązań województwa z regionami i miastami leżącymi w Polsce, w Europie i w Regionie Bałtyckim. Przewozy towarowe morsko-lądowe powinny opierać się na systemie transportu intermodalnego, do którego włączona zostanie Odrzańska Droga Wodna. Główne porty mają być dostosowane do zaawansowanych wymagań transportu morskiego poprzez rozbudowę infrastruktury portowej oraz połączeń lądowych. Planuje się budowę portu zewnętrznego w Świnoujściu z terminalem gazowym LNG do odbioru gazu z importu. W rejonach głównych ośrodków województwa planuje się lokowanie infrastruktury logistycznej. Rozbudowa lotnisk w Goleniowie i Zegrzu Pomorskim zwiększy dostępność województwa w skali europejskiej.

Sieć transportowa województwa – drogowa, kolejowa i wodna – ma stanowić zintegrowany system. W komunikacji drogowej funkcjonować ma sieć dróg ekspresowych (w tym nowe S3 i S6 oraz drogi zmodernizowane), łączących województwo z innymi regionami. Modernizacja linii kolejowych ma zapewnić szybkie połączenia miast województwa z dużymi miastami w Polsce, z Berlinem i innymi miastami europejskimi. Odbudowana i zrewitalizowana regionalna sieć kolejowa ma się stać oparciem dla transportu publicznego, a sieć kolejek wąskotorowych – podnieść atrakcyjność turystyczną województwa.

³ Park kulturowy tworzy się w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Planowana rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych i gazowych ma zapewnić dywersyfikację źródeł energii w kraju i w województwie oraz bezpieczeństwo energetyczne. Projekt planu, w formie rekomendacji, dopuszcza możliwość lokalizacji elektrowni jądrowej na terenie województwa (alternatywnie w gminach Darłowo lub Gryfino). Promuje też ograniczenie zużycia paliw węglowych przez wykorzystanie dla celów grzewczych gazu i energii geotermalnej, a także wdrażanie programów termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej.

Program małej retencji i inne programy regulujące stosunki wodne mają spowolnić odpływ wód powierzchniowych i zwiększyć dyspozycyjność zasobów wodnych w celu zapewnienia dostaw wody do celów komunalnych i gospodarczych na całym obszarze województwa. W celu likwidacji deficytu wody dla celów komunalnych w Świnoujściu i Międzyzdrojach planuje się budowę ujęcia wód powierzchniowych z jeziora Ostrowo i zlewni Wołchenicy wraz z magistralą wodociągową.

W ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków przewiduje się budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w celu uregulowania gospodarki wodno-ściekowej województwa, prowadzącego do szybszej poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych (w tym czystości przybrzeżnych wód Bałtyku). Poziom ochrony przed powodzią ma się zwiększyć w wyniku budowy i odbudowy wałów przeciwpowodziowych oraz realizacji zadań z Programu dla Odry 2006.

Projekt planu przewiduje wdrożenie regionalnego systemu gospodarki odpadami, prowadzonej przy zastosowaniu najnowszych technologii, w tym także w zakładach termicznego przekształcania odpadów komunalnych i w regionalnym zakładzie utylizacji odpadów biodegradowalnych.

4. STAN ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

4.1. WALORY I ZASOBY

4.1.1. Strefy morfologiczno-krajobrazowe

W naukach geograficznych krajobraz stanowi zespół obiektów materialnych właściwych dla danego wycinka powierzchni globu, takich jak: rzeźba terenu, budowa geologiczna, wody podziemne i powierzchniowe, klimat, gleby, flora, fauna oraz człowiek ze swoją działalnością bytową, gospodarczą, społeczną i kulturową. Komponenty te ulegają stałym przemianom pod wpływem czynników naturogeniczných i antropogeniczných. Zmiany zachodzące w środowisku odbijają się najwyraźniej w krajobrazie postrzeganym subiektywnie, a jego wartość trudna jest do jednoznacznego zdefiniowania. Podział Polski na regiony fizycznogeograficzne, przeprowadzony przez J. Kondrackiego⁴, wskazuje na specyfikę i odmienność krajobrazów związanych z komponentami środowiska tworzącymi strukturę przyrodniczą w skali wojewódzkiej, a więc: budową geomorfologiczną obszaru, formami użytkowania terenu i granicami zlewni wód powierzchniowych.

Zgodnie ww. podziałem granice województwa zachodniopomorskiego obejmują w całości lub w części następujące jednostki:

Pobrzeża Południowobałtyckie (313)

Pobrzeże Szczecińskie (313.2/3)

313.21 Uznam i Wolin, 313.22 Wybrzeże Trzebiatowskie, 313.23 Równina Wkrzańska, 313.24 Dolina Dolnej Odry, 313.26 Wzgórza Szczecińskie, 313.27 Wzgórza Bukowe, 313.28 Równina Wełtyńska, 313.31 Równina Pyrzycka, 313.32 Równina Nowogardzka, 313.33 Równina Gryficka,

Pobrzeże Koszalińskie (313.4)

313.41 Wybrzeże Słowińskie, 313.42 Równina Białogardzka, 313.43 Równina Słupska,

Pojezierza Południowobałtyckie (314/315)

Pojezierze Zachodniopomorskie (314.4)

314.41 Pojezierze Myśliborskie, 314.42 Pojezierze Choszczeńskie, 314.43 Pojezierze Ińskie, 314.44 Wysoczyzna Łobeska, 314.45 Pojezierze Drawskie, 314.46 Wysoczyzna Polanowska, 314.47 Pojezierze Bytowskie,

Pojezierze Południowopomorskie (314.6/7)

314.61 Równina Gorzowska, 314.62 Pojezierze Dobiegniewskie, 314.63 Równina Drawska, 314.64 Pojezierze Wałeckie, 314.65 Równina Wałecka, 314.66 Pojezierze Szczecińskie, 314.67 Równina Charzykowska, 314.68 Dolina Gwdy,

Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka (315.3)

315.32 Kotlina Freienwaldzka.

⁴ J. Kondracki, *Geografia fizyczna Polski* – PWN, Warszawa 2001

Na podstawie analizy mapy geomorfologicznej i powiązanych z nią pozostałych komponentów przyrodniczych opracowanie ekofizjograficzne województwa zachodniopomorskiego wyróżnia 7 głównych jednostek, które w niniejszym opracowaniu nazwano strefami morfologiczno-krajobrazowymi:

- Strefa brzegowa Bałtyku (1)

Jest to obszar pozostający pod dawnym oraz współczesnym wpływem Morza Bałtyckiego. W miejscach, gdzie do brzegu morza dochodzą obszary wysoczyznowe lub czołowo-morenowe, rozwinęły się wysokie brzegi klifowe, stale cofające się wskutek postępującej abrazji morskiej. Występują one na wyspie Wolin na wschód od Międzyzdrojów, w okolicach Rewala, na wschód od Ustronia Morskiego, a także na niewielkim odcinku koło Jarosławca. Średnie tempo abrazji brzegów klifowych wynosi od 0,5 do 1 m/rok, przy czym najbardziej intensywne procesy zaobserwowano na wyspie Wolin oraz w okolicach Trzęsacza i Rewala.

W miejscach, gdzie brzeg morza sąsiaduje z terenami den dolin rzecznych lub równin bagiennych rozwinęły się brzegi mierzejowo-wydmowe, wykształcone wskutek akumulacyjnej działalności fal morskich. Na ich zapleczu występują stosunkowo płytkie, lecz rozległe jeziora przybrzeżne (Koprowo, Liwia Łuża, Resko, Jamno, Bukowo, Kopań oraz Wicko). Najbardziej wyraźny obszar mierzejowo-wydmowy rozwinął się w strefie ujściowej Świny, gdzie mierzeja narasta zarówno od strony Wolina, jak i Uznamu, zamykając dawną zatokę morską; Brama Świny jest do dzisiaj jedynym obszarem na wybrzeżu zachodniopomorskim, gdzie przeważają procesy akumulacji morskiej. Na pozostałych brzegach mierzejowo-wydmowych zaobserwowano długoletnią tendencję cofania się w kierunku lądu.

- Nadmorski pas wysoczyznowy (2)

Pas płaskich i falistych wysoczyzn morenowych oraz dolin marginalnych rozciąga się na północ od tzw. Pradoliny Pomorskiej. Występujące tu wysoczyzny morenowe rzadko przekraczają 50 m n.p.m. w części południowej i obniżają się w kierunku wybrzeża Bałtyku do wysokości 5 - 10 m n.p.m. Ich powierzchnię budują gliny morenowe, powleczone niekiedy pokrywą utworów drobnofrakcyjnych. Rzeźbę powierzchni tego pasa urozmaicają wzgórza moren czołowych, dość głęboko wcięte doliny rzeczne oraz doliny marginalne, a także znacznie rzadziej występujące rynny glacialne. Wzgórza czołowo-morenowe tworzą miejscami bardzo wyraźne ciągi (np. w okolicy Postomina), częściej jednak są to mniej lub bardziej izolowane wzniesienia, niekiedy osiągające dość znaczne wysokości i szczególnie wyróżniające się w krajobrazie, np. Wzgórza Wolińskie (115,9 m n.p.m.) czy Wzgórza Koszalińskie (136,2 m n.p.m.).

W omawianym pasie nie spotyka się większych jezior polodowcowych, a występujące w nim szerokie doliny marginalne o przebiegu równoleżnikowym są wyraźnie wykształcone pomiędzy Ustroniem Morskim a Kamieniem Pomorskim. W niektórych przypadkach północne krawędzie tych dolin zostały zerodowane przez procesy abrazji morskiej, a ich nisko leżące dna są oddzielone od brzegu morza jedynie przez wąski pas wydmy nadmorskich. Dna dolin marginalnych są wypełnione osadami bagiennymi, wykształconymi najczęściej w postaci torfów.

- Środkowopomorski obszar wysoczyznowy (3)

Jest to szeroka strefa występowania zwartego obszaru wysoczyzn morenowych pagórkowatych i falistych, ograniczona od południa pasmem moren czołowych fazy pomorskiej, a od północy wyraźnym obniżeniem tzw. Pradoliny Pomorskiej w części środkowej i wschodniej oraz obniżeniami równin Pyrzyckiej i Goleniowskiej na zachodzie. Pasma to w części zachodniej i południowo-wschodniej ma charakter nieciągły.

Wysoczyzny morenowe osiągają największe wysokości w części południowej i stopniowo obniżają się w kierunku północnym, przy czym można wyróżnić co najmniej cztery poziomy hipsometryczne – w części środkowej i wschodniej na wysokościach: 160 - 180, 130 - 150, 100 - 120 i 80 - 90 m n.p.m., w części zachodniej znacznie niżej: 70 - 110, 60 - 100, 50 - 80 i 40 - 50 m n.p.m. Obszary wysoczyznowe charakteryzują się znacznym urozmaicheniem rzeźby terenu. Są one zbudowane z gliny zwałowej, na której spoczywają niekiedy cienkie pokrywy ablacyjne (głównie piaski gliniaste).

W części środkowej (pomiędzy Stargardem Szczecińskim a Nowogardem) powierzchnię wysoczyznową urozmaicają ciągi drumlinów, czyli wydłużonych form wałowych zorientowanych południkowo, zbudowanych z gliny zwałowej.

Krajobraz wysoczyzn morenowych urozmaicają także wąskie i głęboko wcięte rynny glacialne. Kilka z nich osiąga długość dochodzącą nawet do kilkudziesięciu kilometrów (rynny: jezior bańskich, górnej Płoni, Woświn-Ińsko, system rynnowy ciągnący się od okolic Reska w kierunku Drawska Pomorskiego, wykorzystywany częściowo przez Regę i jej dopływy). Ich dna są częściowo zajęte przez jeziora rynnowe, a częściowo są wypełnione osadami jeziorno-bagiennymi.

W obrębie omawianego pasa pojawiają się także mniej lub bardziej rozwinięte ciągi oraz wzgórza moren czołowych. Najbardziej znaczącą formą tego typu są Góry Bukowe (na południe od Szczecina), stanowiące klasyczny przykład moreny czołowej spiętrzonej zbudowanej z wyciśniętych przez lądolód starszych warstw margli wieku kredowego oraz oligoceńskich piasków i ilów morskich. Formy czołowo-morenowe wyraźnie zaznaczają się także w rzeźbie Pojezierza Myśliborskiego, gdzie towarzyszą im niezbyt rozległe powierzchnie sandrowe oraz w okolicach Marianowa, Dobrej Nowogardzkiej i na północ od Świdwina.

- Pomorski obszar czołowo-morenowy (4)

Pasma wzgórz czołowo-morenowych fazy pomorskiej rozpoczyna się na zachodzie na prawym brzegu Odry na południe od Cedyni i biegnie mniej więcej równoleżnikowo po okolice Barlinka, a następnie na północ od Bierzwnika i dalej do Ińska – w kierunku południkowym. Od Ińska po wschodnią granicę województwa pasmo to biegnie w kierunku północno-wschodnim, przy czym w okolicach Czaplinka i Szczecinka układ ten się komplikuje.

W najbardziej na południe wysuniętej części pasmo to wykształcone jest w postaci ciągu mniej lub bardziej wyraźnych wzniesień, którym towarzyszą liczne zagłębienia wytopiskowe, często o charakterze bezodpływowym. W ich budowie wewnętrznej zaznacza się duży udział materiału głazowego.

Od okolic Barlinka pasmo wzgórz czołowo-morenowych tworzy strefę o dość znacznej szerokości, dochodzącej miejscami do kilkunastu kilometrów. Jej cechą charakterystyczną są znaczne

deniwelacje, a także obecność licznych pagórków i zagłębień bezodpływowych. Niektóre wzniesienia osiągają znaczące wysokości, np. Góra Głowacz (179,7 m n.p.m.) koło Ińska, Spyczyzna Góra (202,9 m n.p.m.) koło Czaplinka czy Polska Góra (202,8 m n.p.m.) koło Szczecinka. Najwyższe wzniesienia osiągające wysokości rzędu 220 - 230 m n.p.m., spotyka się na północ od Białego Boru, przy wschodniej granicy województwa. W obrębie tej strefy występują także najgłębsze rynny glacialne oraz jeziora rynnowe lub eworsyjne osiągające największe głębokości, np. Drawsko (80 m), Morzycko (60 m), Ińsko (41,7 m), Pełcz (31 m). Budowa wewnętrzna pasma jest skomplikowana. Na powierzchni terenu dominują piaski i żwiry oraz gliny morenowe z materiałem gładowym. W wielu przypadkach obserwuje się zaburzony układ warstw, spowodowany procesami glacitektonicznymi lub wytapianiem się brył martwego lodu.

- Obszar równin sandrowych (5)

Nieciągły pas obszarów sandrowych z izolowanymi „wyspami” wysoczyznowymi leży w południowej części województwa, na południe od pasma wzgórz czołowo-morenowych fazy pomorskiej. Ich wysokość rośnie z zachodu na wschód. Na zachodzie, w okolicach Morynia (tzw. sandr Słubi) wynosi ona ok. 60 m n.p.m., koło Barlinka (tzw. sandr barlinecki) – ok. 100 m n.p.m., w Ińsku (sandr Drawy) – ok. 120 m n.p.m., w okolicy Czaplinka (sandr Dobrzycy) oraz Bornego Sulinowa (sandr Piławy) – ok. 150 m n.p.m., a na północny zachód od Białego Boru (sandr Gwdy) – 180 m n.p.m. Morfologia obszarów sandrowych jest zwykle mało urozmaicona. Dominują tu tereny równinne, a jedynie w częściach znajdujących się najbliżej moren czołowych można zauważyć większą liczbę zagłębień wytopiskowych. Bardzo wyraźnym urozmaicheniem sandrów są wcięte od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów w powierzchnię równiny rynny glacialne, zajęte w wielu miejscach przez jeziora. System takich rynien występuje przede wszystkim na sandrze Drawy oraz na sandrze Dobrzycy.

Wśród równin sandrowych występują tzw. „wyspy wysoczyznowe”. Najważniejsze z nich to wyspa wysoczyznowa Mieszkowic pomiędzy sandrami Słubi i Myśli oraz obszar wysoczyzn i moren czołowych ciągnący się od okolic Złocieńca po tereny na południe od Wałcza, a także kilka mniejszych ostańców – np. koło Drawna, Człopy, na południe od Czaplinka oraz w okolicach Białego Boru.

Na terenach sandrowych dominują osady piaszczyste i piaszczysto-żwirowe, natomiast wyspy wysoczyznowe są zbudowane przede wszystkim z gliny zwałowej.

- Obszar równin aluwialnych i pradolin (6)

Obszar równin aluwialnych i pradolin we wschodniej i środkowej części województwa rozciąga się niemal równoleżnikowo od okolic Polanowa i Bobolic w kierunku Płotów i Przybiernowa, natomiast na zachodzie obejmuje południkowy odcinek Doliny Dolnej Odry wraz z równinami Goleniowską i Wkrzańską.

Część wschodnia, po okolicy Przybiernowa, stanowi tzw. Pradolinę Pomorską, która w przeszłości odprowadzała na zachód wody roztopowe lądolodu oraz wody rzeczne spływające z pasa moren czołowych. We wschodniej części województwa ta forma dolinna jest stosunkowo wąska, lecz dość głęboko wcięta w powierzchnię wysoczyzny, natomiast od okolic Sławoborza wyraźnie się rozszerza, osiągając nawet do 3 - 4 km szerokości. W jej obrębie pojawiają się także

pojedyncze wyspy wysoczyznowe oraz ostańce moren czołowych. Dno pradoliny obniża się ku zachodowi, od ok. 100 m n.p.m. w okolicach Polanowa do około 25 m n.p.m. koło Przybiernowa. Jest ono w większości wyścielone osadami piaszczystymi o znacznej miąższości, w niektórych miejscach pojawiają się także pokrywy utworów bagiennych, wypełniających rozległe obniżenia wytopiskowe. Pradolinę przecinają w poprzek doliny większych rzek (Parsęta, Mołstowa, Rega), jest ona natomiast częściowo wykorzystywana przez rzeki niższej rangi.

W okolicach Przybiernowa Pradolina Pomorska łączy się z rozległymi równinami piaszczystymi, Goleniowską i Wkrzańską, położonymi po obu stronach Zalewu Szczecińskiego. Ich najwyższy poziom terasowy, leżący na wysokości 20 - 22 m n.p.m., jest śladem odpływu wód pradolinnych w kierunku zachodnim. Ukształtowanie obu równin charakteryzują rozległe, piaszczyste poziomy terasowe, których wysokości maleją stopniowo w kierunku brzegów zalewu (wysokości 12 - 15, 6,5 - 8 oraz 1 - 2 m n.p.m.). Poziom najniższy, przylegający do wschodniego brzegu jez. Dąbie, Roztoki Odrzańskiej i Zalewu Szczecińskiego, jest przykryty warstwą osadów bagiennych o grubości, dochodzącej miejscami do 5 - 6 m, a wykształconych w postaci torfów, pod którymi lokalnie występują osady jeziorne. Poziom ten znajduje swoją kontynuację w Dolinie Dolnej Odry, gdzie stanowi jej dno.

Sama Dolina jest bardzo wyraźną formą, ograniczoną stromymi krawędziami, osiagającymi miejscami wysokość dochodzącą do około 40 - 60 m. Jej szerokość w części południowej nie przekracza 2 - 3 km, a w Szczecinie dochodzi nawet do ok. 10 - 12 km. Począwszy od okolic Osinowa Dolnego aż po ujście Odry do Jeziora Dąbie (ok. 85 km) dno doliny leży niemal na tej samej wysokości (1 - 2 m n.p.m.) i jest wyścielone osadami bagiennymi, których grubość rośnie od ok. 1 - 2 m w części południowej do 8 - 10 m w okolicach Szczecina.

- Obszar równin zastoiskowych (7)

Obszary równin zastoiskowych pojawiają się wyspowo wśród terenów wysoczyznowych. Na szczególną uwagę zasługuje największe zastoisko pyrzyckie, rozciągające się wokół jeziora Miedwie. Sporą powierzchnię obejmuje również tzw. zastoisko pieńkowskie, występujące w okolicy Sławna. Pozostałe obszary zastoiskowe (wełtyńskie, złocieniecko-wierzchowskie) zajmują już znacznie mniejsze tereny.

Zastoisko pyrzyckie rozwinęło się na planie wydłużonego obniżenia egzaracyjnego, które utworzyło się podczas transgresji lądolodu, zajętego następnie przez rozległe jezioro zasilane wodami roztopowymi. Na jego dnie utworzyły się dość grube serie osadów mułkowo-ilastych, na których później rozwinęły się doskonałe gleby Ziemi Pyrzyckiej. Kolejne poziomy teras jeziornych na wysokościach: 45 - 52 m, 32 - 36 m, 26 - 28 m, 22 - 24 m i 15 - 18 m n.p.m. wyznaczają etapy zaniku jeziora. Poziom najniższy jest wyścielony osadami kredy jeziornej. W czasie akumulacji osadów zastoiskowych w podłożu jeziorzyska znajdowały się potężne bryły lodu lodowcowego, które po wytopieniu pozostawiły po sobie głębokie obniżenia, zajęte obecnie przez misy jezior Miedwie, Płoń oraz Będgoszcz.

Zastoisko Pieńkowskie występujące w okolicy Sławna ma zupełnie inny charakter. Występuje ono na obszarze wysoczyznowym i jest zapewne śladem płytkiego i krótkotrwałego zbiornika, istniejącego tutaj podczas regresji lądolodu.

4.1.2. Klimat

Klimat województwa zachodniopomorskiego cechuje duża zmienność wynikająca ze ścierania się w jego obrębie wpływów klimatu morskiego i lądowego, a także wpływu czynników lokalnych (jak ukształtowanie terenu i jego wyniesienie nad poziom morza) na przebieg zjawisk pogodowych.

Przez środek województwa, z południowego zachodu na północny wschód rozciąga się wał morenowy, który wyraźnie różnicuje przestrzenny rozkład wielkości usłonecznienia, temperatury, opadów i prędkości wiatru po obu jego stronach. Północna i zachodnia część województwa charakteryzuje się małą amplitudą roczną, sezonową i dzienną temperatur powietrza, dużą wilgotnością i wietrznością, chłodniejszym latem i krótką, łagodną zimą oraz znaczną ilością opadów. Im dalej od morza i w kierunku wschodnim pojawiają się wyższe temperatury latem i niższe zimą, znaczne amplitudy temperatur w ciągu dnia, dłuższa zima z zalegającą pokrywą śnieżną. Sąsiedztwo Bałtyku i Zalewu Szczecińskiego przyczyniają się do lokalnego zróżnicowania poszczególnych czynników meteorologicznych, które zmniejszają się podczas wiatrów o dużych prędkościach i przemieszczaniu się układów niżowych.

Średnie roczne temperatury powietrza na obszarze województwa wahają się między 7,0°C a 8,5°C, a średnia roczna wysokość opadów od 490 do 770 mm. Przeważającym kierunkiem wiatrów jest zachodni i południowo-zachodni.

Ze względu na zróżnicowanie warunków klimatycznych i w powiązaniu z warunkami fizjograficznymi obszar województwa zachodniopomorskiego podzielony został na dziesięć krain klimatycznych:

- Kraina I – Zalewu Szczecińskiego – obejmuje wyspy Uznam i Wolin oraz wąski pas przyległy do Zalewu Szczecińskiego. Jej warunki klimatyczne pozostają pod wpływem Bałtyku i Zalewu. Jest to strefa o dużym usłonecznieniu (zaliczana do najkorzystniejszych rejonów bioklimatycznych), stosunkowo ciepła, o mniejszej niż gdzie indziej rocznej sumie opadów.
- Kraina II – Trzebiatowska – rozciąga się kilkunastometrowym pasem wzdłuż brzegu morza między Dziwnowem a Kołobrzegiem. Warunki usłonecznienia są tu podobne jak w krainie I, ale generalnie klimat jest nieco chłodniejszy, a warunki opadowe korzystniejsze, szczególnie w części wschodniej.
- Kraina III – KołobrzESCO-Darłowska – obejmuje wąski pas nadmorski od Kołobrzegu do wschodniej granicy województwa. Jest ona jeszcze chłodniejsza niż poprzednia (mimo to ma najmniejszą liczbę dni z pokrywą śnieżną), a suma opadów znowu nieco wzrasta.
- Kraina IV – Koszalińska – obejmuje tereny nadmorskiego pasa wysoczyznowego w dorzeczach Parsęty, Grabowej i Wieprzy. Ma mniejsze usłonecznienie w porównaniu z krainą III i dlatego jest chłodniejsza, dłużej trwa w niej chłodna pora roku i długo zalega pokrywa śnieżna. Suma opadów jest podobna do krainy III. Obserwuje się tu wyraźny wzrost częstości występowania zjawisk niekorzystnych, takich jak duże dobowe sumy opadów czy burze.
- Kraina V – Nowogardzko-Gryficka – obejmuje tereny wysoczyznowe w dorzeczu Regi między krainą I a IV i stanowi strefę przejściową między obszarami pozostającymi pod wpływem Bałtyku

i Zalewu Szczecińskiego a pasem czołowo-morenowym. Usłonecznienie i temperatury obniżają się generalnie w kierunku południowo-wschodnim, między krańcami północno-zachodnim a południowo-wschodnim występuje szczególnie duża różnica rocznych sum opadów.

- Kraina VI – Pyrzycko-Goleniowska – obejmuje Nizinę Szczecińską wraz z wyniesieniami Wzgórz Szczecińskich i Bukowych. Jej usłonecznienie jest przeciętne, ale w chłodnej porze roku pozostaje pod wyraźnie ocieplającym wpływem Oceanu Atlantyckiego. Wyróżnia się najniższymi rocznymi sumami opadów w województwie.

- Kraina VII – Drawsko-Szczecińska – obejmuje pas czołowo-morenowy od Pojezierza Ińskiego do Pojezierza Bytowskiego. Jej klimat jest najbardziej surowy w województwie, o czym świadczą najgorsze warunki usłonecznienia, a także najwyższe i najczęściej występujące opady oraz najdłuższy okres zalegania pokrywy śnieżnej.

- Kraina VIII – Wałecka – zajmuje obszar na południe od strefy czołowo-morenowej. W porównaniu z krainą VII obserwuje się wyższe usłonecznienie, ale średnie roczne temperatury są niskie. Pozostaje ona w tzw. „cieniu opadowym” pasa czołowo-morenowego, toteż roczne sumy opadów są stosunkowo nieduże.

- Kraina IX – Myśliborska – obejmuje tereny na południe od krainy VI, od doliny Dolnej Odry po dolinę Drawy. Ze względu na rozciągłość oraz urozmaicone ukształtowanie i pokrycie terenu charakteryzuje się znacznym lokalnym zróżnicowaniem warunków klimatycznych. Usłonecznienie obniża się z południa na północ, a średnie roczne temperatury z zachodu na wschód. Tu również sumy opadów są niewielkie.

- Kraina X – Dolina Dolnej Odry – stanowi wąski pas terenu o szerokości od kilku do kilkunastu kilometrów wzdłuż Odry, od południowej granicy województwa po ujście Iny. Jest to najcieplejsza kraina w województwie, o najkrócej trwającej porze chłodnej. Warunki opadowe nie są jednak korzystne, roczne sumy opadów są podobne do krainy VI.

4.1.3. Wody

Wody powierzchniowe

- Morze Bałtyckie

Obszar województwa zachodniopomorskiego przylega do wód Morza Bałtyckiego na długości 188,9 km. Są to wody Bałtyku Południowego, w obszarze którego wyróżnia się Zatokę Pomorską.

Wody Bałtyku utrzymują dość niski i zmienny stopień zasolenia. Przy wybrzeżu zachodniopomorskim osiąga ono wartość zmieniającą się zależnie od pory roku od około 6 do 8 ‰, a najniższe wartości zasolenia notowane są w Zatoce Pomorskiej, co jest związane z obfitym napływem wód z dorzecza Odry. Cięższe i bardziej słone wody znajdują się w strefie przydennej, dokąd raz na kilka lat wdzierają się poprzez cieśniny duńskie w okresach długotrwałych spiętrzeń sztormowych i wysokich stanów wody we wschodniej części Morza Północnego. Wypierają one stare wody przydenne, które są już zazwyczaj słabo natlenione, a czasami zatrute siarkowodorem.

W obszarze Południowego Bałtyku najniższe temperatury wody w warstwie przypowierzchniowej notowane są w lutym. Przy brzegach oraz w Zatoce Pomorskiej pojawia się wówczas pokrywa lodowa, natomiast w kierunku pełnego morza temperatura wzrasta do 2 - 3°C. Wiosną i latem najcieplejsze wody obserwowane są przy brzegu, przy czym najwyższą średnią temperaturą odznacza się Zatoka Pomorska. Jesienią temperatura wody obniża się szybciej przy brzegu niż na pełnym morzu.

Mimo śródlądowego położenia Bałtyk jest morzem o znacznym falowaniu wiatrowym. Przeciętne fale sztormowe osiągają wysokość 4 - 5 m, ale może ona dochodzić nawet do 9 m. Sztormy są jednym z najważniejszych czynników przyczyniających się do wahań poziomu morza. Średnia amplituda tych wahań na polskim wybrzeżu wynosi 160 - 240 cm, przy czym najwyższą różnicę stanów ekstremalnych (340 cm) zanotowano w Kołobrzegu. Oprócz zmian poziomu wody powodowanych warunkami meteorologicznymi należy się także liczyć ze stałym podnoszeniem się przeciętnego poziomu wód na południowym brzegu Bałtyku, gdzie zmiany w okresie ostatnich 50 lat są silniejsze od zmian globalnych. Najnowsze szacunki (projekt SEAREG⁵) wskazują 3 scenariusze wzrostu tego poziomu w ciągu następnych 100 lat: optymistyczny – o ok. 30 cm, najbardziej prawdopodobny – o 50-60 cm i pesymistyczny – nawet o ok. 100 cm.

- Zalew Szczeciński

Zalew Szczeciński jest największym zbiornikiem wodnym Polski o powierzchni 687 km² (w granicach Polski znajduje się Zalew Wielki o powierzchni 384 km²). Linia brzegowa Zalewu o długości ok. 243 km jest mało urozmaicona – przeważają brzegi niskie, porośnięte szeroką strefą trzcinowisk, wyróżnia się jedynie wysoki klif na południowym brzegu wyspy Wolin.

Zalew oddzielony jest od Zatoki Pomorskiej wyspami Uznam i Wolin, a łączy się z morzem poprzez 3 wąskie i wydłużone cieśniny: Pianę (Peeneström) – na zachodzie (Niemcy), Świnę – pomiędzy wyspami Uznam i Wolin oraz Dziwną – na wschodzie. Obecnie głównym połączeniem Zalewu z Bałtykiem jest cieśnina Świny wraz wybudowanym w latach 1875-1880 Kanałem Piastowskim, stanowiącym przekop przez południowo-wschodnią część wyspy Uznam. Szacuje się, że Świną odpływa łącznie ok. 75% wody z Zalewu, Pianą – ok. 15% i Dziwną – ok. 10%.

Świna jest najkrótszą z cieśnin łączących Zalew Szczeciński z Bałtykiem. Od strony Zalewu tworzy deltę wsteczną z szeregiem niskich, porośniętych trzciną wysp. Jej północna część jest fragmentem toru wodnego Świnoujście-Szczecin (o minimalnej głębokości 10.5 m i minimalnej szerokości 90 m), który biegnie następnie Kanałem Piastowskim i dalej – głęboką rynną przez Zalew.

Płytką cieśniną Dziwną, oddzielającą wyspę Wolin od stałego lądu, rozszerza się w okolicy Kamienia Pomorskiego, tworząc Zalew Kamieński z Wyspą Chrząszczewską.

Zalew Szczeciński zasilany jest przede wszystkim wodami pochodzącymi ze zlewni Odry, której udział w dopływie wód rzecznych wynosi ok. 97%. Poza Odrą, po stronie polskiej Zalew zasilają m.in. Gowienica, Myśluborka i Karpina.

⁵ Projekt SEAREG – materiały Państwowego Instytutu Geologicznego, Oddział Geologii Morza w Gdańsku, wrzesień 2003

Zalew wraz z cieśninami stanowi fragment wielkiego układu „naczyń połączonych” rozciągającego się od Gozdowic (południowa część województwa zachodniopomorskiego) do Zatoki Pomorskiej i odprowadzającego wody Odry do Bałtyku. Przepływ wód w tym systemie odbywa się zasadniczo w kierunku z południa na północ, ale jego intensywność zależy od różnicy ciśnień hydrostatycznych między Zalewem a Zatoką Pomorską. Kiedy różnice ciśnień są bardzo małe (np. podczas silnych wezbrań sztormowych przy równoczesnym niskim stanie wód Zalewu) dochodzi do podnoszenia się stanu wód w cieśninach, a nawet – do odwrócenia kierunku przepływu ich wód (przy czym prędkość prądów wstecznych dochodzi do 2,0-2,5 m/s w cieśninie Świny i 1,5 m/s w cieśninie Dziwny) i wlewów wód bałtyckich do Zalewu. Zjawisko to, nazywane „cofką”, może powodować wylewy powodziowe w całym rozległym systemie.

- Rzeki i jeziora

Na terenie województwa znajdują się znaczne zasoby wód powierzchniowych – średni roczny odpływ jednostkowy z tego obszaru w latach 1981-2000 szacowany jest na ok. 6,7 l/s km² (województwo stanowiące 7,3% ogółu powierzchni kraju odprowadza 7,7% całkowitej ilości wód). Największe zasoby występują w środkowej i południowej części województwa.

Bogata sieć hydrograficzna województwa zachodniopomorskiego należy do dwóch zlewni I rzędu: całkowitej zlewni Odry (ok. 57% powierzchni województwa) i bezpośredniej zlewni Morza Bałtyckiego (w tym 14,7 km² zlewni niemieckiej rzeki Uecker), a główny dział wodny między nimi przebiega w części zachodniej równoleżnikowymi odcinkami od Stepnicy do Ińska, a w części wschodniej – wzdłuż wału czołowo-morenowego. W zlewni Odry do najważniejszych rzek należą: Gwda, Drawa, Myśła, Płonia i Ina, a w zlewni rzek Przymorza: Wołczenica, Rega, Parsęta i Wieprza z Grabową. Na obszarze województwa wyróżnia się łącznie 30 zlewni całych lub ich fragmentów. Łączna długość cieków województwa⁶ wynosi 30,2 tys. km, a średnia gęstość sieci rzecznej – 1,32 km/km², przy czym w zlewni Przymorza Dziwny-Regi oraz zlewni Świńca wartość ta jest ponad dwukrotnie wyższa ze względu na obecność rozległych terenów zmeliorowanych.

Na rzekach województwa zachodniopomorskiego znajduje się ponad 240 obiektów piętrzących. Do wykazywanych na jego terenie 120 zbiorników retencyjnych zalicza się zbiorniki sztuczne, jeziora podpiętrzone oraz retencję korytową. Wśród nich są tylko 4 zbiorniki posiadające stałą rezerwę powodziową. Są one zlokalizowane na rzece Radwi (dopływ Parsęty) w Rosnowie i Niedalinie, na Redze w Rejowicach i na Wogrze w Połczynie-Zdroju.

Województwo zachodniopomorskie należy do obszarów bogatych w jeziora i naturalne zbiorniki wodne. Oprócz Zalewu Szczecińskiego na jego obszarze znajduje się około 1650 jezior o powierzchni powyżej 1 ha (w tym 8 jezior o powierzchni powyżej 1000 ha: Dąbie, Miedwie, Jamno, Drawskie, Wielimie, Bukowo, Lubie i Wicko). Są one zgrupowane w obrębie pojezierzy: Ińskiego, Myśliborskiego, Choszczeńskiego, Dobiegniewskiego, Drawskiego, Szczecineckiego i Wałeckiego, a także występują wzdłuż brzegu morskiego. Łączna powierzchnia jezior⁷ wynosi 65 991 ha, co stanowi blisko 2,9% powierzchni województwa.

⁶ Wyznaczona na podstawie Komputerowej Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP).

⁷ Wyznaczona na podstawie MPHP.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną⁸ (RDW) wody powierzchniowe w obszarach dorzeczy zostały podzielone na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) w kategoriach: rzeki, jeziora, wody przejściowe i wody przybrzeżne. Wśród JCWP wszystkich kategorii zostały wydzielone sztuczne i silnie zmienione części wód. W województwie zachodniopomorskim wydzielono 364 jednolite części rzek, 178 jednolitych części jezior, 4 jednolite części wód przejściowych oraz 4 jednolite części wód przybrzeżnych. Wśród tych części wód za sztuczne uznano 20 JCWP w kategorii rzek.

Wody podziemne

Wody podziemne na obszarze województwa zachodniopomorskiego występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz podrzędnie w spękanych, węglanowo-piaszczystych utworach kredy i jury.

Poziomy czwartorzędowe stanowią najbardziej zasobny zbiornik wód podziemnych i występują na głębokości od kilkunastu do 50 m. W podregionie szczecińskim najkorzystniejsze warunki hydrologiczne istnieją w dolnym dorzeczu Iny, w dolinie rzeki Odry oraz w strefie Gryfice–Nowogard–Dobra, gdzie miąższość utworów wodonośnych wynosi 20 - 40 m. W podregionie koszalińskim najpoważniejsze i najbardziej zasobne poziomy użytkowe czwartorzędu występują przeważnie na głębokości 15 - 50 m, a lokalnie niżej (w przedziale 50 - 150 m). Miąższość utworów wodonośnych wynosi na ogół 10 - 20 m, ale np. w pasie Czaplinek-Szczecinek nie przekracza kilku metrów.

Wody o znaczeniu użytkowym w utworach trzeciorzędowych występują w centralnej i południowej części podregionu szczecińskiego. Strop tych utworów znajduje się na głębokości 50 - 100 m, a ich miąższość przeważnie nie przekracza 10 m (w części południowej do 40 m). Wody w utworach systemu trzeciorzędowego występują też w podregionie koszalińskim, a głębokość ich występowania i miąższość poziomów wodonośnych cechuje ogromne zróżnicowanie. W południowo-wschodniej części podregionu występują najniżej (150 - 250 m) i charakteryzują się znaczną miąższością, natomiast w pasie przybrzeżnym dominują poziomy płytsze (50 - 100 m), o miąższości poniżej 10 m.

W podregionie szczecińskim wodonośne utwory kredowe występują na niewielkim obszarze w rejonie Trzebiatowa oraz na południe od Szczecina. Strop tych utworów znajduje się przeważnie na głębokości 50 - 150 m, a ich miąższość nie osiąga 20 m. Jurajski poziom wodonośny występuje w północno-wschodniej części podregionu oraz na wyspie Wolin, jego strop znajduje się przeważnie na głębokości 30 - 100 m (Wolin 150 m), a miąższość wynosi od kilkunastu do 40 m. Poziomy użytkowe wodonośnych utworów jurajskich występują jedynie w północno-zachodniej części podregionu koszalińskiego na głębokości 30 - 150 m.

Użytkowe poziomy wodonośne na terenie województwa zasilane są głównie infiltracyjnie i prowadzą wody zwykłe, czyli słodkie, o mineralizacji ogólnej nie przekraczającej 1 g/dm³. Wody silniej zmineralizowane oraz słonawe (3 - 10 g/dm³), słone (10 - 35 g/dm³) lub solanki

⁸ Dyrektywa Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

(powyżej 35 g/dm³), o różnej genezie, mają mniejsze znaczenie gospodarcze, chyba że ujmowane są do celów leczniczych.

W obrębie województwa wyznaczono 11 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

Numer zbiornika	Nazwa zbiornika
102	Zbiornik dolinny i międzymorenowy Wyspy Wolin
118	Zbiornik międzymorenowy Polanów
120	Zbiornik międzymorenowy Bobolice
122	Dolina kopalna Szczecin
123	Zbiornik międzymorenowy Stargard-Goleniów
125	Zbiornik międzymorenowy Wałcz-Piła
126	Zbiornik międzymorenowy i trzeciorzędowy Szczecinek
127	Subzbiornik trzeciorzędowy Złotów-Piła-Strzelce Krajeńskie
134	Zbiornik międzymorenowy i trzeciorzędowy Dębno
135	Zbiornik sandrowo-międzymorenowy Barlinek
136	Zbiornik międzymorenowy Dobiegniew

Zasoby eksploatacyjne województwa ocenia się na ok. 171,5 tys. m³/h. Charakterystyczną cechą ich rozmieszczenia jest nierównomierność. Na terenach o największych potrzebach wodnych, tj. w północnej części województwa brak jest poważniejszych zasobów, natomiast znaczne zasoby dyspozycyjne występują w części południowej i środkowej.

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego znajduje się w całości lub częściowo 17 jednolitych części wód podziemnych (JCWP). Granice tych części wód pokrywają się przeważnie z wododziałami wód powierzchniowych. Przy sporządzaniu planów gospodarowania wodami obowiązujący będzie podział na rejony wodno-gospodarcze, z których każdy posiada pełną charakterystykę hydrogeologiczną oraz wodno-gospodarczą.

4.1.4. Kopaliny

Ustawa Prawo górnicze i geologiczne z 4 lutego 1994 roku (Dz.U. nr 27, z późn. zm.) wprowadza podział na kopaliny podstawowe i pospolite. W grupie kopalin podstawowych w województwie zachodniopomorskim występują i są udokumentowane złoża:

- gazu ziemnego – zasoby ok. 17 mld m³,
- ropy naftowej – zasoby ok. 9,6 mln t,
- torfów borowinowych 4 900 tys. m³,
- wód leczniczych⁹ – zasoby ok. 178 m³/h,
- wód termalnych¹⁰ – zasoby ok. 540 m³/h.

W grupie kopalin pospolitych występują:

- wapień i margle (dla potrzeb przemysłu cementowego),

⁹ Wody podziemne, według powyższej ustawy nie są kopaliną, choć spełniają kryteria przypisane pojęciu „złoża kopaliny”, gdyż ich wydobywanie przynosi korzyści gospodarcze.

¹⁰ J.w.

- surowce ilaste (do produkcji ceramiki budowlanej i kruszywa lekkiego),
- piaski (szklarskie, formierskie oraz do produkcji cegły wapienno-piaskowej i betonów komórkowych),
- kruszywa naturalne,
- torfy.

Kopaliny, należące do nieodnawialnych zasobów środowiska przyrodniczego, podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym ich wykorzystaniu.

4.1.5. Odnawialne źródła energii

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się znacznym potencjałem w zakresie warunków dla pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Już obecnie w województwie powstaje około 15% tej energii produkowanej w kraju.

Na obszarze całego województwa, a zwłaszcza na terenach wokół Zalewu Szczecińskiego i w pasie nadmorskim, występują bardzo korzystne warunki dla lokalizacji elektrowni wiatrowych. Energię elektryczną produkuje 7 dużych zespołów elektrowni wiatrowych (Karścino-Pobłocie, Tymień, Jagniątkowo, Zagórze, Cisowo I, Cisowo II, Barzkowice, zespół Śniatowo, w trakcie realizacji) oraz 5 pojedynczych elektrowni małej mocy. W roku 2010 planowane jest uruchomienie kolejnych zespołów w gminach: Karnice, Kołobrzeg i Gościno, a do gmin wpływają liczne wnioski dotyczące dalszych lokalizacji.

W zlewniach rzek, głównie Regi i Myśli, eksploatowanych jest około 60 elektrowni wodnych o łącznej mocy około 13 MW. Elektrownie wodne znajdują się także na Wieprzy z Grabową, Tywie, Drawie i Piławie. Na terenie województwa funkcjonuje jedna Elektrownia Szczytowo-Pompowa Żydowo. Jej bazę energetyczną stanowi woda w dwóch naturalnych zbiornikach wodnych – jeziorze Kamiennym (górny) i jeziorze Kwiecko (dolny). Potencjalne możliwości rozwoju energetyki wodnej ogranicza duże rozproszenie źródeł i ich niewielka moc jednostkowa.

Województwo zachodniopomorskie jest położone na strukturach geologicznych umożliwiających przy stosunkowo niskich nakładach eksploatację wód geotermalnych i ich zastosowanie m.in. w miastach posiadających dużą liczbę odbiorców ciepła oraz sieć ciepłowniczą. Dwa obiekty geotermalne funkcjonują w Pyrzycach i Stargardzie Szczecińskim.

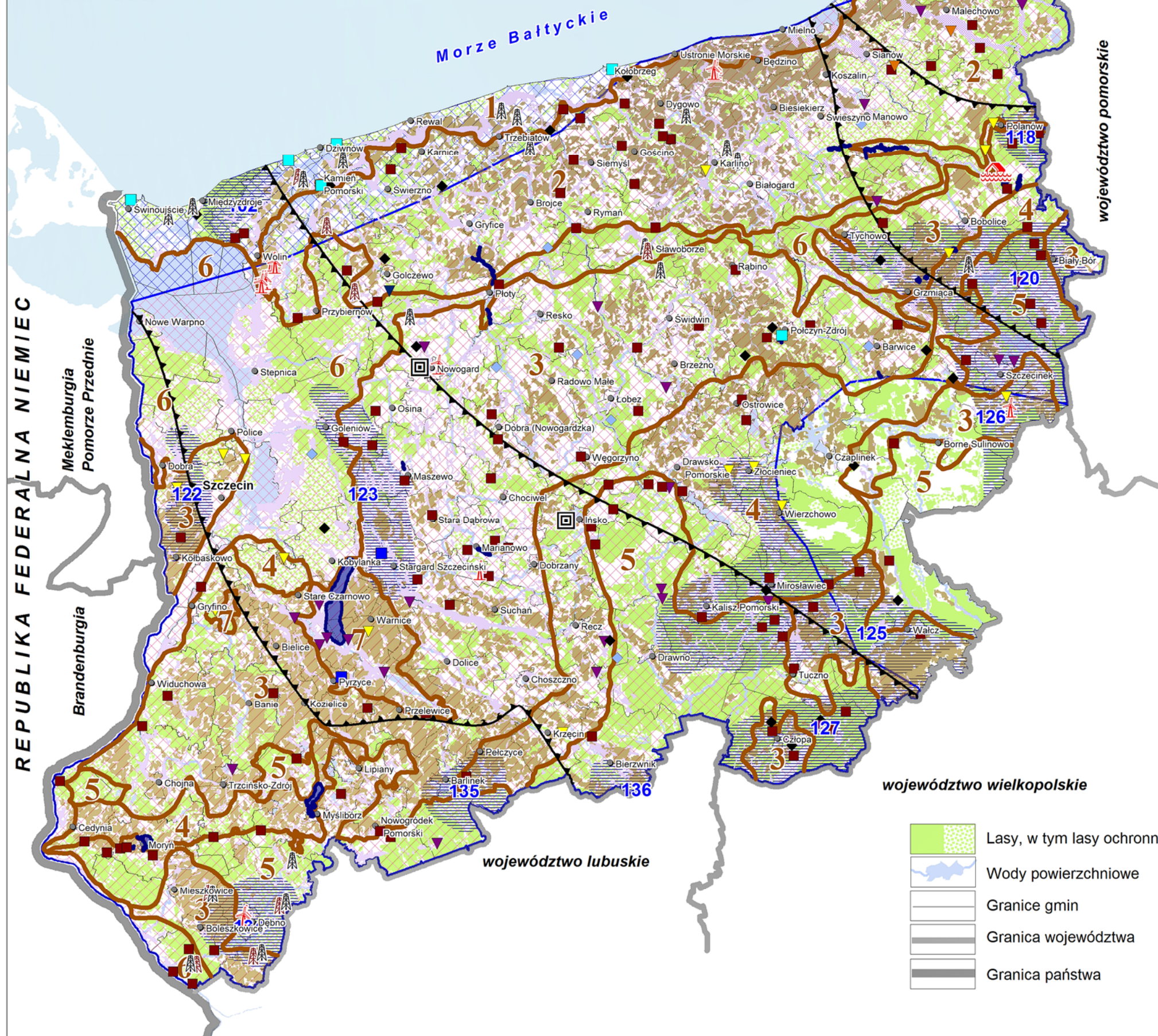
Najkorzystniejsze warunki dla energetyki słonecznej występują w pasie nadmorskim od Świnoujścia do Kołobrzegu, w dolinie Odry od Kostrzyna do Cedyni oraz na Pojezierzu Wałeckim. Energia ta wykorzystywana jest w istniejących instalacjach przede wszystkim do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

W województwie funkcjonuje kilkadziesiąt źródeł ciepła przystosowanych do spalania biomasy stałej, głównie odpadów drewna. Większość z nich zlokalizowana jest w powiatach białogardzkim i szczecineckim. Na składowiskach odpadów w Szczecinie Kluczu, Sierakowie, Przytorze, Smolecinie i Łęczycy funkcjonują instalacje biogazowe wytwarzające energię elektryczną o łącznej mocy

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

0 10 20km

ZASOBY ŚRODOWISKA

- Granice jednostek krajobrazowych
- 1 Strefa brzegowa Bałtyku
- 2 Nadmorski pas wysoczyzny
- 3 Środkowo-pomorski obszar wysoczyzny
- 4 Pomorski obszar czołowo-morenowy
- 5 Obszary równin sandrowych
- 6 Obszary równin aluwialnych i pradolin
- 7 Obszary równin zastoiskowych
- Kopaliny
 - wody mineralne
 - wody termalne
 - ropa naftowa i gaz ziemny
 - kruszywa naturalne
 - piaski kwarcowe
 - piaski formierskie
 - surowce ilaste ceramiki budowlanej
 - wapienie i margle
 - kreda jeziorna
 - torfy
- Zbiorniki retencyjne
- Główne zbiorniki wód podziemnych
- 1, 2, 4 Grunty orne dobre
- 1z, 2z Użytki zielone dobre
- Elektrownie wiatrowe
- Elektrownia szczytowo-pompowa
- Zakłady biopaliw
- Warunki korzystne dla geotermii
- Potencjał wiatru
- korzystny
- dość korzystny

Autor: mgr Krystyna Mieszkowska
Grafika: Marek Wiśniewski

około 2,5 MW. Planowana jest budowa biogazowni w gminie Marianowo. Pierwszy zakład do produkcji bioetanolu w województwie powstał w Ińsku i pracuje w oparciu o bardzo nowoczesną technologię produkcji w obiegu zamkniętym. W Nowogardzie trwa realizacja kombinatu bioenergetycznego, gdzie w jednym miejscu będzie działała wytwórnia biopaliwa, biogazownia i bioelektrownia.

4.1.6. Gleby

Gleby województwa zachodniopomorskiego charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typologicznym, różną wartością bonitacyjną i wynikającą stąd przydatnością glebowo-rolniczą.

Zdecydowana większość jego obszaru pokryta jest glebami bielcowymi, brunatnymi i rdzawymi, tylko na obszarach zastoiskowych i pobagiennych wytworzyły się żyzne czarne ziemie. W związku z tym w obrębie województwa przeważają gleby średniej wartości (klasy IVa i IVb), które zajmują 50,8% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Drugą co do wielkości grupę stanowią gleby słabe i bardzo słabe (klasy V i VI), zajmujące 25,1% powierzchni gruntów ornych. Najmniej jest gleb dobrych (klasy II, IIIa i IIIb), które zajmują 24,1% powierzchni gruntów ornych. Wskaźnik bonitacyjny ogólnej wartości gruntów ornych województwa wynosi 3,6, a więc odpowiada klasie IVa.

Do łąk i pastwisk średnich (klasy III i IV) zaliczono 65,4% powierzchni użytków zielonych w województwie, pozostałe 34,6% zajmują użytki zielone słabe i bardzo słabe (klasy V i VI).

Najwyższy iloraz wskaźnikowy wykazuje powiat pyrzycki (5,1 – klasa IIIb), najniższy – powiaty goleniowski i szczecinecki (2,5 – klasa IVb). Iloraz niższy od średniego (poniżej 3,5) ma jeszcze 8 powiatów.

4.1.7. Roślinność

Młodoglacjalne zróżnicowanie powierzchni terenu województwa zachodniopomorskiego jest przyczyną dużej różnorodności siedlisk przyrodniczych. W zbiorowiskach roślinnych spotyka się gatunki rzadkie i mające ograniczony zasięg nie tylko w Polsce, ale w ogóle w Europie Środkowej, na uwagę zasługują też gatunki, które występują wyłącznie lub głównie na Pomorzu. W województwie występują zbiorowiska o różnym stopniu zachowania cech naturalnych charakterystycznych dla poszczególnych ekosystemów, zbiorowiska zieleni urządzonej wzbogacające krajobraz oraz zbiorowiska będące efektem spontanicznej sukcesji na terenach zdegradowanych. Rozmieszczenie obszarów o najcenniejszych zbiorowiskach roślinnych jest w województwie bardzo nierównomierne. Wiele z nich podlega ochronie w istniejących formach ochrony przyrody.

Poniżej przedstawiono w syntetycznym ujęciu najbardziej cenne zbiorowiska roślinne województwa, specjalnie wyodrębniając lasy, jako z jednej strony (w warunkach naturalnych) typ zbiorowisk klimaksowych¹¹, czyli kończących sukcesję roślinności we wszystkich rodzajach siedlisk, a z drugiej – zasób niemal nienaruszalny w praktyce planowania przestrzennego. Opis

¹¹ Rzeczywista roślinność leśna bardzo odbiega od tego obrazu, gdyż stanowią ją lasy gospodarcze, sadzone przez leśników, gdzie dobór gatunków drzew był nastawiony na cele produkcyjne.

tej roślinności w ujęciu ekofizjograficznym, obejmującym charakterystykę ważniejszych ekosystemów zawarty jest w „Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego”¹².

Roślinność nieleśna

Głównymi grupami ekosystemowymi cennej roślinności nieleśnej województwa są:

- Roślinność ekosystemów wodnych

W grupie tej wyróżnia się roślinność wód płynących, czyli wyspecjalizowane zbiorowiska roślin wodnych zakorzenionych na dnie nizinnych rzek, strumieni i potoków o różnej szybkości przepływu i sile prądu oraz roślinność wód stojących: ekosystemów wód eutroficznych – przede wszystkim pływające na powierzchni wody zbiorowiska roślin zasiedlających płytkie wody jezior, starorzeczy lub zbiorników o charakterze stawowym oraz ekosystemów wód jezior oligotroficznych i mezotroficznych, przystosowaną do życia w siedliskach mniej zasobnych (wśród nich najcenniejsze są zbiorowiska związane z jeziorami lobeliowymi, szczególnymi ekosystemami jeziornymi ukształtowanymi tuż po ustąpieniu lodowca).

- Roślinność ekosystemów bagiennych

Do tej grupy należą: roślinność ekosystemów tarasów zalewowych, roślinność ekosystemów torfowisk niskich, roślinność ekosystemów torfowisk mszarnych oraz roślinność ekosystemów torfowisk nakredowych.

Zbiorowiska roślinne tarasów zalewowych to formacja pojawiająca się w strefie kontaktowej środowiska wodnego rzek i dużych zbiorników wodnych ze środowiskiem lądowym. Zbiorowiska te wykształcają się wąskim pasem w strefie przybrzeżnej, zatapianej okresowo wskutek zmian poziomu wody.

Torfowiska to szczególne ekosystemy, które łączą w sobie cechy środowisk lądowego i wodnego, w związku z czym zasiedlające je organizmy wykształcają szereg specyficznych przystosowań do tych warunków. Inną cechą wyróżniającą jest zdolność torfowisk do akumulacji materii organicznej w procesie torfotwórczym. Warunkiem występowania tego procesu jest przewaga produkcji biomasy nad jej rozkładem przy wysokim poziomie wody, przynajmniej okresowym niedoborze tlenu oraz niskiej temperaturze.

Torfowiska niskie powstają w basenach dawnych jezior lub w dolinach rzek i strumieni. Wzdłuż powierzchni przylegających bezpośrednio do cieków, zalewanych corocznie wodą, wykształca się eutroficzna roślinność wysokich szuwarów, następny pas tworzą przede wszystkim turzycowiska rzadko zalewane wodą, a u podnóża skarp ograniczających doliny wykształcają się zbiorowiska mechowiskowe, zasilane głównie wodami podziemnymi.

Wśród ekosystemów torfowisk mszarnych wyróżnia się torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz torfowiska wysokie. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska to ekosystemy wykazujące cechy pośrednie pomiędzy mokradłami zasilanymi wodami powierzchniowymi i podziemnymi, a torfowiskami zasilanymi wyłącznie wodami opadowymi.

¹²Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin, luty 2010.

Torfowiska nazywane wysokimi ze względu na to, że mają postać mniej lub bardziej wyniesionych kopuł, wykształcają się na obszarach wododziałowych lub w bezodpływowych zagłębieniach, tworząc torfowiska wysokie żywe z roślinnością torfotwórczą lub torfowiska wysokie zdegradowane. Ogromne znaczenie dla istnienia torfowisk wysokich ma zdolność mchów torfowców do pobierania i akumulowania wielkiej ilości wody, dzięki czemu ekosystemy mszarne stanowią swoiste zbiorniki retencyjne. Osobliwością pomorską są mszary z wrzoścem bagiennym, które w czasie kwitnienia są bardzo atrakcyjne krajobrazowo.

Torfowiska nakredowe występują na podłożu zasobnym w węglan wapnia, a Pomorze Zachodnie jest głównym obszarem występowania tych unikatowych w Polsce ekosystemów torfowiskowych.

Z występowaniem związków wapnia związane są również zbiorowiska roślinności źródłiskowej, występujące na małych powierzchniach w obrębie ekosystemów torfowiskowych zasilanych wodami podziemnymi o wysokiej zawartości wymienionych związków. Występujące w ich obrębie mchy żebrowce i niektóre gatunki wątrobowców aktywnie uczestniczą w wytrącaniu osadów wapiennych w postaci martwic (trawertynów).

- Roślinność łąk i pastwisk

Ekosystemy łąkowe i pastwiskowe są związane z wielowiekową działalnością człowieka. Skład gatunkowy tych zbiorowisk ukształtował się pod wpływem koszenia lub wypasu, często po regulacji stosunków wodnych, a w czasach nowszych – pod wpływem podsiewania szlachetnymi gatunkami paszowymi. Cenne zbiorowiska roślinności ekosystemów łąkowych to łąki trzęślicowe (o charakterze półkulturowych łąk kośnych), występujące najpowszechniej na zmiennowilgotnych siedliskach zmeliorowanych torfowisk dolinowych oraz łąki kaczynicowe, występujące w strefie nadrzecznych łęgów na terenach okresowo zalewanych oraz wokół jezior i torfowisk.

Roślinność ekosystemów pastwiskowych to niskie murawy dywanowe, gdzie bardzo ważną rolę odgrywa wydeptywanie runi i ugniatanie podłoża przez zwierzęta, co wpływa na występowanie gatunków roślin znoszących uszkodzenia mechaniczne i niedobór tlenu w glebie, a także gatunków rozłogowych rozprzestrzeniających się wegetatywnie dzięki wciskaniu pędów w podłoże.

- Roślinność ekosystemów kserotermicznych i napiaskowych

Roślinność kserotermiczną (ciepłolubną) stanowią murawy stepowe ostnicowe oraz murawy piaskowe występujące na krawędziach doliny Odry, na piaszczyskach sandrowych po południowej stronie wałów morenowych, na wydmach śródlądowych czy na otwartych powierzchniach pochodzenia antropogenicznego. Suche wrzosowiska opanowały wielkimi łanami dawne poligony radzieckie w lasach Nadleśnictwa Białogard i koło Bornego Sulinowa.

- Roślinność ekosystemów strefy wybrzeża morskiego

W strefie kontaktowej ekosystemu morskiego i lądu pojawia się siedlisko określane terminem „kidzina”, czyli usypany przez fale morskie wał brzegowy zbudowany z wyrzuconych szczątków roślinnych i zwierzęcych, stwarzający warunki dla rozwoju roślin azoto- i słonolubnych. Zbiorowisko roślinne zasiedlające kidzinę jest ubogie florystycznie, bardzo luźne i nietrwałe.

Zbiorowiska roślinne wydm nadmorskich odgrywają istotną rolę w biologicznej zabudowie i ochronie wybrzeża ze względu na utrwalanie ruchomych piasków. Najważniejsze w procesie rozwoju

wydm jest zbiorowisko traw pionierskich wydm przednich. Utrwalone wydmy pokrywają liczne gatunki roślin zielnych i mchów czerpiących składniki odżywcze z gleby tworzącej się na bazie obumarłych traw pionierskich. Kolejnym etapem sukcesji roślinności w strefie wybrzeża morskiego jest pojawienie się roślinności zaroślowej (zbiorowiska z rokitnikiem zwyczajnym i wierzbą piaskową, którym towarzyszą krzewy róży pomarszczonej) i leśnej. Najstarsze partie wałów wydm porastają nadmorskie bory bażynowe.

Lasy

Pod względem lesistości województwo zachodniopomorskie zajmuje czwarte miejsce w skali kraju (8,9% powierzchni leśnej Polski). Lasy zajmują powierzchnię 823 tys. ha, co stanowi ponad 36% ogólnej powierzchni województwa. Lasy publiczne (Skarbu Państwa), zarządzane są przez 3 Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych: w Szczecinie (21 nadleśnictw), Szczecinku (23 nadleśnictwa) i Pile (8 nadleśnictw) i zajmują powierzchnię 811,6 tys. ha, lasy prywatne – 12,2 tys. ha. Powierzchnia leśna wzrosła w latach 1999-2006 o ok. 15 tys. ha.

Rozmieszczenie lasów jest bardzo nierównomierne i waha się w granicach 72,7 - 0,8% powierzchni w poszczególnych gminach. Największą lesistością charakteryzują się gminy w południowo-wschodniej części województwa, zwarte kompleksy leśne występują też w innych częściach województwa (Puszcze: Wkrzańska, Bukowa, Goleniowska, Piaskowa, Barlinecka, lasy: wolińsko-uznamskie, mieszkowickie, koszalińsko – białogardzkie).

Okolo 60% powierzchni Lasów Państwowych zajmują siedliska borowe, z czego bory mieszane świeże zajmują 36,6% powierzchni leśnej, a bory świeże 18,4%. Siedliska lasu mieszanego świeżego zajmują 21,6%, a lasu świeżego – 11,9% powierzchni leśnej województwa. Lasy wilgotne koncentrują się głównie w pobliżu zbiorników wodnych, zajmując nieznaczna powierzchnię terenu (0,8%). W dolinach rzecznych, nad jeziorami, w zagłębieniach terenowych spotyka się olsy, które zajmują ok. 3,2% powierzchni lasów. Pomimo dużej różnorodności siedlisk krajobraz lasów w województwie ma charakter monokulturowy – dominują drzewostany sosnowe, zaś sosna w domieszce występuje także w lasach liściastych. Gatunkiem, który wchodzi samorzutnie do różnych drzewostanów w województwie, jest buk, Pomorze Zachodnie jest bowiem naturalną krainą tego gatunku, a buczyny mają swój ważny udział w jego lasach.

Przeciętny wiek drzewostanu jest jednym z najniższych w kraju i wynosi, w zależności od rejonu 55 - 62 lata, przy średniej krajowej 61 lat. Pod względem wieku drzewostanu dominują klasy II (21 - 40 lat) i III (41 - 60 lat).

Chronione siedliska przyrodnicze

Szczególną rolę dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego odgrywają siedliska przyrodnicze podlegające ochronie na obszarach Natura 2000, z których w obrębie województwa zachodniopomorskiego występują:

1110	piaszczyste ławice podmorskie
1130	ujścia rzek (estuaria)
1150	zalewy i jezora przymorskie (laguny)

1210	kidzina na brzegu morskim
1230	klify na wybrzeżu Bałtyku
1310	śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem
1330	solniska nadmorskie
2110	inicjalne stadia nadmorskich wydmy białych
2120	nadmorskie wydmy białe
2130	nadmorskie wydmy szare
2140	nadmorskie wrzosowiska bażynowe
2160	nadmorskie wydmy z zaroślami rokitnika
2170	nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej
2180	las mieszane na wydmach nadmorskich
2330	wydmy śródlądowe z murawami szczotlichowymi
3110	jeziora lobeliowe
3140	twardowodne oligomezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic
3150	starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne
3160	naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
3270	zalewane muliste brzegi rzek
4010	wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym
4030	suche wrzosowiska
6120	ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe
6210	murawy kserotermiczne
6230	górskie i nizinne murawy bliźniczkowe
6410	zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
6430	ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne
6510	niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
7140	torfowiska przejściowe i trzęsawiska
7150	obniżenia na podłożu torfowym
7210	torfowiska nakredowe
7220	źródlika wapienne
7230	górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
9110	kwaśne buczyny
9130	żyzne buczyny
9150	ciepłolubne buczyny storczykowe
9160	grąd subatlantycki
9170	grąd środkowoeuropejski
9190	pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy
91D0	bory i lasy bagienne
91E0	łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
91F0	łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe
91I0	ciepłolubne dąbrowy
91T0	sosnowy bór chrobotkowy

Źródło: K. Ziarnek, D. Piątkowska (red.), *Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 w województwie zachodniopomorskim* – Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 2008

4.1.8. Świat zwierzęcy

Bogaty zwierzostan województwa zachodniopomorskiego jest silnie powiązany z występującą szatą roślinną będącą siedliskiem dla gatunków rodzimych i migrujących. Stan poznania i monitorowania fauny jest zróżnicowany. Najlepiej rozpoznane grupy stanowią ptaki, ryby, płazy i gady. Wśród ssaków ściślejszej kontroli poddawane są gatunki zwierzyny łownej. Słabo poznane są bezkręgowce.

Istotnym czynnikiem kształtującym skład i liczebność fauny regionu jest sposób zagospodarowania przestrzeni; na wielkość niektórych populacji wpływa ponadto ich bezpośrednia eksploatacja (łowiectwo, rybactwo, kłusownictwo, kolekcjonerstwo) oraz celowe zabiegi regulujące liczebność gatunków uznanych za szkodliwe lub stanowiące konkurencję (np. rybożerne ptaki jak kormoran czy czapla). Z kolei reakcją pewnej części dziko żyjących gatunków na zmiany środowiskowe jest adaptowanie się do alternatywnych siedlisk, w tym procesy synurbanizacji, czyli zasiedlania gęsto zaludnionych terenów miejskich (np. proces ten dotyczy w różnym stopniu wszystkie z 14 gatunków nietoperzy zidentyfikowanych na terenie województwa).

- Ssaki

Fauna ssaków Pomorza Zachodniego liczy kilkadziesiąt gatunków. Wśród nich do zagrożonych lub wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej¹³ należą: rzęsorek mniejszy (gatunek ryjówki), 5 gatunków nietoperzy, bóbr europejski, chomik europejski, popielica, wilk, wydra, foka szara, morświn i żubr.

Najcenniejsze gatunki nietoperzy charakteryzują się bardzo ograniczonym arealem i niską częstotliwością występowania.

Dzięki konsekwentnie prowadzonej reintrodukcji bóbr jest obecnie jednym z szerzej rozpowszechnionych na Pomorzu Zachodnim cennych gatunków ssaków. Występuje w ponad 40 gminach województwa, a szczególnie liczne populacje stwierdzono w gminach: Mirosławiec, Borne Sulinowo, Wałcz i na terenie PLB320008 Ostoja Ińska. Najnowsze dane wskazują na ekspansję bobrów na nowe obszary i wzrost ich liczebności.

Do faunistycznych rzadkości na Pomorzu należy popielica, nadrzewny gryzoń zamieszkujący stare, zwarte kompleksy lasów liściastych i mieszanych. Jej występowanie stwierdzono na pojedynczych stanowiskach.

Wilk prawdopodobnie nie tworzy na Pomorzu Zachodnim stałej populacji, ale sporadycznie penetruje teren województwa.

Wydra charakteryzuje się szerokim rozprzestrzenieniem na omawianym obszarze, w ostatnim okresie dynamicznie zwiększając zasięg swojego występowania. Zasiedla szereg rzek (od niewielkich cieków po największe rzeki regionu) i zbiorniki wodne różnego typu (od drobnych oczek po duże jeziora) potrafiąc, jako zwierzę ziemno-wodne, skolonizować nawet oddalone zbiorniki bezodpływowe.

¹³ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Populacja żubrów istniejąca w województwie powstała w wyniku introdukcji odbywanej w kilku etapach – pierwszy miał miejsce na wyspie Wolin, następne w nadleśnictwie Miroslawiec oraz na terenie PLB320008 Ostoja Ińska.

- Ptaki

Wśród kręgowców województwa zachodniopomorskiego najliczniejszą grupę stanowią ptaki. Na jego obszarze stwierdzono dotychczas ok. 350 gatunków ptaków, z których za szczególnie cenne uznano 82 gatunki. Dla części tych gatunków rejon województwa stanowi tereny lęgowe, dla innych – głównie miejsce zimowania, tereny łowne lub przystanek na szlaku migracyjnym. Choć ptaki lęgowe stanowią największą wartość, różnorodność miejsc umożliwiających przetrwanie trudnego okresu zimy lub odpoczynek w trakcie dalekich wędrówek posiada znaczący walor przyrodniczy i jest jednym z zasadniczych czynników decydujących o przetrwaniu wielu gatunków zagrożonych w skali europejskiej. W regionie zimuje łącznie ok. 40 gatunków ptaków. Największe znaczenie dla zimujących ptaków wodnych mają Zalew Szczeciński wraz z deltą Świny, dolina dolnej Odry, jeziora: Miedwie i Dąbie oraz Zalew Kamieński. W każdym z tych obszarów obserwowano zgrupowania liczące dziesiątki tysięcy osobników.

Szczególne bogactwo gatunkowe i ilościowe ptaków obserwuje się w pasie nadmorskim (głównie w obrębie przymorskich jezior), estuarium odrzańskim (Zalew Szczeciński, Kamieński, Dziwna, Świna, Zatoka Pomorska), dolinach rzecznych (przede wszystkim Odry i Drawy) oraz w pasie pojezierzy nad dużymi zbiornikami wodnymi.

- Płazy i gady

Na te gromady składa się w województwie zachodniopomorskim 13 gatunków płazów i 7 gatunków gadów. Wszystkie one podlegają ochronie gatunkowej. Naturalne uwarunkowania regionu umożliwiają istnienie lokalnie licznych i zróżnicowanych zespołów płazów, ich rozmieszczenie w granicach województwa nie jest jednak jednorodne. Głównymi terenami występowania cennych płazów są pojezierza. Obok gatunków uznawanych za pospolite, występują tu także gatunki rzadsze, zagrożone oraz mające znaczenie dla zachowania bioróżnorodności w skali europejskiej (wśród nich traszka grzebieniasta i kumak nizinny wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej). Do najcenniejszych przedstawicieli gadów w województwie należą wąż gniewosz plamisty, występujący w miejscach suchych, mocno nasłonecznionych i na skrajach lasów oraz żółw błotny, wykazany na pojedynczych, rozproszonych stanowiskach. Zasiedla on nieduże, zarastające zbiorniki wodne oraz śródlądne mokradła i czyste ciekły o powolnym nurcie, w których pobliżu występują miejsca otwarte, nasłonecznione i piaszczyste.

- Ryby i minogi

Ta grupa systematyczna jest na obszarze Przymorza Zachodniego i zlewni Dolnej Odry bardzo urozmaicona, a oprócz gatunków spotykanych w jeziorach i rzekach innych rejonów Polski odnotowuje się także większość gatunków wędrownych, które już nie docierają w głąb kraju, głównie w wyniku zabudowy hydrotechnicznej. Jej cechą charakterystyczną jest występowanie gatunków dwuśrodowiskowych, odbywających tarła w wodach słodkich i czasowo w nich przebywających, a następnie spływających do morza. Wykorzystują one systemy rzeczne województwa jako swoje

naturalne szlaki migracyjne. Akwenami o największej ilości gatunków są rzeki Odra oraz Drawa wraz ze swoim dopływem Płociczną.

W regionie występują wszystkie typy jezior z obecnie stosowanego w kraju podziału na podstawowe typy rybackie – jeziora sielawowe, leszczowe, sandaczowe, linowo-szczupakowe i karasiowe. Także Zalew Szczeciński jest akwenem o wysokiej wydajności rybackiej.

W województwie występuje hodowla ryb pstrągowych w formie stawów i basenów przepływowych znajdujących się głównie w zlewni Wieprzy oraz Parsęty i Przymorza – od Parsęty do jez. Jamno, a także ryb karpowych w stawach jednorazowo napełnianych wodą, zlokalizowanych głównie w zlewni Parsęty oraz Regi i Płoni.

Spośród pięciu gatunków minogów zarejestrowanych w Polsce, trzy występują na terenie województwa zachodniopomorskiego. Lista gatunków ryb zasiedlających lub napływających do wód regionu obejmuje ponad 50 gatunków (w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej znajduje się 11 gatunków ryb i wszystkie występujące minogi).

W wodach 26 gmin województwa odnotowano obecność łososia, gatunku krytycznie zagrożonego wymarciem. Większość obserwacji dotyczy szlaków migracji tej ryby na potencjalne tarliska. W połowie lat osiemdziesiątych XX w. wyginęła w Drawie ostatnia naturalnie rozmnażająca się krajowa populacja tych ryb. Wszystkie obecnie występujące osobniki są efektem intensywnej reintrodukcji materiałem pochodzącym pierwotnie z Dźwiny. Gniazda łososi zaobserwowano w Drawie, Parsęcie i Wieprzy (poza granicami województwa), a w szeregu pomorskich rzek odławia się tarlaki. Rzadkimi przedstawicielami łososiowatych w regionie jest troć jeziorowa, występująca w kilku jeziorach w zlewni Płocicznej oraz głowacica, która została introdukowana w latach 90-tych XX w. do rzek Piława, Płynica i Rurzyca.

Gatunkami cennymi przyrodniczo i gospodarczo są sieja i sielawa. Są one związane z czystymi, głębokimi jeziorami. Zostały one introdukowane do licznych zbiorników o odpowiedniej jakości wód i ich populacje są utrzymywane sztucznie. Warte odnotowania jest istnienie unikatowego podgatunku siei miedwiańskiej, słynnego ze względu na osiągnięte rozmiary i smaczne mięso.

- **Bezkręgowce**

Jest to najliczniejsza i najbardziej rozpowszechniona, a jednocześnie najslabiej rozpoznana grupa systematyczna zwierząt zarówno w wielu regionach Polski, jak i w województwie zachodniopomorskim.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego stwierdzono występowanie 3 cennych gatunków pijawek. Obszarem najliczniejszego występowania pijawki lekarskiej jest gmina Nowogard.

Najcenniejszymi przedstawicielami skorupiaków w zachodniopomorskim są raki: szlachetny i błotny oraz zmieraczek plażowy. Rak szlachetny reprezentuje jedyną formę rodzimą raków, jest jednocześnie największym z wszystkich obecnie dziko żyjących gatunków. Posiada wysokie wymagania środowiskowe (wody I klasy czystości), chętnie zasiedlając mniejsze rzeczki, stawy i żwirownie. Rak błotny jest bardziej tolerancyjny na warunki środowiskowe. Oba gatunki są wypierane z wód województwa przez pospolitego raka pręgowatego, będącego nosicielem śmiertelnej dla nich choroby zwanej dżumą raczą. Zmieraczek plażowy jest ściśle chronionym drobnym skorupiakiem (gromada: pancerzowce, rząd: obunogi) bytującym w wilgotnej strefie plaż

wybrzeża zachodniopomorskiego. Od lat odnotowuje się spadek liczebności i areалу jego występowania w efekcie narastającego ruchu turystycznego. Nowymi gatunkami skorupiaków dla Pomorza Zachodniego w ciągu ostatnich lat stały się: krab welnistoręki, rak sygnałowy, przedstawiciele rzędu obunogów oraz słodkowodna krewetka. Pierwszy z tych gatunków skolonizował obszar Zalewu Szczecińskiego, dokąd został zawleczony w wodach balastowych z Dalekiego Wschodu. Jest obdarzony dużą mobilnością i obecnie odnotowywany nawet w jez. Miedwie, rejonie dolnej Odry i na obszarze gm. Manowo. Rak sygnałowy został sprowadzony do Polski ze względu na odporność na dżumę raczą. Niestety sam jest jej nosicielem, dlatego zmniejsza szanse zachowania rodzimych raków. Obunogi dynamicznie zwiększają swój zasięg, występując już w zasadzie w całym odcinku dolnej Odry. Ich wpływ wiąże się ze spadkiem liczebności i częstości występowania rodzimego kielża. Słodkowodna krewetka, pierwotnie zasiedlająca zlewnię Morza Śródziemnego, dokonuje ekspansji z zachodu poprzez kanały łączące systemy rzeczne Europy.

Na Pomorzu Zachodnim znanych jest ok. 50 gatunków ważek, z których najcenniejsze mają większe wymagania środowiskowe niż ogół pospolitych gatunków. Ważki są licznie spotykane w pobliżu różnego typu zbiorników wodnych, rzek, podmokłych łąk i torfowisk. Jedynym cennym przedstawicielem owadów prostoskrzydłych jest piechotek leśny, który zasiedla skraje lasów liściastych i kserotermiczne zarośla. Odnotowano go na pojedynczych stanowiskach zlokalizowanych w gminach Wolin, Stare Czarnowo, Rewal i Cedynia. Chrząszcze stanowią najbogatszą w gatunki grupę owadów występujących na terenie województwa. Do najcenniejszych zaliczono 49 gatunków, w tym 13 gatunków chrząszczy wodnych. Bogate gatunkowo zespoły chrząszczy odnotowywano w gminach o dużej lesistości lub zawierających cenne siedliskowo kompleksy leśne ze starymi drzewostanami. Wśród kilkuset gatunków motyli występujących na terenie województwa zachodniopomorskiego wyróżniono 31 gatunków cennych. Ponad połowę z tych gatunków zlokalizowano tylko na jednym lub dwóch stanowiskach w różnych gminach województwa. Do najcenniejszych gatunków błonkoskrzydłych stwierdzonych dotychczas w województwie należą m.in. 4 gatunki trzmieli. Wśród pajęczaków stosunkowo dobrze poznane są wodne roztocza (wodopójki) oraz rozmieszczenie niektórych pajaków (w tym chronionego i jednego z najciekawszych – tygryka paskowanego). W obrębie zainteresowań badaczy znajdują się także kleszcze, będące nosicielami chorób zakaźnych groźnych dla człowieka.

Mięczaki występują zarówno w wodach słodkich, jak i zasolonych. Zasiedlają zarówno środowiska naturalne, jak i antropogeniczne, a oprócz jezior czy rzek spotyka się je na podmokłych łąkach, miedzach śródpolnych, w lasach i siedliskach kserotermicznych, gdzie stanowią pokarm wielu zwierząt. Dobrze poznane są mięczaki wodne; o mięczakach lądowych niewiele wiadomo. W województwie zachodniopomorskim wykazano dotychczas 41 gatunków ślimaków lądowych i 38 gatunków wodnych oraz 29 gatunków małży. Najlepiej poznano rozmieszczenie ślimaka winniczka, który jest pozyskiwany w celach gospodarczych. Zanieczyszczenie wód, osuszanie terenów podmokłych oraz inne przekształcenia środowiska powodują zanikanie niektórych gatunków. Także w tej grupie stwierdzono w województwie 8 gatunków obcych, które docierały do jego wód różnymi drogami, np. jako larwy w wodzie, w której transportowano ryby do hodowli albo w wodach balastowych statków transportowych.

4.1.9. Dziedzictwo kulturowe

Bogata historia województwa zachodniopomorskiego pozostawiła po sobie liczne ślady w postaci zróżnicowanych form krajobrazu i elementów dziedzictwa kulturowego. Do XVII w. część północna województwa (mniej więcej do linii: Widuchowa–Banie–Pyrzyce–Suchań–Ińsko–Drawsko Pomorskie–Barwice–Borne Sulinowo) należała do Księstwa Pomorskiego, gminy na południe od tej linii – do Nowej Marchii, a powiat wałecki i gmina Czaplinek – do historycznej Wielkopolski. Te historyczne podziały są nadal czytelne we współczesnym krajobrazie, m.in. poprzez zróżnicowanie form układów osadniczych, form budownictwa czy stosowanych materiałów budowlanych.

Za pomnik historii uznane zostało osiedle katedralne w Kamieniu Pomorskim.

W rejestrze zabytków na terenie województwa znajduje się 2785 obiektów i obszarów, w tym:

- 45 układów urbanistycznych o średniowiecznej metryce (XIII-XV w.), charakteryzujących się centralnym rynkiem z ratuszem, położonym w sąsiedztwie kościołem miejskim oraz regularnymi kwartałami z zabudową mieszczańską (do najlepiej zachowanych należą: Białogard, Cedynia, Darłowo, Dobra Nowogardzka, Lipiany, Maszewo, Mieszkowice, Moryń, Trzcińsko-Zdrój, Trzebiatów),
- średniowieczne systemy obronne, w postaci murów obwodowych z bramami i basztami oraz wałów ziemnych i fos, zachowane w całości lub we fragmentach w 32 miastach, głównie w części zachodniej i pasie nadmorskim (najpełniej zachowane w Moryniu, Maszewie, Mieszkowicach, Pyrzycach i Trzcińsku-Zdroju),
- 770 budowli sakralnych, w tym ok. 50 miejskich i 400 wiejskich kościołów z okresu średniowiecza (kościoły granitowe z XIII - XIV w., gotyckie ceglane fary miejskie z XIII - XV w.), gotyckie kościoły wiejskie (pocz. XV - XVI w.), kościoły szkieletowe/ryglowe (koniec XVI - XVIII w.), stosunkowo nieliczne kościoły barokowo-klasycystyczne z XVIII w., założenia poklasztorne (najcenniejsze: założenia pocysterskie w Kołbaczu, Bierzwniku, Marianowie, Cedyni, Pełczycach, kościół cysterek w Koszalinie, kaplica na terenie dawnej komandorii templariuszy w Chwarszczanach, poddominikański klasztor w Myśliborzu, poaugustiańskie założenia w Jasienicy, Chojnie, Pyrzycach),
- 23 zamki średniowieczne i renesansowe, w tym zamki władców księstwa pomorskiego, zakonów rycerskich i rodów rycerskich w: Szczecinie, Darłowie, Pęzinie, Świdwinie, Krągu, Płotach, Tucznie, Swobnicy, Szczecinku, Połczynie-Zdroju, o wartości ponadregionalnej oraz inne obiekty o znaczeniu ponadlokalnym,
- ok. 250 założeń rezydencjalnych w postaci dworów i pałaców w otoczeniu parków i zabudowań folwarcznych, przy czym najliczniej zachowały się neostylowe budowle XIX-wieczne (obiekty o znaczeniu ponadregionalnym – XVIII-wieczny zespół w konstrukcji ryglowej w Świerznie, zespoły w Stolcu i Strzmielu),
- ponad 800 obszarów parkowych i cmentarzy, w tym: parki o elementach układu XVIII-wiecznego, parki typu krajobrazowego z XIX w. zakładane w otoczeniu rezydencji (także z roślinnością egzotyczną, m.in. w Przelewicach, Kłodzinie), parki miejskie i uzdrowiskowe (Świnoujście, Połczyn-Zdrój), cmentarze wyznaniowe, wojenne, komunalne (najwspanialsza i największa nekropolia województwa – Cmentarz Centralny w Szczecinie),

- architektura uzdrowiskowa w postaci dzielnicy nadmorskiej w Świnoujściu z końca XIX i początku XX w. oraz ok. 40 pensjonatów w innych miejscowościach pasa nadmorskiego i w Połczynie-Zdroju,

- nowożytne fortyfikacje reprezentowane m.in. przez: fortyfikacje w Świnoujściu (3 forty z systemu fortów, szaniec, baterii rozmieszczonych po obu stronach Świny i wzdłuż Bałtyku) i w Kołobrzegu, jaz na Piławie na linii Wału Pomorskiego (założona w okolicy Wałcza w latach trzydziestych XX w. linia umocnień o długości ok. 199 km),

- 89 budowli i zespołów zabytków techniki, m.in.: linie kolejki wąskotorowej relacji Gryfice–Trzebiatów, Koszalin–Świelino i Stargard Szczeciński–Ińsko, elewatory portowe w Kołobrzegu i Szczecinie, zespoły portu wolnocłowego w Szczecinie i stoczni w Świnoujściu, latarnie morskie w Świnoujściu i Niechorzu,

- kilka zagród i ok. 20 chałup wiejskich,

- 370 obiektów archeologicznych, w tym 238 grodzisk, 66 osad, 19 cmentarzysk kurhanowych, 16 cmentarzysk płaskich, 15 pojedynczych kurhanów, a także obozowiska, miejsca kultu, grobowce, warzelnie soli, trakty handlowe.

Ponadto w ewidencji obiektów tzw. zakwalifikowanych do wpisu do rejestru znajdują się kościoły (głównie XIX-wieczne), pałace i dwory, nowożytne założenia urbanistyczne dzielnic miast i osiedli powstałych w XIX i XX w., budynki publiczne (szkoły, szpitale, poczty, ratusze, osiedla koszarowe), leśniczówki, budynki przemysłowe, stacje kolejowe, młyny, latarnie morskie itp., układy ruralistyczne o metryce średniowiecznej i z XIX w., system urządzeń hydrotechnicznych na Odrze, elektrownie wodne, mosty i wiadukty na liniach kolejowych i na odcinkach dróg.

W ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, obejmującego ok. 90% powierzchni województwa wyróżniono już ponad 35 000 różnego rodzaju stanowisk archeologicznych.

W oparciu o zapisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym utworzono też wstępną listę dóbr kultury współczesnej proponowanych do ochrony, zawierającą 40 obiektów architektonicznych, pomników, miejsc pamięci, wnętrz i detali (głównie w Szczecinie, Kołobrzegu i Koszalinie).

4.2. STAN JAKOŚCIOWY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Zagrożenia środowiska, w zależności od ich genezy, można podzielić na naturogeniczne – związane ze zmianami zachodzącymi w przyrodzie (oddziałują przede wszystkim na środowisko zagospodarowane przez człowieka) oraz antropogeniczne – związane z działalnością człowieka (oddziałują na stan środowiska przyrodniczego oraz stan zdrowia ludzi). Największe, negatywne zmiany w środowisku przyrodniczym województwa zachodniopomorskiego wynikają z nieuporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, problemów z rekultywacją terenów po eksploatacji surowców mineralnych, zanieczyszczania powietrza atmosferycznego oraz silnej presji inwestycyjnej na obszary przyrodniczo cenne. Ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska przedstawiono głównie w oparciu o dane pochodzące z WIOŚ w Szczecinie.

4.2.1. Zagrożenia naturogeniczne

Zagrożenie powodziowe

Położenie geograficzne województwa zachodniopomorskiego powoduje, że na jego obszarze mogą występować powodzie wszystkich typów, tj.: opadowe, roztopowe, zatorowe oraz sztormowe. Szczególnie niebezpieczne są wezbrania wywołane przez kilka przyczyn równocześnie, np. nałożenie się wezbrania sztormowego z wezbraniem roztopowym, opadowym lub zatorowym (tzw. „cofka” w ujściowych odcinkach Odry, wezbrania rzek Przymorza). Do szczególnie zagrożonych należą: gminy wzdłuż Odry (od Boleszkowic po Gryfino), Goleniów, Dziwnów, Trzebiatów, Białogard oraz w mniejszym zakresie – gminy: Szczecin, Świnoujście, Stargard Szczeciński, Nowe Warpno, Kołobrzeg i Karlino. Największe zagrożenie powodziowe występuje w gminie Boleszkowice, w której tereny zalewu wodami o prawdopodobieństwie wystąpienia równym 1% stanowią aż 16,5% obszaru całej gminy.

System technicznej ochrony przed powodzią w województwie zachodniopomorskim obejmuje: wały przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne, poldery i umocnienia brzegowe. Stan techniczny wałów, z których większość została zbudowana przed 1945 r., jest zły i przeważająca część z nich nie spełnia wymagań normatywnych.

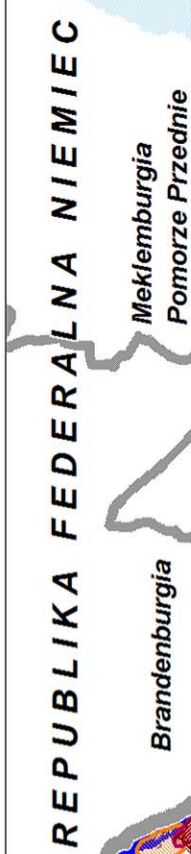
Erozja brzegów morskich

Przyspieszony wzrost poziomu morza w ostatnim stuleciu powoduje wzmożoną erozję brzegu i wiążące się z nią negatywne skutki, przybierające na wybrzeżu zachodniopomorskim często postać katastrofalną, tak jak miało to miejsce podczas wzmożonej aktywności procesów erozji i uaktywnienia się procesów osuwiskowych na klifach Rewala i Śliwina Bałtyckiego w roku 2008 czy podczas powodzi sztormowych w miejscowościach nadmorskich.

Nasilający się proces niszczenia brzegu wymusza podjęcie działań ochronnych zmierzających do ratowania infrastruktury budowlanej istniejącej na zagrożonym obszarze. Częstym efektem tych działań jest niekorzystne oddziaływanie uboczne, np. ciężkie opaski betonowe trwale i skutecznie zatrzymujące proces erozji brzegu w jednym miejscu, prowadzą do nasilenia niszczenia brzegu w innym. Plaża przed nimi jest intensywnie rozmywana, staje się bardzo wąska lub całkowicie zanika (Ustronie Morskie, Kołobrzeg). Dość często spotykane w latach ubiegłych lekkie opaski brzegowe (palisadowe, faszynowe) są nietrwałe i nie powstrzymują cofania się brzegu.

Miejscowościami, dla których prognozuje się największy poziom zagrożenia erozją brzegu (20 - 30 lat), są: Niechorze, Rewal, Dziwnów (wschodnia część) i Kołobrzeg. Zanik plaży lub jej mała szerokość może spowodować utratę ich podstawowych funkcji rozwojowych (turystyka i rekreacja). Miejscowości o średnim poziomie zagrożenia erozją (30 - 50 lat) to: Trzęsacz, Dziwnówek oraz zachodnia część Dziwnowa. Są one zlokalizowane blisko brzegu, ale oddzielone od plaży lasem. Miejscowości względnie bezpieczne (erozyjne zagrożenie dla istniejącej zabudowy powyżej 50 lat) to: Pustkowo, Pobierowo, Łukęcin, Międzywodzie, Kołczewo i Wiselka. Są one oddzielone od plaży zalesionym pasem technicznym lub znajdują się w odległości 1 - 3 km od brzegu.

A scale bar with markings at 0, 10, and 20 km. The bar is divided into four equal segments, each representing 5 km.

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

	obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi
	obszary zagrożone zasoleniem wód podziemnych
	obszary występowania wód złej jakości
	wykorzystanie zasobów wód podziemnych
	>100% (obszar deficytowy)
	tereny zagrożone abrazją
	obszary predysponowane do występowania ruchów masowych / osuwiska

Składowiska odpadów (2006 - 2007 WIOŚ)

	komunalne - eksploatowane
	komunalne -nieeksploatowane
	przemysłowe
	mogiłniki

Fermy hodowli zwierząt posiadające zezwolenie zintegrowane (2006 - 2007 WIOŚ)

	fermy drobiu
	fermy trzody chlewnej
	obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych

	drogi krajowe i wojewódzkie
	ważniejsze linie kolejowe
	linie elektroenergetyczne wysokich napięć (400kV, 220kV, 110kV)
	gazociągi wysokiego ciśnienia
	ropociągi
	stacje bazowe telefonii komórkowej
	elektrownie wiatrowe

	III - wody zadowalającej jakości
	IV - wody niezadowalającej jakości
	V - wody złej jakości

	I klasa
	II klasa
	III klasa
	poza klasę
	jeziora badane według innego programu

wody głębne

	II klasa
	III klasa
	IV klasa
	V klasa

	II klasa
	III klasa
	IV klasa
	V klasa

tereny zurbanizowane
wody powierzchniowe

- ☐ gmin
- ☐ województwa
- ☐ państwa

Na zagrożonych odcinkach brzegu morskiego województwa i terenach przybrzeżnych Zalewu Szczecińskiego realizowane są obecnie przedsięwzięcia ochronne (głównie sztuczne zasilanie piaskiem, budowa i modernizacja umocnień brzegowych).

Ruchy masowe ziemi

Rzeźba terenu województwa zachodniopomorskiego wraz z podłożem sprzyja powstawaniu ruchów masowych. Najintensywniejszą rzeźbą, a tym samym podatnością do występowania i rozwoju ruchów masowych, odznacza się strefa moren czołowych i spiętrzonych, a szczególnie brzegi przecinających ją dolin rzecznych (Odry, Iny, Regi, Parsęty) i jezior rynnowych. Różnice wysokości w obrębie wysoczyzn morenowych sięgają 100 m, a na krawędziach dolin 60 - 70 m.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego wydzielono 873 obszary predysponowane do wystąpienia zagrożeń osuwiskowych, obejmujące 2,61% jego powierzchni. Z inwentaryzacji Państwowego Instytutu Geologicznego w Szczecinie wynika, że najwięcej obszarów, na których występowały lub występują aktywne procesy osuwiskowe, zaobserwowano w Szczecinie oraz powiatach pyrzyckim i koszalińskim, a dużą ilością obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych wyróżniają się powiaty: wałecki, drawski, świdwiński, koszaliński i gryfiński.

4.2.2. Zagrożenia antropogeniczne

Gospodarka wodno-ściekowa.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę w województwie zachodniopomorskim są wody powierzchniowe, wykorzystywane w większości na cele przemysłowe (93%), głównie jako wody chłodnicze (ponad 50% pobieranej wody wykorzystywane jest dla potrzeb chłodzenia urządzeń elektrowni Dolna Odra). Zaopatrzenie gospodarki komunalnej to około 5,5%% poboru, a na potrzeby rolnictwa i leśnictwa wykorzystywane jest 1% wód. Nieco ponad 40% zakładów przemysłowych wyposażone jest w zamknięte obiegi wodne o różnym stopniu wydajności.

Zasoby wód podziemnych przeznaczone są przede wszystkim na zaopatrzenie ludności. Wyjątek stanowi miasto Szczecin, którego potrzeby (obok 6 ujęć wód podziemnych) pokrywa głównie ujęcie wód z jeziora Miedwie oraz rezerwowe ujęcie z Kanału Kurowskiego. Dla potrzeb funkcjonowania ujęcia wody jeziora Miedwie są podpiętrzane na jazie w Żelewie (wypływ rzeki Płoni z jeziora Płoń). Ujęcie „Kurów” uruchomienie jest tylko w przypadku awarii rurociągu przesyłowego wody z ujęcia „Miedwie”. Koszalin zaopatrywany jest w wodę z ujęcia infiltracyjnego „Mostowo” zlokalizowanego wzdłuż rzeki Radwi na terenie gminy Manowo, przy czym ujęcie to zasila również cały pas wybrzeża w rejonie Mielnia i Unieścia. Kołobrzeg pobiera wodę podziemną z ujęcia infiltracyjnego „Bogucino-Rościęcino” zlokalizowanego nad rzeką Parsętą.

Z sieci wodociągowej korzysta ogółem 86% ludności miast. Problemy z zaopatrzeniem w wodę odpowiedniej jakości i ilości występują okresowo w miejscowościach strefy nadmorskiej, które charakteryzuje znacznie zwiększone zapotrzebowanie w okresie letnim. Budowa geologiczna północno-zachodniej części województwa nie pozwala na skoncentrowane pobory wód podziemnych bez pogorszenia ich jakości.

W ostatnich latach systematycznie spada poziom wykorzystania wód na cele komunalne, co jest wynikiem wprowadzenia wodomierzy oraz urealnienia kosztów zużycia wody. W tym czasie spadło również zużycie wody na cele gospodarcze.

Wraz ze zmniejszeniem poboru wody zmniejszyła się ilość wytwarzanych ścieków. Ponad 90% odprowadzanych ścieków stanowią umownie czyste wody pochłonicze.

W 2007 r. działało w województwie 288 oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym 26 mechanicznych, 201 biologicznych i 61 biologicznych z usuwaniem biogenów. Eksploatowane oczyszczalnie komunalne różnią się stanem technicznym, stosowanymi technologiami i skutecznością oczyszczania. 70% ścieków w miastach poddane było procesowi oczyszczania z podwyższonym usuwaniem biogenów, natomiast na obszarach wiejskich dominują oczyszczalnie biologiczne. Z systemów kanalizacyjnych korzysta 70% ludności miejskiej, a na obszarach wiejskich odsetek ten wynosi 39%.

W ramach realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków w województwie zachodniopomorskim ustanowiono 95 aglomeracji kanalizacyjnych w następujących grupach:

- priorytetowe dla wypełnienia wymogów traktatu akcesyjnego (72 w województwie zachodniopomorskim),
- niestanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów traktatu akcesyjnego (23 aglomeracje),
- pozostałe, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w jednej z poprzednich grup.

Do istotnych problemów komunalnej gospodarki wodno-ściekowej należy niewystarczający stopień skanalizowania miast, brak odprowadzenia ścieków z obszarów wiejskich oraz niedostateczny stopień oczyszczania ścieków komunalnych.

Jakość wód powierzchniowych

Z przeprowadzonych ocen wynika, że jakość wód powierzchniowych na terenie województwa zachodniopomorskiego obniżają głównie zanieczyszczenia organiczne, biogenne oraz procesy eutrofizacji. Przyczyną takiej sytuacji jest ciągle niewystarczająco uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz dopływ zanieczyszczeń obszarowych.

Od 2008 r. funkcjonują nowe zasady oceny jakości wód powierzchniowych. Nowa klasyfikacja¹⁴ wymaga dokonania oceny stanu ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. Ocenę końcową stanu wód (stan dobry lub zły) przeprowadza się na podstawie oceny stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Wody powierzchniowe były także badane pod kątem wpływu rolnictwa (zanieczyszczenia związkami azotu) oraz jakości wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych i wód podlegających ochronie ze względu na ich wykorzystanie jako źródła wody pitnej.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

W 2008 r. badania stanu wód przeprowadzono dla 72 punktów pomiarowych, które reprezentowały 11 typów wód rzecznych oraz dla 11 jezior i 18 stanowisk na wodach przejściowych i przybrzeżnych.

W ocenie końcowej stan wód rzecznych w 21 punktach pomiarowych oceniono jako dobry (m.in. fragmenty Odry Zachodniej, Płonia w Kołbaczu i przy ujściu do jez. Dąbie, Parsęta w Karlinie i przy ujściu do morza, Wieprza przy ujściu do morza), w pozostałych punktach stan wód przyjęto jako zły ze względu na ocenę stanu ekologicznego (46 punktów zakwalifikowano do umiarkowanego stanu ekologicznego – III klasa, a 2 do słabego – IV klasa).

Spośród 9 jezior objętych powyższą klasyfikacją – 2 jeziora zaliczono do dobrego stanu/potencjału ekologicznego (Kielbicz i Płonno), a 7 – do umiarkowanego (Morzycko, Wierzchowo, Lubie, Kamienica, Trzesiecko, Wielkie Dąbie i Żelewo). Umiarkowany stan ekologiczny jest tożsamy ze złym stanem wód. Oznacza to potrzebę działań w ramach programów naprawczych w celu osiągnięcia w perspektywie roku 2015 stanu przynajmniej dobrego.

W ocenie końcowej stan wód przybrzeżnych i przejściowych we wszystkich badanych punktach zakwalifikowano jako zły, ze względu na ocenę stanu elementów biologicznych (w 17 punktach), elementów fizykochemicznych (we wszystkich punktach) oraz ocenę dla substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (w 3 punktach).

Spośród rzek podlegających ochronie ze względu na występowanie ryb w warunkach naturalnych do badań wyznaczono 35 punktów pomiarowo-kontrolnych na 27 rzekach województwa zachodniopomorskiego. Podobnie jak w latach wcześniejszych, na żadnym stanowisku nie były dotrzymane wymagane normy jakości¹⁵, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych. Wszędzie przekraczane były wartości graniczne dla stężeń fosforu ogólnego i azotu azotynowego, a sporadycznie – także wartości BZT5 i zawartość tlenu rozpuszczonego. Powyższymi badaniami objęto także 2 jeziora płytkie (Wielkie Dąbie, Żelewo), oceniane według kryteriów dla populacji ryb karpiowatych oraz 1 jezioro głębokie (Morzycko) – według kryteriów dla populacji ryb łososiowatych. Ze względu na podwyższone stężenia azotu azotynowego wody jez. Wielkie Dąbie nie spełniły kryteriów, ale wody jez. Żelewo nie wzbudzą zastrzeżeń co do przydatności dla bytowania ryb karpiowatych. Wody jez. Morzycko nie spełniają kryteriów przydatności dla bytowania ryb takich jak sielawa czy sieja z uwagi na przekroczenie norm dla kilku wskaźników.

W wykazie wód powierzchniowych województwa podlegających ochronie ze względu na ich wykorzystanie jako źródła wody pitnej znajdują się dwa ujęcia: ujęcie wody „Miedwie” i rezerwowe ujęcie wody „Kurów”. Badania jeziora Miedwie wykazały przekroczenie wartości granicznych dla węgla organicznego (podwyższony poziom koncentracji związków organicznych), ale pozostałe 41 badanych wskaźników spełniało wymagania określone dla wody powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Woda z jez. Miedwie odpowiada kategorii A2 (woda wymagająca zastosowania

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455).

typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego). Woda z Kanału Kurowskiego otrzymała kategorię A3 (woda wymagająca zastosowania wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego).

W wodach badanych rzek województwa przekraczane są graniczne wartości wskaźników eutrofizacji. W 2008 r. wartości te przekroczone były w 40% ocenianych przekrojów pomiarowych. Oprócz zlewni Płoni były one zbyt wysokie m.in. w wodach Odry, Iny i Wogry oraz w dopływach Wieprzy i Parsęty. Eutrofia wód została także stwierdzona w 6 jeziorach (Kielbice, Miedwie, Płonno, Trzesiecko, Wielkie Dąbie i Żelewo). Jako wykazujące tendencję do eutrofizacji wskazano pozostałe jeziora: Kamienica, Lubie, Morzycko oraz Wierzchowo. Do postępowania tego procesu przyczyniają się azot i fosfor, pochodzące m.in. z działalności rolniczej.

Wody przejściowe i przybrzeżne województwa zachodniopomorskiego są częściowo zeutrofizowane. Jakość wód Zatoki Pomorskiej jest kształtowana poprzez zeutrofizowane wody Zalewu Szczecińskiego, a na sam Zalew duży wpływ mają zanieczyszczenia wnoszone przez Odrę i ścieki pochodzące z miejscowości położonych wzdłuż jego linii brzegowej. Ponadto na stan jego wód oddziałują zanieczyszczenia uwalniane z osadów dennych. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się zmniejszenie wprowadzanego przez Odrę ładunku substancji biogennych.

Wykorzystywanie wód rzecznych dla celów chłodniczych Zespołu Elektrowni Dolna Odra powoduje zanieczyszczenie termiczne odcinka ujściowego Tywy, całkowicie przebudowanego na kanał zrzutowy wód chłodniczych.

Jakość wód podziemnych

W granicach województwa zachodniopomorskiego, jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej, zostały uznane dwie jednolite części wód podziemnych:

- wschodnia część wyspy Uznam (nadmierny pobór wód podziemnych oraz brak rezerw słodkich wód podziemnych),
- zlewnia rzeki Płoni oraz część zlewni jeziora Dąbie wraz z jeziorem (oddziaływanie zanieczyszczeń związkami azotu pochodzącymi z działalności rolniczej).

Osiągnięcie celów środowiskowych RDW dla wód podziemnych oznacza uzyskanie przez nie dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego.

Zagrożone części wód podziemnych objęto monitoringiem operacyjnym w 21 punktach. Wyniki klasyfikacji wód badanych w 2008 r. wykazały dominację wód o dobrym stanie. Wody bardzo dobrej jakości (klasa I) odnotowano w 1 punkcie, a wody dobrej jakości (klasa II) – w 14 punktach, a wody zadowalającej jakości (III klasa) – w 3 punktach. Wody niezadowalającej jakości (klasa IV), wskazujące na wyraźne oddziaływania antropogeniczne, stwierdzono w miejscowości Bielice.

W Świnoujściu wystąpiły wody niezadowalającej jakości (klasa IV) i wody złej jakości (klasa V). Oprócz zasolenia i podwyższonej zawartości żelaza stwierdzono tam ponadnormatywne zawartości wielu związków chemicznych. Zasolenie wód podziemnych w Świnoujściu związane jest

z budową geologiczną i tektoniczną oraz skomplikowanymi warunkami hydrodynamicznymi w tym rejonie. Zjawisko to jest potęgowane nadmierną eksploatacją, będącą głównym czynnikiem zagrożenia dla wód podziemnych w tym rejonie.

Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość wód podziemnych ocenianych z uwagi na ich przydatność do spożycia są związki żelaza i manganu. Obciążenie wód tymi związkami ma charakter naturalny i wynika z uwarunkowań przyrodniczych. Podobnie jak w latach poprzednich zawartość żelaza przekraczającą stężenie dopuszczalne w wodach dla celów pitnych stwierdzono w ok. 81% badanych punktów, a ponadnormatywną zawartość manganu – w 90% badanych punktów.

Nie stwierdzono występowania wód zanieczyszczonych lub zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami.

Gleby

Założenia Państwowego Monitoringu Środowiska mówią, że badania właściwości gleb mają być wykonywane w cyklach co 5 lat. Ostatnie takie badania (w których ocenia się ok. 40 parametrów fizykochemicznych) w województwie zachodniopomorskim wykonywane były w latach 2005-2007. Monitoring zanieczyszczenia gleb i użytków zielonych prowadzony jest w 9 punktach badawczych. Badania metali ciężkich wskazały, że ich zawartość w glebach była niska, odpowiadająca wartościom naturalnym. Określone w trakcie badań zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych wskazują, że w 4 punktach obserwacyjnych gleby są niezanieczyszczone. W pozostałych punktach stwierdzono występowanie gleb zanieczyszczonych w niskim i średnim stopniu. Na glebach o 2 stopniu zanieczyszczenia konieczne jest ograniczenie uprawy roślin do produkcji żywności przeznaczonej dla dzieci i niemowląt, a na terenach o 3 stopniu zanieczyszczenia zalecane jest ograniczenie ich wykorzystywania jako miejsca wypasu zwierząt i produkcji siana.

Degradacja techniczna powierzchni ziemi polega na zniszczeniu gleby w wyniku zabudowy, eksploatacji kopalin i składowania odpadów. Najczęściej degradacja techniczna stanowi radykalną i trwałą formę degradacji środowiska. Jedynie tereny po eksploatacji kopalin żwirów i wapna łukowego mogą, po rekultywacji, być przywrócone do ponownego użytkowania rolniczo-leśnego.

Powietrze atmosferyczne

Główne źródła emisji zanieczyszczeń powietrza w województwie zachodniopomorskim skoncentrowane są na obszarze aglomeracji szczecińskiej, w paśmie nadodrzańskim Nowe Czarnowo–Szczecin–Police. Ponadto odczuwalny wpływ na jakość powietrza na tym obszarze mają emisje napływające z przygranicznych terenów Niemiec (Brandenburgia, Meklemburgia).

W ostatnich latach, dzięki zmniejszeniu produkcji i zastosowaniu nowoczesnych technologii, obserwuje się istotne obniżenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych (np. ZCh Police, Dolna Odra), rośnie natomiast udział emisji powierzchniowej, pochodzącej m.in. ze stosowania w paleniskach domowych paliwa złej jakości oraz liniowej – z transportu samochodowego. W wielu strefach rolniczych i turystycznych z niewielką produkcją przemysłową emisje te przekraczają 50% emisji całkowitej. Oprócz aglomeracji szczecińskiej i innych większych miast województwa,

zagrożenia związane z emisją z transportu samochodowego mogą występować również w skali lokalnej, na obszarach zabudowanych, przez które przebiegają główne szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu z udziałem pojazdów ciężkich.

Funkcjonujący w województwie zachodniopomorskim system oceny jakości powietrza oparty jest na ciągłych pomiarach automatycznych (11 stacji), pomiarach manualnych zanieczyszczeń pyłowych (5 stacji) oraz na pomiarach wskaźnikowych (35 stacji pomiarów SO₂ i NO₂ i 5 stacji pomiarów manualnych NO₂). W przypadku stref bez pomiarów stosuje się obliczenia modelowe. Ocena prowadzona jest z podziałem na strefy, których w województwie jest 17. Dla badań ozonu przyjmuje się 2 strefy: Aglomerację Szczecińską i strefę zachodniopomorską.

W ocenie rocznej (2009 r.), podobnie jak w latach ubiegłych obliczenia wykazały w całym województwie niskie stężenia dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, arsenu, kadmu i niklu (klasa A). Poziom dopuszczalny dwutlenku azotu nie jest przekraczany, w związku z czym województwo uzyskało również klasę A, ale stężenia tego zanieczyszczenia są bliskie wartości dopuszczalnej i nie wykazują tendencji malejącej na zabudowanych obszarach miast w pobliżu szlaków komunikacyjnych. Ten sam problem istnieje w aglomeracji szczecińskiej w odniesieniu do pyłu PM₁₀ na obszarach, gdzie nakładają się emisje z ogrzewania mieszkań oraz z transportu samochodowego.

Do zanieczyszczeń powstających w związku z transportem samochodowym należą też ozon i bezno(α)piren. Ozon to zanieczyszczenie wchodzące w skład smogu fotochemicznego, tworzącego się na bazie emisji tlenków azotu i lotnych związków organicznych. Może ono powodować kłopoty zdrowotne u dzieci i starszych ludzi oraz uszkadzać aparaty szparkowe roślin.

Nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla ozonu i w tym parametrze województwo otrzymało klasę A, ale w związku z przekraczaniem poziomu celu długoterminowego dla kryterium ustanowionego ze względu na zdrowie zostało ono zakwalifikowane do klasy D₂, co oznacza obowiązek podjęcia działań na rzecz ograniczenia związków przyczyniających się do powstawania ozonu. Ponadto przekroczony został poziom docelowy dla bezno(α)pirenu w strefach: Aglomeracji Szczecińskiej, mieście Koszalinie oraz powiatach gryfińskim i szczecineckim, co zaowocowało przyznaniem klasy C dla tych stref. Powiat szczecinecki zakwalifikowano także do klasy C ze względu na przekroczenie standardu 24-godzinnego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. Oznacza to obowiązek przygotowania przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego programu ochrony powietrza dla wymienionych stref. Również w innych miastach województwa istnieją obszary potencjalnie zagrożone przekroczeniem poziomu docelowego.

Klimat akustyczny

Najważniejszym i dominującym źródłem hałasu w województwie zachodniopomorskim jest ruch drogowy. Hałas z transportu samochodowego jest odczuwalny na dużej powierzchni i w znacznej odległości od źródła. Inne źródła hałasu to hałas kolejowy i tramwajowy oraz przemysłowy, a także związany z działalnością usługową (wentylatory, dostawa towarów, głośna muzyka).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła w 2005 r. pomiary hałasu na drogach krajowych województwa zachodniopomorskiego w 26 przekrojach. Wykazały one, że na terenach zabudowy mieszkaniowej podlegającej ochronie przed hałasem, zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych, przy braku odpowiednich zabezpieczeń (np. ekrany akustyczne) występują znaczne przekroczenia poziomu dopuszczalnego dźwięku, zarówno w porze dziennej, jak i nocnej. Pomiary hałasu wykonane w Szczecinie wskazują poważne zagrożenia hałasem drogowym dużych obszarów miasta położonych wzdłuż głównych tras komunikacyjnych.

Dla drogi ekspresowej nr 3 oraz miasta Szczecina sporządzone są mapy akustyczne, wskazujące m.in. tereny, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny. Dla tych terenów tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem.

W 2008 r. przeprowadzono pomiary hałasu kolejowego w 100 punktach zlokalizowanych po połowie w sąsiedztwie linii magistralnych i w sąsiedztwie linii pierwszorzędnych. Największe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu stwierdzono w Choszcznie, w Szczecinie, w Międzyzdrojach i w Chojnie.

Do najważniejszych źródeł hałasu przemysłowego w województwie zachodniopomorskim należy zaliczyć duże zakłady drzewne i kamieniarskie. Co roku wzrasta liczba wniosków o interwencję, szczególnie w odniesieniu do zakładów funkcjonujących w porze nocnej. Często dotyczą one zakładów małych, o lokalnym oddziaływaniu. Na 43 obiekty przemysłowe skontrolowane w 2008 r. w 18 przypadkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu.

Gospodarka odpadami

Obszar województwa jest zróżnicowany pod względem wytwarzania odpadów. Najwięcej ich powstaje na terenach uprzemysłowionych w części zachodniej, w powiatach: polickim, gryfińskim, stargardzkim i w Szczecinie. Z terenów tych pochodzi 86% wszystkich odpadów przemysłowych województwa, przy czym ok. 60% z Zakładów Chemicznych „Police” SA. (fosfogipsy i szlamy z regeneracji wymienników jonitowych). Poza tym wytwarzane są także odpady: z przetwórstwa drewna, produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury, odpady z rolnictwa, sadownictwa i upraw hydroponicznych, rybołówstwa, przetwórstwa żywności oraz osady z zakładowych i komunalnych oczyszczalni ścieków. Odpady gospodarcze są unieszkodliwiane poprzez składowanie w około 40%, w większości na składowiskach zakładowych, pozostała część trafia na składowiska komunalne. Pod koniec 2007 r. funkcjonowało 7 składowisk przyjmujących odpady z sektora gospodarczego.

Odpady niebezpieczne stanowią około 1,7% wytworzonych odpadów, a ich głównym źródłem jest przemysł chemiczny (kwas siarkowy i siarkawy, oleje odpadowe). Ponadto zaliczają się do nich osady chemiczne z oczyszczalni ścieków oraz odpady medyczne.

Odpady komunalne są unieszkodliwiane głównie przez składowanie. Pod koniec 2007 r. w województwie zachodniopomorskim eksploatowano 47 składowisk odpadów komunalnych (w tym 5 z funkcjonującą instalacją do wykorzystania biogazu). Dwa obiekty: Dalsze w gminie Myślibórz i Sianów przyjmują odpady azbestowe (w wydzielonych kwaterach). Jedynie składowiska

Leśno Górne, Kołobrzeg i Wardyń Górny spełniają wymogi normatywne stawiane obecnie zakładom gospodarki odpadami.

Obserwuje się stałe zmniejszanie ilości składowanych odpadów przy jednoczesnym braku poprawy ich zagospodarowania. Udział odpadów zebranych selektywnie wyniósł w 2007 r. tylko 4,8%.

5. OCHRONA ŚRODOWISKA

5.1. AKTUALNY STAN OCHRONY ŚRODOWISKA

5.1.1. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Uwarunkowania przyrodnicze wynikające z położenia geograficznego, zasobów biologicznych i rzeźby terenu wskazują na bogactwo walorów przyrodniczo-krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego. Na jego obszarze występują wszystkie formy ochrony przyrody wymienione w ustawie o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., tj.:

- 2 parki narodowe (Woliński, część Drawieńskiego),
- 111 rezerwatów przyrody (w tym rezerwat Świdwie o znaczeniu międzynarodowym chroniony Konwencją Ramsarską¹⁶)
- 7 parków krajobrazowych (w tym 2 tylko częściowo),
- 26 obszarów chronionego krajobrazu (w całości lub częściowo)
- obszary Natura 2000, w tym 21 obszarów specjalnej ochrony ptaków i 61 specjalnych obszarów ochrony siedlisk,
- 44 typy siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie na obszarach Natura 2000,
- 2512 pomników przyrody,
- 6 stanowisk dokumentacyjnych,
- 1361 użytków ekologicznych,
- 38 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- ok. 290 chronionych gatunków roślin,
- ok. 60 chronionych gatunków grzybów,
- ok. 435 chronionych gatunków zwierząt.

Pierwsze cztery formy ochrony tworzyły tzw. krajowy system obszarów chronionych.

Ich łączna powierzchnia (wraz z otulinami) w województwie obejmuje 599 873 ha, co stanowi 26,2% jego powierzchni. Wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej, oprócz tego systemu, istotnego znaczenia nabrały obszary Natura 2000 zajmujące w województwie powierzchnię (z wyłączeniem obszarów morskich) 861 120 ha, czyli ok. 37,6% powierzchni województwa. Wiele z istniejących wcześniej form ochrony przyrody pokrywa się w całości lub częściowo z obszarami Natura 2000, stąd łączna powierzchnia obszarów chronionych na terenie województwa zachodniopomorskiego wynosi 1 076 tys. ha (47% powierzchni województwa).

Powyższy system ma za zadanie zabezpieczenie wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz ochronę bioróżnorodności w skali kraju i Europy, a gospodarowanie zasobami i składnikami przyrody powinno zapewnić ich trwałość, optymalną liczebność i ochronę różnorodności genetycznej.

Dla osiągnięcia wyżej wymienionych celów szczególne znaczenie ma istnienie korytarzy ekologicznych, umożliwiających migracje i ekspansję różnych organizmów żywych, a ostatecznie

¹⁶ Konwencja Ramsar z 1971 r., dotycząca obszarów wodno-błotnych.

warunki utrzymania różnorodności biologicznej środowiska. W oparciu o formy geomorfologiczne, formy użytkowania terenu, możliwości wyłączenia terenów z zainwestowania, bliskie sąsiedztwo obszarów podlegających ochronie oraz wiedzę o regionie w zakresie środowiska przyrodniczego, w opracowaniu ekofizjograficznym wydzielono w województwie zachodniopomorskim dwie grupy korytarzy ekologicznych:

- 4 ponadregionalne korytarze ekologiczne, częściowo o charakterze międzynarodowym i krajowym:

PL - I korytarz ekologiczny Przymorski Południowego Bałtyku

PL - II korytarz ekologiczny Rzeki Odry i Dziwny

PL - III korytarz ekologiczny Pradoliny Pomorskiej

PL - IV korytarz ekologiczny Pojezierza Południowopomorskiego

- 7 regionalnych korytarzy ekologicznych:

RE - 1 korytarz ekologiczny Rzeki Tywy

RE - 2 korytarz ekologiczny Rzeki Płoni

RE - 3 korytarz ekologiczny rzeki Iny

RE - 4 korytarz ekologiczny Rzeki Regi i Drawy

RE - 5 korytarz ekologiczny Rzeki Parsęty

RE - 6 korytarz ekologiczny koszaliński

RE - 7 korytarz ekologiczny Rzeki Wieprzy

Przebieg i zasięg korytarzy wymaga doprecyzowania i uszczegółowienia.

Na terenie województwa występują jeszcze liczne obszary i obiekty, zasługujące na ochronę na podstawie ustawy o ochronie przyrody. W opracowaniu *Waloryzacja przyrodnicza* zaproponowano utworzenie dalszych form ochrony, uzupełniających sieć dotychczasową. Propozycja obejmuje:

- 208 rezerwatów przyrody,
- 2 parki krajobrazowe,
- 28 obszarów chronionego krajobrazu,
- 1786 pomników przyrody
- 22 stanowiska dokumentacyjne,
- 1549 użytków ekologicznych,
- 250 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

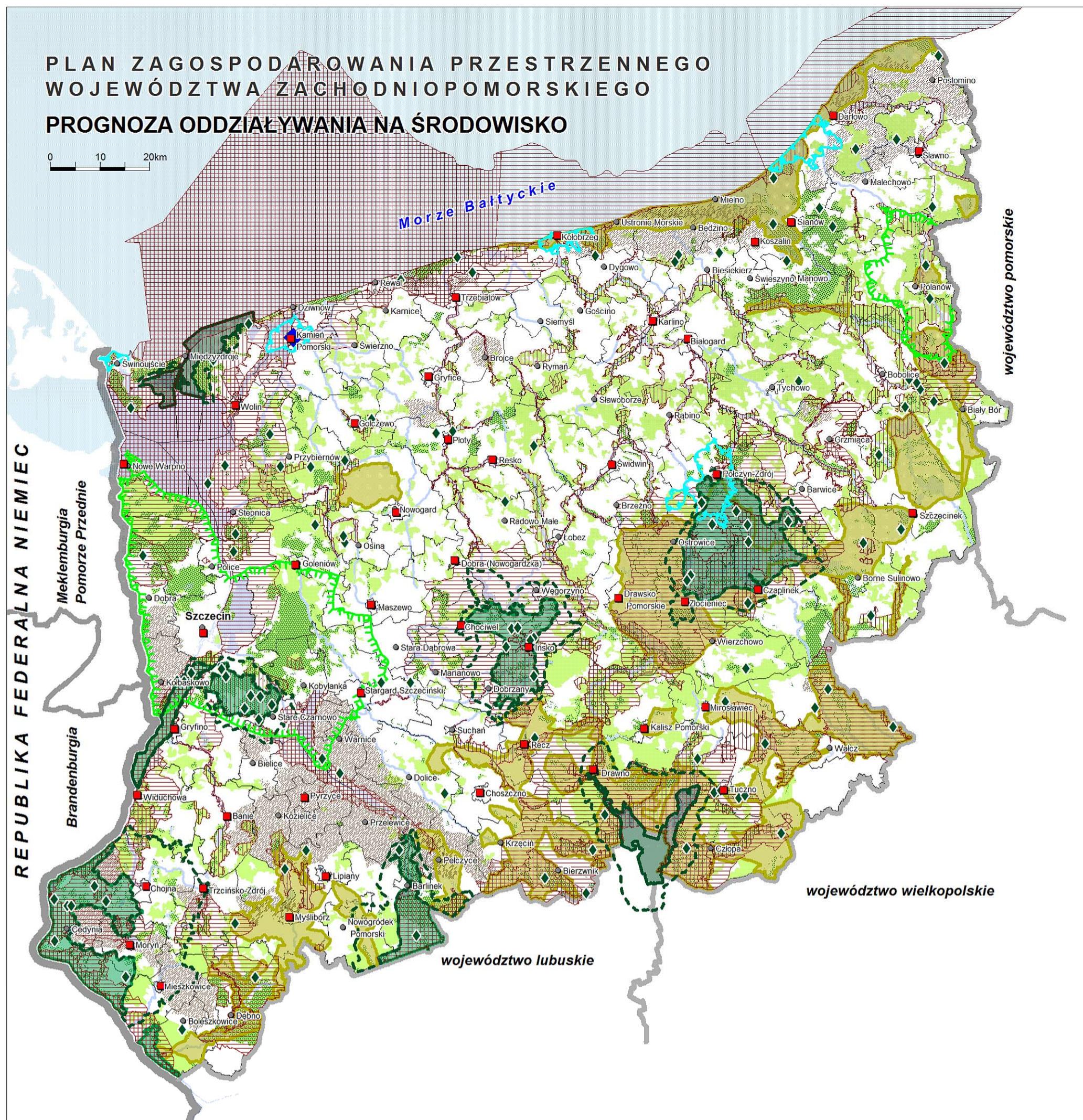
Potencjalne obszary chronione mogą zwiększyć krajowy system obszarów chronionych o 3,3% ogólnej powierzchni województwa zachodniopomorskiego.

5.1.2. Inne obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie województwa zachodniopomorskiego występują także obszary i obiekty prawnie chronione na podstawie innych ustaw i aktów prawnych.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

0 10 20km

OBSZARY OCHRONY PRZYRODY I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- Parki narodowe
- Rezerваты przyrody
- Parki krajobrazowe
- Otuliny parków narodowych i krajobrazowych
- Obszary chronionego krajobrazu
- Obszary Natura 2000
- obszary specjalnej ochrony ptaków
- specjalne obszary ochrony siedlisk
- Obszary ochrony uzdrowiskowej
- Leśne kompleksy promocyjne
- Gleby do wyłączenia z zainwestowania kubaturowego
- Obszarowe wpisy do rejestru zabytków
- Pomnik Historii Kamień Pomorski - Zespół Katedralny
- Lasy, w tym lasy ochronne
- Wody powierzchniowe
- Granice gmin
- Granica województwa
- Granica państwa

Autor: mgr Krystyna Mieszkowska
Grafika: Marek Wiśniewski

Lasy ochronne

Lasy ochronne¹⁷ obejmują ponad 30% całej powierzchni lasów gospodarczych w województwie. Lasy ochronne spełniają wiele cennych funkcji w przestrzeni przyrodniczo-krajobrazowej, w tym jako ostoje chronionych gatunków fauny i flory. Na terenie województwa występują wszystkie kategorie lasów ochronnych, tj.:

- lasy wodochronne;
- lasy glebochronne;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej lub drzewostan nasienny;
- lasy uszkodzone przez przemysł;
- lasy ograniczające przemieszczanie lotnych piasków;
- lasy mające szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa państwa;
- lasy podmiejskie oraz uzdrowiskowe.

W wielu miejscach, np. w lasach nadmorskich, nakładają się na siebie dwie lub więcej kategorii ochronnych.

Leśne kompleksy promocyjne

W celu aktywnej ochrony ekosystemów leśnych na obszarze województwa powołano 2 Leśne Kompleksy Promocyjne¹⁸: „Puszcze Szczecińskie” oraz „Lasy Warcińsko-Polanowskie”. Leśny Kompleks Promocyjny jest obszarem funkcjonalnym, dla którego działalność określa jednolity program gospodarczo-ochronny. Dla każdego kompleksu powołuje się radę naukowo-społeczną inicjującą oraz oceniającą realizację działań podejmowanych na jego obszarze.

Obszary ochrony uzdrowiskowej

Na terenie województwa znajduje się 5 miejscowości mających status uzdrowiska: Świnoujście, Kamień Pomorski, Kołobrzeg, Połczyn-Zdrój oraz Dąbki (gmina Darłowo). W miejscowościach tych oraz wokół nich wyznaczono obszary ochrony uzdrowiskowej¹⁹ w celu ochrony warunków naturalnych niezbędnych do prowadzenia i rozwijania lecznictwa uzdrowiskowego (klimat, krajobraz, wody lecznicze, torfy borowinowe) oraz w celu prawidłowego kształtowania innych czynników środowiskowych. Na terenach tych obowiązują zaostrzone standardy jakości powietrza.

Każdy obszar uzdrowiskowy dzieli się na 3 strefy:

- strefa A o najwyższych zasadach ochrony obejmuje obszar związany najściślej z funkcją uzdrowiskową i obowiązują w niej restrykcyjne obostrzenia, m.in. 75% strefy muszą stanowić tereny zieleni, liczba miejsc parkingowych nie może przekroczyć 10% liczby miejsc sanatoryjnych, zakaz lokalizacji zakładów przemysłowych.

¹⁷ Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 444 z późn. zmianami).

¹⁸ Zarządzenie nr 63 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 października 2004 r. (ZO-731-1-23/04) oraz Zarządzenie nr 60 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 października 2004 r. (ZO-731-1-20/04).

¹⁹ Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167, poz. 1399) .

- strefa B, dla której procentowy udział terenów zielonych wynosi nie mniej niż 55%, obejmuje obszar przyległy do strefy A i stanowi jej otoczenie. Obszar ten jest przeznaczony dla obiektów mieszkaniowych, usługowych, rekreacyjnych i komunalnych oraz innych, niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska.
- w strefie C zabrania się m.in. prowadzenia działań mających wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego założenia przestrzenne lub właściwości lecznicze klimatu.

Pas nadbrzeżny

W skład pasa nadbrzeżnego²⁰ wchodzi:

- pas techniczny – stanowiący strefę wzajemnego bezpośredniego oddziaływania morza i lądu; jest on obszarem przeznaczonym do utrzymania brzegu w stanie zgodnym z wymogami bezpieczeństwa i ochrony środowiska;
- pas ochronny – obejmujący obszar, w którym działalność człowieka wywiera bezpośredni wpływ na stan pasa technicznego.

Wszelkie projekty związane ze zmianą sposobu użytkowania dotyczące pasa technicznego i pasa ochronnego wymagają uzgodnienia z dyrektorem właściwego urzędu morskiego.

Strefy ochronne ujęć wód powierzchniowych i podziemnych

Zdecydowana większość ujęć wody na terenie województwa posiada wyznaczone strefy ochronne²¹, różniące się między sobą zajmowaną powierzchnią oraz zestawem wprowadzonych na niej zakazów, nakazów i ograniczeń użytkowania (wskazanych w ustawie Prawo wodne). Strefy ochronne dzieli się na tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej.

Strefę ochronną ujęcia wód powierzchniowych określa się tak, aby trwale zapewnić jakość wody zgodną z przepisami oraz zabezpieczyć wydajność ujęcia wody.

Dla części ujęć wód podziemnych wyznaczono jedynie tereny ochrony bezpośredniej, co jest uzasadnione lokalnymi warunkami hydrogeologicznymi, hydrologicznymi i geomorfologicznymi. Teren ochrony bezpośredniej jest ogrodzony i użytkowany wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia wody.

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania tego ujęcia (jeżeli czas przepływu wody od granicy obszaru zasilania do ujęcia jest dłuższy od 25 lat, strefa ochronna powinna obejmować obszar wyznaczony 25-letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej).. Granice terenu ochrony pośredniej ujęcia wody są oznaczone za pomocą tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej.

Kompleksy glebowe o najwyższej przydatności rolniczej

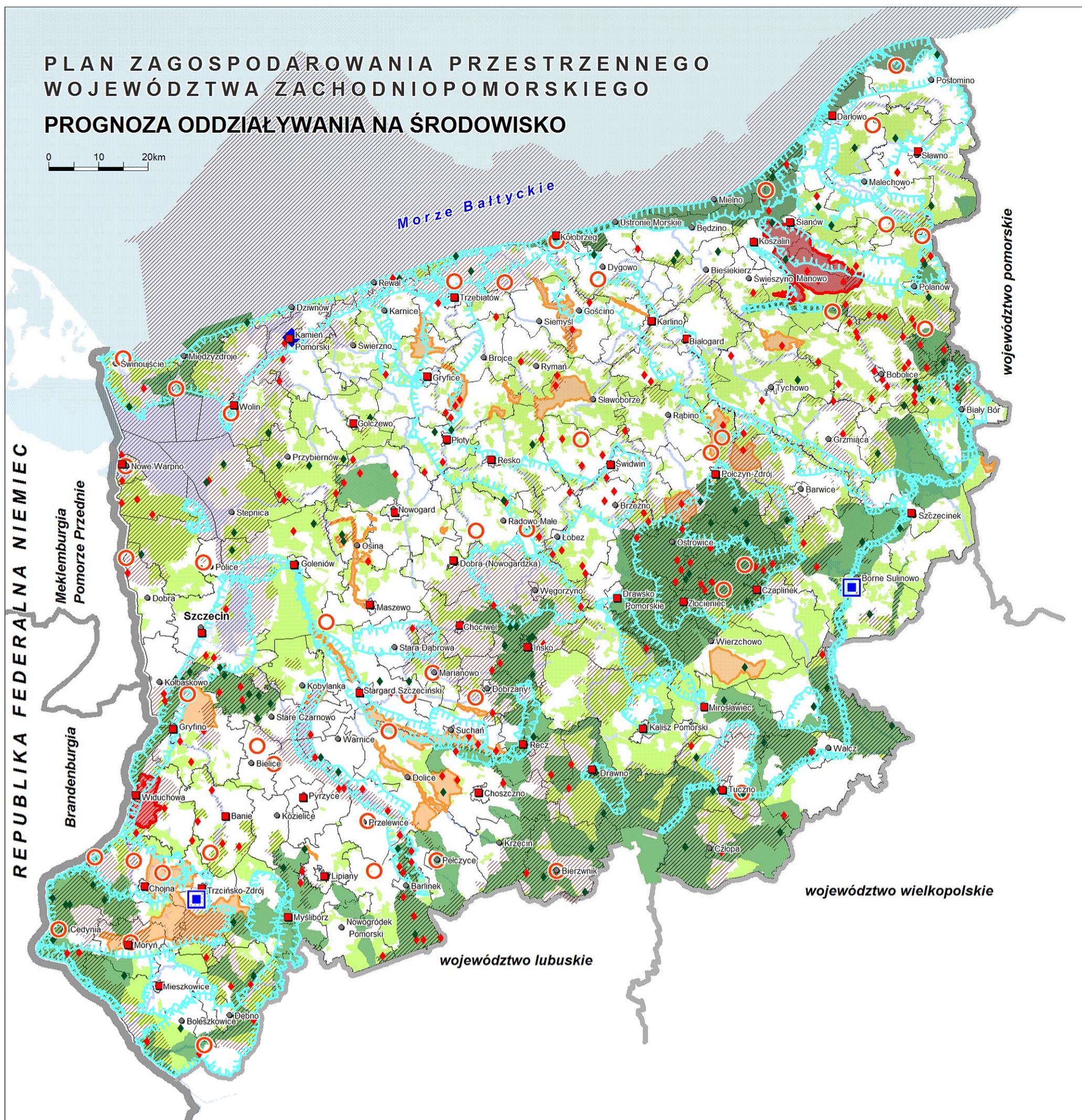
Ochrona gruntów rolnych polega na: ograniczaniu ich przeznaczenia na cele nierolnicze, zapobieganiu procesom ich degradacji i dewastacji gruntów rolnych, rekultywacji i zagospodarowaniu

²⁰ Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502, z późn. zmianami).

²¹ Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zmianami).

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

0 10 20km

PROJEKTOWANA OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

KRAJOWY SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH

Istniejące formy ochrony przyrody

- Parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu
- Rezerваты przyrody
- Obszary Natura 2000

Proponowane formy ochrony przyrody

- Rezerваты przyrody
- Parki krajobrazowe
- Obszary chronionego krajobrazu

DZIEDZICTWO I KRAJOBRAZ KULTUROWY

Ustanowione formy ochrony

- Obszarowe wpisy do rejestru zabytków
- Pomnik Historii Kamień Pomorski - Zespół Katedralny

Proponowane formy ochrony

- Parki kulturowe
- Obszary kulturowo-krajobrazowe
- Proponowane uzdrowiska

- Lasy
- Wody powierzchniowe
- Granice gmin
- Granica województwa
- Granica państwa

Autor: mgr Krystyna Mieszkowska
Grafika: Marek Wiśniewski

gruntów na cele rolnicze oraz zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.

Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne najbardziej wartościowych gruntów wymaga zgody odpowiedniego ministra²² (w odniesieniu do gruntów rolnych klas I-III) lub wojewody. W latach 2001-2006 przeznaczono na cele nierolnicze łącznie 3323 ha gruntów rolnych województwa. Największe powierzchnie wśród nich obejmowały gleby mineralne w klasie IV oraz gleby klas V-VI; gleby klas II-III stanowiły 9,2% tego arealu.

W oparciu o wyniki gleboznawczej klasyfikacji gruntów oraz kompleksy rolniczej przydatności gleb w województwie zachodniopomorskim wyodrębniono 14 rejonów o dużych, zwartych powierzchniach (1300 - 31200 ha), które szczególnie winny być chronione przed zabudową kubaturową. Są to gleby klas bonitacyjnych II, IIIa i niektóre klasy IIIb, zaliczone do kompleksu pszenno-bardzo dobrego i pszenno-dobrego. Występują one na następujących obszarach:

- południowa część powiatu Police (ok. 6335 ha), obejmuje całą gminę Kołbaskowo i południową część gm. Dobra oraz grunty rolne w zachodniej części miasta Szczecina,
- enklawa Niziny Pyrzyckiej (ok. 31 200 ha), obejmuje obszar dawnego zastoiska wodnego i charakteryzuje się najlepszymi glebami w województwie. W środkowej części enklawy przebiega dolina rzeki Płoni, wypełniona glebami organicznymi. W skład enklawy wchodzi grunty gmin: Warnice, Pyrzyce, Bielice, Kozielice, Banie, Lipiany, północnej części gm. Barlinek i północno-zachodniej części gm. Pelczyce.
- enklawa Myśliborska (ok. 6500 ha) obejmuje większą część gm. Myślibórz i północno-zachodnią część gm. Nowogródek Pomorski,
- enklawa obejmująca okolice Trzcińska-Zdroju (ok. 5000 ha) w powiecie gryfińskim,
- enklawa Stoki-Krajnik (ok. 2400 ha) położona przy granicy Państwa, obejmuje miejscowości: Stoki, Krzymów, Grabowo i Krajnik w powiecie gryfińskim,
- enklawa rozciągająca się od Cedyni i Lubiechowa Dolnego po Boleszkowice i Wysoką (ok. 19 500 ha).
- enklawa Gryficka (ok. 3000 ha) położona na południe od Gryfic, obejmuje miejscowości: Kołomąć, Przyglów, Mechowo, Wanierowo,
- enklawa położona pomiędzy Skalnem a Włodarką (ok. 1300 ha) w powiecie gryfickim,
- enklawa położona pomiędzy Trzeburzem a Bieczynem (ok. 1600 ha) w powiecie gryfickim,
- enklawa położona w okolicach miejscowości Brojce (ok. 2 500 ha) w powiecie gryfickim,
- enklawa rozciągająca się od Kołobrzegu po Koszalin (ok. 30 500 ha); w okolicach Dobrzycy występują gleby średnie,
- enklawa rozciągająca się od Wilkowic po Postomino i do granicy województwa (ok. 32 000 ha) w powiecie sławieńskim,
- enklawa położona na północ od miejscowości Grzmiąca (ok. 3600 ha) w powiecie białogardzkim,
- enklawa położona na północny zachód od Wałcza (ok. 4500 ha).

²² Ustawa z dn. 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późn. zmianami).

Wyłączone z zainwestowania kubaturowego winny być ponadto gleby organiczne (torfowe). Ich większe powierzchnie występują w dolinie Odry (Międzyodrze), nad Zalewem Szczecińskim, w pasie nadmorskim, w dolinach rzek: Grabowej i Iny oraz nad Jeziorem Miedwie.

Wody i obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu

W granicach zlewni rzeki Płoni wyznaczono obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu²³ pochodzącymi ze źródeł rolniczych (925 km²). Dla tego obszaru opracowany został program działań mający na celu ograniczenie odpływu azotu z terenów intensywnych upraw rolniczych zajmujących znaczną część tej zlewni.

5.2. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

- Największe miasto województwa oraz oba porty morskie położone są na obszarach o dużej wartości przyrodniczej, co prowadzi do występowania stałego napięcia między działaniami ochronnymi a rozwojem gospodarczym.
- Bogactwo przyrodnicze obszaru województwa zachodniopomorskiego praktycznie wyklucza możliwość realizacji inwestycji liniowych (dróg, linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, gazociągów) w sposób nieingerujący w tereny objęte systemem obszarów chronionych. Z uwagi na ograniczoną możliwość wariantowania przebiegu, zwłaszcza dróg i linii o znaczeniu ponadregionalnym, w wielu przypadkach może dochodzić do kolizji z układami przyrodniczymi.
- W województwie występują obszary zagrożeń naturogeniczných: zagrożenia powodziowe dla dolnych odcinków rzek Przymorza i doliny Odry, abrazja brzegów Morza Bałtyckiego, ruchy masowe ziemi i zagrożenie gleb erozją na obszarach o silnie zróżnicowanej rzeźbie. Część tych procesów (np. osuwiska) jest pogłębianą nieprawidłową działalnością człowieka.
- Następuje spadek bioróżnorodności w wyniku rozwoju wielkoobszarowych form rolnictwa, zajmowania terenów dla rozwoju infrastruktury, działalności gospodarczej i turystyki, postępującej urbanizacji i rosnącej mobilności, nieprawidłowych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami.
- Zróżnicowane warunki siedliskowe województwa nie znajdują odzwierciedlenia w różnorodności gatunkowej lasów (dominanta monokultury sosny szczególnie w obszarach sandrowych). Niewielki stopień naturalności ekosystemów leśnych powoduje ich dużą podatność na uszkodzenia zanieczyszczeniami, występującymi w zachodniej części województwa.

²³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

- Zlewnia jez. Miedwie (rzeka Płonia), z której zaopatrywany jest w wodę Szczecin, jest równocześnie obszarem intensywnej gospodarki rolnej na najlepszych w województwie glebach. Wyznaczono w niej obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Występuje konieczność zahamowania degradacji jakościowej tych wód i powstrzymania procesu eutrofizacji jez. Miedwie.

- W pasie przymorskim, gdzie najsilniej rozwija się turystyka, brak jest znaczniejszych zasobów wód odpowiedniej jakości dla wykorzystania komunalnego, wody podziemne zagrożone są zasoleniem, a w rejonie Świnoujścia występuje wyraźny deficyt wody, zwłaszcza w sezonie letnim.

- Stale zmieniające się przepisy powodują nieporównywalność w czasie informacji o jakości wód i powietrza, niewystarczająca jest także informacja o źródłach zanieczyszczeń.

- Brak ustanowionych planów ochrony dla obszarów sieci Natura 2000, które uzasadniałyby prawnie wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego proponowanych działań ochronnych oraz brak potwierdzenia granic tych obszarów w skali możliwej do wprowadzenia do planów miejscowych, utrudniają formułowanie zapisów tych planów i uniemożliwiają prowadzenie monitoringu pod kątem zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków. Podobne problemy występują w przypadku niektórych parków krajobrazowych. Braki te powodują także niezrozumienie zasad ochrony wymienionych obszarów i niechęć do ich przyjęcia w społeczeństwie.

- W wielkoobszarowym rolnictwie i fermowej hodowli zwierząt stosowane są metody negatywnie oddziałujące na środowisko przyrodnicze: monokultura upraw, nadmierne nawożenie mineralne, podawanie hormonów i antybiotyków przedostających się do wód powierzchniowych itp.

- Wysokie stężenia tlenków azotu oraz ozonu spowodowane transportem samochodowym oraz przekroczenie poziomów docelowych określonych dla benzo(α)pirenu w czterech strefach (Aglomeracja Szczecińska, miasto Koszalin, powiaty gryfiński i szczecinecki) powodują konieczność wdrożenia programów ochrony powietrza. Wysokie stężenie pyłu zawieszonego PM10 powodowane niską emisją pochodzącą z ogrzewania mieszkań kumuluje się z emisją pochodzącą ze spalin samochodowych.

- Dominującym źródłem hałasu w województwie zachodniopomorskim jest ruch drogowy. Hałas powodowany przez transport samochodowy jest odczuwalny na dużej powierzchni i w znacznej odległości od źródła hałasu. W zasięgu terenów zagrożonych ponadnormatywnym poziomem hałasu znajdują się obszary zabudowy mieszkaniowej, a także obszary przyrodniczo cenne. Istnieje wiele terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, bezpośrednio sąsiadujących z ciągami komunikacyjnymi o dużym natężeniu ruchu.

- Niekontrolowany rozwój suburbiów w szczecińskim obszarze funkcjonalnym powoduje przerywanie lokalnych korytarzy ekologicznych, wzrost antropopresji w środowisku naturalnym, wzrost transportochłonności ze wszystkimi tego konsekwencjami oraz nadmierne zapotrzebowanie na infrastrukturę techniczną (w tym infrastrukturę ochrony środowiska).

- Gwałtowny rozwój elektrowni wiatrowych na obszarach, z których wycofuje się rolnictwo, powoduje dysharmonię krajobrazu na obszarach o cennych wartościach przyrodniczych i kulturowych.

5.3. ZGODNOŚĆ CELÓW I KIERUNKÓW ZAPISANYCH W PROJEKCIE PLANU Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYJĘTYMI W DOKUMENTACH MIĘDZYNARODOWYCH, KRAJOWYCH I REGIONALNYCH

Państwa europejskie, zarówno członkowie Wspólnot Europejskich, jak i pozostające poza ich strukturami – w tym Polska – już w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku podjęły, a następnie kontynuowały w ramach Unii Europejskiej, wspólne działania mające na celu spójność ochrony struktur ekologicznych (Konwencja Ramsar z 1971 r., Konwencja Helsińska o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego z 1974 r., ECONET, Natura 2000). Ustalenia tych dokumentów przeniesione na grunt prawa polskiego w postaci odpowiednich ustaw i rozporządzeń są istotną częścią uwarunkowań zapisanych w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego.

Wśród celów i zadań formułowanych w międzynarodowych, krajowych i regionalnych dokumentach związanych z planowaniem przestrzennym, wymienionych jako uwzględnione w omawianym projekcie planu, występuje też szereg celów dotyczących ochrony środowiska. Dobrze wpisuje się w nie główna zasada zagospodarowania przestrzennego województwa mówiąca o kształtowaniu struktur przestrzennych z poszanowaniem zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, a przez to zapewnieniu wysokich standardów życia mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia związek celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego zapisanych w projekcie planu z celami poszczególnych dokumentów:

Dokument	Cele ochrony środowiska	Cele i kierunki zapisane w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej	Wzmacnianie struktur ekologicznych i zasobów kulturowych jako czynników rozwoju	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji Kierunek – Zachowanie i rozwój systemu obszarów chronionych i jego integracja z systemami pozaregionalnymi Cel – Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu Kierunek – Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego Kierunek – Ochrona dóbr kultury współczesnej
Program VASAB 2010	Rozwój sieci transportowej, zwłaszcza rodzajów transportu przyjaznych środowisku	Cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej Kierunek – Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych Kierunek – Rozwój transportu morskiego Kierunek – Poprawa żeglowności na Odrze Kierunek – Rozwój transportu intermodalnego
	Rozbudowa odnawialnych i proekologicznych źródeł produkcji energii	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii

	Rozwój stref przybrzeżnych Bałtyku z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska z jednej i celów społeczno-gospodarczych z drugiej strony	<p>Cel – Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego</p> <p>Kierunek – Podstawowe ustalenia systematyzujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa</p> <p>Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p> <p>Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji</p>
Polityka ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014	Zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu).	<p>Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p> <p>Kierunek – Zachowanie i rozwój systemu obszarów chronionych i jego integracja z systemami pozaregionalnymi</p>
	Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<p>Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p> <p>Kierunek – Ochrona i powiększenie powierzchni obszarów leśnych</p>
	Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe	<p>Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p> <p>Kierunek – Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb</p>
	Wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji	<p>Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p> <p>Kierunek – Wykorzystanie kopalin uwzględniające potrzeby gospodarcze oraz ochronę środowiska</p>
	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin	
	Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin i wód podziemnych	
	Ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę	<p>Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p> <p>Kierunek – Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych</p>
	Wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce	<p>Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej</p> <p>Kierunek – Racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych do celów komunalnych, gospodarczych i przyrodniczych</p>
	Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko	<p>Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej</p> <p>Kierunek – Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego</p>

	Zwiększenie udziału energii z OZE w strukturze zużycia nośników pierwotnych do 10%	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
	Dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie	Cel – Wzrost gospodarczy Kierunek – Wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa do rozwoju gospodarki żywnościowej i produkcji specjalistycznej
	Dążenie do zapewnienia dobrego stanu (jakościowego i ilościowego) wód w Polsce	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych do celów komunalnych, gospodarczych i przyrodniczych
	Efektywna ochrona przed powodzią i suszą	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej
	Integracja gospodarki wodnej z gospodarką leśną poprzez planowanie przestrzenne	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji
	Konsekwentna realizacja „Programu dla Odry 2006”	Cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej Kierunek – Poprawa żeglowności na Odrze Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej
Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 i Narodowa Strategia Spójności 2007-2013	Wsparcie obszarów wiejskich	Cel – Wzrost gospodarczy Kierunek – Wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa do rozwoju gospodarki żywnościowej i produkcji specjalistycznej Cel – Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych Kierunek – Przeciwdziałanie marginalizacji ludnościowych obszarów problemowych Cel – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich Kierunek – Odchodzenie na obszarach wiejskich od dominującej funkcji rolniczej na rzecz rozwoju wielofunkcyjnego, z poszanowaniem zasad rozwoju zrównoważonego
	Wsparcie działań na rzecz poprawy stanu środowiska, utrzymania wysokich walorów przyrodniczych, bazy uzdrowiskowej oraz międzynarodowej promocji turystycznej regionu	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji Cel – Rozwój infrastruktury społecznej Kierunek – Poprawa wykorzystania potencjału uzdrowiskowego Cel – Wzrost gospodarczy Kierunek – Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa jako czynnika rozwoju gospodarczego i społecznego

	Ochrona przeciwpowodziowa, regulacja stosunków wodnych w dorzeczu Odry oraz przywrócenie funkcji transportowej dolnego biegu tej rzeki	Cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej Kierunek – Poprawa żeglowności na Odrze Kierunek – Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013	Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej wszystkie kierunki Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego wszystkie kierunki Cel – Rozwój infrastruktury społecznej Kierunek – Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych Kierunek – Poprawa dostępności do usług medycznych, ochrony zdrowia i ratownictwa medycznego Kierunek – Poprawa wykorzystania potencjału uzdrowiskowego Cel – Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu wszystkie kierunki
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Realizacja systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na terenach o skoncentrowanej zabudowie	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Budowa i rozbudowa systemów oczyszczania ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków
Program dla Odry 2006	Zbudowanie systemu biernego i czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego;	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej
	Ochrona środowiska przyrodniczego i czystości wód	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Budowa i rozbudowa systemów oczyszczania ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków
	Usuwanie szkód powodziowych	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej
	Prewencyjne zagospodarowanie przestrzenne oraz renaturyzacja ekosystemów	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
	Zwiększenie lesistości	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i powiększenie powierzchni obszarów leśnych oraz zadrzewionych
	Utrzymanie i rozwój żeglugi śródlądowej	Cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej Kierunek – Poprawa żeglowności na Odrze
	Energetyczne wykorzystanie rzek	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego	Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego wszystkie kierunki
	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów	
	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
	Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i systemu gospodarowania odpadami	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych do celów komunalnych, gospodarczych i przyrodniczych Kierunek – Budowa i rozbudowa systemów oczyszczania ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Kierunek – Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego
	Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Cel – Rozwój infrastruktury społecznej Kierunek – Rozwój ilościowy i jakościowy szkolnictwa oraz sfery naukowo-badawczej Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Rozwój sieci internetowych i systemów telekomunikacyjnych i usług elektronicznych
	Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych	Cel – Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu Kierunek – Ochrona i kształtowanie ład przestrzennego Cel – Rozwój infrastruktury społecznej Kierunek – Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych Cel – Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego Kierunek – Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego szczecińskiego obszaru funkcjonalnego
Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013	Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego wszystkie kierunki
Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego	Poprawa jakości środowiska	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji
	Poprawa gospodarki odpadami	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego
	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb

	Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów Morza Bałtyckiego i Zalewu Szczecińskiego	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji
	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego	cel – Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego Kierunek – Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego
	Ochrona złóż kopalin	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Wykorzystanie kopalin uwzględniające potrzeby gospodarcze oraz ochronę środowiska
	Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji
	Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów	Cel – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego Kierunek – Ochrona i powiększenie powierzchni obszarów leśnych oraz zadrzewionych
	Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Cel – Rozwój infrastruktury społecznej Kierunek – Rozwój ilościowy i jakościowy szkolnictwa oraz sfery naukowo-badawczej Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Rozwój sieci internetowych i systemów telekomunikacyjnych i usług elektronicznych
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego	Zapewnienie zintegrowanej gospodarki odpadami na terenie województwa w sposób zapewniający ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych oraz uwarunkowań ekonomicznych	Cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej Kierunek – Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PLANU

Omawiany w niniejszym opracowaniu projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest drugą – po uchwalonej w czerwcu 2002 r. – edycją dokumentu tego typu. W przypadku nieprzyjęcia obecnego projektu obowiązywać więc będzie poprzednia edycja planu, w której przede wszystkim brak jest ustaleń wynikających z wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. M.in. nie uwzględniono w niej wprowadzonego prawnie w 2004 r. systemu obszarów Natura 2000, a dla obszarów obecnie nim objętych zaproponowano inne, zróżnicowane formy ochrony przyrody lub ich nie proponowano. Ten sam problem wystąpił w przypadku form ochrony dziedzictwa kulturowego (inne formy, inne obszary ochrony), brak jest też ustaleń dotyczących ochrony dóbr kultury współczesnej. W zakresie oddziaływania na środowisko przez elementy infrastruktury liniowej nie ma istotnych różnic, ale po wprowadzeniu w życie układu z Schengen niepotrzebne stały się rozbudowane przejścia graniczne, co korzystnie odbiło się na przykład na stanie Puszczy Wkrzańskiej (wraz z rezerwatem Świdwie) w rejonie Dobieszczyna. Żywiolowy, a często kontrowersyjny rozwój elektrowni wiatrowych dowodzi, że w poprzedniej edycji nie zawarto ustaleń dostatecznie regulujących ten proces. Na jej korzyść przemawiałby natomiast brak dopuszczenia budowy elektrowni jądrowej na obszarze województwa.

W przypadku braku realizacji zapisów obecnie opracowanego planu należy się liczyć z:

- nasileniem się żywiołowych procesów urbanizacji w aglomeracji szczecińskiej, pomiędzy Koszalinem a Kołobrzegiem oraz w pasie nadmorskim, a także wzdłuż głównych dróg,
- kontynuacją chaotycznej zabudowy na terenach o cennych wartościach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych (przede wszystkim na pojezierzach), wynikającą z braku presji wywieranej na samorządy decydujące o opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych obszarów,
- presją budowlaną na obszary zagrożone powodzią, erozją brzegu morskiego i występowaniem ruchów masowych ziemi,
- pogłębieniem deficytu wód podziemnych w pasie nadmorskim,
- pogorszeniem jakości życia (wpływającym też na degradację walorów środowiskowych) na obecnych obszarach regresu i stagnacji w centralnej części województwa,
- nadmiernym wzrostem uciążliwości transportu drogowego,
- wzrostem ilości i natężenia konfliktów między rozwojem infrastruktury komunikacyjnej i technicznej a ochroną przyrody.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

0 10 20km

Morze Bałtyckie

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

Meklemburgia
Pomorze Przednie

Brandenburgia

województwo pomorskie

województwo wielkopolskie

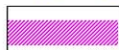

województwo lubuskie

DOMINUJĄCE FUNKCJE UŻYTKOWE I GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA TLE JEDNOSTEK KRAJOBRAZOWYCH

DOMINUJĄCE FUNKCJE UŻYTKOWE

- turystyczna
- rolnicza
- leśna
- ochrona przyrody
- obszary prawnie chronione

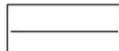

WSKAZANIE GŁÓWNYCH KIERUNKÓW DZIAŁANIA

- turystyka, w tym agroturystyka
- ograniczenia zainwestowania w strefie brzegowej (erozja, powódzie sztormowe)
- utworzenie nowych obszarów ochrony przyrody
- utrzymanie korytarzy ekologicznych ponadregionalnych i regionalnych

GRANICE JEDNOSTEK KRAJOBRAZOWYCH

- 1 STREFA BRZEGOWA BAŁTYKU
- 2 NADMORSKI PAS WYSOCZYŃOWY
- 3 ŚRODKOWO-POMORSKI OBSZAR WYSOCZYŃOWY
- 4 POMORSKI OBSZAR CZOŁOWO-MORENOWY
- 5 OBSZARY RÓWNIŃ SANDROWYCH
- 6 OBSZARY RÓWNIŃ ALUWIALNYCH I PRADOLIN
- 7 OBSZARY RÓWNIŃ ZASTOISKOWYCH

GRANICE ADMINISTRACYJNE

- gmin
- województwa
- państwa

INNE OZNACZENIA

- tereny zurbanizowane
- wody powierzchniowe

źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego
Województwa Zachodniopomorskiego

7. ODDZIAŁYWANIE ZAPISÓW PROJEKTU PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

7.1. MATRYCA ODDZIAŁYWAŃ

Jak już wspomniano wyżej, zapisane w projekcie planu działania podzielone są na 4 grupy: ustalenia, zalecenia, projekty i rekomendacje, z których – ze względu na przypisaną im ważność – największe prawdopodobieństwo realizacji mają dwie pierwsze grupy. Analiza oddziaływania tych zapisów została przedstawiona w sposób matrycowy, natomiast dla dwóch, znacznie mniej obszernych grup ograniczono się tylko do opisu oddziaływania.

W zbudowanych dla niniejszego opracowania matrycach oddziaływań w rzędach umieszczono stały zestaw komponentów środowiska, wyróżnionych na podstawie w art. 51 ust. 2 pkt. 2 e) ustawy z dnia 3 października 2008 r., a w kolumnach – listy działań zapisanych w projekcie planu (nie zawsze cytowanych dosłownie) z podziałem na cele (numeracja wg. spisu treści projektu planu) i kierunki. Identyfikację i klasyfikację oddziaływań przeprowadzono poprzez wypełnienie komórek matrycy związanym opisem wpływu konkretnych działań na poszczególne komponenty środowiska. Ocenę tego wpływu oznaczono kolorami:

- **czernym** – oddziaływanie negatywne lub spodziewany konflikt działania/przedsięwzięcia z ochroną danego komponentu,
- **szarym** – oddziaływanie mieszane (mogące mieć skutki zarówno pozytywne, jak i negatywne), obojętne lub o kierunku niemożliwym do określenia na obecnym etapie planowania,
- **zielonym** – oddziaływanie pozytywne.

Przy powyższej kwalifikacji kierowano się zarówno spodziewaną wielkością i siłą oddziaływania (np. wielkość zajmowanego terenu, natężenie ruchu, liczba chronionych gatunków), jak i jego znaczeniem (np. wartość lub unikalność danego komponentu w środowisku województwa), dlatego ten sam charakter wpływu (np. antropopresja), w zależności od działania i jego lokalizacji może być oceniony w różny sposób. Ponieważ plan określa kierunki polityki przestrzennej w długiej perspektywie, w prognozie wzięto pod uwagę jego skutki środowiskowe o średnio- i długotrwałym charakterze, nie uwzględniając zmian krótkotrwałych, charakterystycznych dla wszelkich prac budowlanych (np. emisja zanieczyszczeń powietrza przez maszyny budowlane, wykopy związane z układaniem rurociągów, zakłócenia w krajobrazie itp.), po których wiele komponentów wraca do stanu poprzedniego lub do niego zbliżonego.

W matrycach uwzględniono wszystkie działania zapisane w projekcie planu jako ustalenia – nawet jeśli wpływ któregoś z nich na wyróżnione komponenty środowiska jest znikomy (o czym świadczy brak wypełnień w komórkach) oraz te z zaleceń, co do których można się spodziewać jakiegoś bezpośredniego wpływu na poszczególne komponenty, można bowiem prognozować, że wpływ wielu z nich będzie trudny do uchwycenia.

Wśród matryc wydzielono grupy ustaleń i zaleceń realizujących cel: *Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego*, który jest analizowany osobno (rozdz.7.6.1), jako najważniejszy z obszarów oddziaływań skumulowanych.

7.2. USTALENIA

W projekcie planu nie zapisano ustaleń dla kierunków:

- *Wykorzystanie kopalin uwzględniające potrzeby gospodarcze oraz ochronę środowiska*
- *Wzmacnianie potencjału demograficznego województwa i poprawa jakości życia mieszkańców*
- *Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego i Koszalińsko-Kołobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego jako biegunów wzrostu społeczno-ekonomicznego*
- *Kształtowanie policentrycznej sieci osadniczej województwa umożliwiającej procesy dyfuzji rozwoju z biegunów wzrostu do pozostałych ośrodków i poprawę spójności przestrzennej wewnątrz województwa*
- *Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych*
- *Rozwój ilościowy i jakościowy szkolnictwa oraz sfery naukowo-badawczej*
- *Poprawa dostępności do usług medycznych, ochrony zdrowia i ratownictwa medycznego*
- *Wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa do rozwoju gospodarki żywnościowej i produkcji specjalistycznej*
- *Przeciwdziałanie marginalizacji ludnościowych obszarów problemowych*
- *Wzmocnienie powiązań Koszalina z Kołobrzegiem w celu zwiększenia potencjału rozwojowego i uzyskania efektu synergii*

Uwaga:

W układzie matryc nie wszędzie zachowana jest kolejność celów i kierunków tak, jak jest zapisana w projekcie planu.

CEL (3.3.1.) – UKSZTAŁTOWANIE STRUKTURY FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

	Podstawowe ustalenia systematyzujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa				
	Strefa funkcjonalna nadodrzańska z dominującą funkcją gospodarczą i transportową, z dużym udziałem turystyki i ochrony środowiska; na jej obszarze Szczeciński Obszar Funkcjonalny	Strefa funkcjonalna nadmorska z dominującą funkcją turystyczną, z udziałem gospodarki morskiej i rolnictwa; na jej obszarze Koszalińsko-Kołobrzeski Obszar Funkcjonalny	Strefa funkcjonalna centralna z dominującą funkcją turystyczną i słabszą rolniczą, z możliwością lokalizacji potencjalnego obszaru wzrostu	Strefa funkcjonalna choszczeńsko-walecka z dominującą funkcją ochrony środowiska, leśną, turystyczną i słabszą rolniczą	Strefa funkcjonalna szczecińska z dominującą funkcją rolniczą, leśną i turystyczną
	1	2	3	4	5
obszary Natura 2000	antropopresja		umiarkowany wzrost antropopresji	ograniczanie antropopresji	
inne przyrodnicze obszary chronione					
korytarze ekologiczne					
różnorodność biologiczna					
zwierzęta				zachowanie lub wzrost obszaru	
rośliny na terenach nieleśnych					
las					
wody powierzchniowe					
wody podziemne					

CEL (3.3.5.) – PRZEKSZTAŁCENIA
SIECI OSADNICZEJ

Kształtowanie policentrycznej sieci osadniczej województwa umożliwiającej procesy dyfuzji rozwoju i poprawę spójności przestrzennej
Poprawa powiązań centralnej części województwa oraz Wałcza i Szczecinka ze Szczecinem i Koszalinem
1
wzrost antropopresji wzdłuż dróg i linii kolejowych

	1	2	3	4	5
powietrze	stężenia zanieczyszczeń nieprzekraczające dopuszczalnych norm		wzrost emisji zanieczyszczeń	duże obszary bez emisji zanieczyszczeń	poprawa jakości dzięki programowi naprawczemu
klimat akustyczny	hałas w granicach dopuszczalnych norm		wzrost emisji hałasu	duże obszary bez emisji hałasu	
powierzchnia ziemi	zajmowanie nowych terenów	zajmowanie nowych terenów, głównie na obszarze KKO	zajmowanie nowych terenów		
ukształtowanie terenu	drobne zmiany stanu istniejącego	zagrożenie abrazją morską	możliwość drobnych zmian stanu istniejącego		
gleby/grunty rolne	zajmowanie fragmentów, w tym gleb najlepszych				utrzymanie użytkowania rolniczego
kopaliny	zrównoważona eksploatacja				
klimat					
krajobraz	liczne zmiany stanu istniejącego (w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych), zależne od funkcji i projektów budowlanych			zachowanie stanu istniejącego, w tym krajobrazu kulturowego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa		poprawa stanu zdrowia/ /pogorszenie stanu bezpieczeństwa		
dziedzictwo kulturowe					
dobra materialne	ograniczenie strat powodziowych, zapobieganie poważnym awariom				

1
wzrost emisji zanieczyszczeń na drogach nr 6, nr 10, nr 11, nr 20 i nr 163
wzrost emisji hałasu na drogach nr 6, nr 10, nr 11, nr 20 i nr 163 oraz/lub liniach kolejowych
możliwość obniżenia walorów

CEL (3.3.2.) – WZMACNIANIE POWIĄZAŃ ZEWNĘTRZNYCH WOJEWÓDZTWA

	Rozwój kontaktów w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej w Regionie Morza Bałtyckiego	Rozwój kontaktów transgranicznych w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej z Republiką Federalną Niemiec					Rozbudowa infrastruktury służącej wzmocnieniu powiązań zewnętrznych województwa	
	Zintegrowane planowanie przestrzenne obszarów morskich	Intensyfikacja współpracy Szczecina z Berlinem	Współpraca z Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią w zakresie transgranicznych obszarów chronionych	Współpraca z Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią w zakresie zagospodarowania turystycznego obszarów transgranicznych Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego	Rozwój systemów informacji przestrzennej	Opracowanie studium transgranicznego regionu metropolitalnego Szczecina	Promocja i rozwój Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC	Rozbudowa i modernizacja drogi Via Hanseatica
	1	2	3	4	5	6	7	8
obszary Natura 2000	intensyfikacja działań ochronnych	wzrost antropopresji przede wszystkim na terenie Niemiec	intensyfikacja działań ochronnych	konieczność uwzględnienia celów i przedmiotów ochrony obszarów PLB320003 i PLH 320037		możliwość koordynacji działań ochronnych	antropopresja	<p><i>wpływ omówiony w ustaleniach: Przebudowa drogi krajowej nr 6, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej do węzła Rzęśnica do granicy województwa</i></p> <p><i>Plan – Wzmocnienie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa oraz Modernizacja linii kolejowej 202</i></p> <p><i>Plan – Kształtowanie systemu zewnętrznego i wewnętrznego</i></p> <p><i>Plan – Rozbudowa infrastruktury transportowej</i></p>
inne przyrodnicze obszary chronione				konieczność respektowania reżimów ochronnych				
korytarze ekologiczne				antropopresja				
różnorodność biologiczna								
zwierzęta								
rośliny na terenach nieleśnych								
lasy		wzrost intensywności ruchu jednostek pływających				zachowanie dotychczasowego obszaru		
wody powierzchniowe	dążenie do poprawy jakości			wzrost intensywności ruchu jednostek pływających				
wody podziemne								

	1	2	3	4	5	6	7	8
powietrze		możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń na autostradzie A6				możliwość ograniczania emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń	<p>wpływ omówiony w ustaleniach: <i>Przebudowa drogi krajowej nr 6, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej do węzła Rzęśnia do granicy województwa</i> <i>kierunek – Wzmocnienie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych</i> <i>powiązań drogowych województwa</i> <i>oraz Modernizacja linii kolejowej 202</i> <i>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</i></p>
klimat akustyczny		możliwość wzrostu emisji hałasu na autostradzie A6 i linii kolejowej				możliwość ograniczania emisji hałasu	wzrost emisji hałasu	
powierzchnia ziemi						oszczędność w wykorzystywaniu terenu	zajmowanie terenów	
ukształtowanie terenu								
gleby/grunty rolne						możliwość ograniczenia zajmowania	możliwość zajmowania	
kopaliny	zrównoważona eksploatacja					dążenie do zrównoważonej eksploatacji		
klimat	adaptacja do zmian klimatu					adaptacja do zmian klimatu		
krajobraz	zachowanie krajobrazu naturalnego		zachowanie cennych elementów biotycznych i historycznych	powiększenie obszarów krajobrazu antropogenicznego		zachowanie cennych elementów biotycznych i historycznych	powiększenie obszarów krajobrazu antropogenicznego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa morskiego			zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”		poprawa bezpieczeństwa	zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem	
dziedzictwo kulturowe			zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego			zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego		
dobra materialne	zapobieganie poważnym awariom			tereny zagrożone powodzią				

CEL (3.3.3.) – OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

	Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji							
	Zachowanie odmienności typów krajobrazów – ochrona krajobrazów na terenach silnej antropopresji	Strefa brzegowa Bałtyku (1) – ograniczenia inwestowania z zakazem zabudowy w strefie zagrożenia erozją brzegu oraz w strefie zagrożenia powodzią sztormową	Nadmorski pas wysoczyznowy (2) – rozwój turystyki, w tym agroturystyki, jako zaplecza strefy brzegowej Bałtyku	Środkowopomorski obszar wysoczyznowy (3) – podtrzymanie funkcji rolniczej	Pomorski obszar czołowo-morenowy (4) – rozwój turystyki, w tym agroturystyki w oparciu o istniejące i proponowane obszary chronione oraz znaczną liczbę jezior	Obszar równin sandrowych (5) – podtrzymanie funkcji leśnej wraz z ochroną przyrody	Obszar równin aluwialnych i pradolin (6) – zrównoważony rozwój w dolinie Odry	Obszar równin zastoiskowych (7) – podtrzymanie funkcji rolniczej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony jeziora Miedwie
	1	2	3	4	5	6	7	8
obszary Natura 2000	uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów	ograniczanie antropopresji			uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów			uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów PLB320005 i PLH320006
inne przyrodnicze obszary chronione	ograniczanie antropopresji				respektowanie reżimów ochronnych		ograniczanie antropopresji	
korytarze ekologiczne	ograniczanie antropopresji w korytarzu ponadregionalnym		możliwość ingerencji w korytarze regionalne		możliwość ingerencji w korytarze regionalne	utrzymywanie ciągłości korytarza ponadregionalnego	ograniczanie antropopresji w korytarzu ponadregionalnym	utrzymywanie ciągłości korytarza regionalnego
różnorodność biologiczna	zachowanie cennych siedlisk i gatunków		antropopresja		zachowanie cennych siedlisk i gatunków		ograniczanie antropopresji	
zwierzęta								wzrost populacji cennych gatunków ryb i ptaków
rośliny na terenach nieleśnych								
las	zachowanie dotychczasowego obszaru				zachowanie lub powiększenie obszaru		zachowanie dotychczasowego obszaru	
wody powierzchniowe	ograniczenie przekształceń i zanieczyszczania			zanieczyszczenia obszarowe	możliwość zanieczyszczeń		racjonalne użytkowanie	eliminacja zanieczyszczeń obszarowych
wody podziemne	ograniczanie zanieczyszczania, racjonalne użytkowanie		zwiększenie użytkowania			zachowanie obszarów alimentacji		eliminacja zanieczyszczania

	1	2	3	4	5	6	7	8
powietrze			wzrost emisji zanieczyszczeń	brak emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń	brak emisji zanieczyszczeń	ograniczanie emisji zanieczyszczeń	brak emisji zanieczyszczeń
klimat akustyczny			wzrost emisji hałasu	brak emisji hałasu	wzrost emisji hałasu	brak emisji hałasu	ograniczanie emisji hałasu	brak emisji hałasu
powierzchnia ziemi	zahamowanie zajmowania terenu		zajmowanie terenu		zajmowanie terenu		oszczędność w wykorzystywaniu terenu	
ukształtowanie terenu	zahamowanie przekształceń						ograniczanie przekształceń	utrzymanie użytkowania rolniczego
gleby/grunty rolne	zahamowanie zajmowania			utrzymanie użytkowania rolniczego			utrzymanie użytkowania rolniczego	
kopaliny								
klimat								
krajobraz	poprawa stanu istniejącego i wyeksponowanie walorów	poprawa stanu istniejącego	liczne drobne zmiany, w tym w obszarach kulturowo-krajobrazowych	zachowanie krajobrazu kulturowego	liczne drobne zmiany, w tym w obszarach kulturowo-krajobrazowych	zachowanie krajobrazu kulturowego		
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi		poprawa bezpieczeństwa	zwiększenie możliwości rekreacji		zwiększenie możliwości rekreacji			
dziedzictwo kulturowe		poprawa ładu przestrzennego					zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów	
dobra materialne		ograniczenie strat					ograniczanie strat powodziowych	

CEL (3.3.3.) – OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO C.D.

	Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych	Ochrona i powiększenie powierzchni obszarów leśnych oraz zadrzewionych	Zachowanie i rozwój systemu obszarów chronionych i jego integracja z systemami pozaregionalnymi			Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	
	Spowolnienie odpływu wód przez realizację programu małej retencji	Zwiększenie powierzchni lasów w wyniku realizacji Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości	Ustanowienie 2 parków krajobrazowych	Ustanowienie 28 obszarów chronionego krajobrazu	Współuczestnictwo samorządu województwa w opracowywaniu planów ochrony obszarów Natura 2000	Wdrożenie programów ochrony powietrza dla stref, w których przekroczone są dopuszczalne normy	Realizacja programów ochrony środowiska przed hałasem
	5	6	7	8	9	10	11
obszary Natura 2000	polepszenie warunków dla ekosystemów wodnych	konieczność ograniczenia na obszarach OSO	intensyfikacja działań ochronnych (obszary PLB320003 i PLH 320037)	intensyfikacja działań ochronnych na 4 obszarach SOO i 6 obszarach OSO	respektowanie wspólnie uzgodnionych planów ochrony	ograniczenie zagrożeń dla siedlisk i gatunków	
inne przyrodnicze obszary chronione	zachowanie warunków dla ustanowienia nowych obszarów	zachowanie warunków dla ustanowienia nowych obszarów	powiększenie obszaru ochrony przyrody				
korytarze ekologiczne	utrzymywanie ciągłości	ograniczenie antropopresji	intensyfikacja działań ochronnych w korytarzu ponadregionalnym	utrzymywanie ciągłości			
różnorodność biologiczna	możliwość zachowania cennych siedlisk i gatunków	możliwość ograniczenia siedlisk cennych gatunków nieleśnych	zachowanie cennych siedlisk i gatunków				
zwierzęta							ograniczenie presji
rośliny na terenach nieleśnych						eliminacja zagrożeń	
las		powiększenie obszaru, zachowanie cennych siedlisk i gatunków	zachowanie lub powiększenie obszaru				
wody powierzchniowe	zachowanie warunków retencji	zwiększenie retencji	zachowanie stanu istniejącego				
wody podziemne			eliminacja zanieczyszczania				

	5	6	7	8	9	10	11
powietrze			poprawa jakości			istotna poprawa jakości	
klimat akustyczny							istotna poprawa jakości
powierzchnia ziemi			oszczędność w wykorzystywaniu terenu				
ukształtowanie terenu	unikanie przekształceń		unikanie przekształceń				
gleby/grunty rolne		przejęcie części gleb najgorszych	utrzymanie użytkowania rolniczego gleb najlepszych			eliminacja możliwości zanieczyszczania	
kopaliny			ograniczanie wykorzystania				
klimat	łagodzenie zjawisk ekstremalnych						
krajobraz	zachowanie cennych elementów biotycznych	wzrost walorów	zachowanie i wyeksponowanie cennych elementów, w tym w obszarach kulturowo-krajobrazowych				
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa					poprawa stanu zdrowia	
dziedzictwo kulturowe			zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego				
dobra materialne	ograniczanie strat powodziowych	ograniczanie zagrożenia powodziowego					

CEL (3.3.8.) – WZROST GOSPODARCZY

	Wzrost aktywności ekonomicznej i poziomu innowacyjności w gospodarce województwa			Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie				
	Rozwój bazy materialnej i kadrowej służącej wdrażaniu nowoczesnych technologii i usług w Szczecińskim Obszarze Funkcjonalnym	Przekształcanie terenów przemysłowych w strefy wielofunkcyjne z możliwością zachowania działalności gospodarczej	Rozwój centrów kompetencyjnych, które w jednym miejscu skupiają niezbędnych specjalistów z danej dziedziny (IT, finanse)	Budowa portu zewnętrznego w Świnoujściu	Utworzenie w Szczecinie terminalu lub stanowiska do obsługi dużych statków pasażerskich	Rozwój infrastruktury lądowej żeglugi promowej	Restrukturyzacja portów i przystani rybackich w kierunku świadczenia usług turystycznych (rybactwa turystycznego i przewozów pasażerskich)	Budowa drogi i linii kolejowej do portu w Policach
	1	2	3	4	5	6	7	8
obszary Natura 2000				ingerencja na obszarze PLH990002	wpływ omówiony w ustaleniu: Budowa w porcie szczecińskim nabrała dla pełnomorskich statków pasażerskich cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego kierunek – Wznacanie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego		konieczność uwzględnienia celów i przedmiotów ochrony obszarów SOO i OSO	
inne przyrodnicze obszary chronione							wzrost antroporesji	
korytarze ekologiczne				ingerencja w korytarzu ponadregionalnym				ingerencja w korytarzu ponadregionalnym
różnorodność biologiczna				ingerencja w siedliska chronione				możliwość ingerencji w siedliska chronione
zwierzęta							zmiany w wielkości populacji ryb	
rośliny na terenach nieleśnych		możliwość zwiększenia zasobu zieleni urządzonej						
las				możliwość wycinek w lasach ochronnych		możliwość wycinek w lasach ochronnych		
wody powierzchniowe		usunięcie ewentualnych zanieczyszczeń		zanieczyszczenie w trakcie prac, zmiana dynamiki wód przybrzeżnych				zmiana stosunków wodnych
wody podziemne								

	1	2	3	4	5	6	7	8
powietrze		ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń	możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności	wzrost emisji zanieczyszczeń (nie dotyczy terminalu LNG)	<i>Budowa w porcie szczytówskim nabrzeża dla pełnomorskich statków pasażerskich</i> <i>cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i> <i>wpływ omówiony w ustaleniu:</i>	wzrost emisji zanieczyszczeń		
klimat akustyczny		ograniczenie/wzrost emisji hałasu		wzrost emisji hałasu		wzrost emisji hałasu		wzrost emisji hałasu
powierzchnia ziemi	możliwość zajmowania nowych terenów	oszczędność w wykorzystywaniu terenu		zajęcie terenu		zajmowanie nowych terenów	możliwość zajmowania nowych terenów	zajęcie terenu
ukształtowanie terenu								konieczność przekształceń
gleby/grunty rolne								
kopaliny								
klimat								
krajobraz	zmiana zależna od funkcji i projektów budowlanych		możliwość kreacji nowych walorów	zmiana krajobrazu naturalnego na antropogeniczny		zmiana zależna od projektów budowlanych	liczne drobne zmiany, w tym w obszarach kulturowo-krajobrazowych	wprowadzenie kolejnego elementu krajobrazu antropogenicznego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi		poprawa bezpieczeństwa		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii		zwiększenie uciążliwości transportu w prawobrzeżnej części Świnoujścia	zwiększenie możliwości rekreacji	
dziedzictwo kulturowe		możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów					zagrożenie obiektów historycznych	
dobra materialne		wzrost wartości środowiska zbudowanego		zagrożenie poważną awarią				obszar zagrożony powodzią

CEL (3.3.8.) – WZROST GOSPODARCZY C.D.

	Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa jako czynnika rozwoju gospodarczego i społecznego								
	Rozwój funkcji turystycznych w portach morskich i w morskich przystaniach rybackich	Budowa i modernizacja marin wchodzących w skład Zachodnio-pomorskiego Szlaku Żeglarskiego	Udrożnienie szlaku wodnego z Zalewu Szczecińskiego przez Dziwnę na Bałtyk	Zagospodarowanie turystyczne wzdłuż kanału łączącego jezioro Liwia Łuża z Morzem Bałtyckim	Zagospodarowanie turystyczne jez. Jamno – budowa połączenia z Bałtykiem, dostępnego dla jachtów, łodzi i turystyki kajakowej	Wykształcenie centrów obsługi ruchu turystyki wodnej w wybranych ośrodkach	Udostępnienie Międzyodrza dla turystyki pieszej i rowerowej oraz budowa infrastruktury dla turystyki kajakowej	Rozwój infrastruktury turystycznej wzdłuż miejskich nabrzeży w miastach położonych nad wodą	Zapewnienie publicznego dostępu do brzegów rzek i jezior, ograniczanie ich zabudowy
	9	10	11	12	13	14	15	16	17
obszary Natura 2000	konieczność uwzględniania celów i przedmiotów ochrony obszarów OSO i SOO		ingerencja w obszarach PLB320011 i PLH320018	możliwość ingerencji w obszarach PLB320010 i PLH320017		możliwość ingerencji w obszarach OSO i SOO (z wyjątkiem Drawska Pom., Myśliborza i Szczecinka)	konieczność uwzględnienia celu i przedmiotu ochrony obszaru PLH 320037		uwzględnienie planów ochrony
inne przyrodnicze obszary chronione	wzrost antropopresji			zagospodarowanie w sąsiedztwie rezerwatu faunistycznego	ingerencja na obszarze chronionego krajobrazu	ingerencja na obszarach parków krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu	ingerencja na obszarach parków krajobrazowych		respektowanie reżimów ochronnych
korytarze ekologiczne	ingerencja w korytarzach ponadregionalnych				ingerencja w korytarzach ponadregionalnym i regionalnym		ingerencja w korytarzu ponadregionalnym		ograniczenie/wzrost antropopresji
różnorodność biologiczna			możliwość ingerencji w siedliska chronione		antropopresja				
zwierzęta		oddziaływanie na ptaki i ryby wzrostu ruchu na przyległych akwenach							
rośliny na terenach nieleśnych									
las									
wody powierzchniowe	wzrost intensywności ruchu jednostek pływających, możliwość zanieczyszczeń							usunięcie ewentualnych zanieczyszczeń	
wody podziemne					możliwość zmiany stosunków wodnych				

	9	10	11	12	13	14	15	16	17
powietrze				wprowadzenie emisji zanieczyszczeń na nowe tereny		wzrost emisji zanieczyszczeń			
klimat akustyczny				wprowadzenie hałasu na nowe tereny		wzrost emisji hałasu			
powierzchnia ziemi	możliwość zajmowania nowych terenów					możliwość zajmowania nowych terenów			
ukształtowanie terenu		konieczność zmiany w rejonach klifów							
gleby/grunty rolne									
kopaliny									
klimat									
krajobraz	liczne drobne zmiany, w tym w obszarach kulturowo-krajobrazowych	powiększenie obszaru krajobrazu antropogenicznego właściwego specyfice dużych akwenów	brak zmian w krajobrazie naturalnym	zmiana w obszarze kulturowo-krajobrazowym	powiększenie obszaru krajobrazu antropogenicznego właściwego specyfice dużych akwenów i z reguły z nim współgrającego		brak zmian w krajobrazie naturalnym	poprawa stanu istniejącego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zwiększenie możliwości rekreacji						zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”	poprawa bezpieczeństwa	
dziedzictwo kulturowe	wyeksponowanie/zagrożenie obiektów historycznych							możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów	
dobra materialne							obszar zagrożony powodzią	wzrost wartości środowiska zbudowanego/możliwość zagrożenia powodziowego	

CEL (3.3.9.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ

	Wzmacnianie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa									
	Przebudowa drogi krajowej nr 3, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej na odcinku od węzła Rzęśnia do Świnoujścia	Przebudowa drogi krajowej nr 6 odcinka od węzła Kijewo do węzła Rzęśnia do parametrów klasy A	Przebudowa drogi krajowej nr 6, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej od węzła Rzęśnia do granicy województwa	Przebudowa drogi krajowej nr 10, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej, budowa obwodnic miejscowości położonych na jej przebiegu	Przebudowa drogi krajowej nr 11, dostosowanie do parametrów drogi ekspresowej, budowa obwodnic miejscowości położonych na jej przebiegu	Budowa zachodniego drogowego obejścia Szczecina ze stałą przeprawą Święta-Police, z połączeniem w kierunku autostrady A20 w Niemczech	Przebudowa miejskiego odcinka drogi nr 10 do klasy G lub GP, zapewniającego dostęp do portu w Szczecinie	Budowa obwodnic miejscowości w ciągu głównych dróg krajowych: nr 13, nr 20, nr 22, nr 23, nr 26, nr 31	Budowa stałego połączenia drogowego w Świnoujściu pomiędzy wyspami Uznam i Wolin	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
obszary Natura 2000	ingerencja na 2 obszarach SOO, możliwość ingerencji na 2 obszarach OSO		ingerencje na 8 obszarach SOO	ingerencja na obszarach PLB320012, PLB320016 i PLH320023	ingerencje na obszarach PLH320009 i PLH320022	ingerencja na obszarze PLB320003	Przebudowa ul. Struga i Szosy Stargardkiej w ciągu drogi krajowej nr 10 cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego kierunek – Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego wpływ omówiony w ustaleniu:	ingerencja na 4 obszarach OSO	możliwość ingerencji na obszarze PLH320019	
inne przyrodnicze obszary chronione	ingerencja w Wolińskim PN		możliwość tworzenia barier migracyjnych, ingerencje w obszarach chronionego krajobrazu					ingerencja na obszarze chronionego krajobrazu		
korytarze ekologiczne			przecięcie korytarzy regionalnych i ponadregionalnego		przecięcie korytarza ponadregionalnego i regionalnego	ingerencja w korytarzu ponadregionalnym		ingerencja w korytarzach regionalnych		
różnorodność biologiczna	możliwość ingerencji w siedliska chronione		możliwość ingerencji w siedliska chronione							
zwierzęta										
rośliny na terenach nieleśnych										
las	możliwość wycinek	konieczność wycinek w lasach ochronnych	możliwość wycinek		możliwość wycinek, w tym w lasach ochronnych	konieczność wycinek w lasach ochronnych		możliwość wycinek		
wody powierzchniowe	możliwość lokalnych zmian stosunków wodnych					zmiany stosunków wodnych		Przebudowa ul. Struga i Szosy Stargardkiej w ciągu drogi krajowej nr 10 cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego kierunek – Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego wpływ omówiony w ustaleniu:	możliwość lokalnych zmian stosunków wodnych	duże zmiany stosunków wodnych
wody podziemne										

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
powietrze	ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu					wprowadzenie zanieczyszczeń komunikacyjnych na nowe tereny	Przebudowa ul. Struga i Szosy Stargardzkiej w ciągu drogi krajowej nr 10 cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego wpływ omówiony w ustaleniu: kierunek – Wznacanie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego	przeniesienie zanieczyszczeń komunikacyjnych w inne miejsca	ograniczenie emisji zanieczyszczeń
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu					wprowadzenie hałasu komunikacyjnego na nowe tereny		przeniesienie emisji hałasu w inne miejsca	ograniczenie emisji hałasu
powierzchnia ziemi	zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni		zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni					zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni	
ukształtowanie terenu	możliwość zmian		możliwość zmian			konieczność zmian		możliwość zmian	konieczność zmian
gleby/grunty rolne			utrata w liniach rozgraniczających dróg, w tym gleb najlepszych	utrata w liniach rozgraniczających nowych dróg		utrata w liniach rozgraniczających dróg, w tym gleb najlepszych		utrata w liniach rozgraniczających nowych dróg	
kopaliny									
klimat									
krajobraz	niewielkie zmiany stanu istniejącego		wprowadzenie nowych elementów krajobrazu antropogenicznego w rejonach obwodnic			wprowadzenie nowych elementów krajobrazu antropogenicznego		wprowadzenie nowych elementów krajobrazu antropogenicznego	zachowanie stanu istniejącego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa drogowego					eliminacja ładunków niebezpiecznych z terenów miejskich		poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa	
dziedzictwo kulturowe			obwodnice miejscowości, w których znajdują się obiekty i obszary dziedzictwa kulturowego						
dobra materialne	zapobieganie poważnym awariom							możliwość wyburzeń	

CEL (3.3.9.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ C.D.

	Usprawnianie systemu dróg wojewódzkich, spójnego przestrzennie z systemem dróg krajowych						Poprawa żeglowności na Odrze		
	Modernizacja dróg wojewódzkich w pasie bezpośredniej obsługi wybrzeża: nr 102, nr 203	Modernizacja dróg wojewódzkich łączących południową część województwa z pojezierzami i wybrzeżem Bałtyku: nr 103, nr 106, nr 107, nr 109, nr 110, nr 151, nr 162, nr 163, nr 178, nr 205	Modernizacja dróg wojewódzkich prowadzących do granicy z Niemcami na Odrze i/lub do węzłów drogi S3: nr 115, nr 120, nr 122, nr 124	Modernizacja dróg wojewódzkich o podstawowym znaczeniu gospodarczym: nr 108, nr 113, nr 142, nr 152, nr 172	Modernizacja innych ważnych dróg wojewódzkich: nr 114, nr 147, nr 148, nr 156, nr 177	Przebudowa odcinków dróg przebiegających przez wybrane miasta	Modernizacja zabudowy hydrotechnicznej do parametrów V klasy technicznej Odrzańskiej Drogi Wodnej na odcinku Szczecin-Zatoń Dolna	Modernizacja szczecińskiego węzła wodnego	Kluczowe inwestycje w ramach programu dla Odry 2006
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
obszary Natura 2000	ingerencje na obszarach PLH320017, PLH320018, PLH320019	ingerencje na 4 obszarach OSO i 10 obszarach SOO	ingerencje na 4 obszarach OSO i 4 obszarach SOO	ingerencje na 2 obszarach OSO i 4 obszarach SOO	ingerencje na 4 obszarach OSO i 6 obszarach SOO		ingerencja na obszarach PLB320003 i PLH 320037		
inne przyrodnicze obszary chronione	ingerencja w Wolińskim PN i obszarze chronionego krajobrazu	ingerencje w parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu	ingerencje w parkach krajobrazowych		ingerencje na obszarach chronionego krajobrazu		możliwość ingerencji w parkach krajobrazowych		
korytarze ekologiczne	przecięcie korytarzy regionalnych i ponadregionalnego		przecięcie korytarzy regionalnych				ingerencja w korytarzu ponadregionalnym		
różnorodność biologiczna	możliwość ingerencji w siedliska chronione						zmiana fizycznych, biologicznych i chemicznych procesów w rzece		
zwierzęta							ingerencja w siedliska, zwłaszcza ryb i ptaków		
rośliny na terenach nieleśnych							możliwość ingerencji w siedliska chronione		
las	możliwość wycinek, w tym w lasach chronionych	możliwość wycinek	możliwość wycinek, w tym w lasach chronionych		możliwość wycinek				
wody powierzchniowe	możliwość lokalnych zmian stosunków wodnych						zanieczyszczenie w trakcie prac	możliwość zmiany stosunków wodnych	zanieczyszczenie w trakcie prac
wody podziemne									

	10	11	12	13	14	15	16	17	18
powietrze	ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu						ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego		
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu						ograniczenie emisji hałasu z transportu drogowego		
powierzchnia ziemi	możliwość zajęcia terenu	droga nr 110: zajęcie i utwardzenie terenu, pozostałe: możliwość zajęcia	możliwość zajęcia terenu				problem składowania zanieczyszczonych osadów dennych		problem składowania zanieczyszczonych osadów dennych
ukształtowanie terenu							zmiana konfiguracji dna		
gleby/grunty rolne	możliwość zajęcia fragmentów, w tym gleb najlepszych			możliwość zajęcia fragmentów					
kopaliny									
klimat									
krajobraz	niewielkie zmiany stanu istniejącego					poprawa stanu istniejącego	możliwość obniżenia walorów, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych		
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa drogowego						ograniczenie oddziaływania transportu drogowego		
dziedzictwo kulturowe	możliwość lepszego wyeksponowania cennych obiektów								
dobra materialne	zapobieganie poważnym awariom					zapobieganie poważnym awariom, możliwość wyburzeń		zapobieganie poważnym awariom	ograniczanie zagrożenia powodziowego

CEL (3.3.9.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ C.D.

	Poprawa żeglowności na Odrze c.d.		Rozwój transportu morskiego		Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych				Rozwój transportu lotniczego
	Odbudowa nabrzeży, przystani rzecznych na potrzeby ruchu pasażerskiego	Budowa portu rzecznego w Szczecinie zintegrowanego z portem morskim	Modernizacja i pogłębienie toru wodnego Świnoujście–Szczecin do 12,5 m na całej długości	Budowa infrastruktury portowej i połączeń transportowych i infrastrukturalnych z zapleczem lądowym dla portu zewnętrznego w Świnoujściu	Modernizacja międzynarodowych linii kolejowych E59 i C-E59	Modernizacja linii kolejowej 202 Stargard Szczeciński–Gdańsk Główny	Budowa kolejowego zachodniego obejścia Szczecina	Modernizacja stacji granicznej Szczecin Gumieńce oraz stacji postojowej Szczecin Zaleskie Łęgi	Budowa stacji i linii kolejowej do portu lotniczego Szczecin Goleniów
	19	20	21	22	23	24	25	26	27
obszary Natura 2000		kierunek – Wzmocnienie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego wpływ omówiony w ustaleniu: Rozbudowa portu w Szczecinie cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego	ingerencja na 3 obszarach OSO i 1 obszarze SOO	ingerencja na obszarze PLH 320019			Budowa kolejowej obwodnicy Szczecina, wyprowadzenie przewozów ładunków niebezpiecznych poza granice miasta cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego	ingerencja na obszarach PLB320003 i PLH 320037	
inne przyrodnicze obszary chronione								ingerencja w rejonie projektowanego rezerwatu przyrody (Zaleskie Łęgi)	
korytarze ekologiczne			ingerencja w korytarzu ponadregionalnym					ingerencja w korytarzu ponadregionalnym	
różnorodność biologiczna				możliwość ingerencji w siedliska chronione				możliwość ingerencji w siedliska chronione	
zwierzęta			ingerencja w siedliska organizmów dennych						możliwość utworzenia bariery migracyjnej
rośliny na terenach nieleśnych									
las				utrata fragmentu lasu chronionego				zmiana stosunków wodnych (stacja Zaleskie Łęgi)	konieczność wycinek
wody powierzchniowe			uwolnienie zanieczyszczeń z osadów dennych	możliwość zmiany stosunków wodnych					
wody podziemne									

	19	20	21	22	23	24	25	26	27
powietrze		wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Rozbudowa portu w Szczecinie</i> cel – <i>Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> kierunek – <i>Wzmacnianie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i>		wzrost emisji zanieczyszczeń	ograniczenie emisji z transportu drogowego		wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Budowa kolejowej obwodnicy Szczecina</i> , wyprowadzenie przewozów ładunków niebezpiecznych poza granice miasta cel – <i>Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> kierunek – <i>Wzmacnianie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i>		ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego
klimat akustyczny				wzrost emisji hałasu	ograniczenie emisji z transportu drogowego, wzrost emisji hałasu kolejowego			wzrost emisji hałasu	ograniczenie emisji z transportu drogowego, wprowadzenie hałasu na nowe tereny
powierzchnia ziemi				zajmowanie nowych terenów				zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni	zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni
uksztaltowanie terenu			zmiana konfiguracji dna					możliwość zmiany	
gleby/grunty rolne								zajęcie fragmentu gleb najlepszych (stacja Gumieńce)	zajęcie fragmentu
kopaliny									
klimat									
krajobraz	poprawa stanu istniejącego			zmiana z semi-naturalnego na antropogeniczny				zmiana z semi-naturalnego na antropogeniczny	zmiana z semi-naturalnego na antropogeniczny
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zwiększenie możliwości rekreacji		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem	zwiększenie uciążliwości transportu prawobrzeżnej części Świnoujścia	zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem			zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem	zmniejszenie uciążliwości transportu drogowego
dziedzictwo kulturowe	możliwość wyeksponowania cennych obiektów								
dobra materialne	możliwość zagrożenia powodzią								

CEL (3.3.10.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

	Rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń elektroenergetycznych			Budowa i rozbudowa sieci gazowych						
	Rozbudowa i zmiana konfiguracji układu zasilania województwa na poziomie napięcia 400 kV	Budowa pierścienia 220 kV wokół aglomeracji szczecińskiej	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnej wysokiego i średniego napięcia celem poprawy warunków zasilania odbiorców	Budowa i rozbudowa sieci przesyłowych gazu oraz obiektów systemowych związanych z dywersyfikacją kierunków dostaw gazu do kraju	Budowa terminalu gazu skroplonego LNG	Budowa tłoczni gazu	Budowa stacji pomiarowej w Mirosławcu	Dopuszczenie budowy gazociągów wysokiego ciśnienia wzdłuż istniejących gazociągów	Budowa sieci dystrybucyjnej wysokiego ciśnienia na obszarach deficytowych	Rozbudowa i budowa sieci dystrybucyjnej średniego ciśnienia z uwzględnieniem możliwości przesyłu gazu do celów grzewczych
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
obszary Natura 2000	ingerencje na 1 obszarze OSO i 7 obszarach SOO	ingerencje na 4 obszarach OSO i 2 obszarach SOO	ingerencje na obszarach OSO i SOO	ingerencje na 6 obszarach OSO i 7 obszarach SOO	kierunek – Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie wpływ omówiony w ustaleniu: Budowa portu zewnętrznego w Świnoujściu cel – Wzrost gospodarczy			możliwość ingerencji	ingerencje na obszarach OSO i SOO	
inne przyrodnicze obszary chronione	ingerencje na obszarach chronionego krajobrazu i w projekt. parku krajobrazowym	ingerencja w parku krajobrazowym	ingerencje na obszarach chronionego krajobrazu	ingerencje w WPN, parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu					ingerencje w parkach krajobrazowych i na obszarach chronionego krajobrazu	
korytarze ekologiczne	przecięcie korytarzy regionalnych i ponadregionalnego	przecięcie korytarza ponadregionalnego	przecięcie korytarzy regionalnych i ponadregionalnego	przecięcie korytarzy ponadregionalnych i regionalnych					przecięcie korytarzy ponadregionalnych i regionalnych	
różnorodność biologiczna	możliwość ingerencji w siedliska chronione			możliwość ingerencji w siedliska chronione				możliwość ingerencji w siedliska chronione		
zwierzęta										
rośliny na terenach nieleśnych										
lasy	nowe wycinki lub poszerzenie istniejących	poszerzenie istniejących wycinek	nowe wycinki lub poszerzenie istniejących	nowe wycinki lub poszerzenie istniejących				możliwość nowych wycinek	nowe wycinki lub poszerzenie istniejących	
wody powierzchniowe		możliwość lokalnych zmian stosunków wodnych		lokalne zmiany stosunków wodnych					lokalne zmiany stosunków wodnych	lokalne zmiany stosunków wodnych
wody podziemne										

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
powietrze	możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń energetycznych			możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń energetycznych	<p>wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Budowa portu zewnętrznego w Świnoujściu</i> <i>cel – Wzrost gospodarczy</i> <i>kierunek – Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie</i></p>	możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń energetycznych				
klimat akustyczny	wzrost emisji hałasu									
powierzchnia ziemi	możliwość zajęcia terenu			zajęcia terenu		zajęcie terenu		możliwość zajęcia terenu	zajęcie terenu	
ukształtowanie terenu										
gleby/grunty rolne								możliwość zajęcia		
kopaliny										
klimat										
krajobraz	wprowadzenie nowych elementów dysharmonijnych			możliwość obniżenia walorów		niewielka zmiana zależna od projektu budowlanego			możliwość obniżenia walorów	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa			poprawa bezpieczeństwa		poprawa bezpieczeństwa				
dziedzictwo kulturowe										
dobra materialne										

CEL (3.3.10.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ C.D.

	Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii				Rozwój sieci internetowych i systemów telekomunikacyjnych oraz usług elektronicznych			
	Rozwój energetyki wiatrowej w oparciu o wytyczne do planowania miejscowego stanowiące, że lokalizacja zespołów elektrowni powinna respektować wskazania studium krajobrazowego	Rozwój małej energetyki wodnej o znaczeniu lokalnym z wykorzystaniem istniejących budowli piętrzących i jednoczesnym utrzymaniem lub poprawą drożności cieków wodnych jako korytarzy migracyjnych	Dalszy rozwój energetyki geotermalnej do celów ciepłowniczych przy wykorzystaniu dotychczasowych doświadczeń	Wykorzystanie wód geotermalnych do celów leczniczych, rekreacyjnych (akwaparki), w produkcji rolniczej (szklarnie) i innych	Budowa nowej oraz rozszerzenie wykorzystania istniejącej infrastruktury sieci informatycznych szerokopasmowych	Upowszechnianie dostępu do Internetu, uruchamianie publicznych punktów dostępowych do Internetu	Realizacja projektów rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Modernizacja węzłów sieci informatycznych z dodaniem nowoczesnych łącz i mechanizmów teleinformatycznych wysokiej przepustowości
	11	12	13	14	15	16	17	18
obszary Natura 2000	ograniczanie antropopresji	możliwość ingerencji			możliwość ingerencji			
inne przyrodnicze obszary chronione								
korytarze ekologiczne		utrzymanie/ograniczanie ciągłości						
różnorodność biologiczna								
zwierzęta	przeszkody dla ptaków i nietoperzy	możliwość utrzymania barier migracyjnych						
rośliny na terenach nieleśnych								
las								
wody powierzchniowe		racjonalne użytkowanie						
wody podziemne			zmiana warunków fizykochemicznych wód wglębnych					

	11	12	13	14	15	16	17	18
powietrze		możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń energetycznych				możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności		
klimat akustyczny	emisja hałasu							
powierzchnia ziemi			zmiana warunków geotechnicznych gruntu					
ukształtowanie terenu		możliwość zmian						
gleby/grunty rolne								
kopaliny								
klimat								
krajobraz	ograniczenie przekształceń stanu istniejącego	zachowanie krajobrazu kulturowego			wprowadzanie nowych elementów krajobrazu antropogenicznego, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych			
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	ograniczenie oddziaływania akustycznego i wizualnego	poprawa bezpieczeństwa	poprawa warunków środowiskowych	poprawa warunków środowiskowych, zwiększenie możliwości rekreacji		poprawa bezpieczeństwa		
dziedzictwo kulturowe								
dobra materialne		wspomaganie zabezpieczenia przeciwpowodziowego						

CEL (3.3.10.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ C.D.

	Rozwój sieci internetowych i systemów telekomunikacyjnych		Racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych do celów komunalnych, gospodarczych i przyrodniczych				Budowa i rozbudowa systemów oczyszczania ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków	
	Realizacja projektów z zakresu rozwoju systemów informacyjnych i e-usług	Realizacja programu Telemedycyna w Euroregionie Pomerania	Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych wód powierzchniowych województwa przez realizację programu małej retencji	Realizacja programu budowy przeprawek – przywrócenie drożności na całym przebiegu rzek	Utrzymanie rzek oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie (obudowa, budowa oraz modernizacja budowli regulacyjnych)	Budowa ujęcia wód powierzchniowych (jezioro Ostrowo, zlewnia Wolczenicy) wraz z magistralą wodociagową do Międzyzdrojów i Świnoujścia w celu likwidacji deficytu wody dla celów komunalnych	Realizacja 72 priorytetowych aglomeracji dla wypełnienia wymogów traktatu akcesyjnego, w tym rozbudowa lub modernizacja 45 istniejących oczyszczalni i budowa 2 nowych wraz z systemami kanalizacyjnymi	Realizacja 23 aglomeracji niepriorytetowych, w tym wybudowanie 2 oczyszczalni oraz rozbudowa lub modernizacja 21 oczyszczalni wraz z systemami kanalizacyjnymi
	19	20	21	22	23	24	25	26
obszary Natura 2000			polepszenie warunków dla ekosystemów wodnych	intensyfikacja działań ochronnych	możliwość ingerencji	ingerencja na 3 obszarach OSO i 2 obszarach SOO		
inne przyrodnicze obszary chronione			zachowanie warunków dla ustanowienia nowych obszarów			ingerencja w Wolińskim PN		
korytarze ekologiczne			wspomaganie funkcji ekologicznych			ingerencja w korytarzu ponadregionalnym		
różnorodność biologiczna			możliwość zachowania cennych siedlisk i gatunków		możliwość ingerencji w siedliska chronione	możliwość ingerencji w siedliska chronione	poprawa warunków w wodach powierzchniowych	
zwierzęta				zachowanie cennych gatunków ryb				
rośliny na terenach nieleśnych								
las			ochrona przed wysuszeniem podłoża			konieczność wycinek w tym w lasach ochronnych		
wody powierzchniowe			zmniejszenie zagrożenia powodziowego		zmniejszenie zagrożenia powodziowego	zmiana warunków odpływu	eliminacja zanieczyszczeń	
wody podziemne			powiększanie zasobu			eliminacja nadmiernego poboru		

	19	20	21	22	23	24	25	26
powietrze							poprawa jakości	
klimat akustyczny								
powierzchnia ziemi				możliwość zajęcia		zajęcie terenu, możliwość zmian warunków geotechnicznych	zajęcie terenu, zmiana warunków geotechnicznych gruntu	
uksztaltowanie terenu			zahamowanie likwidacji niewielkich zagłębień	możliwość zmian		możliwość zmian		
gleby/grunty rolne						możliwość zajęcia		
kopaliny								
klimat			łagodzenie zjawisk ekstremalnych					
krajobraz			zachowanie cennych elementów biotycznych		zachowanie stanu istniejącego, w tym na obszarach krajobrazowo- kulturowych	możliwość obniżenia walorów, w tym na obszarach krajobrazowo- kulturowych	zmiana zależna od projektów budowlanych, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa	poprawa stanu zdrowia	poprawa bezpieczeństwa		poprawa bezpieczeństwa	poprawa stanu zdrowia	poprawa stanu zdrowia	
dziedzictwo kulturowe					możliwość wyeksponowania cennych obiektów			
dobra materialne			ograniczanie zagrożenia powodziowego	zwiększenie możliwości rybackiego wykorzystania wód	ograniczanie zagrożenia powodziowego			

CEL (3.3.10.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ C.D.

	Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej			Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego			
	Realizacja do roku 2015 strategicznych zadań Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie obejmujących ograniczenie zagrożenia powodziowego (wały, zbiorniki retencyjne)	Realizacja Programu dla Odry 2006	Kontynuacja zadań wynikających z programu ochrony brzegów morskich	Utworzenie zakładów gospodarowania odpadami w rejonach: szczecińsko-polskim, środkowo-pomorskim, Celowego Związku Gmin R-XXI, stargardzko-waleckim, południowo-zachodnim	Budowa zakładów termicznego przekształcania odpadów komunalnych	Budowa regionalnego zakładu utylizacji odpadów biodegradowalnych	Utworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych i problemowych w ramach utworzonych rejonów gospodarowania odpadami (co najmniej 1 punkt w gminie)
	27	28	29	30	31	32	33
obszary Natura 2000	ingerencja na 3 obszarach OSO i 6 obszarach SOO	ingerencja na obszarach PLB320003 i PLH 320037	ingerencja na 3 obszarach OSO i 4 obszarach SOO				
inne przyrodnicze obszary chronione	ingerencja w obszarach chronionego krajobrazu	możliwość ingerencji w parkach krajobrazowych	ingerencja w obszarach chronionego krajobrazu				
korytarze ekologiczne	ingerencja w korytarzach regionalnych i ponadregionalnym	ingerencja w korytarzu ponadregionalnym					
różnorodność biologiczna	możliwość ingerencji w siedliska chronione	zmiana fizycznych, biologicznych i chemicznych procesów w rzece	możliwość ingerencji w siedliska chronione				
zwierzęta		ingerencja w siedliska, zwłaszcza ryb i ptaków					
rośliny na terenach nieleśnych		możliwość ingerencji w siedliska chronione					
lasy				eliminacja „dzikich” wysypisk odpadów			eliminacja „dzikich” wysypisk odpadów
wody powierzchniowe	zmniejszenie zagrożenia powodziowego	zanieczyszczenie w trakcie prac, zmniejszenie zagrożenia powodziowego	zmiana dynamiki wód przybrzeżnych	ograniczenie możliwości zanieczyszczeń, w tym na składowiskach odpadów			ograniczenie możliwości zanieczyszczeń, w tym na składowiskach odpadów
wody podziemne							

	27	28	29	30	31	32	33
powietrze					konieczność dotrzymania bezpiecznych parametrów emisji zanieczyszczeń	konieczność dotrzymania bezpiecznych parametrów emisji zanieczyszczeń	
klimat akustyczny							
powierzchnia ziemi				ograniczenie powierzchni składowisk odpadów			ograniczenie powierzchni składowisk odpadów, eliminacja zanieczyszczeń
uksztaltowanie terenu	możliwość zmian	zmiana konfiguracji dna					
gleby/grunty rolne							
kopaliny							
klimat							
krajobraz	możliwość obniżenia walorów, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych			poprawa stanu istniejącego	zmiany zależne od projektów budowlanych		poprawa stanu istniejącego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa						
dziedzictwo kulturowe							
dobra materialne	ograniczanie strat powodziowych		ograniczanie strat w zainwestowaniu brzegu				

CEL (3.3.7.) – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

	Poprawa wykorzystania potencjału uzdrowiskowego	
	Przeciwdziałanie zjawiskom mającym zły wpływ na „fizjonomię” uzdrowisk i ich założenia przestrzenne oraz cechy klimatu	Ścisłe przestrzeganie warunków zabudowy w strefach ochronnych (A, B, C) obszarów ochrony uzdrowiskowej
	1	2
obszary Natura 2000	ograniczanie antropopresji	
inne przyrodnicze obszary chronione		
korytarze ekologiczne		
różnorodność biologiczna	utrzymanie stanu dotychczasowego	
zwierzęta	zachowanie lub poprawa warunków bytowania	
rośliny na terenach nieleśnych	poprawa kondycji parków uzdrowiskowych i zieleni towarzyszącej zabudowie	
las	zachowanie lub powiększenie obszaru	
wody powierzchniowe	utrzymywanie wysokiej jakości	
wody podziemne	zrównoważona eksploatacja	

CEL (3.3.13.) – WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Odchodzenie na obszarach wiejskich od dominującej funkcji rolniczej na rzecz rozwoju wielofunkcyjnego
Wyznaczanie granic rolno-leśnych i rolno-osadniczych dla ustalenia zasięgu zalesień i zabudowy
1
ograniczanie antropopresji
utrzymanie lub polepszenie stanu istniejącego
zachowanie lub poprawa warunków bytowania
utrzymanie lub polepszenie stanu istniejącego
powiększenie obszaru

CEL (3.3.14.) – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Utrzymanie, funkcjonowanie i rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa	
Uwzględnianie w dokumentach strategicznych i planistycznych samorządów terytorialnych rozmieszczenia i funkcjonowania obszarów, obiektów i urządzeń infrastruktury służącej obronności i bezpieczeństwu państwa	Uwzględnianie w dokumentach strategicznych i planistycznych samorządów terytorialnych granic pozostałych terenów zamkniętych oraz ich stref ochronnych
1	2
rozwój specyficznych siedlisk i gatunków na poligonach	

	1	2
powietrze	zachowanie zaostrzonych standardów jakości	
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu	
powierzchnia ziemi		oszczędność w wykorzystywaniu terenu
ukształtowanie terenu		
gleby/grunty rolne		
kopaliny	zrównoważona eksploatacja	
klimat		
krajobraz	zahamowanie przekształceń, zachowanie cennych elementów biotycznych i historycznych	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa stanu zdrowia	
dziedzictwo kulturowe	zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów	
dobra materialne		

1
utrzymywanie obszarów bez emisji zanieczyszczeń
utrzymywanie obszarów bez emisji hałasu
oszczędność w wykorzystywaniu terenu
zachowanie w użytkowaniu rolniczym gleb najlepszych
utrzymanie lub poprawa dobrych warunków topoklimatycznych
zachowanie cennych elementów biotycznych

1	2
okresowy wzrost emisji zanieczyszczeń	
ograniczone występowanie wysokiego poziomu hałasu	
stałe zmiany w obrębie poligonów	
zależny od funkcji obiektów i obszarów	
zapewnienie bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożenia	
ochrona mienia w sytuacjach zagrożenia	

Analiza matrycy oddziaływań dla grupy ustaleń zapisanych w projekcie planu wskazuje, że zdecydowanie pozytywne oddziaływanie na wyróżnione w niej komponenty środowiska będzie miała realizacja celów:

- ♦ *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego*
- ♦ *Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu*
- ♦ *Rozwój infrastruktury społecznej*
- ♦ *Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich*

Są to cele najlepiej wpisujące się w cel strategiczny planu, a ich osiągnięcie zagwarantuje zachowanie podstaw zrównoważonego rozwoju całego obszaru województwa.

Kierunki i działania sformułowane w obrębie celów:

- ♦ *Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa*
- ♦ *Rozbudowa infrastruktury technicznej*
- ♦ *Wzrost gospodarczy*
- ♦ *Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa*
- ♦ *Przekształcenia sieci osadniczej i polityka miejska*

wykazują wpływ mieszany, przy czym przewagę oddziaływań pozytywnych można prognozować w odniesieniu do pierwszego z tych celów (zwłaszcza ustalenia nakierowane na współpracę międzynarodową w zakresie planowania przestrzennego i ochrony środowiska) oraz połowy ustaleń w ramach celu drugiego (wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozwój sieci internetowych, racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych, realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków i wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami). W ramach celu trzeciego oddziaływanie głównie pozytywne będzie miało przekształcanie terenów przemysłowych w strefy wielofunkcyjne oraz rozwój infrastruktury turystycznej i zapewnienie publicznego dostępu do wód powierzchniowych, natomiast przewagę negatywów charakteryzuje się kierunek: *Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie*, przede wszystkim z powodu ich położenia w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i wrażliwych. Fakt przewagi tych obszarów w obrębie trzech najważniejszych stref funkcjonalno-przestrzennych województwa zaważył też na ocenie oddziaływania celów czwartego i piątego.

Rozwój infrastruktury transportowej będzie nadal źródłem największej ilości oddziaływań negatywnych lub trudnych do rozwiązania konfliktów, głównie ze względu na konieczność licznych ingerencji w obrębie obszarów objętych i przeznaczonych do objęcia różnymi formami ochrony. Przynajmniej częściowe oddziaływanie pozytywne, ze względu na ograniczanie transportu drogowego i jego skutków, będzie miała modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej i linii kolejowych, a przebiegi projektowanych nowych dróg ekspresowych (S3 częściowo już zrealizowana) w zasadzie unikają większych kolizji z obszarami chronionymi.

Ustalenia w obrębie celu: *Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa* są na tyle ogólnie sformułowane, że na obecnym etapie planowania trudno jest ocenić ich wpływ na środowisko.

7.3. ZALECENIA

W projekcie planu nie zapisano zaleceń dla kierunków:

- *Podstawowe ustalenia systematyzujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa*
- *Ochrona dóbr kultury współczesnej*
- *Rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń elektroenergetycznych*
- *Budowa i rozbudowa sieci gazowych*
- *Racjonalne wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych do celów komunalnych, gospodarczych i przyrodniczych*
- *Budowa i rozbudowa systemów oczyszczania ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków*
- *Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej*
- *Utworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego*

Uwaga:

W układzie matrycy nie wszędzie zachowana jest kolejność celów i kierunków tak, jak jest zapisana w projekcie planu.

CEL (3.3.2.) – WZMACNIANIE POWIĄZAŃ ZEWNĘTRZNYCH WOJEWÓDZTWA

	Rozwój kontaktów transgranicznych w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej z Republiką Federalną Niemiec	Rozbudowa infrastruktury służącej wzmocnieniu powiązań zewnętrznych województwa	
	Powiązania transportowe w ramach Partnerstwa Odry	Rozbudowa i modernizacja lądowych sieci komunikacyjnych prowadzących do portów ujścia Odry i innych portów morskich w województwie	Modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej
	1	2	3
obszary Natura 2000	wzrost antropopresji	wzrost antropopresji	ingerencja na obszarach PLB320003 i PLH 320037
inne przyrodnicze obszary chronione			ingerencje w parkach krajobrazowych
korytarze ekologiczne			ingerencja w korytarzu ponadregionalnym
różnorodność biologiczna			zmiana fizycznych, biologicznych i chemicznych procesów w rzece
zwierzęta			ingerencja w siedliska, zwłaszcza ryb i ptaków
rośliny na terenach nieleśnych			możliwość ingerencji w siedliska chronione
las			
wody powierzchniowe	zmiany parametrów żeglowności		możliwość zmiany stosunków wodnych
wody podziemne			

CEL (3.3.4.) – ROZWÓJ POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO WOJEWÓDZTWA

Wzmacnianie potencjału demograficznego województwa i poprawa jakości życia mieszkańców		
Poprawa warunków mieszkaniowych w miastach przez wpływ na odpowiednią strukturę i intensywność zabudowy	Rozwój systemu telepracy	Aktywizacja ekonomiczna centralnej części województwa i pojezierzy w oparciu o istniejącą infrastrukturę i warunki środowiska
1	2	3
		wzrost antropopresji
zachowanie ciągłości		
ograniczanie zmian warunków bytowania		
zwiększenie zasobu zieleni miejskiej		

	1	2	3
powietrze	możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń	ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego
klimat akustyczny	możliwość wzrostu emisji hałasu	wzrost emisji hałasu	ograniczenie emisji hałasu z transportu drogowego
powierzchnia ziemi		zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni	problem składowania zanieczyszczonych osadów dennych
ukształtowanie terenu			zmiana konfiguracji dna
gleby/grunty rolne			
kopaliny			
klimat			
krajobraz		możliwość obniżenia walorów, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi		zwiększenie uciążliwości transportu	ograniczenie oddziaływania transportu drogowego
dziedzictwo kulturowe			
dobra materialne			

1	2	3
poprawa jakości	możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności	wzrost emisji zanieczyszczeń
		wzrost emisji hałasu
oszczędność w wykorzystywaniu terenu		zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni
		możliwość zajmowania
		racjonalne wykorzystanie
zmiana zależna od projektów budowlanych	możliwość poprawy stanu istniejącego	zmiany zależne od funkcji i projektów budowlanych
poprawa warunków środowiskowych		
zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów		

CEL (3.3.3.) – OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

	Zachowanie walorów przyrodniczo-funkcjonalnych środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji		Ochrona i racjonalne korzystanie z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych				
	Tworzenie warunków sprzyjających funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych	Dostosowanie rozwoju przestrzennego na obszarach rekreacyjno-wypoczynkowych strefy brzegowej Bałtyku, Zalewu Szczecińskiego i pojezierzy do warunków i stanu środowiska przyrodniczego	Wykorzystanie potencjału rzek przybrzeżnych dla potrzeb hydroenergetycznych ze szczególnym uwzględnieniem istniejących budowli piętrzących	Wykorzystanie naturalnych obniżeń i oczek wodnych do zwiększenia retencji wód w obszarach zurbanizowanych	Odtworzenie i ochrona istniejących systemów wodno-błotnych w celu polepszenia stosunków wodnych	Ochrona jeziora Miedwie, jako głównego zbiornika wody pitnej, przed eutrofizacją, m.in. przez zakaz przekształcania trwałych użytków zielonych w grunty orne	Renaturyzacja dolin rzecznych w celu poprawy biologicznej jakości wód, odtworzenia bioróżnorodności (w tym populacji cennych gatunków ryb), odtworzenia drożności korytarzy ekologicznych i możliwości rozwoju turystyki
	1	2	3	4	5	6	7
obszary Natura 2000	ograniczanie antropopresji		możliwość ingerencji	polepszenie warunków dla ekosystemów wodnych	uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów	uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów PLB320005 i PLH320006	uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów
inne przyrodnicze obszary chronione				zachowanie warunków dla ustanowienia nowych obszarów	respektowanie reżimów ochronnych	ograniczanie antropopresji	respektowanie reżimów ochronnych
korytarze ekologiczne	utrzymywanie ciągłości		utrzymywanie/ograniczanie ciągłości	wspomaganie funkcji ekologicznych		utrzymywanie ciągłości korytarza regionalnego	wspomaganie funkcji ekologicznych
różnorodność biologiczna	ograniczanie antropopresji			ograniczanie antropopresji	zachowanie i odtworzenie cennych siedlisk i gatunków		zachowanie i odtworzenie cennych siedlisk i gatunków
zwierzęta			możliwość utrzymania barier migracyjnych			wzrost populacji cennych gatunków ryb i ptaków	
rośliny na terenach nieleśnych							zachowanie i odtworzenie cennych siedlisk i gatunków
las					ograniczenie wysuszenia podłoża		ograniczenie wysuszenia podłoża
wody powierzchniowe			racjonalne użytkowanie	zmniejszenie spływu powierzchniowego		eliminacja zanieczyszczeń obszarowych	zwiększenie retencji
wody podziemne				powiększanie zasobu		eliminacja zanieczyszczania	

	1	2	3	4	5	6	7
powietrze		ograniczenie emisji zanieczyszczeń	możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń energetycznych				
klimat akustyczny		ograniczenie emisji hałasu					
powierzchnia ziemi	ograniczenie zajmowania terenu	oszczędność w wykorzystywaniu terenu					
ukształtowanie terenu	ograniczenie przekształceń	ograniczenie przekształceń		ograniczenie likwidacji niewielkich zagłębień			
gleby/grunty rolne	ograniczenie zajmowania				możliwość zmiany sposobu użytkowania		
kopaliny							
klimat							ograniczenie zjawisk ekstremalnych
krajobraz	poprawa stanu istniejącego i wyeksponowanie walorów, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych		zachowanie krajobrazu kulturowego	zachowanie cennych elementów biotycznych	możliwość wzrostu walorów	zachowanie krajobrazu kulturowego	wzrost walorów
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi		poprawa warunków rekreacji	poprawa bezpieczeństwa			ochrona stanu zdrowia	
dziedzictwo kulturowe		możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów					
dobra materialne			wspomaganie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	zmniejszenie zagrożenia powodziowego			

CEL (3.3.3.) – OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO C.D.

	Ochrona i powiększenie powierzchni obszarów leśnych i zadrzewionych				Wykorzystanie kopalin uwzględniające potrzeby gospodarcze oraz ochronę środowiska		
	Zapewnienie nienaruszalności lasów ochronnych znajdujących się w granicach pasa technicznego brzegu morskiego	Stopniowa przebudowa drzewostanów w celu dostosowania struktury lasu do istniejących warunków siedliskowych	Zachowanie zróżnicowanego i wielofunkcyjnego charakteru lasów	Wprowadzenie i podtrzymanie zadrzewień śródpolnych oraz zieleni przydrożnej w celu poprawy stosunków mikroklimatycznych, biocenotycznych oraz ochrony gleb przed erozją	Planowanie eksploatacji surowców metodą odkrywkową z uwzględnieniem minimalizacji negatywnego wpływu na krajobraz	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów poeksploatacyjnych	Likwidacja i rekultywacja nielegalnych wyrobisk
	4	5	6	7	8	9	10
obszary Natura 2000	uwzględnienie celów i przedmiotów ochrony obszarów						
inne przyrodnicze obszary chronione	respektowanie reżimów ochronnych					możliwość ustanowienia nowych obszarów	
korytarze ekologiczne	utrzymywanie ciągłości korytarza ponadregionalnego	wzmocnienie funkcji ekologicznych					
różnorodność biologiczna	ograniczanie antropopresji	możliwość zwiększenia		utrzymanie stanu istniejącego			
zwierzęta		zachowanie i odtworzenie cennych siedlisk i gatunków	zachowanie cennych siedlisk i gatunków			stworzenie nowych warunków siedliskowych	
rośliny na terenach nieleśnych							
las	zachowanie obszaru					możliwość zwiększenia obszaru	
wody powierzchniowe	zachowanie warunków retencji	poprawa warunków retencji	zachowanie warunków retencji			usunięcie zanieczyszczeń związanych z nielegalnym składowaniem odpadów	
wody podziemne							

	4	5	6	7	8	9	10
powietrze	ograniczenie emisji zanieczyszczeń	pochłanianie zanieczyszczeń (w granicach naturalnej pojemności)					
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu			ograniczenie emisji hałasu			
powierzchnia ziemi					ograniczenie zajmowania terenu	eliminacja „dzikich” wysypisk odpadów	
ukształtowanie terenu					ograniczenie zmian stanu istniejącego	możliwość zmian stanu istniejącego	
gleby/grunty rolne				ochrona przed erozją			
kopaliny					zrównoważona eksploatacja		
klimat	utrzymywanie korzystnych warunków bioklimatycznych		zachowanie dotychczasowych warunków				
krajobraz	zachowanie stanu istniejącego	wzrost walorów	zachowanie stanu istniejącego	zachowanie krajobrazu kulturowego	ograniczenie przekształceń	usunięcie elementów dysharmonijnych	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	utrzymywanie korzystnych warunków bioklimatycznych		dodatni wpływ na warunki środowiskowe, zachowanie możliwości użytkowania rekreacyjnego			poprawa bezpieczeństwa	
dziedzictwo kulturowe							
dobra materialne		poprawa warunków użytkowania gospodarczego	zachowanie warunków użytkowania gospodarczego				

CEL (3.3.3.) – OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO C.D.

	Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb		Zachowanie i rozwój systemu obszarów chronionych i jego integracja z systemami pozaregionalnymi		Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	
	Ochrona gleb wysokiej jakości przed nierolniczym wykorzystaniem zwłaszcza w pasie Pobrzeża Bałtyckiego, na Równinie Pyrzyckiej, w okolicach Kołbaskowa, Dobrej Szczecińskiej, Cedyni i Mieszkowic	Wprowadzenie zadrzewień śródpolnych celem ochrony gleb przed erozją wietrzną, poprawy stosunków mikroklimatycznych i biocenotycznych	Prowadzenie monitoringu zmian zachodzących na obszarach chronionych z uwzględnieniem powiązań transgranicznych	Ujednolicenie zasad gospodarowania i doprowadzenie do spójności przestrzennej form ochrony przyrody z sąsiednimi województwami i przylegającymi obszarami po stronie niemieckiej	Właściwe rozwiązania akustyczne w planowaniu przestrzennym	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalania węgla
	11	12	13	14	15	16
obszary Natura 2000	konieczność uwzględnienia celów i przedmiotów ochrony obszarów		intensyfikacja działań ochronnych			ograniczanie zagrożeń dla siedlisk i gatunków
inne przyrodnicze obszary chronione						
korytarze ekologiczne						
różnorodność biologiczna						
zwierzęta	utrzymanie stanu istniejącego	stworzenie nowych warunków siedliskowych			ograniczenie presji	
rośliny na terenach nieleśnych						ograniczanie zagrożeń
las						
wody powierzchniowe	możliwość zanieczyszczeń obszarowych					
wody podziemne						

	11	12	13	14	15	16
powietrze	brak emisji zanieczyszczeń		poprawa jakości			poprawa jakości
klimat akustyczny	brak emisji hałasu				poprawa jakości	
powierzchnia ziemi						
ukształtowanie terenu						
gleby/grunty rolne	utrzymanie użytkowania rolniczego					ograniczenie możliwości zanieczyszczania
kopaliny						
klimat		poprawa warunków mikroklimatycznych				
krajobraz	zachowanie krajobrazu kulturowego	wzrost walorów	zachowanie cennych elementów biotycznych i historycznych			
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi					poprawa stanu zdrowia	
dziedzictwo kulturowe						
dobra materialne						

CEL (3.3.5.) – PRZEKSZTAŁCENIA SIECI OSADNICZEJ

	Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego i Koszalińsko-Kołobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego jako biegunów wzrostu społeczno-ekonomicznego					
	Wsparcie powiązań zewnętrznych Szczecina i Koszalina	Poprawa powiązań między głównymi biegunami wzrostu: SOF i KKOF	Tworzenie w miastach SOM i KKOF wydzielonych obszarów polityki rozwojowej, zarządzanych przez zarządy publiczno-prywatne, których zadaniem jest rehabilitacja i modernizacja wydzielonych części miasta	Zapewnienie usług podstawowych w ośrodkach lokalnych w celu ograniczenia transportochłonności układu osadniczego	Organizowanie rozproszonej zabudowy we wspólnoty sąsiedzkie, tworzenie obszarów i obiektów będących współwłasnością wspólnot sąsiedzkich (tereny zieleni urządzonej, tereny oraz obiekty rekreacji i spotkań)	Planowanie zintegrowane obszarów aglomeracyjnych z uwzględnieniem transportu publicznego
	1	2	3	4	5	6
obszary Natura 2000	możliwość wzrostu antropopresji na obszarach innych województw i krajów	wzrost antropopresji wzdłuż dróg i linii kolejowych				zmniejszenie antropopresji
inne przyrodnicze obszary chronione						
korytarze ekologiczne						
różnorodność biologiczna						
zwierzęta						
rośliny na terenach nieleśnych			możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej			
las						
wody powierzchniowe						
wody podziemne						

	1	2	3	4	5	6
powietrze	możliwość wzrostu antropopresji na obszarach innych województw i krajów	wzrost emisji zanieczyszczeń na drodze nr 6	ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń	możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności		poprawa jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności
klimat akustyczny		wzrostu emisji hałasu na drodze nr 6 i/lub linii kolejowej do Trójmiasta	ograniczenie/wzrost emisji hałasu			
powierzchnia ziemi			oszczędność w wykorzystywaniu terenu		oszczędność w wykorzystywaniu terenu	
ukształtowanie terenu						
gleby/grunty rolne						
kopaliny						
klimat						
krajobraz			zmiana zależna od funkcji i projektów budowlanych	możliwość kreacji nowych walorów		poprawa stanu istniejącego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi			poprawa warunków środowiskowych i bezpieczeństwa		poprawa bezpieczeństwa	
dziedzictwo kulturowe			zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów			zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów
dobra materialne						

CEL (3.3.5.) – PRZEKSZTAŁCENIA SIECI OSADNICZEJ C.D.

	Kształtowanie policentrycznej sieci osadniczej województwa umożliwiającej procesy dyfuzji rozwoju z biegunów wzrostu do pozostałych ośrodków i poprawę spójności przestrzennej wewnątrz województwa				Wykreowanie nowego ośrodka wzrostu w centralnej części województwa		
	Wsparcie ośrodków wzrostu o znaczeniu regionalnym	Kształtowanie terytorialnych i funkcjonalnych związków wsi i małych miast jako centrów obsługi ludności	Poprawa dostępności obszarów peryferyjnych do głównych miast województwa	Wzrost atrakcyjności miast przez rewitalizację i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	Stworzenie ośrodka bipolarnego Drawsko Pomorskie-Złocieniec o znaczeniu regionalnym	Integracja miast strefy centralnej	Lokalizacja uczelni wyższej w strefie centralnej
	7	8	9	10	11	12	13
obszary Natura 2000	możliwość ograniczania antropopresji		możliwość wzrostu antropopresji		wzrost antropopresji na obszarze PLB320019	wzrost antropopresji na obszarach PLB320019, PLH320039 i PLH32_01	możliwość koordynacji działań ochronnych
inne przyrodnicze obszary chronione					wzrost antropopresji na obszarze chronionego krajobrazu	wzrost antropopresji w parku krajobrazowym i na obszarze chronionego krajobrazu	
korytarze ekologiczne							
różnorodność biologiczna				zwiększenie zasobu zieleni miejskiej	wzrost antropopresji		
zwierzęta							
rośliny na terenach nieleśnych							
las							
wody powierzchniowe							
wody podziemne							

	7	8	9	10	11	12	13
powietrze	ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń		wzrost emisji zanieczyszczeń na drogach	ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń na drodze nr 20	wzrost emisji zanieczyszczeń na drogach	
klimat akustyczny	ograniczenie/wzrost emisji hałasu		wzrost emisji hałasu na drogach i/lub liniach kolejowych	ograniczenie/wzrost emisji hałasu	wzrost emisji hałasu na drodze nr 20 i linii kolejowej	wzrost emisji hałasu na drogach i liniach kolejowych	
powierzchnia ziemi				oszczędność w wykorzystywaniu terenu	możliwość zajmowania terenu		
ukształtowanie terenu							
gleby/grunty rolne					możliwość zajmowania		
kopaliny							
klimat							
krajobraz				możliwość kreacji nowych walorów	zmiana w obszarze krajobrazowo-kulturowym, zależna od funkcji i projektów budowlanych		możliwość kreacji nowych walorów
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi			poprawa bezpieczeństwa	poprawa warunków środowiskowych i bezpieczeństwa			
dziedzictwo kulturowe	możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów			zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów	zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów		
dobra materialne							

CEL (3.3.6.) – OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU C.D.

	Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego					
	Uwzględnienie wskazanych obszarów kulturowo-krajobrazowych (30 obszarów) w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego	Ochrona walorów wskazanych obszarów kulturowo-krajobrazowych, w tym zachowanie ich charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych w drodze łącznego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu i środowiska przyrodniczego.	Utrzymanie i eksponowanie otwarc krajobrazowych, punktów widokowych, miejsc ekspozycji wartościowych krajobrazów kulturowych i przyrodniczych	Wykluczenie z lokalizacji inwestycji wielkokubaturowych, wielkoprzestrzennych, dominat wysokościowych obszarów zapewniających ekspozycję sylwetek historycznych jednostek osadniczych oraz dominant krajobrazowych.	Sporządzanie studiów krajobrazu kulturowego/wpływu inwestycji wielkoprzestrzennych na krajobraz – wyprzedzająco w stosunku do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Uwzględnianie w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego ochrony wskazanych i rekomendowanych do ustanowienia pomników historii
	1	2	3	4	5	6
obszary Natura 2000						
inne przyrodnicze obszary chronione	możliwość zmniejszenia antropopresji					
korytarze ekologiczne						
różnorodność biologiczna						
zwierzęta						
rośliny na terenach nieleśnych						
las	zachowanie obszaru					
wody powierzchniowe	ograniczenie przekształceń i zanieczyszczania					
wody podziemne						

	1	2	3	4	5	6
powietrze						
klimat akustyczny						
powierzchnia ziemi	ograniczanie przekształceń					
uksztalowanie terenu	ograniczanie zajmowania		ograniczanie przekształceń			
gleby/grunty rolne						
kopaliny						
klimat						
krajobraz	zachowanie krajobrazu kulturowego					
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi						
dziedzictwo kulturowe	zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego			zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego		zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego
dobra materialne						

CEL (3.3.6.) – OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU C.D.

	Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego c.d.					
	Wyprowadzenie poza centra miast wpisanych i projektowanych do wpisu do rejestru zabytków historycznych układów ruchu tranzytowego, parkingów, sklepów wielkopowierzchniowych	Uwzględnianie w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego ochrony układów urbanistycznych i ruralistycznych wpisanych i wskazanych do wpisu do rejestru zabytków wraz z obowiązkiem sporządzenia dla nich planów miejscowych	Rewaloryzacja i rewitalizacja zespołów parkowo-pałacowo-folwarcznych	Rewitalizacja zabytkowych układów przestrzennych urbanistycznych i ruralistycznych	Porządkowanie i utrzymanie historycznych nekropolii z elementami sepulkralnymi i zielenią komponowaną	Inwentaryzacja i waloryzacja zieleni przydrożnej, wprowadzenie zakazu wycinki alejowych obsadzeń drogowych lub obowiązku stosownych kompensacji
	7	8	9	10	11	12
obszary Natura 2000						
inne przyrodnicze obszary chronione		możliwość zmniejszenia antropopresji	intensyfikacja działań ochronnych			
korytarze ekologiczne						
różnorodność biologiczna						
zwierzęta	możliwość antropopresji					
rośliny na terenach nieleśnych			zachowanie cennej zieleni			
las						
wody powierzchniowe						
wody podziemne						

	7	8	9	10	11	12
powietrze	ograniczenie emisji zanieczyszczeń w centrach miast/ wprowadzenie emisji zanieczyszczeń na nowe tereny					ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu w centrach miast/ wprowadzenie emisji hałasu na nowe tereny					ograniczenie rozprzestrzeniania hałasu
powierzchnia ziemi						
ukształtowanie terenu						
gleby/grunty rolne						
kopaliny						
klimat						
krajobraz	zachowanie i wyeksponowanie cennych elementów historycznych				zachowanie krajobrazu kulturowego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa warunków środowiskowych i bezpieczeństwa w centrach miast			poprawa warunków środowiskowych i bezpieczeństwa		
dziedzictwo kulturowe	zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów					
dobra materialne						

CEL (3.3.6.) – OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU C.D.

	Ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego								
	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów suburbii	Rewitalizacja i uzupełnienie wielofunkcyjnej zabudowy śródmiejskiej	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, w tym powojennych i przemysłowych	Rozwój systemów zieleni miejskiej poprzez spinanie istniejących terenów zielonych korytarzami ekologicznymi	Ograniczenie terenów przeznaczonych pod parkingi w przestrzeni publicznej, budowa parkingów podziemnych, wyprowadzenie sklepów wielkopowierzchniowych poza centra miast	Wykonanie studiów krajobrazowych dla planowanych lokalizacji inwestycji wielokubaturowych, wieloprzestrzennych, urządzeń infrastruktury technicznej, itp.	Ochrona sylwety miast ze szczególnym uwzględnieniem wjazdów do miast	Zastosowanie wysokiej jakości materiałów konstrukcyjnych, wykończeniowych, nawierzchni tras komunikacyjnych, kształtujących przestrzeń publiczną	Regulacja w opracowaniach planistycznych zasad lokalizacji, gabarytów, wyglądu oraz zagęszczenia reklam
	13	14	15	16	17	18	19	20	21
obszary Natura 2000	ograniczanie antropopresji					możliwość zmniejszenia antropopresji			
inne przyrodnicze obszary chronione									
korytarze ekologiczne				utrzymywanie ciągłości					
różnorodność biologiczna				zachowanie cennych siedlisk i gatunków					
zwierzęta					ograniczenie zajmowania/ /zajmowanie siedlisk				
rośliny na terenach nieleśnych	możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej	zwiększenie zasobu zieleni miejskiej	możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej						
las	minimalizacja przeznaczania na cele nieleśne					zachowanie obszaru			
wody powierzchniowe			usunięcie ewentualnych zanieczyszczeń	zachowanie warunków retencji		ograniczenie przekształceń			
wody podziemne					eliminacja zanieczyszczeń				

CEL (3.3.7.) – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

	Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych			Rozwój ilościowy i jakościowy szkolnictwa oraz sfery naukowo-badawczej	Poprawa dostępności do usług medycznych, ochrony zdrowia i ratownictwa medycznego	Poprawa wykorzystania potencjału uzdrowiskowego
	Rewitalizacja tkanki mieszkaniowej i przestrzeni publicznych	Wykorzystanie aktywności deweloperskiej w sferze polityki przestrzennej, kreowania przestrzeni publicznych, wewnątrz urbanistycznych itp.	Wykorzystanie Towarzystw Budownictwa Społecznego jako narzędzia polityki przestrzennej	Wykształcenie akademickich zespołów urbanistycznych	Weryfikacja i przystosowanie lądowisk do nocnej pracy śmigłowców lotniczego pogotowia ratunkowego, oświetlenie lądowisk przyszpitalnych	Przywrócenie i nadanie funkcji uzdrowiskowej nowym ośrodkom
	1	2	3	4	5	6
obszary Natura 2000						
inne przyrodnicze obszary chronione						
korytarze ekologiczne						wzmocnienie funkcji ekologicznych korytarzy regionalnych
różnorodność biologiczna						ograniczenie antropopresji
zwierzęta					zmiana warunków bytowania	
rośliny na terenach nieleśnych	możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej			możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej		
las						
wody powierzchniowe						usunięcie ewentualnych zanieczyszczeń
wody podziemne						

	1	2	3	4	5	6
powietrze	możliwość poprawy jakości			możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności	emisja zanieczyszczeń	zachowanie zastrzonych standardów jakości
klimat akustyczny					emisja silnego hałasu w porze nocnej	ograniczanie emisji hałasu
powierzchnia ziemi			zahamowanie zajmowania nowych terenów	możliwość zajmowania terenów		
ukształtowanie terenu						
gleby/grunty rolne						
kopaliny						
klimat						utrzymywanie korzystnych warunków bioklimatycznych
krajobraz	poprawa stanu istniejącego	możliwość kreacji nowych walorów		możliwość kreacji nowych walorów		zahamowanie przekształceń, zachowanie cennych elementów biotycznych i historycznych
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa				poprawa bezpieczeństwa, zakłócanie ciszy nocnej	poprawa stanu zdrowia
dziedzictwo kulturowe	możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów					zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów
dobra materialne						

CEL (3.3.8.) – WZROST GOSPODARCZY

	Wzrost aktywności ekonomicznej i poziomu innowacyjności w gospodarce województwa					Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie			
	Wspieranie, przy zastosowaniu instrumentów polityki regionalnej, lokalizacji przemysłu i usług na obszarze całego województwa	Tworzenie warunków do lokalizacji na obszarach niskiej aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych, podstref specjalnych stref ekonomicznych, parków przemysłowych itp.	Preferencje dla lokalizacji w województwie innowacyjnych gałęzi przemysłu i usług oraz rozwój kreatywnego otoczenia dla tego typu działalności	Poprawa dostępności do Internetu szerokopasmowego i zapewnienie możliwości e-pracy i doradztwa na odległość	Rozwój centrów kompetencyjnych skupiających specjalistów z dziedziny technologii informatycznych, finansów i zarządzania	Dostosowanie wewnętrznej infrastruktury oraz technologii przeładunku w portach do standardów współczesnego transportu morskiego	Przystosowanie portu w Stepnicy do obsługi Goleniowskiego Parku Przemysłowego z wybudowaniem połączeń drogowych i/lub kolejowych	Preferencje dla lokalizacji produkcji stoczniowej i przemysłów nowoczesnych technologii na terenach portowych	Tworzenie w portach morskich i w ich otoczeniu infrastruktury na potrzeby eksploatacji geologicznych zasobów morza
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
obszary Natura 2000	antropopresja	zmniejszenie antropopresji					ingerencja na obszarze PLB320009		antropopresja
inne przyrodnicze obszary chronione									
korytarze ekologiczne									
różnorodność biologiczna							możliwość ingerencji w siedliska chronione		
zwierzęta									
rośliny na terenach nieleśnych									
las							konieczność wycinek		
wody powierzchniowe							lokalne zmiany stosunków wodnych		
wody podziemne									

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
powietrze	możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń			możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności		możliwość ograniczania emisji zanieczyszczeń	wprowadzenie emisji zanieczyszczeń na nowe tereny		możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń
klimat akustyczny	możliwość wzrostu emisji hałasu						wprowadzenie hałasu na nowe tereny		możliwość wzrostu emisji hałasu
powierzchnia ziemi	możliwość zajmowania terenów						zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni	oszczędność w wykorzystywaniu terenu	możliwość zajmowania terenów
ukształtowanie terenu							możliwość zmian		
gleby/grunty rolne	możliwość zajmowania								
kopaliny	zrównoważona eksploatacja								
klimat									
krajobraz	możliwość obniżenia walorów		zmiana zależna od funkcji i projektów budowlanych			zmiana zależna od projektów budowlanych	wprowadzenie nowych elementów krajobrazu antropogenicznego	zachowanie krajobrazu kulturowego	zmiana zależna od projektów budowlanych
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	możliwość zwiększenia uciążliwości transportu			poprawa bezpieczeństwa		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii	
dziedzictwo kulturowe									
dobra materialne						zapobieganie poważnym awariom			

CEL (3.3.8.) – WZROST GOSPODARCZY C.D.

	Wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa do rozwoju gospodarki żywnościowej i produkcji specjalistycznej					Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa jako czynnika rozwoju gospodarczego i społecznego			
	Przyspieszenie procesu restrukturyzacji i prywatyzacji Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	Preferencje dla zwiększenia produkcji zwierzęcej, głównie chowu i hodowli bydła mięsnego i ochrona kierunku chowu i hodowli bydła mlecznego	Zwiększenie upraw roślin przeznaczonych na cele energetyczne i na biomasę	Preferencje dla tworzenia gospodarstw ekologicznych i gospodarstw realizujących programy rolno-środowiskowe	Ograniczenie lokalizacji nowych wielkostadnych ferm chowu i hodowlanych na obszarach pojezierzy i na obszarach objętych dyrektywą azotanową i fosforanową	Wydłużenie sezonu turystycznego w drodze rozwoju niektórych form turystyki	Wspomaganie rozwoju agroturystyki oraz turystyki aktywnej i specjalistycznej na obszarach wiejskich	Transgraniczne przedsięwzięcia turystyczne	
	10	11	12	13	14	15	16	17	
obszary Natura 2000		utrzymanie populacji ptaków związanych z siedliskami łąkowymi		ograniczanie antropopresji		możliwość wzrostu antropopresji		konieczność uwzględnienia celów i przedmiotów ochrony obszarów PLB320003 i PLH 320037	
inne przyrodnicze obszary chronione								konieczność respektowania reżimów ochronnych	
korytarze ekologiczne		wspomaganie funkcji ekologicznych korytarzy wzdłuż rzek		wspomaganie funkcji ekologicznych				antropopresja	
różnorodność biologiczna			możliwość ograniczenia						utrzymanie stanu istniejącego
zwierzęta		utrzymanie populacji zwierząt związanych z siedliskami łąkowymi							
rośliny na terenach nieleśnych		zachowanie i wykorzystanie potencjału użytków zielonych							
las									
wody powierzchniowe		możliwość zanieczyszczeń obszarowych			ograniczenie zanieczyszczeń			wzrost intensywności ruchu jednostek pływających	
wody podziemne									

	10	11	12	13	14	15	16	17
powietrze			ograniczanie zanieczyszczeń energetycznych		poprawa jakości	możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń		
klimat akustyczny						możliwość wzrostu emisji hałasu		
powierzchnia ziemi						możliwość zajmowania terenu		
ukształtowanie terenu								
gleby/grunty rolne	utrzymanie użytkowania rolniczego							
kopaliny			ograniczanie wykorzystywania na cele energetyczne					
klimat								
krajobraz	zachowanie/ /możliwość obniżenia walorów krajobrazu kulturowego		możliwość obniżenia walorów	zachowanie krajobrazu kulturowego	poprawa stanu istniejącego	możliwość wzrostu walorów	zachowanie krajobrazu kulturowego	zachowanie i wyeksponowanie cennych elementów biotycznych i historycznych
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi				poprawa warunków środowiskowych i stanu zdrowia		poprawa warunków rekreacji		zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”
dziedzictwo kulturowe						zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów		
dobra materialne								

CEL (3.3.9.) - ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ

	Wzmacnianie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa			Usprawnianie systemu dróg wojewódzkich, spójnego przestrzennie z systemem dróg krajowych		Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych	
	Sukcesywne podnoszenie parametrów technicznych dróg krajowych	Weryfikacja przebiegu projektowanych obwodnic w stosunku do centrów miast	Poprawa bezpieczeństwa w transporcie drogowym	Weryfikacja przebiegu projektowanych obwodnic w stosunku do centrów miast	Poprawa bezpieczeństwa w transporcie drogowym	Reaktywacja nieczynnych linii kolejowych	Poprawa dostępności do pasa nadmorskiego przez przedłużenie linii kolejowej z Kamienia Pomorskiego do Dziwnówka i Rewala
	1	2	3	4	5	6	7
obszary Natura 2000		zmniejszenie antropopresji		Weryfikacja przebiegu projektowanych obwodnic w stosunku do centrów miast i transgranicznych powiązań drogowych województwa cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej	Poprawa bezpieczeństwa w transporcie drogowym i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej		możliwość interwencji na obszarze PLB320010
inne przyrodnicze obszary chronione						interwencja w obszarze chronionego krajobrazu (zmiana przebiegu w rejonie Myśliborza)	
korytarze ekologiczne							
różnorodność biologiczna							
zwierzęta	budowa przepustów						
rośliny na terenach nieleśnych	uzupełnianie zadrzewień przydrożnych						
las							możliwość wycinek
wody powierzchniowe	eliminacja zanieczyszczeń						możliwość lokalnej zmiany stosunków wodnych
wody podziemne							

	1	2	3	4	5	6	7
powietrze	ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu	przeniesienie zanieczyszczeń komunikacyjnych w inne miejsce	możliwość poprawy jakości w ramach eliminacji pojazdów nie spełniających norm	<p>wpływ omówiony w załączeniu:</p> <p>Weryfikacja przebiegu projektowanych obwodnic w stosunku do centrów miast</p> <p>Kierunek - Wzmocnienie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa</p> <p>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</p>	<p>wpływ omówiony w załączeniu:</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w transporcie drogowym</p> <p>Kierunek – Wzmocnienie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa</p> <p>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</p>	ograniczenie emisji z transportu drogowego	
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu dzięki polepszeniu nawierzchni, zwiększenie natężenia ruchu	przeniesienie emisji hałasu w inne miejsce				ograniczenie emisji z transportu drogowego, wzrost emisji hałasu kolejowego	ograniczenie emisji z transportu drogowego, wprowadzenie hałasu na nowe tereny
powierzchnia ziemi		oszczędność w wykorzystywaniu terenu				zajęcie terenu, utwardzenie powierzchni	
ukształtowanie terenu							
gleby/grunty rolne		ograniczenie zajmowania				zajęcie fragmentu	
kopaliny							
klimat							
krajobraz	niewielkie zmiany stanu istniejącego	zachowanie walorów				zmiana w rejonie Myśliborza	niewielka zmiana stanu istniejącego, w tym na obszarach krajobrazowo-kulturowych
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa drogowego		poprawa bezpieczeństwa drogowego				zwiększenie możliwości rekreacji, poprawa bezpieczeństwa drogowego
dziedzictwo kulturowe						możliwość lepszego wyeksponowania cennych obiektów	
dobra materialne	zapobieganie poważnym awariom						

CEL (3.3.9.) - ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ C.D.

	Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych c.d.			Rozwój transportu morskiego			
	Modernizacja linii 408 i 409; rozwój powiązań z Berlinem	Zachowanie śladu komunikacyjnego wraz z infrastrukturą wszystkich linii kolejowych	Rewitalizacja linii wąskotorowych i dostosowanie ich do potrzeb ruchu turystycznego	Modernizacja infrastruktury i realizacja inwestycji infrastrukturalnych związanych z rozwojem portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej	Modernizacja infrastruktury i realizacja inwestycji infrastrukturalnych związanych z rozwojem małych portów	Rozwiązanie kwestii składowania urobku przez wskazanie miejsc składowania (pola refulacyjne)	Poprawa dostępności portów przez modernizację połączeń kolejowych i drogowych
	8	9	10	11	12	13	14
obszary Natura 2000				<p>wpływ omówiony w ustaleniach:</p> <p><i>Budowa infrastruktury portowej i połączeń transportowych i infrastrukturalnych z zapleczem lądowym dla portu zewnętrznego w Świnoujściu</i></p> <p> kierunek – Rozwój transportu morskiego</p> <p> cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</p> <p> oraz</p> <p> Rozbudowa portu w Szczecinie</p> <p> Obszar Funkcjonalnego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p> Cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</p>	antropopresja	możliwość presji	<p>wpływ omówiony w ustaleniach dla kierunków:</p> <p><i>Wznacznianie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych</i></p> <p> oraz</p> <p> Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych</p> <p> cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</p>
inne przyrodnicze obszary chronione						możliwość renaturyzacji zajętych terenów	
korytarze ekologiczne							
różnorodność biologiczna							
zwierzęta							
rośliny na terenach nieleśnych							
las							
wody powierzchniowe						możliwość zanieczyszczenia	
wody podziemne							

	8	9	10	11	12	13	14	
powietrze			poprawa jakości dzięki ograniczeniu transportu drogowego	<p>wpływ omówiony w ustaleniach:</p> <p><i>Budowa infrastruktury portowej i połączeń transportowych i infrastrukturalnych z zapleczeniem lądowym dla portu zewnętrzne w Świnoujściu</i></p> <p>kierunek – Rozwój transportu morskiego</p> <p>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</p> <p>oraz</p> <p><i>Rozbudowa portu w Szczecinie</i></p> <p><i>Wzmacnianie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i></p> <p>Cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</p>			<p>wpływ omówiony w ustaleniach dla kierunków:</p> <p><i>Wzmacnianie i kształtowanie systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa</i></p> <p>oraz</p> <p><i>Kształtowanie systemu zewnętrznego i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych</i></p> <p>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</p>	
klimat akustyczny	wzrost emisji hałasu							
powierzchnia ziemi		unikanie przekształceń				możliwość zajmowania		zajęcie terenu
ukształtowanie terenu						zmiana stanu istniejącego		
gleby/grunty rolne								
kopaliny								
klimat								
krajobraz	możliwość zmian na obszarze Niemiec	zachowanie krajobrazu kulturowego			zmiany, w tym w obszarach kulturowo-krajobrazowych	możliwość obniżenia walorów		
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem	możliwość czasowego wykorzystania na cele rekreacyjne	zwiększenie możliwości rekreacji, poprawa bezpieczeństwa drogowego		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem			
dziedzictwo kulturowe		możliwość zachowania obiektów historycznych	zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów		zagrożenie obiektów historycznych			
dobra materialne						możliwość uzyskania nowych terenów		

CEL (3.3.9.) - ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ C.D.

	Poprawa żeglowności na Odrze	Rozwój transportu lotniczego				Rozwój transportu intermodalnego		
	Budowa portu rzecznego w Szczecinie na Regalicy na bazie infrastruktury portu zakładowego fabryki „Wiskord”	Modernizacja infrastruktury portu lotniczego Szczecin-Goleniów	Przystosowanie lotniska w Zegrzu Pomorskim do komunikacyjnego ruchu lotniczego	Poprawa dostępności komunikacyjnej lotniska w Zegrzu Pomorskim przez modernizację drogi dojazdowej	Rozwój funkcji lotniska miejskiego Szczecin Dąbie na bazie istniejącego lotniska sportowego	Lokalizacja infrastruktury i suprastruktury logistycznej w obszarach węzłowych	Budowa, rozbudowa nowoczesnych terminali kontenerowych w Szczecinie i Świnoujściu do obsługi transportu intermodalnego	
	15	16	17	18	19	20	21	
obszary Natura 2000	utrzymanie antropopresji				wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Podniesienie standardu lotniska sportowego w Szczecinie-Dąbii</i> <i>Kierunek – Wzmocnienie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i> <i>Cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>	antropopresja	<i>wpływ omówiony w ustaleniu:</i> <i>Budowa infrastruktury portowej i połączeń transportowych i infrastrukturalnych z zapleczem lądowym dla portu zewnętrznego w Świnoujściu</i> <i>Kierunek – Rozwój transportu morskiego</i> <i>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</i> <i>Rozbudowa portu w Szczecinie</i> <i>Cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>	
inne przyrodnicze obszary chronione								
korytarze ekologiczne			ingerencja w korytarzu ponadregionalnym	zwiększenie antropopresji				
różnorodność biologiczna								
zwierzęta		konieczność odstraszania ptaków, zwiększenie oddziaływanie hałasu						
rośliny na terenach nieleśnych								
las								
wody powierzchniowe		możliwość zmiany stosunków wodnych						
wody podziemne	usunięcie zanieczyszczeń							

	15	16	17	18	19	20	21
powietrze	zmiana emitowanych zanieczyszczeń	emisja zanieczyszczeń lotniczych		ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu	wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Podniesienie standardu lotnictwa sportowego w Szczecinie-Dąbju</i> <i>kierunek – Wzmacnianie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i> <i>Cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>	wprowadzenie emisji zanieczyszczeń na nowe tereny	wpływ omówiony w ustaleniach: <i>Budowa infrastruktury portowej i połączeń transportowych i infrastrukturalnych z zapleczem lądowym dla portu zewnętrznego w Świnoujściu</i> <i>kierunek – Rozwój transportu morskiego</i> <i>cel – Rozbudowa infrastruktury transportowej</i> oraz <i>Rozbudowa portu w Szczecinie</i> <i>Cel – Rozwój Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>
klimat akustyczny	zmiana rodzaju i natężenia hałasu	emisja hałasu lotniczego		ograniczenie emisji hałasu dzięki polepszeniu nawierzchni, zwiększenie natężenia ruchu		wprowadzenie hałasu na nowe tereny	
powierzchnia ziemi	oszczędność w wykorzystywaniu terenu		rekultywacja terenów zdegradowanych przez AR, problem składowania gruntów zanieczyszczonych	możliwość zajęcia terenu		zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni	
ukształtowanie terenu							
gleby/grunty rolne				możliwość zajęcia		możliwość zajęcia, w tym gleb najlepszych	
kopaliny							
klimat							
krajobraz	poprawa stanu istniejącego	niewielkie zmiany stanu istniejącego				wprowadzenie nowych elementów krajobrazu antropogenicznego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii sterowania ruchem		poprawa bezpieczeństwa drogowego		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii	
dziedzictwo kulturowe							
dobra materialne	wykorzystanie istniejącego majątku	niewielka możliwość awarii lotniczej					

CEL (3.3.10.) – ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

	Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii					Rozwój sieci internetowych i systemów telekomunikacyjnych oraz usług elektronicznych			
	Lokalizacja zespołów elektrowni wiatrowych przy przyjęciu zaleceń co do odległości pomiędzy zespołami i od budynków mieszkalnych	Wykorzystanie dla celów energetyki wiatrowej części obszaru morza w polskiej strefie ekonomicznej (w odległości powyżej 12 mil morskich od brzegu)	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci umożliwiająca przyłączenia wszystkich powstających zespołów elektrowni wiatrowych	Działania na rzecz stworzenia systemu rozproszonych źródeł energii	Wdrażanie programów termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych, użyteczności publicznej	Rozwój telefonii bezprzewodowej w celu pokrycia 100% obszaru województwa zasięgiem wszystkich operatorów sieci komórkowych	Koncentracja nadajników różnych operatorów sieci komórkowych na wspólnych masztach	Priorytetowe wykorzystywanie technologii światłowodowych przy budowie sieci szerokopasmowych oraz uzupełniająco technologii bezprzewodowych, satelitarnych i innych	Realizacja projektów kierunkowych w zakresie usług elektronicznych na terenie województwa przy przestrzeganiu zasad komplementarności w zakresie infrastruktury
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
obszary Natura 2000	ograniczenie antropopresji	ingerencja na obszarach PLH320019 i PLH990002	antropopresja						
inne przyrodnicze obszary chronione									
korytarze ekologiczne									
różnorodność biologiczna					możliwość zmniejszenia antropopresji				
zwierzęta	przeszkody dla ptaków								
rośliny na terenach nieleśnych									
las									
wody powierzchniowe		zmiany dynamiki wód morskich							
wody podziemne									

CEL (3.3.11.) – LIKWIDACJA PROBLEMÓW ROZWOJOWYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH

	Przeciwdziałanie marginalizacji ludnościowych obszarów problemowych	Wzmocnienie powiązań Koszalina z Kołobrzegiem w celu zwiększenia potencjału rozwojowego i uzyskania efektu synergii					
	Rozwój turystyki na pojezierzach	Wykreowanie pasma rozwoju Koszalin–Kołobrzeg wzdłuż dróg krajowych nr 6 i nr 11	Wydłużenie sezonu turystycznego w Kołobrzegu w oparciu o usługi Koszalina	Wykorzystanie i wzmacnianie powiązań Kołobrzegu z Poznaniem, w tym portowych	Rozwój funkcji logistycznych w oparciu o infrastrukturę transportową w układzie Koszalin, Kołobrzeg, Białogard, Zegrze Pomorskie	Wspólny transport publiczny dla Koszalina i Kołobrzegu	Zapobieganie rozlewaniu się miast Koszalina i Kołobrzegu i powstawaniu suburbiów
	1	2	3	4	5	6	7
obszary Natura 2000	antropopresja	ingerencje na obszarach PLH320017 i PLH32_16	możliwość wzrostu antropopresji	wzrost antropopresji wzdłuż drogi nr 11	antropopresja	wzrost antropopresji wzdłuż drogi nr 6 i linii kolejowej	zahamowanie antropopresji
inne przyrodnicze obszary chronione		ingerencje na obszarze chronionego krajobrazu					
korytarze ekologiczne		ingerencje w korytarzach regionalnych					
różnorodność biologiczna		możliwość ingerencji w siedliska chronione					
zwierzęta							
rośliny na terenach nieleśnych							
las		zagrożenie granicy rolno-leśnej					
wody powierzchniowe		możliwość lokalnych zmian stosunków wodnych					
wody podziemne							

	1	2	3	4	5	6	7
powietrze	wzrost emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń	możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń na drodze nr 11	możliwość wzrostu emisji zanieczyszczeń	możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu natężenia ruchu	poprawa jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności
klimat akustyczny	wzrost emisji hałasu	wzrost emisji hałasu	możliwość wzrostu emisji hałasu	wzrost emisji hałasu na drodze nr 11	możliwość wzrostu emisji hałasu		
powierzchnia ziemi	zajmowanie terenu	zajmowanie terenu	możliwość zajmowania terenu		możliwość zajmowania		oszczędność w wykorzystywaniu terenu
ukształtowanie terenu							
gleby/grunty rolne		możliwość zajmowania, w tym gleb najlepszych			możliwość zajmowania, w tym gleb najlepszych		
kopaliny							
klimat							
krajobraz	liczne drobne zmiany, w tym na obszarach kulturowo-krajobrazowych	zmiany zależne od funkcji i projektów budowlanych	możliwość wzrostu walorów	możliwość obniżenia walorów, w tym na obszarach kulturowo-krajobrazowych	zmiany, w tym na obszarach kulturowo-krajobrazowych	ograniczenie przekształceń stanu istniejącego	zachowanie cennych elementów biotycznych, poprawa stanu istniejącego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zwiększenie możliwości rekreacji	poprawa/pogorszenie bezpieczeństwa	poprawa warunków rekreacji		zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem	zmniejszenie ryzyka wypadków dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków sterowania ruchem	poprawa bezpieczeństwa
dziedzictwo kulturowe	zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów		zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów				
dobra materialne							

CEL (3.3.13.) – WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

	Odchodzenie na obszarach wiejskich od dominującej funkcji rolniczej na rzecz rozwoju wielofunkcyjnego, z poszanowaniem zasad rozwoju zrównoważonego		
	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich	Wspieranie rozwoju energii odnawialnej na obszarach wiejskich	Likwidacja mogilników i rekultywacja terenów zdegradowanych składowaniem przeterminowanych środków ochrony roślin
	1	2	3
obszary Natura 2000	ograniczenie/wzrost antropopresji		
inne przyrodnicze obszary chronione			
korytarze ekologiczne			
różnorodność biologiczna		możliwość ograniczenia	
zwierzęta		możliwość zmniejszenia antropopresji	
rośliny na terenach nieleśnych			
las			
wody powierzchniowe			usunięcie zanieczyszczeń
wody podziemne			

CEL (3.3.14.) - ROZWÓJ INFRASTRUKTURY OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Utrzymanie, funkcjonowanie i rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa	
Uwzględnianie w dokumentach strategicznych i planistycznych samorządów terytorialnych obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa, w tym elementów infrastruktury technicznej	Kształtowanie rozwiązań systemu transportowego w sposób minimalizujący zagrożenia wynikające z przewozów ładunków niebezpiecznych, przemieszczania i rozmieszczenia sił zbrojnych
1	2
możliwość antropopresji	

	1	2	3
powietrze	poprawa/pogorszenie jakości (lokalnie)	możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń energetycznych	usunięcie zagrożeń jakości
klimat akustyczny			
powierzchnia ziemi	możliwość zajmowania terenów		przywrócenie do użytkowania
ukształtowanie terenu			
gleby/grunty rolne	możliwość zajmowania, w tym gleb najlepszych		
kopaliny		ograniczenie wykorzystywania na cele energetyczne	
klimat			
krajobraz	liczne drobne zmiany, w tym na obszarach kulturowo-krajobrazowych	możliwość wzrostu/obniżenia walorów	poprawa stanu istniejącego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa	poprawa bezpieczeństwa	poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa
dziedzictwo kulturowe	zagrożenie obiektów historycznych		
dobra materialne			

1	2
zapewnienie bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożenia	
ograniczanie strat w sytuacjach zagrożenia	

Lista zaleceń jest w omawianym projekcie planu znacznie dłuższa niż lista ustaleń, zostały one zapisane w obrębie wszystkich celów. Kierunki i działania z tej grupy powinny mieć w przeważającej mierze oddziaływania pozytywne – wpływ mieszany można przypisać jedynie celom:

- *Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa*
- *Rozwój potencjału demograficznego województwa*
- *Przekształcenia sieci osadniczej*
- *Rozbudowa infrastruktury transportowej* (przy czym kształtowanie systemu ponadregionalnych powiązań drogowych i kolejowych wykazuje przewagę oddziaływania pozytywnego)
- *Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych*

Przewagą negatywnych oddziaływań na komponenty środowiska wyróżnione w matrycy charakteryzują się zalecenia dotyczące rozbudowy infrastruktury związanej z portami morskimi i lotniczymi, konflikty generować też będą proponowane pasma rozwojowe Drawsko Pomorskie–Złocieniec i Koszalin–Kołobrzeg.

Znikome lub praktycznie żadne oddziaływanie na środowisko nie wystąpi w odniesieniu do zaleceń zapisanych w kierunkach:

- *Rozwój kontaktów w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej w Regionie Morza Bałtyckiego*
- *Rozwój ilościowy i jakościowy szkolnictwa oraz sfery naukowo-badawczej* (tylko jedno zalecenie uwzględnione w matrycy)
- *Poprawa dostępności do usług medycznych, ochrony zdrowia i ratownictwa medycznego* (j.w.)
- *Przeciwdziałanie marginalizacji ludnościowych obszarów problemowych* (j.w.)

7.4. PROJEKTY

Niemal wszystkie działania z tej grupy zapisane w projekcie planu powinny mieć pozytywny wpływ na środowisko, przy czym niektóre z nich mają wprost charakter ochronny (np. *Studium ochrony krajobrazu*; programy ochrony powietrza), a duża część – jak różnej skali plany zagospodarowania przestrzennego – z założenia powinna prowadzić do zachowania lub wzbogacenia środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu oraz promowania właściwego wykorzystania ich zasobów i walorów.

Mniejsza część proponowanych projektów, generalnie niezakładająca celów środowiskowych, (jak np.: *Program modernizacji i wykorzystania budowli hydrotechnicznych*; *Opracowanie studialne alternatywnego w stosunku do istniejącej drogi nr 3 (S3) połączenia drogowego Szczecin-Świnoujście*; *Wytypowanie lotnisk i obiektów lotniskowych do wykorzystania przez lotnictwo cywilne*; *Opracowanie studium wykonalności budowy wrót sztormowych w ujściu Świny do morza*), stosując się do przepisów prawa będzie musiała proponować rozwiązania przynajmniej niepowodujące znacznych zagrożeń w środowisku.

Należałoby zwrócić uwagę na działanie: *Stworzenie narzędzi monitoringu i zaangażowanie wspólnot mieszkańców w kontrolę i podtrzymanie ład przestrzennego*, które oprócz wprost zadeklarowanego celu może prowadzić do podwyższenia poziomu świadomości ekologicznej w społeczeństwie, będącej obecnie niejednokrotnie przyczyną małej skuteczności działalności prośrodowiskowej.

7.5. REKOMENDACJE

Realizacja działań określonych w projekcie planu jako rekomendacje nie leży w gestii podmiotu uchwalającego jego zapisy (samorząd województwa), zatem może się zdarzyć, że wiele z nich nie doczeka wdrożenia, w związku z czym nie pociągną także za sobą skutków środowiskowych. Zakładając jednak, że większa część z nich będzie zrealizowana, należy zauważyć, że – poza rekomendacjami z dziedziny ochrony dziedzictwa kulturowego i ład przestrzennego – większość zapisów dotyczy wzrostu gospodarczego i rozbudowy sieci transportowej, a więc może mieć negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze i krajobraz, a jedyna rekomendacja kierowana do instytucji ochrony środowiska (*Weryfikacja obszarów chronionych, w tym obszarów szczególnie narażonych, pod kątem zminimalizowania ograniczeń dla gospodarki rolnej wynikających z ustaleń planów ochrony lub innych przepisów odrębnych*) ma na celu poluzowanie reżimów ochronnych.

7.6. ODDZIAŁYWANIA SKUMULOWANE

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego można wyróżnić 5 obszarów, na których oddziaływania na środowisko przyrodnicze i kulturowe zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa będą się w istotny sposób kumulowały.

7.6.1. Szczeciński obszar funkcjonalny

Szczeciński obszar funkcjonalny (SOF) jest największym obszarem aglomeracyjnym na południowym wybrzeżu Bałtyku między Hamburgiem i Trójmiastem. Powierzchnia obszaru funkcjonalnego wynosi 1 985 km², co stanowi 8,7% obszaru województwa. Składają się nań miasto rdzeniowe Szczecin i obszary 8 najsilniej powiązanych z nim gmin: Dobrej Szczecińskiej, Kołbaskowa, Gryfina, Starego Czarnowa, Kobylanki, Goleniowa, Polic, Nowego Warpna oraz miasto Stargard Szczeciński. Z uwagi na powiązania przyrodnicze i infrastrukturalne budujące wspólny potencjał społeczno-gospodarczy, pod wpływem oddziaływania Szczecina pozostaje także 16 innych gmin: Świnoujście, Międzyzdroje, Wolin, Dziwnów, Kamień Pomorski, Stepnica, Przybiernów, Nowogard, Osina, gmina wiejska Stargard Szczeciński, Warnice, Pyrzyce, Bielice, Kozielice, Banie i Widuchowa (subregion funkcjonalny).

Obecna struktura funkcjonalno-przestrzenna SOF stanowi układ policentryczny z miastem centralnym, 4 miastami średniej wielkości (Police, Goleniów, Gryfino, Stargard Szczeciński) oraz małym miastem Nowym Warpnem. Uzupełnieniem układu są ośrodki wiejskie. W samym Szczecinie wyróżnić można wielofunkcyjny obszar śródmieścia, skupiający funkcje o charakterze metropolitalnym.

Czynnikiem przekształcającym ten układ jest rozrastanie się zabudowy zwłaszcza na zachód od Szczecina (wzdłuż dróg biegnących do Niemiec), wzdłuż drogi do Polic oraz w pasmach Załom–Pucice–Kliniska–Goleniów i Płonia–Kobylanka–Stargard Szczeciński. Pasma zabudowy wzdłuż drogi pomiędzy Szczecinem a Gryfinem rozwinęło się już na przełomie XIX i XX w. w formie kilku wsi ulicowych połączonych ze sobą. Efekty bezplanowej suburbanizacji degradujące krajobraz są w szczególności widoczne w miejscowościach: Dobra, Mierzyn, Dołuje, Warzymice. Istnieje realne niebezpieczeństwo, że miejscowości na zachód od Szczecina tracą granice między sobą i tworzą rozległy twór „miastopodobny”, jednak pozbawiony funkcji miejskich.

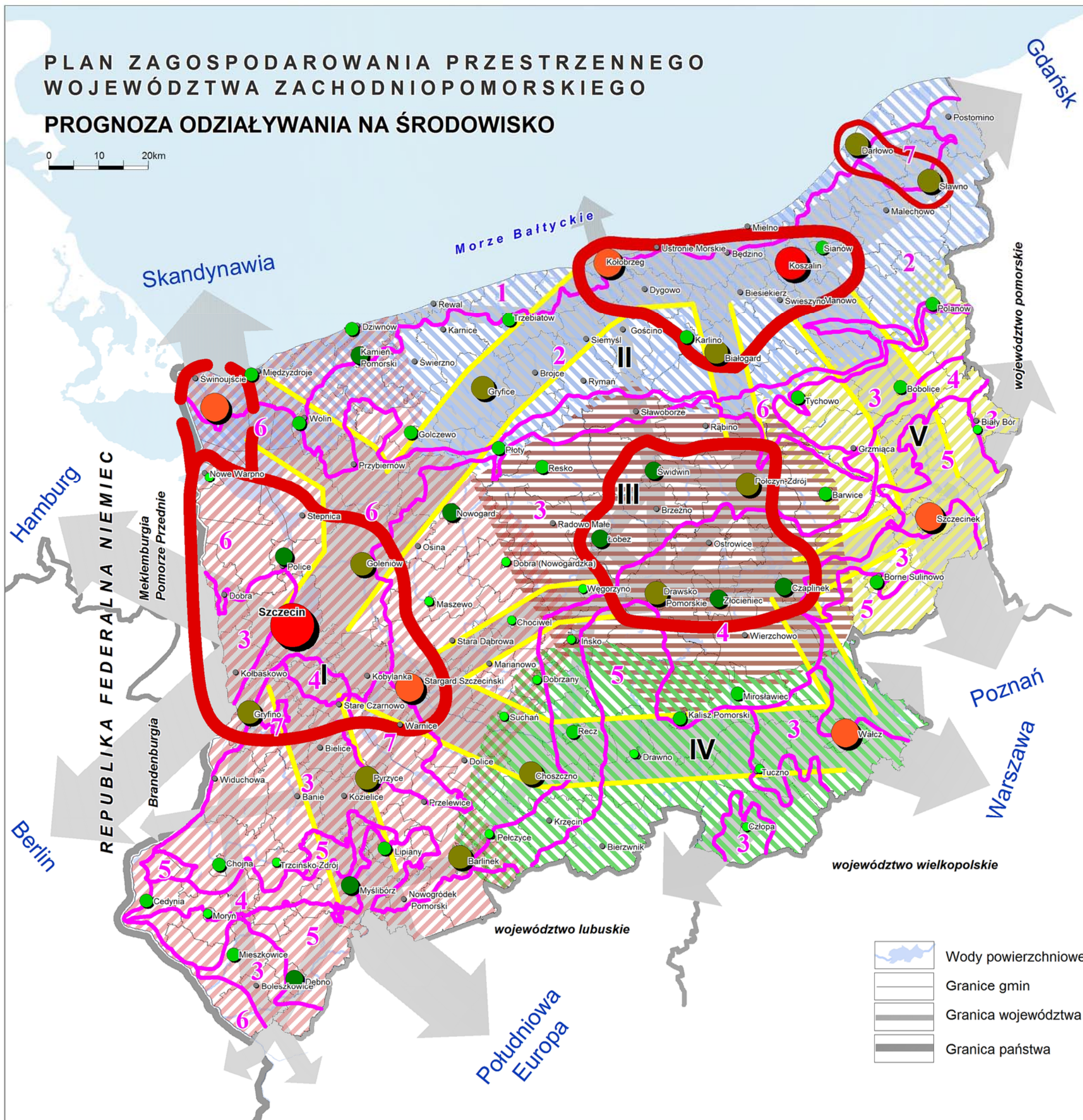
Pod względem zasięgu usług jednostki osadnicze SOF można podzielić na:

- ośrodek o znaczeniu ponadregionalnym, potencjalnym metropolitalnym – Szczecin wraz z ośrodkami dzielnicowymi i osiedłowymi,
- ośrodek o znaczeniu regionalnym, ponadpowiatowym – Stargard Szczeciński,
- ośrodki o znaczeniu subregionalnym, ponadgminnym – Goleniów, Gryfino, Police,
- ośrodki o znaczeniu lokalnym, gminnym – Nowe Warpno, Dobra Szczecińska, Kołbaskowo, Kobylanka, Stare Czarnowo,
- ośrodki wspomagające ośrodki gminne w zakresie usług podstawowych, krystalizujące sieć osadniczą (Przeclaw, Mierzyn, Dołuje, Bezrzecze, Tanowo, Kliniska, Mosty, Gardno).

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

PROGNOZA ODZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

0 10 20km

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

- Granice jednostek krajobrazowych
- 1 Strefa brzegowa Bałtyku
- 2 Nadmorski pas wysoczyzny
- 3 Środkowo-pomorski obszar wysoczyzny
- 4 Pomorski obszar czołowo-morenowy
- 5 Obszary równin sandrowych
- 6 Obszary równin aluwialnych i pradolin
- 7 Obszary równin zastoiskowych

Strefy funkcjonalne

- I Nadodrzańska
- II Nadmorska
- III Centralna
- IV Choszczeńsko-Walecka
- V Szczecińska

Struktura hierarchiczna miast

- krajowy o znaczeniu europejskim
- ponadregionalny
- regionalne
- subregionalne
- ponadgminne I rzędu
- ponadgminne II rzędu
- gminne

- Obszary integracji potencjałów miast

Ranga powiązań

- krajowe i międzynarodowe
- regionalne
- subregionalne

- priorytetowe powiązania wewnątrzwojewódzkie
- powiązania głównych biegunów wzrostu

- Wody powierzchniowe
- Granice gmin
- Granica województwa
- Granica państwa

Istotną cechą obszaru jest duża koncentracja terenów przemysłowych i portowych w paśmie wzdłuż Odry od Nowego Czarnowa, przez Gryfino, Żydowce, Pomorzany, port Szczecin, tereny stoczniowe dzielnic północnych Szczecina aż do Polic. Na znacznej części tych obszarów zaprzestano działalności przemysłowej wskutek upadku zakładów lub wycofania części funkcji portowych. Nowe strefy koncentracji działalności gospodarczej w postaci parków przemysłowych powstały w Goleniowie, Stargardzie Szczecińskim, Policach i Gardnie.

Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej SOF zdeterminowane jest przez wody Odry i Zalewu Szczecińskiego, które dzielą ten obszar na dwie części i jednocześnie stanowią element funkcjonalnie łączący przestrzeń i dodający jej unikatowości. Stwarzają one atrakcyjne warunki komunikacji wodnej, będącej alternatywą dla połączeń lądowych, wykorzystywane są do celów transportowych i rekreacyjnych. Wody powierzchniowe, zajmują 9% powierzchni SOF. Wokół estuarium Odry występuje duże zagrożenie powodziowe, a możliwości ochrony przed nim przez budowę wałów są bardzo ograniczone z uwagi na charakter powodzi (cofka) oraz zainwestowanie terenów zagrożonych.

Istotną rolę w strukturze funkcjonalno-przestrzennej SOF odgrywają lasy, które zajmują 38% powierzchni obszaru. Zwarte kompleksy leśne, reprezentowane przez puszcze: Bukową, Goleniowską i Wkrzańską, stanowią potencjał przyrodniczy, produkcyjny oraz turystyczny. Wysokim stopniem zalesienia charakteryzują się gminy: Kobylanka (62% powierzchni) i Goleniów (53,8%), najniższym – gm. Kołbaskowo (4,6%). Większość powierzchni leśnej zajmują lasy ochronne.

Duże obszary gleb najwyższej jakości występują w gminach Gryfino, Stare Czarnowo, Szczecin, Dobra Szczecińska i na terenie miasta Stargard Szczeciński; równocześnie gm. Nowe Warpno ma jeden z najniższych wskaźników jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w województwie.

W szczecińskim obszarze funkcjonalnym występują kopaliny pospolite: surowce ilaste (Przęsocin, Wąwelnica, Szczecin Niebuszewo), piaski (złoże Łozienica w gm. Goleniów), torfy (jako surowiec leczniczy).

Ze względu na uwarunkowania przestrzenne możliwości rozwoju energetyki wiatrowej są ograniczone. Natomiast występujące struktury geologiczne stwarzają bardzo dobre warunki dla eksploatacji wód geotermalnych i zastosowania ich w energetyce ciepłej oraz do celów rekreacyjnych.

System obszarów chronionych zajmuje powierzchnię 95 778 tys. ha, co stanowi 48,2% powierzchni SOF. Składają się nań:

- 13 rezerwatów przyrody,
- 2 parki krajobrazowe (Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry, Szczeciński Park Krajobrazowy Puszcza Bukowa) wraz z otulinami,
- użytki ekologiczne,
- 9 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- obszary Natura 2000,

- obszary chronione na podstawie innych ustaw i przepisów szczególnych: lasy ochronne, leśny kompleks promocyjny Puszcze Szczecińskie, pas nadbrzeżny obszaru morskiego.

Szczeciński obszar funkcjonalny zajmuje szczególne miejsce w systemie międzynarodowych sieci obszarów chronionych. Wraz z terenami po niemieckiej stronie granicy nieprzerwany obszar objęty siecią Natura 2000 rozciąga się od doliny Rędu (Randow) oraz wybrzeża Bałtyku od Piany do Dziwny z wyspami Uznam i Wolin przez Zalew Szczeciński (Wielki i Mały) z Roztoką Odrzańską i strefą nadbrzeżną, Puszcze Wkrzańską i Goleniowską po jez. Dąbie i dolinę Dolnej Odry. Znajdujący się w gm. Dobra rezerwat „Świdwie”, stanowiący ostoję ptaków rangi europejskiej, łączy się z niemieckim obszarem chronionym „Gottesheide”.

Na obszarze SOF i w jego subregionie występuje 787 obiektów wpisanych do rejestru zabytków (ponad 30% wszystkich zabytków występujących w województwie zachodniopomorskim). Jest to obszar z najstarszymi ośrodkami miejskimi (m.in.: Goleniów, Stargard Szczeciński, Gryfino, Szczecin), a wsie na tym terenie posiadają metrykę średniowieczną. W Szczecinie występują też liczne obiekty uznane za dobra kultury współczesnej.

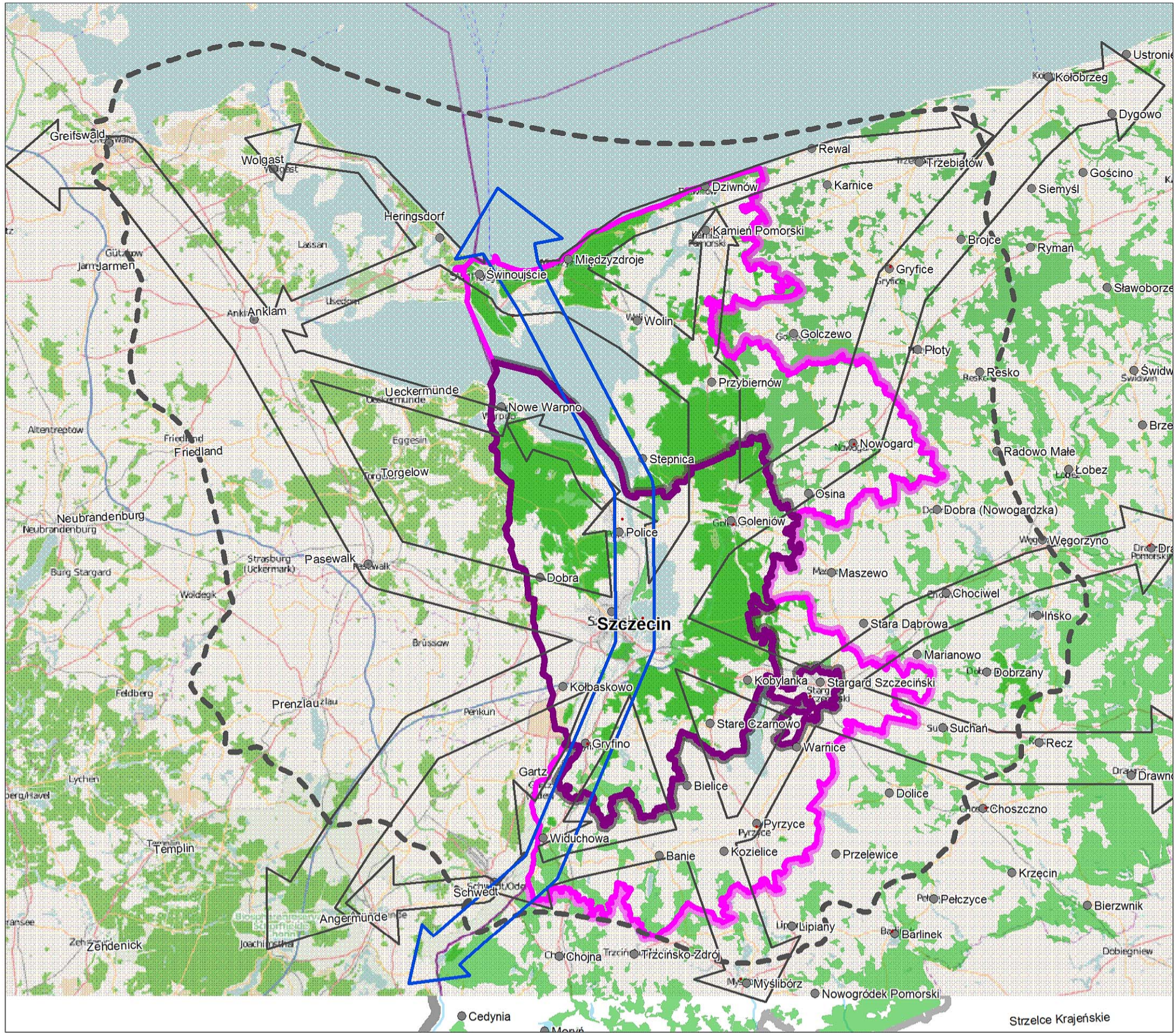
Pod koniec 2008 r. szczeciński obszar funkcjonalny zamieszkiwało 618 tys. osób i stan ten od 10 lat utrzymuje się na stałym poziomie. Wyraźne przemieszczenia ludności występują wewnątrz obszaru – zwiększyła się liczba ludności na terenach wiejskich, podczas gdy w miastach liczba mieszkańców spadła. W samym Szczecinie liczba mieszkańców zmniejszyła się z 418,8 tys. do 406,9 tys. Procesy deglomeracyjne zachodzą nie tylko na skutek przenoszenia się mieszkańców poza miasto – w samym Szczecinie następuje wyraźny spadek liczby ludności w centrum miasta i na dużych osiedlach z wielkiej płyty, a wzrasta liczba mieszkańców na obszarach oddalonych od centrum. Problemem jest niedostosowanie infrastruktury społecznej nienadążającej za migracją i urbanizacją nowych terenów mieszkaniowych i produkcyjno-usługowych. Rośnie zainteresowanie osiedlaniem się Polaków na niemieckich terenach przygranicznych.

Szczeciński obszar funkcjonalny jest największym ośrodkiem gospodarczym województwa. Znajduje się tu 42% z ogólnej liczby 213 tys. podmiotów gospodarczych istniejących w województwie zachodniopomorskim; w Szczecinie i sąsiadujących z nim powiatach wytwarzane jest 60% PKB województwa zachodniopomorskiego.

Ujście Odry i bliskość wybrzeża Bałtyku predysponują SOF do prowadzenia wszelkiej działalności gospodarczej związanej z sąsiedztwem i wykorzystaniem morza. Gospodarka morską, pomimo likwidacji czołowego zakładu tego sektora – Stoczni Szczecińskiej, wciąż ma duże znaczenie, o czym decyduje pozycja portu w Szczecinie (roczne przeładunki ok. 10 mln ton) oraz siedziby kilku firm armatorskich, administracji morskiej i firm świadczących usługi na rzecz portu i armatorów. Pozostałe porty SOF odgrywają małą rolę. Port w Policach przeładowuje głównie ładunki masowe na potrzeby Zakładów Chemicznych, port w Trzebieży jest portem jachtowym oraz miejscem postoju żeglugi pasażerskiej i jednostek specjalistycznych, port w Nowym Warpnie spełnia funkcje portu rybackiego, jachtowego i pasażerskiego.

Szczecin jest centrum usługowym województwa, a udział sektora usług w wytwarzaniu produktu krajowego stale rośnie. Jest on także centrum szkolnictwa wyższego północno-zachodniej Polski. Funkcjonuje tu 5 wyższych uczelni publicznych (Zachodniopomorski Uniwersytet

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

- Granica Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Granica Subregionu Funkcjonalnego
- Granica Transgranicznego Regionu Funkcjonalnego
- Kierunki powiązań

Technologiczny, Uniwersytet Szczeciński, Pomorska Akademia Medyczna, Akademia Morska, Akademia Sztuki) oraz 12 uczelni niepublicznych.

Do szczecińskiego obszaru funkcjonalnego przybywa rocznie ok. 435 tys. turystów. Pobyty turystyczne w mieście mają głównie charakter biznesowy. Ośrodkami turystycznymi są także Trzebież, Nowe Warpno, miejscowości nad jeziorem Miedwie w gm. Kobylanka (Zieleniewo, Morzyczyn) oraz w mniejszym stopniu miasta: Goleniów, Gryfino i Stargard Szczeciński. Oferta turystyczna SOF obejmuje żeglarstwo i sporty wodne, turystykę pobytową nad Zalewem Szczecińskim i jeziorami, zwiedzanie miast, turystykę pieszą, lotniarstwo, szybownictwo (lotnisko sportowe w Szczecinie-Dąbiu). W Szczecinie bierze początek Zachodniopomorski Szlak Żeglarski, wychodzący na Bałtyk. Brakuje jednak odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie szans związanych z dostępem do licznych na tym obszarze akwenów.

Położenie SOF na skrzyżowaniu ważnych europejskich dróg transportowych determinuje skupienie w jednym miejscu międzynarodowych dróg kołowych, szynowych, portu morskiego i śródlądowego oraz międzynarodowego portu lotniczego. Połączenie Szczecina z europejskim systemem autostrad daje lepszą, niż reszcie kraju, dostępność komunikacyjną z Europą Zachodnią, a także wzrost znaczenia na turystycznej mapie Europy.

Połączenia lokalne, w tym połączenia drogowe przez terytorium Niemiec, obsługują poszczególne struktury szczecińskiego obszaru funkcjonalnego. Strukturę miejską Szczecina rozdziela dolina Odry i zlokalizowane u jej ujścia tereny portowo-przemysłowe, co powoduje wyraźny podział miasta na część lewo- i prawobrzeżną. Funkcje, jakie pełnią obie części, generują codzienne potoki ruchu w kierunku do i z centrum. Istotne, ze względu na zagrożenie dla mieszkańców, jest powiązanie komunikacyjne Zakładów Chemicznych Police, które zarówno w układzie kolejowym jak i drogowym przebiega przez centrum Szczecina i jego dzielnice mieszkalne.

Główne elementy infrastruktury transportowej obszaru funkcjonalnego (drogi i linie kolejowe wraz z mostami i wiaduktami, porty, lotniska) powstały jeszcze przed rokiem 1939, a po roku 1945 były jedynie modernizowane lub w niewielkim stopniu przebudowywane. Przygraniczne położenie Szczecina i zamknięta przez dziesięciolecia granica przyczyniły się w znacznym stopniu do zaniku szeregu lokalnych połączeń zapewniających jego spójność terytorialną. Dopiero w ostatnich latach zrealizowano szereg inwestycji usprawniających cały system, ale wciąż pozostaje wiele nierozwiązanych problemów, np. kwestia połączenia kolejowego z lotniskiem w Goleniowie, brak obwodnicy Szczecina i północnej przeprawy przez Odrę na wysokości Polic i Goleniowa, brak rozwiązań komunikacyjnych w relacjach Szczecina i gmin sąsiednich.

Skupienie w obszarze funkcjonalnym znaczącego potencjału społeczno-gospodarczego powoduje z jednej strony jego dużą szansę rozwojową, z drugiej zaś stwarza określone problemy w jego funkcjonowaniu. Jest to obszar o najwyższej transportochłonności w regionie, emitujący największą ilość zanieczyszczeń, wytwarzający największą ilość odpadów itp. Przebiegi linii napowietrznych 110 kV generują konflikty z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem obszaru miasta Szczecina. Problemy te w istotny sposób ograniczają możliwości inwestycyjne, prawidłowe kształtowanie struktur urbanistycznych oraz obniżają standard warunków życia mieszkańców.

Matryca oddziaływań ustaleń projektu planu

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO

	Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego		Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego szczecińskiego obszaru funkcjonalnego		Kreowanie i wzmacnianie funkcji metropolitalnych Szczecina i funkcji miejskich w szczecińskim obszarze funkcjonalnym		
	Zagospodarowanie terenów z ograniczoną dostępnością inwestycyjną zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju	Zwiększenie zasobu zieleni dostępnej publicznie (miejskiej)	Rewitalizacja śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowej oraz innych zdegradowanych obszarów oraz konieczność wypracowania zbioru zasad „dobrej praktyki”	Uwzględnienie ochrony dóbr kultury współczesnej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Rozwój ścisłego centrum Szczecina i jego funkcji metropolitalnych na wyspach Śródozdrza i terenach poprzemysłowych wzdłuż Odry	Stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznej w Szczecinie Dąbiu w kwartale ulic: Gierczak, Krzywej, Mierniczej oraz wzdłuż rzeki Płoni	Wykreowanie śródmiejskich przestrzeni ekskluzywnych dla osób poszukujących miejsca lokalizacji siedzib firm lub apartamentów mieszkalnych o najwyższym standardzie
	1	2	3	4	5	6	7
obszary Natura 2000	ograniczanie ingerencji						
inne przyrodnicze obszary chronione							
korytarze ekologiczne	utrzymanie ciągłości						
różnorodność biologiczna	zachowanie cennych siedlisk i gatunków	możliwość zwiększenia/zmniejszenia					
zwierzęta		możliwość antropopresji					
rośliny na terenach nieleśnych		zwiększenie zasobu zieleni miejskiej	zwiększenie zasobu zieleni miejskiej			możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej	
las	zachowanie lub powiększenie obszaru						
wody powierzchniowe	nowoczesne rozwiązania eliminujące zanieczyszczanie	ograniczanie spływu powierzchniowego	eliminacja ewentualnych yanieczyszczeń		nowoczesne rozwiązania eliminujące zanieczyszczanie		
wody podziemne		zwiększenie powierzchni infiltracji					

	1	2	3	4	5	6	7
powietrze	możliwość poprawy jakości		ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń		ograniczenie/zwiększenie emisji zanieczyszczeń		
klimat akustyczny	możliwość ograniczenia emisji hałasu		ograniczenie/wzrost emisji hałasu		ograniczenie/zwiększenie emisji hałasu		
powierzchnia ziemi	oszczędność w wykorzystywaniu terenu		oszczędność w wykorzystywaniu terenu, eliminacja ewentualnych zanieczyszczeń				
ukształtowanie terenu	unikanie przekształceń						
gleby/grunty rolne	zachowanie stanu istniejącego	ograniczenie utraty zdolności produkcyjnych					
kopaliny							
klimat		poprawa warunków topoklimatycznych					
krajobraz	zachowanie cennych elementów biotycznych i historycznych	kreacja nowych walorów	zmiana zależna od funkcji i projektów budowlanych	zachowanie cennych elementów	możliwość kreacji nowych walorów		
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi		poprawa warunków środowiskowych			mało korzystne warunki topoklimatyczne dla funkcji mieszkaniowej	poprawa warunków środowiskowych	
dziedzictwo kulturowe	zachowanie dziedzictwa historycznego i ładu przestrzennego		zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów		zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów		
dobra materialne	wzrost wartości środowiska zbudowanego		wzrost wartości środowiska zbudowanego		wzrost wartości środowiska zbudowanego		

CEL (3.3.12.)– METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO C.D.

	Kreowanie i wzmacnianie funkcji metropolitalnych Szczecina i funkcji miejskich w szczecińskim obszarze funkcjonalnym (c.d.)					Podnoszenie standardów życia mieszkańców szczecińskiego obszaru funkcjonalnego
	Kreowanie wnętrz urbanistycznych sprzyjających tworzeniu przestrzeni społecznych, miejsc kontaktów, spotkań, wymiany	Eliminacja z obszarów nadwodnych funkcji niewymagających takiego położenia	Kierowanie funkcji miejskich (mieszkaniaowo-usługowych) do centrum miast i terenów nadwodnych	Rozwój struktury policentrycznej SOF	Minimalizacja konfliktów przestrzennych związanych z procesem suburbanizacji	Tworzenie nowych ośrodków szkolnictwa podstawowego lub przeorganizowanie już istniejących szkół na potrzeby zwiększonej liczby mieszkańców
	8	9	10	11	12	13
obszary Natura 2000				możliwość ograniczania ingerencji		
inne przyrodnicze obszary chronione						
korytarze ekologiczne		możliwość ograniczania ingerencji			ograniczanie ingerencji	
różnorodność biologiczna						
zwierzęta						
rośliny na terenach nieleśnych	możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej				możliwość zwiększenia zasobu zieleni miejskiej	
las				minimalizacja przeznaczania na cele nieleśne		
wody powierzchniowe		eliminacja ewentualnych zanieczyszczeń			ograniczenie zanieczyszczeń	
wody podziemne						

	8	9	10	11	12	13
powietrze			ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń	możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności	możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń	możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń dzięki zmniejszeniu transportochłonności
klimat akustyczny			ograniczenie/wzrost emisji hałasu	możliwość ograniczenia emisji hałasu dzięki zmniejszeniu transportochłonności	możliwość ograniczenia emisji hałasu	możliwość ograniczenia emisji hałasu dzięki zmniejszeniu transportochłonności
powierzchnia ziemi		eliminacja ewentualnych zanieczyszczeń	oszczędność w wykorzystywaniu terenu			
ukształtowanie terenu						
gleby/grunty rolne			ograniczenie zajmowania			
kopaliny						
klimat						
krajobraz	możliwość kreacji nowych walorów	zmiana zależna od nowych funkcji i projektów budowlanych	zmiana zależna od projektów budowlanych	zachowanie przestrzeni otwartych między jednostkami osadniczymi	poprawa stanu istniejącego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa		mało korzystne warunki topoklimatyczne dla funkcji mieszkaniowej na terenach nadwodnych		poprawa bezpieczeństwa drogowego i dostępności do usług zdrowia	poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży
dziedzictwo kulturowe	możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów, poprawa ładu przestrzennego			zachowanie cennych obiektów i obszarów	poprawa ładu przestrzennego	poprawa ładu przestrzennego
dobra materialne						

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO C.D.

	Wzmacnianie szczecińskiego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego						
	Budowa centrów usługowych (administracja, finanse, ubezpieczenia, usługi materialne) w Szczecinie i mniejszych miastach SOF	Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych z odtworzeniem na nich działalności gospodarczej; zagospodarowanie pozostałych terenów powojennych z nadaniem im funkcji gospodarczych (przemysł, usługi) i wprowadzeniem funkcji ogólnomiejskich	Rozbudowa portu w Szczecinie (baza kontenerowa, baza przeładunkowa morsko-rzeczna, centrum logistyczne)	Budowa w porcie szczecińskim nabrzeża dla pełnomorskich statków pasażerskich	Rozbudowa portu w Policach w kierunku zwiększenia wielkości przeładunków i uzyskania nowych specjalizacji	Aktywizacja portów w Trzebieży i Nowym Warpnie przez intensyfikację istniejących lub nadanie im nowych funkcji, w pierwszym rzędzie turystycznych	Rozbudowa sieci marin Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego
	14	15	16	17	18	19	20
obszary Natura 2000			ingerencja na obszarach PLB320003 i PLH 320037		możliwość ingerencji na obszarach PLB320009 i PLH 320018		Budowa i modernizacja marin wchodzących w skład Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego cel – Wzrost gospodarczy kierunek – Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa jako czynnika rozwoju gospodarczego i społecznego wpływ omówiony w ustaleniu:
inne przyrodnicze obszary chronione							
korytarze ekologiczne			ingerencja w korytarzu ponadregionalnym				
różnorodność biologiczna			możliwość ingerencji w siedliska chronione				
zwierzęta						oddziaływanie na ptaki i ryby wzrostu ruchu na przyległych akwenach	
rośliny na terenach nieleśnych							
las							
wody powierzchniowe			możliwość zmiany stosunków wodnych			możliwość zanieczyszczeń	
wody podziemne							

	14	15	16	17	18	19	20
powietrze		ograniczenie/wzrost emisji zanieczyszczeń	zagrożenie wzrostem emisji zanieczyszczeń		zagrożenie wzrostem emisji zanieczyszczeń		<p>wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Budowa i modernizacja marin wchodzących w skład Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego</i> cel – Wzrost gospodarczy kierunek – Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa jako czynnika rozwoju gospodarczego i społecznego</p>
klimat akustyczny		ograniczenie/wzrost emisji hałasu	wzrost emisji hałasu		wzrost emisji hałasu		
powierzchnia ziemi		oszczędność w wykorzystywaniu terenu	zajmowanie nowych terenów				
ukształtowanie terenu							
gleby/grunty rolne							
kopaliny							
klimat							
krajobraz	możliwość kreacji nowych walorów	zmiana zależna od funkcji i projektów budowlanych	powiększenie obszaru krajobrazu antropogenicznego			powiększenie obszaru krajobrazu antropogenicznego właściwego specyfice dużych akwenów i z reguły z nim współgrającego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi					możliwość wycofania części ładunków niebezpiecznych	zwiększenie możliwości rekreacji	
dziedzictwo kulturowe		możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów					
dobra materialne		wzrost wartości środowiska zbudowanego			obszar zagrożony powodzią		

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO C.D.

	Wzmacnianie szczecińskiego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego c.d.						
	Rozbudowa przystani i stanic wodnych Odrzańskiego Szlaku Wodnego	Rozwój infrastruktury turystycznej wzdłuż miejskich nabrzeży w miastach położonych nad wodą	Zagospodarowanie turystyczne Międzyodrza (turystyka kajakowa i piesza)	Budowa obiektów sportowych w Szczecinie (tor regatowy, tor motocrossowy, hala widowiskowo-sportowa, basen olimpijski)	Podniesienie standardu lotniska sportowego w Szczecinie-Dąbiu	Stworzenie infrastruktury wypoczynku sobotnio-niedzielnego w lasach i nad wodami (puszcze: Wkrzańska, Bukowa, Goleniowska, jezior: Dąbie, Binowskie, Wełtyńskie, Miedwie, Zalew Szczeciński)	Wykorzystanie półwyspu nowowarpieńskiego do rozwoju windsurfingu i kitesurfingu
	21	22	23	24	25	26	27
obszary Natura 2000	konieczność uwzględnienia planu ochrony obszaru PLH 320037		konieczność uwzględnienia planu ochrony obszaru PLH 320037	konieczność uwzględnienia planów ochrony obszarów PLB320003 i PLH 320037 (tor regatowy)		konieczność uwzględnienia planów ochrony 6 obszarów OSO i 3 obszarów SOO	konieczność uwzględnienia planów ochrony obszarów PLB320009 i PLH 320018
inne przyrodnicze obszary chronione	możliwość ingerencji na obszarze parku krajobrazowego		ingerencja na obszarze parku krajobrazowego	możliwość ingerencji na obszarze parku krajobrazowego		możliwość ingerencji na obszarze parku krajobrazowego	
korytarze ekologiczne	niewielka ingerencja w korytarzu ponadregionalnym		niewielka ingerencja w korytarzu ponadregionalnym			możliwość ingerencji w korytarzach regionalnych i ponadregionalnym	
różnorodność biologiczna	antropopresja		antropopresja		zmniejszenie	antropopresja, konieczność respektowania reżimów ochronnych	
zwierzęta					konieczność odstraszenia ptaków		
rośliny na terenach nieleśnych					zachowanie dużej powierzchni biologicznie czynnej		
las						antropopresja, w tym w lasach ochronnych	
wody powierzchniowe		eliminacja ewentualnych zanieczyszczeń				możliwość zanieczyszczeń	
wody podziemne					konieczność odwadniania		

	21	22	23	24	25	26	27
powietrze					wzrost emisji zanieczyszczeń	wzrost emisji zanieczyszczeń w przypadku transportu samochodowego	
klimat akustyczny				silne oddziaływanie akustyczne obiektów otwartych	wzrost emisji hałasu	wzrost emisji hałasu	
powierzchnia ziemi						zwiększenie powierzchni zabudowanej	zwiększenie powierzchni zabudowanej
ukształtowanie terenu	możliwość niewielkich zmian			możliwość istotnych przekształceń		możliwość zmian	
gleby/grunty rolne						możliwość utraty fragmentów	
kopaliny							
klimat							
krajobraz	wprowadzenie krajobrazu antropogenicznego właściwego specyfice dużych akwenów	poprawa stanu istniejącego	brak zmian w krajobrazie naturalnym	zmiana zależna od funkcji i projektów budowlanych	brak zmian w stanie istniejącym	powiększenie obszarów krajobrazu antropogenicznego, w szczególności nad jeziorami	wprowadzenie krajobrazu antropogenicznego właściwego specyfice dużych akwenów
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”	poprawa bezpieczeństwa	zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”		zmniejszenie ryzyka wypadków	zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”	zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”
dziedzictwo kulturowe		możliwość zachowania i wyeksponowania cennych obiektów i obszarów					
dobra materialne		wzrost wartości środowiska zbudowanego/możliwość zagrożenia powodziowego	obszar zagrożony powodzią		niewielka możliwość awarii lotniczej		obszar częściowo zagrożony powodzią

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO C.D.

	Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego						
	Rozbudowa miejskiej sieci połączeń tramwajowych w Szczecinie z uwzględnieniem struktury przestrzennej miasta oraz przylegających miejscowości: Mierzyna, Przecławia, Warzymic	Stworzenie systemu szybkiej kolei metropolitalnej ze Szczecina w kierunkach: Police–Trzebież, Gryfino–Dolna Odra, Goleniów–Goleniów lotnisko, Stargard Szczeciński–Stargard Kluczewo, Szczecin Gumieńce–Przecław	Budowa kolejowej obwodnicy Szczecina, wyprowadzenie przewozów ładunków niebezpiecznych poza granice miasta	Przebudowa węzła autostrady A6 „Morwowa” i skrzyżowania Autostrada Poznańska-Batalionów Chłopskich	Budowa obwodnic Przecławia i Warzymic, miejscowości wzdłuż drogi krajowej nr 31 oraz Wełtynia	Przebudowa Autostrady Poznańskiej	Budowa drogi od Autostrady Poznańskiej w kierunku północno-zachodnim do centrum Szczecina
	28	29	30	31	32	33	34
obszary Natura 2000			ingerencja na obszarze PLB320006			ingerencja na obszarze PLB320003 i PLH 320037	
inne przyrodnicze obszary chronione				możliwość ingerencji w parku krajobrazowym			ingerencja w projektowanym rezerwacie przyrody
korytarze ekologiczne						ingerencja w korytarzu ponadregionalnym	
różnorodność biologiczna			możliwość ingerencji w siedliska chronione		możliwość ingerencji w siedliska chronione		
zwierzęta							
rośliny na terenach nieleśnych	utrata fragmentów powierzchni biologicznie czynnej						
las			konieczność wycinek	możliwość wycinek		możliwość wycinek	konieczność wycinek
wody powierzchniowe							
wody podziemne						konieczność odwodnień	

	28	29	30	31	32	33	34
powietrze	możliwość poprawy jakości dzięki ograniczeniu transportu indywidualnego			ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu	przeniesienie zanieczyszczeń komunikacyjnych w inne miejsce	wzrost emisji zanieczyszczeń	wprowadzenie emisji zanieczyszczeń na nowe tereny
klimat akustyczny	możliwość ograniczenia hałasu emitowanego przez transport indywidualny		wprowadzenie hałasu komunikacyjnego na nowe tereny	ograniczenie emisji hałasu dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu	przeniesienie emisji hałasu w inne miejsce	wzrost emisji hałasu	wprowadzenie hałasu komunikacyjnego na nowe tereny
powierzchnia ziemi	utwardzenie pod torami i przystankami		zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni		utwardzenie nowych powierzchni		utwardzenie nowych powierzchni,
ukształtowanie terenu	możliwość zmian		możliwość zmian				
gleby/grunty rolne			ingerencja na obszarze najlepszych gleb		utrata w liniach rozgraniczających nowych dróg		
kopaliny							
klimat							
krajobraz	wprowadzenie nowego elementu		wprowadzenie nowego elementu krajobrazu antropogenicznego		wprowadzenie nowego elementu krajobrazu antropogenicznego	zachowanie stanu istniejącego	wprowadzenie nowego elementu krajobrazu antropogenicznego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa		poprawa bezpieczeństwa	poprawa bezpieczeństwa drogowego	poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa ludności	poprawa bezpieczeństwa drogowego	
dziedzictwo kulturowe							
dobra materialne	możliwość wyburzeń				możliwość wyburzeń		

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO C.D.

	Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego c.d		Utworzenie w szczecińskim obszarze funkcjonalnym sprawnie działających systemów infrastruktury technicznej w dziedzinie energetyki, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami			
	Przebudowa ul. Struga i Szosy Stargardzkiej w ciągu drogi krajowej nr 10	Budowa drogi nr 10 na odcinku Szczecin-Lubieszyn po nowym przebiegu	Budowa i rozbudowa gazowych sieci przesyłowych oraz obiektów systemowych związanych z dywersyfikacją kierunków dostaw gazu do kraju	Budowa gazowej sieci dystrybucyjnej wysokiego ciśnienia oraz sieci średniego ciśnienia, z uwzględnieniem możliwości przesyłu gazu do celów grzewczych	Wstrzymanie lokalizacji elektrowni wiatrowych	Utworzenie instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w aglomeracji szczecińskiej
	35	36	37	38	39	40
obszary Natura 2000			Budowa i rozbudowa sieci przesyłowych gazu oraz obiektów systemowych związanych z dywersyfikacją kierunków dostaw gazu do kraju kierunek – Budowa i rozbudowa sieci gazowych cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej wpływ omówiony w ustaleniu:	Rozbudowa i budowa sieci dystrybucyjnej średniego ciśnienia w całym województwie z uwzględnieniem możliwości przesyłu gazu do celów grzewczych kierunek – Budowa i rozbudowa sieci gazowych cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej wpływ omówiony w ustaleniu:	możliwość ograniczania ingerencji	
inne przyrod- nicze obszary chronione						
korytarze ekologiczne						
różnorodność biologiczna						
zwierzęta					zahamowanie wzrostu ilości przeszkód dla ptaków	
rośliny na terenach nieleśnych						
las	możliwość wycinek					eliminacja „dzikich wysypisk”
wody powierzchniowe		możliwość lokalnych zmian stosunków wodnych				
wody podziemne						ograniczenie możliwości zanieczyszczeń na składowiskach odpadów

	35	36	37	38	39	40
powietrze	ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu	przeniesienie zanieczyszczeń komunikacyjnych w inne miejsca	wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Budowa i rozbudowa sieci przesyłowych gazu oraz obiektów systemowych związanych z dywersyfikacją kierunków dostaw gazu do kraju</i> kierunek – Budowa i rozbudowa sieci gazowych cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej	wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Rozbudowa i budowa sieci dystrybucyjnej średniego ciśnienia w całym województwie z uwzględnieniem możliwości przesyłu gazu do celów grzewczych</i> kierunek – Budowa i rozbudowa sieci gazowych cel – Rozbudowa infrastruktury technicznej		konieczność dotrzymania bezpiecznych parametrów emisji zanieczyszczeń
klimat akustyczny	ograniczenie emisji hałasu dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu	przeniesienie emisji hałasu w inne miejsca			ograniczenie emisji hałasu	
powierzchnia ziemi	utwardzenie nowych powierzchni					ograniczenie powierzchni składowisk odpadów
ukształtowanie terenu						
gleby/grunty rolne		utrata w liniach rozgraniczających dróg, w tym gleb najlepszych				
kopaliny						
klimat						
krajobraz		wprowadzenie kolejnego elementu krajobrazu antropogenicznego				zmiana zależna od projektu budowlanego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	poprawa bezpieczeństwa drogowego					
dziedzictwo kulturowe						
dobra materialne						

Matryca oddziaływań zaleceń projektu planu

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

	Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego		Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego szczecińskiego obszaru funkcjonalnego		Kreowanie i wzmacnianie funkcji metropolitalnych Szczecina i funkcji miejskich w SOF	Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego		
	Zwiększanie retencji wód na obszarach zurbanizowanych	Zachowanie zróżnicowanego i wielofunkcyjnego charakteru lasów	Ograniczenie powierzchni parkingów naziemnych w centrach miast na rzecz parkingów podziemnych lub leżących poza centrum.	Kontrola i monitoring zabytków, opieka nad zielenią zabytkową, wsparcie właścicieli w zabiegach konserwatorskich	Rozwój funkcji komplementarnych w stosunku do Szczecina w ośrodkach miejskich SOF	Stworzenie hierarchicznego układu transportowego z liniami podstawowymi i uzupełniającymi oraz zintegrowanymi węzłami przesiadkowymi i parkingami	Wyznaczenie alternatywnego przebiegu drogowej obwodnicy zachodniej Szczecina – zbliżenie do centrum miasta	Budowa obwodnic dla miejscowości wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych
	1	2	3	4	5	6	7	8
obszary Natura 2000		uwzględnienie planów ochrony					możliwość uniknięcia ingerencji	wpływ omówiony w ustaleniu: cel – Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego kierunek – Wzmacnianie szczecińskiego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego
inne przyrodnicze obszary chronione		respektowanie reżimów ochronnych						
korytarze ekologiczne	wspomaganie funkcji ekologicznych	wzmocnienie funkcji ekologicznych						
różnorodność biologiczna	możliwość zwiększenia			wspomaganie zachowania różnorodności				
zwierzęta		zachowanie cennych siedlisk i gatunków	ograniczenie zaboru siedlisk					
rośliny na terenach nieleśnych								
las	ochrona przed wysuszeniem podłoża					możliwość wycinek		
wody powierzchniowe	zmniejszenie spływu powierzchniowego	zachowanie warunków retencji						
wody podziemne	powiększanie zasobu		eliminacja zanieczyszczeń					

	1	2	3	4	5	6	7	8
powietrze		pochłanianie zanieczyszczeń (w granicach naturalnej pojemności)	ograniczenie nieorganizowanej emisji zanieczyszczeń		możliwość poprawy jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności	poprawa jakości dzięki zmniejszeniu transportochłonności	przeniesienie zanieczyszczeń komunikacyjnych w inne miejsca	<p>wpływ omówiony w ustaleniu: <i>Budowa obwodnic Przecławia i Marzynie, miejscowości wzdłuż drogi krajowej nr 31 oraz Wętylnia</i> <i>cel – Metropoliczacja szczytńskiego obszaru funkcjonalnego</i> <i>kierunek – Wzmocnienie szczytńskiego obszaru funkcjonalnego</i> <i>jako ośrodka wzrostu gospodarczego</i></p>
klimat akustyczny			ograniczenie emisji hałasu				przeniesienie emisji hałasu w inne miejsca	
powierzchnia ziemi			zmiana warunków geotechnicznych gruntu					
ukształtowanie terenu	zahamowanie likwidacji niewielkich zagłębień						zajęcie terenu, utwardzenie nowych powierzchni	
gleby/grunty rolne							możliwość zmian	
kopaliny							utrata w liniach rozgraniczających nowych dróg	
klimat		zachowanie dotychczasowych warunków						
krajobraz	zachowanie cennych elementów biotycznych	zachowanie stanu istniejącego	możliwość kreacji nowych walorów	zachowanie cennych elementów biotycznych	możliwość kreacji nowych walorów	poprawa stanu istniejącego	wprowadzenie kolejnego elementu krajobrazu antropogenicznego	
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zmniejszenie zagrożenia powodziowego	dodatni wpływ na warunki środowiskowe, zachowanie możliwości użytkowania rekreacyjnego	poprawa/pogorszenie bezpieczeństwa			poprawa bezpieczeństwa		
dziedzictwo kulturowe			zachowanie i wyeksponowanie cennych obiektów i obszarów					
dobra materialne		zachowanie warunków użytkowania gospodarczego		wzrost wartości środowiska zbudowanego				

CEL (3.3.12.) – METROPOLIZACJA SZCZECIŃSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO C.D.

	Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych szczecińskiego obszaru funkcjonalnego c.d.		Utworzenie w szczecińskim obszarze funkcjonalnym sprawnie działających systemów infrastruktury technicznej w dziedzinie energetyki, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami							
	Odbudowa „białej floty”	Budowa ścieżek rowerowych z uwzględnieniem połączeń transgranicznych	Przebudowa linii napowietrznych 110 kV na linie kablowe	Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Wdrażanie programów termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych, użyteczności publicznej	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalania węgla	Dalszy rozwój energetyki geotermalnej do celów ciepłowniczych przy wykorzystaniu dotychczasowych doświadczeń oraz do celów rekreacji	Rozbudowa i modernizacja systemu przeciwpowodziowego całego obszaru	Tworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych i problemowych w ramach utworzonych rejonów	
	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
obszary Natura 2000	wzrost antropopresji	konieczność uwzględniania planów ochrony obszarów OSO i SOO				ograniczanie antropopresji		ingerencja na obszarach OSO i SOO		
inne przyrodnicze obszary chronione								ingerencja na obszarze parku krajobrazowego		
korytarze ekologiczne									ingerencja w korytarzu ponadregionalnym	
różnorodność biologiczna		antropopresja		możliwość redukcji				możliwość ingerencji w siedliska chronione		
zwierzęta						poprawa warunków bytowania				
rośliny na terenach nieleśnych										
las		wzrost antropopresji	wzrost powierzchni zalesionej			ograniczenie zagrożeń			eliminacja „dzikich wysypisk”	
wody powierzchniowe	wzrost intensywności ruchu jednostek pływających							ograniczenie zagrożenia powodziowego	możliwość zmiany stosunków wodnych	ograniczenie możliwości zanieczyszczeń, w tym na składowiskach odpadów
wody podziemne				racjonalne wykorzystanie			zmiana warunków fizykochemicznych wód wglębnych			

	9	10	11	12	13	14	15	16	17
powietrze				ograniczenie niezorganizowanej emisji zanieczyszczeń					
klimat akustyczny	emisja hałasu								
powierzchnia ziemi		utwardzenie niewielkich fragmentów	zmiana warunków geotechnicznych gruntu				zmiana warunków geotechnicznych gruntu	możliwość zmian	ograniczenie powierzchni składowisk odpadów
uksztaltowanie terenu									
gleby/grunty rolne			możliwość zajęcia						
kopaliny									
klimat									
krajobraz	element krajo- brazu antropoge- nicznego właści- wego specyfice dużych akwenów	zachowanie stanu istniejącego	eliminacja elementów dysharmonijnych	możliwość obniżenia walorów				możliwość obniżenia walorów	poprawa stanu istniejącego
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi	zwiększenie możliwości rekreacji „na świeżym powietrzu”		poprawa bezpieczeństwa	poprawa warunków środowiskowych			poprawa warunków środowiskowych, zwiększenie możliwości rekreacji	poprawa bezpieczeństwa	poprawa stanu zdrowia
dziedzictwo kulturowe									
dobra materialne			obniżenie kosztów eksploatacji				obniżenie kosztów eksploatacji sieci ciepłych	ograniczenie strat	

Realizacja kierunków i działań zapisanych w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa w ramach celu: *Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego* powinna przynieść poprawę stanu jego środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz skutecznie rozwiązać większość wymienionych wyżej problemów. Analiza wskazuje, że zapisy te będą mieć przeważnie (a programy i rekomendacje wyłącznie) pozytywne oddziaływanie na obecny stan komponentów wyróżnionych w niniejszym opracowaniu. Za szczególnie istotne należy uznać ustalenia i zalecenia zawarte w kierunkach: *Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego* oraz *Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego szczecińskiego obszaru funkcjonalnego*.

Jednak przeprowadzenie przedsięwzięć planowanych w ramach rozbudowy liniowej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej będzie wywoływało konflikty z istniejącym i projektowanym systemem obszarów chronionych oraz prowadziło do powstawania fragmentów przestrzeni o gorszych warunkach życia mieszkańców. Obszarami najbardziej zagrożonymi oddziaływaniami negatywnymi będą Międzyodrze i obrzeża Zalewu Szczecińskiego.

7.6.2. Koszalińsko-kołobrzeski obszar funkcjonalny

Kolejnym po szczecińskim obszarze funkcjonalnym kluczowym elementem przestrzeni województwa zachodniopomorskiego ma być koszalińsko-kołobrzeski obszar funkcjonalny (KKOF) z Koszalinem jako krajowym ośrodkiem równoważenia rozwoju Polski północno-zachodniej oraz Kołobrzegiem jako ośrodkiem o znaczeniu transgranicznym. Proponowany układ osadniczy może objąć także Białogard – ośrodek o znaczeniu subregionalnym oraz wypoczynkowe miejscowości nadmorskie: Mielno, Ustronie Morskie, Sarbinowo i inne. Wymienione miasta wraz z położonymi między nimi obszarami gmin wiejskich znajdują się w obrębie potencjalnego pasma przyspieszonego rozwoju o znaczeniu europejskim wzdłuż drogi krajowej nr 6 i równoległej linii kolejowej (Via Hanseatica).

Koszalin (107,4 tys. mieszkańców) jest największym miastem pomiędzy Szczecinem a Trójmiastem, położonym na zapleczu strefy nadmorskiej, na południe od jednego z największych jezior województwa – przymorskiego jeziora Jamno. Miasto jest głównym centrum usługowym oraz szkolnictwa wyższego dla środkowego wybrzeża (Politechnika Koszalińska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, 2 uczelnie niepubliczne, zamiejscowe placówki dydaktyczne innych uczelni).

Położony u ujścia Parsęty Kołobrzeg (44,9 tys. mieszkańców) jest największym uzdrowiskiem w Polsce, pełni również funkcję portu handlowego (zboże i inne towary masowe), rybackiego i pasażerskiego.

Białogard (24 tys. mieszkańców), ważna stacja kolejowa na skrzyżowaniu linii ze Szczecina do Trójmiasta i z Kołobrzegu do Poznania, wraz z pobliskim Karlinem (wydobycie gazu ziemnego) obsługuje tereny okolicznych gmin.

Omawiany obszar podlega podobnym tendencjom demograficznym i procesom osadniczym co SOF – zauważa się tu migrację z terenów wiejskich do mniejszych miast (dodatnie saldo migracji w Białogardzie) i przenoszenie się mieszkańców dużych miast do gmin sąsiednich. Ponadto dużej presji deweloperskiej podlega część nadmorska obszaru (powiat kołobrzeski).

W porównaniu z innymi częściami województwa środowisko przyrodnicze i kulturowe omawianego obszaru charakteryzuje się umiarkowaną ilością zasobów i walorów. Największym jego atutem jest pas wybrzeża morskiego o wysokich walorach bioklimatycznych, zagrożony jednak erozją brzegu (zachodnia część mierzei jeziora Jamno, rejony: Sarbinowa, Ustronia Morskiego, Kołobrzegu, Dźwirzyna). Możliwe jest tu także wystąpienie wezbrań powodziowych wszystkich typów – do zagrożonych gmin należą Białogard, Kołobrzeg i Karlino (odcinek ujściowy Parsęty) oraz obszar wokół jez. Jamno. Wybrzeże Bałtyku jest jednym z najlepszych rejonów do pozyskiwania energii wiatrowej. Powiaty koszaliński i białogardzki należą do najsilniej zalesionych w województwie. Oprócz wspomnianego złoża gazu ziemnego występują tu piaski formierskie i kwarcowe, kruszywa naturalne i surowce ilaste ceramiki budowlanej. Borowiny i wody mineralne są podstawą działalności uzdrowskiej w Kołobrzegu. Na dnie Bałtyku na północ od Koszalina znajdują się znaczne zasoby materiałów budowlanych: głazów, żwirów, otoczków i piasków technicznych. Od Kołobrzegu po Koszalin rozciąga się liczący ok. 30 tys. ha obszar bardzo dobrych gleb.

Na omawianym terenie znajdują się w całości lub częściowo obszary ochrony siedliskowej sieci Natura 2000 (PLH320007 Dorzecze Parsęty, PLH320017 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski) oraz obszary chronionego krajobrazu: Koszaliński Pas Nadmorski i Dolina Radwi (Mostowo-Zegrze). Brzeg i wody morskie obejmuje obszar ochrony ptaków Natura 2000 PLB990003 Zatoka Pomorska. Wymienione obszary chronione stanowią część składową systemu ekologicznego południowego wybrzeża Bałtyku (ponadregionalny korytarz ekologiczny).

Kołobrzeg jest jednym z najstarszych miast w kraju, ale po zniszczeniach II wojny światowej pozostało w nim niewiele świadectw jego tysiącletniej historii. Do jego zabytków należą także obiekty XIX-wieczne: fortyfikacje, elewator portowy, latarnia morska, architektura uzdrowskowa. Do rejestru zabytków wpisane są zespoły staromiejskie w Białogardzie i Koszalinie, wartość historyczną mają także niektóre budynki użyteczności publicznej i zespoły mieszkaniowe. W Pomianowie i Kowalkach (pow. białogardzki) znajdują się zabytkowe kościoły z XVI-XVIII w., a ciekawe założenia rezydencjalne – w Parsowie (gm. Biesiekierz), Koziej Górze (gm. Karlino), Podwilczu (gm. Białogard) i Ramlewie (gm. Gościno). Do rejestru zabytków wpisane są latarnia morska w Gąskach (gm. Mielno) i linia kolejki wąskotorowej relacji Koszalin-Świelin. W Koszalinie i Kołobrzegu wyróżniono też 12 obiektów dóbr kultury współczesnej proponowanych do ochrony.

Gospodarka obszaru opiera się w dużym stopniu na surowcach i zasobach miejscowych. W Koszalinie dużym udział ma przemysł drzewny i meblowy, w Kołobrzegu odbywa się remont statków i przetwórstwo ryb w małych i średnich zakładach, wysokoproduktywne rolnictwo rozwija uprawy warzyw i owoców. Gorsze warunki występują w Białogardzie, gdzie ciągle wysoka jest liczba bezrobotnych. Na omawianym obszarze znajdują się: podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Karlinie, podstrefa Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Koszalinie i Inkubator Technologiczny w Białogardzie. Park Naukowo-Technologiczny Politechniki Koszalińskiej obejmuje 18 centrów specjalistycznych, zajmujących się różnymi dziedzinami nowoczesnych technologii. Na styku powiatów: kołobrzесьkiego, białogardzkiego i koszalińskiego rozwija się energetyka wiatrowa. Oprócz portu w Kołobrzegu (największy w województwie ośrodek rybołówstwa bałtyckiego) funkcje rybackie pełnią też port w Dźwirzynie i przystanie w Ustroniu Morskim i Chłopach. Turystyka rozwija się we wszystkich miejscowościach nadmorskich, głównie w oparciu o sezonową bazę noclegową, a także o obiekty sanatoryjne w Mielnie, Sarbinowie, Unieściu i Ustroniu Morskim. O istotnym wzroście zaludnienia w strefie nadmorskiej w lecie świadczą m.in. sezonowe posterunki zespołów ratownictwa medycznego w Ustroniu Morskim i w Mielnie.

Koszalińsko-kołobrzeski zespół miejski przecinają drogi krajowe nr 6 (w ciągu drogi międzynarodowej E28) relacji Szczecin-Goleniów-Koszalin-Gdynia i nr 11 relacji Kołobrzeg-Koszalin-Szczecinek-Piła-Poznań oraz linia kolejowa relacji Szczecin-Trójmiasto. Ważnymi połączeniami tego obszaru z resztą kraju są droga wojewódzka nr 163 relacji Kołobrzeg-Białogard-Połczyn-Zdrój-Czaplinek-Wałcz i linia kolejowa Kołobrzeg-Białogard-Szczecinek. Połączenia między Koszalinem a Kołobrzegiem zapewniają droga krajowa i linia kolejowa, istnieje też sezonowo uruchamiana linia kolejowa z Mścic do Mielna. W sezonie letnim uruchamiane są także morskie połączenia pasażerskie Kołobrzegu z Bornholmem. W pobliżu Koszalina znajduje się lotnisko w Zegrzu Pomorskim, wykorzystywane obecnie przez Lotnicze Pogotowie Ratunkowe,

a w bezpośrednim sąsiedztwie Kołobrzegu – nieczynne wojskowe lotnisko poradzieckie w Bagiczu (z uwagi na położenie lądowiska w strefie nadmorskiej i uzdrowskiej musi zachodzić konieczność zachowania szczególnych wymogów środowiskowych).

Proponowane przez projekt planu wykreowanie koszalińsko-kołobrzесьkiego obszaru funkcjonalnego ma być oparte przede wszystkim na rozwoju pasma terenów między Koszalinem i Kołobrzegiem wzdłuż nowej drogi S6 i zmodernizowanej linii kolejowej w gminach Będzino i Dygów oraz wzdłuż drogi S11 w gminie Manowo. Temu celowi mają służyć wzmocnienie funkcji edukacji, nauki, kultury, ochrony zdrowia i administracji w obu miastach, wydłużenie sezonu turystycznego w Kołobrzegu, wspólne oferty turystyczne i wspólny transport publiczny dla Koszalina i Kołobrzegu, rozwój turystyki na zapleczu strefy nadmorskiej. Dopełnieniem tego potencjału ma być m.in. przystosowanie lotniska w Zegrzu Pomorskim do komunikacyjnego ruchu lotniczego, lokowanie funkcji logistycznych na obszarze pomiędzy lotniskiem, Białogardem i pasmem Kołobrzeg-Koszalin, reaktywacja kolejki wąskotorowej Koszalin-Manowo-Świelin. Obszar aglomeracyjny powinien otrzymać wspólny plan zagospodarowania przestrzennego (z uwzględnieniem transportu publicznego i walorów obszarów krajobrazowo-kulturowych), który zapobiegłby powstawaniu suburbiów i zlania się obu miast. Należy dążyć do poprawy powiązań pomiędzy obszarami funkcjonalnymi szczecińskim i koszalińsko-kołobrzесьkim. Do miast zespołu odnoszą się również działania zawarte w kierunkach: Ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego, Ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego, Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych.

W strefie nadmorskiej zespołu ustala się zagospodarowanie turystyczne jez. Jamno i zaleca niedopuszczanie do nadmiernej koncentracji struktur osadniczych przez rozdzielanie przestrzeni między jednostkami osadniczymi terenami zielonymi, prowadzenie monitoringu chłonności turystycznej i rezerwowanie terenów na systemy parkingów strategicznych.

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na obszarze KKOF projektuje się utworzenie parku krajobrazowego obejmującego pasmo Wzgórz Koszalińskich i szeregu zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (głównie w rejonie Kołobrzegu i Biesiekierza) oraz parków kulturowych: „Kołobrzeg-Budzistowo” i „Sarbja” (gm. Kołobrzeg), „Bardy” (gm. Dygów), „Grzybica” (gm. Manowo) i „Osieki” (gm. Sianów).

Na omawianym obszarze planuje się drugą nitkę istniejącej linii elektroenergetycznej 440 kV, 2 nowe stacje elektroenergetyczne (w gminach Mielno i Biesiekierz) oraz nową oczyszczalnię ścieków w Biesiekierzu. Miasto Koszalin wymaga realizacji programu ochrony powietrza.

Najsilniejsze, skumulowane oddziaływanie na środowisko działań zawartych w analizowanym projekcie planu należy przewidywać w paśmie rozwojowym Koszalin-Kołobrzeg, gdzie oprócz skutków budowy nowej drogi i następującego po tym istotnego wzrostu natężenia ruchu drogowego (rozwinęty transport publiczny jedynie złagodzi to oddziaływanie), zwiększy się presja inwestycyjna na obszar najlepszych gleb, mogąca też powodować konflikty w obrębie przyrodniczych obszarów chronionych i rozszerzy się obszar krajobrazu podmiejskiego (nawet jeśli odpowiednie plany miejscowe

zapobiegą zlaniu się obu miast). Dalsza presja inwestycyjna występować też na będzie terenach gminy Biesiekierz (kierunek na Szczecin).

Można się spodziewać, że (po realizacji programu ochrony powietrza w Koszalinie) jakość powietrza i klimatu akustycznego zostaną utrzymane w granicach dopuszczalnych norm, ale trudno będzie kontrolować antropopresję związaną ze wzrostem całorocznego ruchu turystycznego. Podniesienie rangi lotniska w Zegrzu Pomorskim będzie skutkowało istotnym wzrostem poziomu hałasu lotniczego i drogowego wzdłuż prowadzącej do niego nowej drogi.

Nadal występować będzie presja deweloperska w gminach nadmorskich, co będzie wymagało konsekwentnego dążenia do ograniczania zabudowy w pobliżu brzegu morskiego narażonego na erozję.

7.6.3. Strefa centralna

Centrum województwa, które w przeszłości stanowiło peryferie województw szczecińskiego i koszalińskiego, jest obszarem o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego, wysokim poziomie odpływu ludności i bezrobocia, z dużym odsetkiem osób objętych świadczeniami pomocy społecznej. Jest to obszar położony w południowo-zachodniej części Pojezierza Drawskiego, na pograniczu powiatów: łobeskiego, drawskiego i świdwińskiego, w obrębie którego znajduje się 6 małych miast (7 -15 tys. mieszkańców): Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplinek, Połczyn-Zdrój, Świdwin i Łobez, których łączny potencjał ludnościowy i gospodarczy jest porównywalny z Koszalinem.

Omawiany obszar położony jest w czołowo-morenowej strefie wododziałowej górnych dorzeczy Regi, Drawy i Parsęty, występują tu jeziora należące do największych w województwie: Drawsko, Lubie, Siecino oraz liczne mniejsze. Gminy tutejsze mają najwyższe wskaźniki zalesienia w województwie (60-70%), ale gorsze od średniej wojewódzkiej warunki glebowe i klimatyczne dla produkcji rolnej. W pow. świdwińskim znajdują się złoża ropy naftowej i gazu ziemnego, a na całym obszarze – liczne duże złoża kruszyw naturalnych i surowców ilastych. Wody mineralne eksploatowane są przez uzdrowisko Połczyn-Zdrój.

Większość omawianego obszaru znajduje się na terenie Drawskiego Parku Krajobrazowego oraz obszaru chronionego krajobrazu Pojezierze Drawskie, które na północ od Czaplinka nakładają się na siebie oraz na jeszcze bardziej rozległy obszar Natura 2000 PLB320019 Ostoja Drawska. Ponadto w rejonie tym znajdują się częściowo lub w całości obszary:

- PLH320002 Brzeźnicka Węgorza
- PLH320023 Jezioro Lubie i Dolina Drawy
- PLH320039 Jeziora Czaplineckie
- PLH320043 Karsibórz Świdwiński (równocześnie zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Karsibór”)
- PLH320049 Dorzecze Regi

oraz 6 rezerwatów przyrody.

Walory historyczne reprezentują: zamki w Świdwinie, Połczynie-Zdroju i Złocięcu, występujące stosunkowo nielicznie w województwie kościoły barokowo-klasycystyczne w Kaliszu Pomorskim, Gawrońcu (gm. Połczyn-Zdrój) i Czaplinku, założenia rezydencjalne w Siemczynie (gm. Czaplinek) i Darskowie (gm. Złocieniec) oraz architektura i park uzdrowiskowy w Połczynie-Zdroju.

Potencjał turystyczny pojezierza jest stosunkowo słabo wykorzystany, najważniejszymi ośrodkami ruchu turystycznego są miasta: Czaplinek, Złocieniec, Drawsko Pomorskie i Połczyn-Zdrój. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny ma swój ośrodek w Świdwinie. Na omawianym obszarze znajdują się 2 czynne lotniska wojskowe (Świdwin, Oleszno), a poligon drawski jest wykorzystywany przez wojska Paktu Północnoatlantyckiego.

Dla połączenia omawianego obszaru z resztą województwa najważniejsze znaczenie mają droga krajowa nr 20 relacji Stargard Szczeciński–Szczecinek i nr 163 relacji Kołobrzeg–Białogard–Połczyn-Zdrój–Czaplinek–Wałcz, a dla połączenia wszystkich miast ze sobą także drogi wojewódzkie nr 151 relacji Świdwin–Łobez–Węgorzyno, nr 162 relacji Rościcino–Świdwin–Zarańsko i nr 152 relacji Płoty–Resko–Świdwin–Buślary. Przez południową część strefy biegnie linia kolejowa Runowo Pomorskie–Drawsko Pomorskie–Czaplinek–Szczecinek; linia Szczecin–Trójmiasto przez Łobez–Świdwin biegnie jej skrajem. Istnieje także nieeksploatowana obecnie linia Świdwin–Połczyn-Zdrój.

Proponowana przez omawiany projekt planu aktywizacja rozwoju w strefie centralnej ma się odbywać przede wszystkim poprzez integrację wymienionych wyżej 6 miast polegającą na:

- poprawie dostępności do usług i uelastycznieniu rynku pracy,
- zbliżeniu czasowym miast,
- komplementarnej obsłudze ludności,
- lokalizacji usług publicznych,
- tworzeniu stref aktywności ekonomicznej.

Szczególną rolę w tym procesie przypisuje się związkom między Drawskiem Pomorskim a Złocięcem. W celu poprawy wzajemnej dostępności miast plan przewiduje modernizację łączących je dróg wojewódzkich.

Wskazany w planie sposobem aktywizacji ekonomicznej ma być rozwój turystyki, w tym agroturystyki i turystyki wodnej w oparciu o istniejące i proponowane obszary ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego poprzez: wydłużenie sezonu, wykształcenie centrów obsługi turystyki wodnej w Czaplinku i Drawsku Pomorskim i opracowanie *Studium drogi wodnej łączącej akweny Pojezierza Drawskiego*. Proponuje się także lokalizację uczelni wyższej w obrębie omawianego obszaru oraz przenoszenie jednostek wojskowych z centralnej Polski w okolice poligonu drawskiego. Należy się spodziewać kontynuacji i nowych miejsc eksploatacji bogatych w tym rejonie złóż kruszyw naturalnych (także na potrzeby własne rejonu).

W zakresie ochrony przyrody plan proponuje 3 nowe obszary chronionego krajobrazu (w tym tylko jeden poza istniejącym systemem obszarów chronionych), w zakresie ochrony

dziedzictwa kulturowego – parki kulturowe: „Lekowo” w gm. Świdwin, „Ostre Bardo” i „Buślary” w gm. Połczyn-Zdrój) oraz „Siemczyno” i „Stare Drawsko (Drahim)” w gm. Czaplinek.

Inwestycjami infrastrukturalnymi mają być gazociągi Mirosławiec–Wierzchowo–Złocieniec–Ostrowice–Drawsko i Białogard–Połczyn-Zdrój i 2 stacje elektroenergetyczne (GPZ) w rejonie Świdwina oraz oczyszczalnia ścieków w Łobzie.

W strefie centralnej problemy będzie stwarzać nie tyle kumulacja skutków środowiskowych jej rozwoju, co nagromadzenie nakładających się na siebie licznych ograniczeń związanych z poddaniem tego terenu różnym formom ochrony prawnej. Niemal wszystkie, niewątpliwie potrzebne działania związane z aktywizacją strefy będą miały miejsce w obrębie obszarów Natura 2000 i innych form ochrony, co w mniejszym lub większym stopniu będzie wpływać na cenne/chronione elementy przyrody, a rozwiązywanie tych problemów, przy braku ustanowionych i odpowiednio szczegółowych²⁴ planów ochrony, będzie skutkowało czasochłonnymi procedurami administracyjnymi i może prowadzić nie tylko do zniechęcenia potencjalnych inwestorów, ale także do pogłębienia w społeczeństwie nieracjonalnych stereotypów dotyczących ochrony przyrody. Poprawie sytuacji mogłoby służyć zastosowanie procedury wskazanej w art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody.

Wśród wyżej wymienionych przekształceń przestrzeni najsilniejsze oddziaływanie negatywne będzie miała eksploatacja kruszyw (zajęcie terenu, zmiany stosunków wodnych w podłożu, degradacja krajobrazu). Działaniom tym powinna towarzyszyć likwidacja i rekultywacja wyrobisk nielegalnych. Uciążliwości istniejącej infrastruktury wojskowej (poligon, lotniska) mogą być pogłębione przez ewentualne nowe lokalizacje funkcji tego typu. Modernizacja istniejących dróg będzie miała skutki mieszane (ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki upłynnieniu ruchu, zwiększenie natężenia ruchu), ale w procesie poprawy dostępności zespołu miast należałoby zwrócić większą uwagę na aktywizację połączeń kolejowych, w tym przywrócenie eksploatacji linii Świdwin–Połczyn-Zdrój (istotne dla kuracjuszy mogących się przesiąść w Świdwinie z linii magistralnej). Rozwój turystyki respektujący wymagania ochrony przyrody i walory obszarów krajobrazowo-kulturowych będzie miał pozytywny wpływ na środowisko i na świadomość ekologiczną społeczeństwa. Może się do tego przyczynić także proponowana uczelnia wyższa, w której kierunki kształcenia powinny uwzględniać specyfikę obszaru.

7.6.4. Zalew Szczeciński i wyspy

Na obszarze otaczającym Zalew Szczeciński, a szczególnie na wyspach Wolin i Uznam oddzielających go od morza, łączą się ze sobą dwie strefy funkcjonalne proponowane w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego – nadodrzańska i nadmorska. Jest to równocześnie część subregionu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.

Najważniejszym, choć położonym na jego północno-zachodnim krańcu, ośrodkiem rejonu jest Świnoujście, położone na wyspach po obu stronach ujścia Świny do morza. Charakterystyczną

²⁴ *Planowanie ochrony obszarów Natura 2000. Przewodnik Metodyczny* – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2004.

cechą miasta jest jego podział przez wody Świny na dwie części niepołączone ze sobą stałą przeprawą, którą zastępuje komunikacja promowa. Główną funkcją części lewobrzeżnej, zajmującej niewielki, należący do Polski skrawek wyspy Uznam, jest uzdrowisko i turystyka. W części prawobrzeżnej znajduje się port, połączony z portem szczecińskim w jedno przedsiębiorstwo – Zespół Portów Szczecin-Świnoujście, który może przyjmować statki o zanurzeniu nie pozwalającym na ich dalszą drogę torem wodnym przez Zalew do Szczecina. W tej części znajduje się także największy w Polsce terminal promowy, obsługujący połączenia Polski i tranzyt do Skandynawii oraz Wolny Obszar Celny (obsługuje ładunki chłodnicze).

Na wyspie Wolin znajdują się jeszcze miasta Międzyzdroje (miejscowość wypoczynkowa) i Wolin (legendarna Wineta). W jego niewielkim porcie znajduje się elewator zbożowy, służy on również za miejsce postojowe dla barek.

Na północno-wschodnim krańcu rejonu, już na stałym lądzie nad Dziwną leży kolejne uzdrowisko Kamień Pomorski, jedno z najstarszych miast w województwie z osiedlem katedralnym uznanym za pomnik historii oraz miejscowości wypoczynkowe Dziwnów i Dziwnówek.

Na wschodnim brzegu Zalewu Szczecińskiego, przy ujściu Gowienicy, położona jest Stepnica²⁵ z portem morsko-rzecznym o funkcji handlowej (zboże i inne towary masowe), rybackiej i żeglarskiej.

Oprócz wymienionych wyżej dostępne dla jachtów i łodzi rybackich są porty i przystanie w Dziwnowie, Kamieniu Pomorskim, Karsiborzu (nad Starą Świną) i Przytorze (nad Kanałem Wielka Struga na wyspie Wolin) w granicach administracyjnych Świnoujścia, Lubinie i Wapnicy na wyspie Wolin w rejonie jeziora Wicko Wielkie oraz Sierosławiu na zachodnim brzegu Dziwny (w gm. Wolin).

Pas nadmorski jest obszarem silnej presji deweloperskiej, dodatnie saldo migracji odnotowały tereny wiejskie gmin: Międzyzdroje, Dziwnów, Kamień Pomorski, charakteryzujące się obecnie najmniejszą liczbą ludności wiejskiej w województwie. Jest on też najlepszym rejonem do pozyskiwania energii wiatrowej (obrzeża Zalewu Szczecińskiego także), a w powiecie kamieńskim znajdują się złoża ropy naftowej i gazu ziemnego. Wody mineralne i borowiny są podstawą działalności sanatoryjnej w Świnoujściu, Kamieniu Pomorskim, Dziwnówku i Międzywodziu.

Wyspy i obrzeża Zalewu Szczecińskiego charakteryzują się nagromadzeniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, które były podstawą ustanowienia Wolińskiego Parku Narodowego, obejmującego pas wzgórz morenowych w centralnej części wyspy Wolin, przyległy pas wód morskich i deltę wsteczną Świny oraz włączenia całego omawianego rejonu w nieprzerwany (z wyjątkiem zabudowy miejskiej i portowej Świnoujścia oraz toru podejściowego do portu) ciąg 12 częściowo nakładających się na siebie obszarów Natura 2000 (SOO i OSO), połączony z obszarami chronionymi po stronie niemieckiej (obszary Natura 2000 i Naturpark Insel Usedom).

Osiami komunikacyjnymi omawianego obszaru są tor wodny Świnoujście-Szczecin z odnogami do Lubina, Dziwnowa i Stepnicy oraz droga krajowa nr 3 w ciągu drogi międzynarodowej E65 relacji Świnoujście-Szczecin i równoległa do niej linia kolejowa. Dla spójności wewnętrznej rejonu istotne są jeszcze drogi nr 102 relacji Międzyzdroje-Dziwnówek

²⁵ Miejscowości położone na południowym brzegu Zalewu należą do Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego.

i nr 107 relacji Dziwnówek–Kamień Pomorski–Parłówko oraz linia kolejowa Wysoka Kamieńska–Kamień Pomorski.

Na omawianym obszarze skupiają się naturogeniczne zagrożenia środowiska: zagrożenie erozją brzegu morskiego (rejon Dziwnowa,) zagrożenie powodziowe wokół Zalewu (w gm. Stepnica znajduje się najniższy położony punkt w województwie –3 m poniżej poziomu morza), deficyt wody w okresie letnim na wyspie Uznam i zamulanie toru wodnego przez jedyny na wybrzeżu polskim proces gromadzenia morskiego materiału piaszczystego w rejonie Świnoujścia.

Działania przewidywane na tym obszarze przez omawiany projekt planu zawarte są przede wszystkim w kierunku: Rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie, w tym: budowa portu zewnętrznego w Świnoujściu z terminalem LNG i rozbudowa związanej z nim infrastruktury transportowej o międzynarodowym znaczeniu oraz modernizacja i pogłębienie toru wodnego Świnoujście–Szczecin do 12,5 m, przy czym trzeba będzie rozwiązać kwestię miejsc składowania urobku z pogłębiania (pola refulacyjne). Port w Stepnicy mógłby być przystosowany do obsługi Goleniowskiego Parku Przemysłowego.

Rozwojowi potencjału turystycznego obrzeży Zalewu Szczecińskiego mają służyć budowa i modernizacja marin wchodzących w skład Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego oraz restrukturyzacja przystani rybackich w kierunku świadczenia usług rybactwa turystycznego i przewozów pasażerskich, a także udrożnienie szlaku wodnego z Zalewu Szczecińskiego przez Dziwnę na Bałtyk. Projekt planu wskazuje konieczne ograniczenia dla rozwoju zagospodarowania turystycznego w strefie nadmorskiej.

Dla poprawy funkcjonowania miasta Świnoujścia oraz jego powiązań z resztą kraju planuje się budowę tunelu drogowego pomiędzy wyspami Uznam i Wolin, a deficyt wody ma być zlikwidowany przez budowę ujęcia wód powierzchniowych na stałym lądzie (jezioro Ostrowo) wraz z przesyłającą je magistralą wodociągową. Opanowanie zagrożenia powodziowego i procesów akumulacji piasku w obrębie toru wodnego ma zapoczątkować opracowanie studium wykonalności budowy wrót sztormowych w ujściu Świny do morza.

Na omawianym obszarze nie proponuje się już nowych form ochrony przyrody, natomiast mają być ustanowione parki kulturowe: „Lubin” (gm. Międzyzdroje), „Świnoujście” (m. Świnoujście) i „Wolin” (m. Wolin), a także rekomenduje się wpisanie do rejestru zabytków dzielnicy nadmorskiej w Międzyzdrojach.

W związku z budową terminalu gazowego niezbędna będzie budowa nowego gazociągu wysokiego ciśnienia ze Świnoujścia do Szczecina, przebiegającego m.in. przez gm. Stepnica. W jego sąsiedztwie mają też powstać dwie linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Plan proponuje szereg ograniczeń dla żywiolowo rozwijającej się na omawianym obszarze energetyki wiatrowej.

Wszystkie wymienione wyżej działania odbywać się będą na obszarach objętych siecią Natura 2000. Ustawa o ochronie przyrody nie wyklucza wprowadzenia na tych obszarach działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej i rybackiej, a także amatorskiego połowu ryb oraz utrzymania

urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu, ale propozycje planu wiązać się będą nadal z czasochłonnymi procedurami administracyjnymi i często wywoływać (niepotrzebne) konflikty społeczne.

Wśród proponowanych przez projekt planu działań najpoważniejsze skutki środowiskowe będą się jednak wiązały z przekraczaniem przez elementy liniowe infrastruktury komunikacyjnej i technicznej obszaru Wolińskiego Parku Narodowego. W tym kontekście wydaje się ważne szukanie alternatywy przynajmniej dla drogi S3 (np. przekroczenie Zalewu Szczecińskiego).

Zagrożenia (a przynajmniej konflikty) może też powodować budowa zewnętrznego portu w Świnoujściu. Terminal LNG stanowi tylko jeden komponent realizowanego przedsięwzięcia i nie będzie generował znaczących oddziaływań w trakcie eksploatacji, ale port stwarza dużo szersze możliwości działalności, a w tym zakresie będzie wymagał dodatkowych rozwiązań infrastrukturalnych w otoczeniu.

Do poważnych przedsięwzięć infrastrukturalnych należy także tunel łączący wyspy Wolin i Uznam. Jest to rozwiązanie korzystniejsze dla środowiska, niż przeprawa mostowa ze względu na mniejsze przekształcenia w krajobrazie (i prawdopodobnie mniejsze zajęcie terenu).

Projekt planu wskazując sposoby ograniczenia występujących na omawianym obszarze zagrożeń naturogeniczych, przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ludzi i ich mienia.

7.6.5. Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy (CETC-ROUTE 65)

Korytarz ten stanowi formę współpracy poszczególnych krajów członkowskich Unii Europejskiej w procesie ulepszania sieci transportowych. Jest to inicjatywa polityczna 6 regionów ze Szwecji, Polski, Czech i Słowacji. Porozumienie dotyczące ustanowienia Korytarza zostało zawarte w Szczecinie 6 kwietnia 2004 r.

Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy łączy Skandynawię z południem Europy przy wykorzystaniu dróg kołowych, kolejowych i wodnych przebiegających przez zachodnią część województwa zachodniopomorskiego. Oś korytarza stanowi międzynarodowa droga E65, która ma swój początek w Malmö (Szwecja), a koniec w miejscowości Chania na Krecie (Grecja). W jego skład wchodzi także linie kolejowe E59 i C-E59, objęte umowami międzynarodowymi o liniach AGC (umowa o głównych międzynarodowych liniach kolejowych) i AGTC (umowa o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących) oraz droga wodna E30 (Odrzańska Droga Wodna), łącząca Morze Bałtyckie z Dunajem w Bratysławie (połączenie z Dunajem jest brakującym ogniwem szlaku). Szlaki te wraz z autostradą A6 i drogą krajową S3 (w budowie), portami w Szczecinie i Świnoujściu oraz portem lotniczym w Goleniowie funkcjonują w ramach programu rozwoju transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

Korytarz CETC łączy w układzie północ-południe trzy ważne osie transportowe z zachodu na wschód: Via Hanseatica, Via Baltica i III Paneuropejski Korytarz Transportowy.

Funkcjonowanie korytarza będzie silnym impulsem rozwojowym dla całej nadodrzańskiej strefy funkcjonalnej proponowanej w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, ale najważniejszym – dla jej południowej części, obejmującej powiaty

gryfiński, pyrzycki i myśliborski. Jest to obszar Równiny Pyrzyckiej i Pojezierza Myśliborskiego, z równoleżnikowo przebiegającym pasmem wzgórz czołowo-morenowych w części południowej. Charakteryzuje się dużą liczbą małych i średnich miast o średniowiecznym rodowodzie, równomiernie rozmieszczonych w przestrzeni i obsługujących swoje rolnicze zaplecza (typowy układ Christallera). Ich wielowiekowa historia ma swoje odzwierciedlenie w bogactwie zabytków – układy staromiejskie w Moryniu, Mieszkowicach, Pyrzycach i Trzcińsku-Zdroju zachowały praktycznie pełny pierścień murów obronnych, w innych miejscowościach zachowały się odcinki murów, pojedyncze bramy lub baszty oraz inne obiekty (Chojna, Cedynia), na terenie dawnej komandorii templariuszy z kaplicą w Chwarszczanach (gm. Boleszkowice) utworzono jedyny dotąd w województwie Park Kulturowy Chwarszczany. Także na liście dóbr kultury współczesnej znajdują się 4 obiekty z tego rejonu, w tym pomnik upamiętniający bitwę pod Cedynią na Górze Czcibora i cmentarz wojenny żołnierzy I Armii Wojska Polskiego w Siekierkach.

Liczne jeziora (Myśliborskie, Morzycko, Wełtyń), rzeki (Tywa, Rurzyca, Kurzyca, Myśla) oraz kompleksy lasów (Puszcza Piaskowa, lasy mieszkowickie) wraz z korytarzem ekologicznym Odry tworzą bogactwo przyrodnicze obszaru, chronione w obrębie parków krajobrazowych (Ujście Warty, Cedyński, Dolina Dolnej Odry) oraz obszarów sieci Natura 2000 (PLB32003 Dolina Dolnej Odry, PLB320017 Ostoja Cedyńska, PLH320037 Dolna Odra, PLH320054 Wzgórza Krzymowskie) tworzących wraz z obszarami po stronie niemieckiej (Biosphärenreservat Schorfheide-Chorin, National Park Unteres Odertal) nieprzerwany pas wzdłuż Odry od Ujścia Warty do Gryfina, a także pojedynczych obszarów PLB320018 Jeziora Wełtyńskie i PLB320015 Ostoja Witnicko-Dębniańska wraz z 4 obszarami SOO, rezerwatami przyrody i zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi.

Gospodarka obszaru opiera się przede wszystkim na rolnictwie wykorzystującym zwarte kompleksy najlepszych gleb województwa. W jego obrębie znajdują się także złoża gazu ziemnego i ropy naftowej (Barnówko-Mostno-Buszewo i Cychry w pow. myśliborskim), kruszyw naturalnych (powiaty gryfiński, myśliborski), kredy jeziornej (powiaty gryfiński, pyrzycki). Wody geotermalne są już aktualnie eksploatowane w Pyrzycach. W związku z budową drogi S3 ma powstać Regionalny Park Przemysłowy w Gardnie (jako podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, druga podstrefa znajduje się w Barlinku). Myślibórz i Barlinek są ośrodkami rozwoju turystyki.

Wyżej wskazane elementy korytarza CETC wymagają modernizacji do parametrów międzynarodowych, co jest zapisane w projekcie planu. W ramach korytarza planuje się rozwój transportu intermodalnego jako formy alternatywy dla transportu drogowego. Projekt planu przewiduje także budowę obwodnic miejscowości w ciągu drogi nr 31 relacji Szczecin–Gryfino–Chojna–Kostrzyn–Słubice oraz dróg wojewódzkich nr 122 i 124 prowadzących do mostów granicznych na Odrze, a także reaktywację linii kolejowej relacji Stargard Szczeciński–Pyrzyce–Myślibórz–Kostrzyn.

W ramach rozwoju infrastruktury technicznej planuje się ponadto nowe linie elektroenergetyczne wysokich napięć (w tym drugą nitkę istniejącej linii 440 kV) i nowe gazociągi wysokiego ciśnienia.

Obszary ochrony przyrody mają się powiększyć o nowy park krajobrazowy „Widuchowskie Buczyny i Krzywińskie Łęgowisko” i dwa obszary chronionego krajobrazu (w gm. Gryfino i na styku gmin Chojna, Moryń i Trzcińsko-Zdrój), a ochrona dziedzictwa kulturowego – o parki kulturowe: „Swobnica” (gm. Banie), „Cedynia” (m. Cedynia), „Nawodna”, „Rurka” i „Zatoń Dolna” w gm. Chojna, „Skarpa Nadodrzańska” (gm. Gryfino) oraz „Morzycko” (gm. Moryń). Rekomenduje się ustanowienie pomnika historii „Zespół średniowiecznych umocnień miejskich z kościołem klasztornym poaugustiańskim, kościołem Mariackim i ratuszem w Chojnie”, a do wpisu do rejestru zabytków zespoły w Cedyni i w Dębnie. Proponuje się też ograniczenie lokalizacji nowych wielkostadnych ferm hodowlanych w powiatach myśliborskim i pyrzyckim.

W oparciu o wymienione walory na omawianym obszarze przewiduje się dalszy rozwój funkcji turystycznej, w tym rozwój agroturystyki, wykształcenie centrum obsługi turystyki wodnej w Myśliborzu oraz nadanie funkcji uzdrowiskowej miastu Trzcińsko-Zdrój. Będzie on też dogodnym rejonem dla rozwijania firm świadczących usługi rzemieślnicze, budowlane, medyczne i inne dla odbiorców zagranicznych, w tym wypadku niemieckich.

Zmniejszenie negatywnego wpływu transportu na środowisko stało się jednym z głównych kierunków polityki transportowej UE, przejawiającej się we wspieraniu rozwoju przyjaznych dla środowiska gałęzi transportu, tj. transportu kolejowego, wodnego oraz komunikacji publicznej. W wypadku omawianej części korytarza CETC duży nacisk położono jednak na rozwój transportu drogowego, a poważne zmiany w korycie rzeki w ramach modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej będą miały często negatywny wpływ na cenne komponenty środowiska w dolinie tej rzeki będącej ponadregionalnym korytarzem ekologicznym.

Wzrost aktywności gospodarczej na całym omawianym obszarze będzie raczej rozproszony, a jego skutki kumulować się będą w miejscach krzyżowania się przygranicznego ruchu turystycznego o kierunku równoleżnikowym z międzynarodowym transportem drogowym i kolejowym o kierunku południkowym (Widuchowa, Chojna, Myślibórz), a więc na terenach o dużych walorach historycznych i krajobrazowych. Intensyfikacja aktywności gospodarczej i zmian przestrzennych z tym związanych może nastąpić także w pasie między obecną drogą E-65 a nową S3 (gminy: Stare Czarnowo, Bielice, Kozielice, Lipiany), na obszarze bardzo dobrych gleb, które powinny być chronione przed zainwestowaniem.

Należy się spodziewać, że aktywizacja funkcji turystycznej, szczególnie jeśli zostanie oparta o reaktywowaną linię kolejową (przydałby się parking strategiczny przy stacji w Kostrzynie), przyczyni się do zachowania licznych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego rejonu.

7.7. ODDZIAŁYWANIA ZNACZĄCE

Projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego nie formułuje zakazu wobec realizacji żadnego z przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać

na środowisko, wymienionych w rozporządzeniu w sprawie określenia rodzajów tych przedsięwzięć²⁶, ale jego zapisy wskazują wprost, że na obszarze województwa (i na sąsiadujących z nim wodach morskich) mogą być zlokalizowane:

przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
elektrownie konwencjonalne, elektrociepłownie spalające paliwa w celu wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej, o mocy cieplnej nie niższej niż 300 MW
elektrownia jądrowa
instalacje planowane na lądzie wykorzystujące siłę wiatru do produkcji energii, o mocy nominalnej elektrowni nie mniejszej niż 100 MW,
instalacje planowane w obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej wykorzystujące siłę wiatru do produkcji energii
stacje elektroenergetyczne lub napowietrzne linie elektroenergetyczne, o napięciu znamionowym wynoszącym nie mniej niż 220 kV, o długości nie mniejszej niż 15 km
instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, w których równoważna moc promieniowania izotropowo wyznaczona dla pojedynczej anteny wynosi:
a) nie mniej niż 2 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 100 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
b) nie mniej niż 5 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 150 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
c) nie mniej niż 10 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 200 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
d) nie mniej niż 20 000 W;"
instalacje do przesyłu gazu, o średnicy zewnętrznej nie mniejszej niż 800 mm i długości nie mniejszej niż 40 km, wraz z towarzyszącymi tłoczniami lub stacjami redukcyjnymi
wydobywanie ropy naftowej lub gazu ziemnego ze złoża, jeżeli wydobyta ilość kopalin wynosi nie mniej niż 18 000 ton rocznie w przypadku ropy lub nie mniej niż 70 000 000 m ³ rocznie w przypadku gazu ziemnego
linie kolejowe wchodzące w skład transeuropejskiego systemu kolei dużych prędkości
linie kolejowe wchodzące w skład transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnej wraz z terminalami transportu kombinowanego
lotniska o podstawowej długości pasa startowego nie mniejszej niż 2 000 m;
autostrady i drogi ekspresowe i inne drogi publiczne o nie mniej niż czterech pasach ruchu, na odcinku nie mniejszym niż 10 km
śródlądowe porty lub drogi wodne pozwalające na żeglugę statków o nośności nie niższej niż 1 350 ton
porty, w tym infrastruktura portowa służąca do załadunku i rozładunku, połączona z lądem lub położona poza linią brzegową, do obsługi statków o nośności nie mniejszej niż 1 350 ton
instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne przy zastosowaniu procesów termicznych
składowiska odpadów mogące przyjmować nie mniej niż 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności nie mniejszej niż 25 000 ton
chów lub hodowla zwierząt w liczbie nie niższej niż 210 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP)

Przedsięwzięcia powyższe są objęte obowiązkiem przeprowadzenia ocen ich oddziaływania na środowisko, które powinny określić sposoby uniknięcia lub minimalizacji tego oddziaływania oraz, w razie potrzeby, adekwatne do strat sposoby kompensacji przyrodniczej.

²⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami).

przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko
instalacje do wytwarzania końcowych produktów użytkowych przez mieszanie, emulgowanie lub konfekcjonowanie chemicznych półproduktów lub produktów podstawowych
elektrownie konwencjonalne, elektrociepłownie lub inne instalacje do spalania paliw w celu wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej o mocy cieplnej nie niższej niż 25 MW, a przy stosowaniu paliwa stałego, w tym biomasy - nie niższej niż 10 MW
instalacje wykorzystujące siłę wiatru do produkcji energii o całkowitej wysokości nie niższej niż 30 m
stacje elektroenergetyczne lub napowietrzne linie elektroenergetyczne, o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, w których równoważna moc promieniowana izotropowo wyznaczona dla pojedynczej anteny wynosi:
a) nie mniej niż 15 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 5 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
b) nie mniej niż 100 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 20 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
c) nie mniej niż 500 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 40 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
d) nie mniej niż 1 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 70 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
e) nie mniej niż 2 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 150 m i nie mniejszej niż 100 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
f) nie mniej niż 5 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 200 m i nie mniejszej niż 150 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny,
g) nie mniej niż 10 000 W, a miejsca dostępne dla ludności znajdują się w odległości nie większej niż 300 m i nie mniejszej niż 200 m od środka elektrycznego, wzdłuż osi głównej wiązki promieniowania tej anteny
instalacje do naprawy statków powietrznych
instalacje do naprawy sprzętu kolejowego
instalacje do przesyłu gazu, niewymienione wyżej oraz towarzyszące tłocznie lub stacje redukcyjne
instalacje do magazynowania lub dystrybucji ropy naftowej, niewymienione wyżej
instalacje do podziemnego magazynowania gazów łatwopalnych
instalacje do naziemnego magazynowania gazu
wydobywanie kopalin ze złoża metodą odkrywkową i instalacje z tym związane
wydobywanie kopalin z obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej
wiercenia wykonywane w celu ujmowania solanek, wód leczniczych lub termalnych
poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej
instalacje do produkcji paliw z produktów roślinnych
stocznie produkcyjne lub remontowe
stadiony dla nie mniej niż 5 000 osób
ośrodki wypoczynkowe lub hotele, umożliwiające pobyt nie mniej niż 100 osób, poza obszarami miejskimi wraz z towarzyszącą infrastrukturą
stałe pola kempingowe lub karawaningowe, umożliwiające pobyt nie mniej niż 100 osób
zespoły zabudowy przemysłowej na terenie o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha
zespoły zabudowy usługowej na terenie o powierzchni nie mniejszej niż 2 ha,
centra handlowe i usługowe o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha lub o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 1 ha, wraz z towarzyszącą infrastrukturą
garaże lub parkingi samochodowe, lub zespoły parkingów, dla nie mniej niż 300 samochodów osobowych
linie kolejowe, wraz z terminalami transportu kombinowanego niewymienione wyżej
lotniska niewymienione wyżej

lądowiska helikopterów
drogi publiczne o nawierzchni utwardzonej niewymienione wyżej
linie tramwajowe
przystanie śródlądowe i morskie zapewniające miejsca do cumowania nie mniej niż 50 statków
porty śródlądowe i morskie niewymienione wyżej
śródlądowe drogi wodne, niewymienione wyżej
urządzenia przeciwpowodziowe
budowle piętrzące wodę lub inne urządzenia mające na celu piętrzenie wody na wysokość nie mniejszą niż jeden metr
rurociągi wodociągowe magistralne do przesyłania wody oraz przewody wodociągowe magistralne doprowadzające wodę od stacji uzdatniania do przewodów wodociagowych rozdzielczych
wały ochronne, nabrzeża, pirsy lub inne konstrukcje ochronne lub zmieniające linię wybrzeża morskiego
urządzenia lub zespoły urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych o zdolności poboru wody nie niższej niż 10 m ³ /h
instalacje do oczyszczania ścieków przewidziane do obsługi nie mniej niż 400 równoważnych mieszkańców
instalacje związane z odzyskiem lub unieszkodliwianiem odpadów niewymienione wyżej
punkty do zbierania lub przeładunku odpadów, w tym złomu
chów lub hodowla zwierząt na terenach objętych formami ochrony przyrody— w liczbie nie niższej niż 40 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP)
chów lub hodowla zwierząt w liczbie nie niższej niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP);

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko lub oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 tej grupy przedsięwzięć zostanie stwierdzony (lub nie) przez właściwy organ w oparciu o uwarunkowania wymienione w art. 63 ust. 1 lub na podstawie art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

7.8. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE

Możliwość transgranicznego oddziaływania zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego związana jest z jego nadmorskim i przygranicznym położeniem. Problem ten dotyczyć mógłby oddziaływania na obszar Morza Bałtyckiego poza polskimi wodami terytorialnymi lub na obszar Republiki Federalnej Niemiec.

Do pierwszej kategorii, a więc działań mogących mieć wpływ na środowisko morskie Bałtyku można zaliczyć: rozbudowę potencjału zespołu portów Szczecin-Świnoujście w ramach rozwoju autostrad morskich, lokalizację elektrowni wiatrowych w polskiej strefie ekonomicznej (w odległości powyżej 12 mil morskich od brzegu), poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin z obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej, a także ewentualną realizację projektu wrót sztormowych w Świnoujściu. Zwraca się jednak uwagę, że wszystkie te propozycje zapisane są w omawianym projekcie planu w formie rekomendacji lub projektów adresowanych do innych organów lub instytucji, na działania których organ sporządzający plan nie ma bezpośredniego wpływu, a ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. nr 32 poz.131 z późn. zm.), plany zagospodarowania przestrzennego obszarów lądowych nie mogą zawierać ustaleń dotyczących obszarów morskich RP. Problem

ewentualnego oddziaływania transgranicznego wymienionych wyżej propozycji zostanie więc podjęty w ramach procedury opracowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich pozostających w kompetencji Urzędów Morskich, jako organów administracji rządowej.

Nieco inaczej omawiana kwestia przedstawia się w odniesieniu do oddziaływań na obszar Republiki Federalnej Niemiec. Ze względu na łączność hydrograficzną oraz ustanowienie na niemieckiej części doliny Odry obszarów chronionych oddziaływanie transgraniczne mogłyby mieć działania dotyczące modernizacji drogi wodnej na Odrze granicznej. Są to przedsięwzięcia realizowane zgodnie z ustaleniami wspólnej koncepcji polsko-niemieckiej. Według informacji Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie analiza wpływu zadań realizowanych w granicach województwa zachodniopomorskiego w ramach Programu dla Odry 2006 nie wykazała występowania negatywnego oddziaływania o charakterze transgranicznym na komponenty środowiska doliny Odry.

Podobnie dotychczasowe prace przy pogłębianiu toru wodnego Świnoujście-Szczecin nie miały transgranicznego oddziaływania na żaden z elementów środowiska niemieckiej części Zalewu Szczecińskiego i w przyszłości nie będą oddziaływały w ten sposób, gdyż wszelkie uciążliwości wynikające z realizacji tego przedsięwzięcia mają charakter lokalny.

Ewentualny wybór lokalizacji elektrowni jądrowej na obszarze województwa zachodniopomorskiego (w gminie Darłowo lub Gryfino) będzie wymagał przeprowadzenia procedury zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie infrastruktury towarzyszącej tej inwestycji, a zatem także przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zakłada się, że realizacja niewymienionych wyżej działań proponowanych w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest możliwa bez znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Powyższe stwierdzenia wskazują, że projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego nie podlega procedurze określonej w rodz. 3 działu VI (Postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko) ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO PROJEKTU PLANU

Przeprowadzona w rozdz.7 niniejszej prognozy analiza oddziaływań na środowisko zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wskazuje, że wiele niezbędnych dla rozwoju tego województwa przedsięwzięć będzie miało negatywny, w tym także znaczący wpływ na to środowisko. Niezwykle ważne jest zatem podjęcie działań zapobiegających, ograniczających, łagodzących lub kompensujących te oddziaływania. Ponadto zapisy każdego planu zagospodarowania przestrzennego operują często uwarunkowaniami, w ramach których można je zrealizować z większą lub mniejszą korzyścią dla środowiska.

Poniżej zebrano możliwe do zastosowania sposoby ograniczania i łagodzenia negatywnego wpływu przedsięwzięć zaproponowanych przez projekt planu na poszczególne komponenty środowiska. Część z nich, która znalazła się już wśród jego zapisów, oznaczono **kolorem niebieskim**. Sposoby te powinny być rozważone przy realizacji planu.

antropopresja na terenach Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie do niezbędnego minimum obszaru ingerencji - prowadzenie po estakadach szlaków komunikacyjnych kolidujących z siedliskami gatunków chronionych - tworzenie stref ekotonowych na styku z liniowymi elementami infrastruktury komunikacyjnej i technicznej - ograniczanie do minimum regulacji dolin rzecznych - renaturyzacja dolin rzecznych - eliminacja gatunków inwazyjnych - rozwój transportu zbiorowego na terenach atrakcyjnych turystycznie - kanalizacja penetracji rekreacyjnej - monitoring chłonności turystycznej ekosystemów - zabezpieczanie brzegów wód powierzchniowych przed erozją materiałami naturalnymi - współuczestnictwo samorządu województwa w opracowywaniu planów ochrony obszarów Natura 2000 - wykorzystanie upowszechniania dostępu do Internetu oraz rozwoju szkolnictwa i sfery naukowo-badawczej w celu podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa
---------------------------------------	---

zmiany w warunkach bytowania zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> - zachowywanie dużych powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych - renaturyzacja dolin rzecznych - zapewnienie dostępności do wód powierzchniowych - prowadzenie po estakadach szlaków komunikacyjnych kolidujących z siedliskami gatunków chronionych - budowa przejść dla zwierząt - dostosowanie terminów robót do terminów rozrodu lub migracji - tworzenie warunków sprzyjających przenoszeniu się zwierząt z terenów zagrożenia - zachowywanie przejść w światłach mostów - ograniczanie oświetlenia nocnego
przecinanie korytarzy ekologicznych, tworzenie barier migracyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - zachowywanie terenów biologicznie czynnych pomiędzy jednostkami osadniczymi - tworzenie alternatywnych korytarzy migracyjnych - prowadzenie po estakadach szlaków komunikacyjnych kolidujących z siedliskami gatunków chronionych - budowa przejść dla zwierząt - tworzenie stref ekotonowych na styku z liniowymi elementami infrastruktury komunikacyjnej i technicznej
wycinki lasów	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystywanie istniejących przecinek oraz powierzchni aktualnie pozbawionych drzewostanu - tworzenie stref ekotonowych na styku z liniowymi elementami infrastruktury komunikacyjnej i technicznej
utrata gleb	<ul style="list-style-type: none"> - preferencje dla tworzenia gospodarstw ekologicznych - zbieranie warstwy humusowej z terenów zajmowanych w celu jej późniejszego wykorzystania
zanieczyszczanie gleb	<ul style="list-style-type: none"> - likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów - stosowanie środków ochrony roślin w ilościach absorbowanych przez środowisko glebowe
emisja zanieczyszczeń powietrza	<ul style="list-style-type: none"> - racjonalizacja zużycia energii - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii - zastępowanie transportu drogowego transportem kolejowym i wodnym - transport publiczny kolejowy lub używający pojazdów hybrydowych - dywersyfikacja sposobów zaopatrzenia w ciepło - wdrażanie termomodernizacji budynków - tworzenie systemu rozproszonych źródeł energii - stosowanie nowoczesnych technologii sterowania ruchem drogowym
zanieczyszczanie wód powierzchniowych	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie urządzeń podczyszczających ścieki opadowe - stosowanie bezpiecznych dla środowiska środków zimowego utrzymania dróg - ostrożne prowadzenie robót budowlanych w pobliżu wód, zwłaszcza na obszarach chronionych - monitoring stanu technicznego budowli hydrotechnicznych i jednostek pływających pod kątem wycieków i nieszczelności - ograniczanie lokalizacji nowych wielkostadnych ferm hodowlanych na obszarach objętych dyrektywą azotanową i fosforanową - ograniczanie lub zakaz przekształcania trwałych użytków zielonych w dolinach rzek w grunty orne - wyposażanie kąpielisk w odpowiednią infrastrukturę

zmiana dynamiki wód przybrzeżnych	- stosowanie różnorodnych metod stabilizacji brzegu ze szczególnym uwzględnieniem sztucznego zasilania plaży w materiał piaszczysty
zanieczyszczanie wód podziemnych	- objęcie szczególną ochroną płytkich zbiorników wód podziemnych - ograniczanie przerywania ciągłości warstw wodonośnych - stosowanie urządzeń podczyszczających ścieki opadowe - stosowanie bezpiecznych dla środowiska środków zimowego utrzymania dróg - stosowanie środków ochrony roślin w ilościach absorbowanych przez środowisko glebowe - likwidacja mogiłników - ograniczanie lokalizacji nowych wielkostadnych ferm hodowlanych na obszarach objętych dyrektywą azotanową i fosforanową
zmiany stosunków wodnych	- ograniczanie do minimum regulacji dolin rzecznych - ograniczanie do minimum strefy ingerencji w linię brzegową cieków, zbiorników wodnych i morza - monitoring zmian poziomu wód w trakcie prac w korytach rzecznych - ograniczanie przerywania ciągłości warstw wodonośnych - ograniczanie leja depresji przy poborze wód - wykluczenie zasypywania niewielkich zbiorników wodnych i cieków - odtwarzanie i ochrona istniejących systemów wodno-błotnych - stosowanie, tam gdzie to możliwe nawierzchni przepuszczalnych lub półprzepuszczalnych
zagrożenie powodzią	- ograniczenie zabudowy i działalności na terenach zagrożonych powodzią - program małej retencji - odtwarzanie i ochrona istniejących systemów wodno-błotnych - program ochrony przed powodzią - opracowanie studium wykonalności budowy wrót sztormowych w ujściu Świny do morza
emisja hałasu	- stosowanie urządzeń ochrony akustycznej - odsuwanie zabudowy od krawędzi jezdni - wprowadzanie funkcji niechronionych akustycznie pomiędzy szlaki komunikacyjne a zabudowę mieszkaniową - budowa obwodnic drogowych miejscowości - stosowanie nowoczesnych nawierzchni w przestrzeniach publicznych miast, na drogach nowych i modernizowanych - stosowanie nowoczesnego taboru kolejowego i tramwajowego - prowadzenie robót budowlanych lub ruchu komunikacyjnego tylko w porze dziennej - lokalne ograniczenia prędkości pojazdów - lokalizacja elektrowni wiatrowych w odpowiedniej odległości od terenów mieszkaniowych i chronionych

zmiany krajobrazu	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie elementów architektonicznych maskujących zmiany - odpowiedni dobór kolorystyki materiałów budowlanych - koncentracja nadajników różnych operatorów sieci komórkowych na wspólnych masztach - wykonywanie studiów krajobrazowych dla planowanych lokalizacji inwestycji wielokubaturowych, wieloprzestrzennych, wielkopowierzchniowych i urządzeń infrastruktury technicznej - opracowanie studium ochrony krajobrazu dla województwa - maskowanie zielenią elementów dysharmonijnych - stosowanie gatunków rodzimych w nasadzeniach - wprowadzenie zakazu wycinki alejowych obsadzeń drogowych lub obowiązku stosownych kompensacji - kształtowanie układów komunikacyjnych zgodnie z naturalną rzeźbą terenu - ograniczanie do minimum regulacji dolin rzecznych - rekultywacja obszaru eksploatacji kopalni - angażowanie wspólnot mieszkańców w kontrolę i podtrzymanie ład przestrzennego
degradacja obiektów dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacja i rewitalizacja cennych obiektów i obszarów - opracowanie studium ochrony krajobrazu dla województwa - opracowanie i wdrażanie stosowania regionalnych katalogów historycznej zabudowy i zagospodarowania terenu - lokalizacja elektrowni wiatrowych w odpowiedniej odległości od obiektów i obszarów chronionych
zajmowanie nowych terenów	<ul style="list-style-type: none"> - rekultywacja obszaru eksploatacji kopalni i innych miejsc ingerencji (np. podczas robót budowlanych) - zagospodarowanie terenów przemysłowych, powojennych itp. na cele gospodarcze i ogólnomiejskie
utwardzanie nowych powierzchni	<ul style="list-style-type: none"> - oszczędność terenu przy projektowaniu nowych tras komunikacyjnych - wypełnianie zielenią przestrzeni komunikacyjnych nieprzeznaczonych do ruchu - ograniczanie rozrostu suburbiów
przekształcanie rzeźby terenu	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczanie terenów przed powstawaniem ruchów masowych ziemi - kształtowanie układów komunikacyjnych zgodnie z naturalną rzeźbą terenu
odkrywkowa eksploatacja kopalni	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczanie terenów przed powstawaniem ruchów masowych ziemi - rekultywacja obszarów eksploatacji
ryzyko wypadków, zagrożenie poważną awarią	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie nowoczesnych technologii sterowania ruchem drogowym, kolejowym, lotniczym i żegluga - wyznaczanie tras przewozu materiałów niebezpiecznych poza obszarami gęstego zaludnienia i cennych obiektów przyrodniczych lub historycznych - zakaz zabudowy w strefie zagrożenia erozją brzegu morskiego oraz zagrożenia powodzią sztormową

9. PROBLEM ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Zapisy art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wymagają przedstawienia w prognozie oddziaływania na środowisko rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie w odniesieniu do celów i przedmiotów ochrony obszaru NATURA 2000 oraz integralności tego obszaru. Elementy prognozy wynikają z dostosowania jej treści do zakresu i szczegółowości dokumentu, który jest w niej analizowany. Rzeczywistą alternatywą dla sporządzenia jakiegokolwiek planu zagospodarowania przestrzennego jest brak takiego planu (którego skutki omówione są w rozdz. 6), a procedura zawarta w art. 41 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym praktycznie eliminuje wskazywanie rozwiązań innych niż zawarte w projekcie planu. Ponadto należy przypomnieć, że plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest aktem prawa miejscowego, a realizacja jego zapisów następuje poprzez ich wprowadzenie do innych dokumentów planistycznych, rozpatrujących poszczególne działania na znacznie bardziej szczegółowym poziomie informacji.

Mimo to można wskazać na cele, kierunki i działania zawarte w omawianym projekcie planu, które na dalszych etapach decyzyjnych powinny uwzględniać rozwiązania alternatywne. Należą do nich przede wszystkim przedsięwzięcia z zakresu systemów transportowych i infrastruktury technicznej, dla których wskazane na mapie przebiegi nie stanowią przesądzenia, a jedynie kierunki działań w tym zakresie. Na mapie skutków realizacji planu, stanowiącej załącznik graficzny do niniejszej prognozy, pokazano już możliwe warianty przebiegu nowych i modernizowanych dróg, uwzględniające w dużym stopniu integralność obszarów Natura 2000.

Rozwiązań alternatywnych będzie też wymagała w każdym wypadku restrukturyzacja portów (dużych i małych) na wybrzeżu Bałtyku i brzegach Zalewu Szczecińskiego oraz przedsięwzięcia związane z rozbudową bazy turystycznej na większości obszarów pojezierzy.

Projekt planu ustala konieczność wykonywania studiów krajobrazowych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz zaleca takie studia w przypadku lokalizacji inwestycji wielkokubaturowych, wieloprzestrzennych, wielkopowierzchniowych i urządzeń infrastruktury technicznej takich jak np. wieże anten telekomunikacyjnych.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI PROJEKTU PLANU

Analiza (monitoring) skutków realizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa odbywa się w ramach czynności przewidzianych w art. 45 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który stanowi, że podlega on okresowej ocenie, a Zarząd Województwa co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym i opracowuje raport o jego stanie. Pożądane byłoby opracowywanie takich raportów w regularnych odstępach czasu.

Dostępne dane statystyki publicznej są niewystarczające, zarówno ze względu na ich zakres, jak i aktualność, do prowadzenia bieżącej obserwacji zmian zachodzących w zagospodarowaniu przestrzennym i formułowania na tej podstawie wniosków oraz prognoz. Ponadto szereg danych rozproszonych jest w różnych instytucjach na co dzień niezwiązanych z gospodarką przestrzenną.

Monitoring realizacji planu powinien być jednym z elementów szerszego systemu monitoringu rozwoju regionalnego i przestrzennego. W omawianym projekcie planu przedstawiono obszerny zestaw mierników i wskaźników odzwierciedlających zmiany zachodzące w przestrzeni województwa w efekcie jego realizacji ze wskazaniem na potrzebę zintegrowania tego systemu z monitoringiem Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020. Proponowane mierniki i wskaźniki uporządkowano zgodnie z kolejnością celów i kierunków rozwoju przestrzennego województwa występującą w projekcie planu (obszary monitorowane), wskazano także ich zakresy przestrzenne (najczęściej województwo) oraz źródła pozyskiwania danych i częstotliwość ich zbierania. Niektóre ze wskaźników już obecnie stanowią element monitoringu regionalnego.

W zakresie analizy zmian zasobów środowiska przyrodniczego zaproponowano 16 wskaźników pozyskiwanych głównie z roczną częstotliwością z WIOŚ i GUS (niezrozumiała wydaje się 4-letnia częstotliwość oceny jakości wód powierzchniowych, choć być może, wynika to ze wskazanych w niniejszej prognozie stałych zmian prawa w tym zakresie). Dla obserwacji prognozowanych skutków środowiskowych realizacji planu (w tym także tendencji niekorzystnych lub nierozwiązanych konfliktów) wymieniona liczba i rodzaj wskaźników wydaje się niewystarczająca, należałoby więc:

- włączyć do proponowanego zestawu większą liczbę wskaźników zmian jakości poszczególnych komponentów środowiska (w oparciu o wskaźniki przyjęte w programie ochrony środowiska dla województwa zachodniopomorskiego) oraz wskaźnik(i) dotyczące zieleni urządzonej, przynajmniej w miastach (np. w obszarze: Kształtowanie ładu przestrzennego),
- uszczegółowić wskaźnik powierzchni gruntów wyłączonych z produkcji rolnej o grunty klas najlepszych,
- w obrazowaniu sposobu użytkowania gruntów wyróżnić szczególnie zmiany w zagospodarowaniu miejscowości turystycznych i uzdrowiskowych.

11. PODSUMOWANIE

- Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko wersji projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, której opracowanie zakończono w Regionalnym Biurze Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie w październiku 2010 r. Zakres prognozy określa art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227). Ze względu na zwartość tekstu, logikę całości i unikanie powtórzeń, treści wymagane przez podpunkty szczegółowe art. 51 ust. 2 ustawy przedstawiono w prognozie w innej kolejności (por. rodz.2). W opracowaniu wykorzystano przede wszystkim materiały i informacje udostępnione przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego. Prognoza zawiera załączniki graficzne w postaci map w tekście w skali 1 : 800 000 oraz mapy zbiorczej w skali 1 : 250 000.

- Prognozowanie oddziaływania planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko jest zadaniem obciążonym wysokim stopniem niepewności, a plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest aktem prawa miejscowego, co rzutuje na sposób przeprowadzenia analiz w niniejszym opracowaniu. Głównym celem prognozy jest określenie, analiza i ocena oddziaływań na środowisko przyrodnicze i kulturowe, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań na obszary Natura 2000, a także wskazanie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację oddziaływań negatywnych. Niniejsze opracowanie, analizując oddziaływanie na środowisko zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, pełni funkcję informacyjną i ostrzegawczą w stosunku do zależnych od niego dokumentów planistycznych, wskazując jakie problemy dotyczące ochrony i kształtowania środowiska muszą nadal być brane pod uwagę i rozwiązywane, a także – czym może grozić brak odpowiednich rozwiązań. W prognozie uwzględniono oddziaływania najsilniej obciążające środowisko, ale sygnalizowane zagrożenia mogą nie wystąpić w przyszłości lub mieć inny (łagodniejszy) charakter, o ile podejmie się odpowiednie działania zapobiegawcze na dalszych etapach decyzyjnych.

- Na treść projektu planu, którego dotyczy niniejsza prognoza składają się 4 części:
 - I. Wstęp
 - II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
 - III. Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego oraz działania służące ich realizacji
 - IV. Narzędzia realizacji zadań określonych w planie.

Część wstępna zawiera omówienie celu, zakresu przestrzennego i horyzontu czasowego planu (rok 2020), a także kompetencji samorządu województwa w dziedzinie planowania przestrzennego

oraz przebiegu prac nad opracowaniem planu. Część uwarunkowań przedstawia miejsce województwa zachodniopomorskiego w perspektywie przestrzennej Polski i Europy oraz procesach integracji europejskiej, wskazuje na powiązania zapisów planu z ustaleniami międzynarodowych, krajowych i wojewódzkich dokumentów strategicznych oraz szczegółowo prezentuje obecny stan zagospodarowania przestrzennego województwa. Jest ona zilustrowana licznymi mapami, wykresami i tabelami. Najwięcej miejsca poświęcono szczecińskiemu obszarowi funkcjonalnemu, jako głównemu obszarowi osadniczemu województwa, generującemu szereg specyficznych szans i problemów rozwojowych. W części trzeciej przedstawiono cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa. Syntezę tych zapisów stanowi wizja rozwoju przestrzennego województwa. Za cel strategiczny uznano zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców. Generalną zasadą zagospodarowania przestrzennego województwa ma być takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby zachowane zostały zasoby i walory środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, zapewniające wysokie standardy życia mieszkańców, a przedsięwzięcia inwestycyjne nie kolidowały z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego. W ostatniej, czwartej części projektu planu omówione zostały prawne regulacje dotyczące przeniesienia jego zapisów do planów niższego szczebla oraz omówiono cele i zakres systemu bieżącej obserwacji zmian przestrzennych w trakcie realizacji planu.

- Realizacji celu strategicznego ma służyć 14 celów szczegółowych, w obrębie których wskazane są kierunki zagospodarowania przestrzennego, spełniające warunki ich realizacji i działania, podzielone na 4 kategorie: ustalenia (działania wprowadzane do planów niższych szczebli pod rygorem ich niezgodnienia), zalecenia (decyzja o wprowadzeniu działania do planu niższego szczebla należy do podmiotu go opracowującego, który może z niego zrezygnować), projekty i rekomendacje. Skutki środowiskowe planu będą różne w poszczególnych grupach zapisów.

- Województwo zachodniopomorskie powstało 1 stycznia 1999 r. w wyniku połączenia województw szczecińskiego i koszalińskiego. Zajmuje ono powierzchnię 22 902 km² (ok. 7,3% powierzchni kraju), dzieli się na 21 powiatów i 114 gmin, zamieszkuje je 1 693 tys. mieszkańców. W 63 miastach województwa mieszka 69,2% jego ludności. Gęstość zaludnienia wynosi 74 osoby na 1 km². Województwo jest położone na skrzyżowaniu ważnych szlaków transportowych przebiegających ze wschodu na zachód i z północy na południe Europy. W węźle tych szlaków, w ujściu Odry leży Szczecin (406,9 tys. mieszkańców), ważny port morski na południowym wybrzeżu Bałtyku. Drugim ważnym ośrodkiem regionu jest Koszalin (107,2 tys. mieszkańców), położony w północno-wschodniej części województwa.

- Działalność gospodarcza najintensywniej rozwinęła się w ujściu Odry. Szczeciński obszar funkcjonalny dostarcza 60% produkcji przemysłowej województwa. Słabszym biegunem wzrostu ekonomicznego jest Koszalin i otaczające go miasta. Wyróżnia się także powiat szczecinecki z dużym udziałem przemysłu drzewnego i meblowego. Znaczną rolę w gospodarce województwa odgrywają przemysł spożywczy i turystyka, która rozwija się w oparciu o sezonową bazę noclegową głównie w pasie nadmorskim. Rolnictwo województwa było i pozostaje podstawową funkcją obszarów

wiejskich, które zajmują 94% jego terytorium. Są one zamieszkałe przez około 529 tys. ludności. Ten sektor gospodarki podlega dużym przemianom wynikającym z dostosowania do warunków gospodarki rynkowej i członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Obserwuje się tendencję do koncentracji produkcji roślinnej na dużych arealach i produkcji zwierzęcej w dużych fermach hodowlanych – gospodarstwa ekologiczne stanowią tylko niewielką część wszystkich gospodarstw. Centrum województwa, które w przeszłości stanowiło peryferie województw szczecińskiego i koszalińskiego, oraz gminy leżące w części południowej i wschodniej to obszary o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego.

- Szczególnie ważne zewnętrzne komunikacyjne powiązania województwa zachodniopomorskiego prowadzą na północ do Danii i Szwecji przez Morze Bałtyckie. Znajdujący się w województwie żeglowny odcinek Odry ma poprzez kanały połączenie z siecią dróg wodnych Europy Zachodniej, a Odrzańską Droga Wodną – z Wrocławiem i Gliwicami. Droga ta łączy się z torem wodnym Szczecin-Świnoujście, który przebiega przez wody Zalewu Szczecińskiego. Głównym węzłem transportowym jest zespół portów Szczecin-Świnoujście. W ujściu Odry znajduje się również port w Policach i mniejsze porty, a na wybrzeżu morskim porty w Kołobrzegu i Darłowie oraz małe porty i przystanie rybackie.

- Połączenia lądowe województwa prowadzą na południe do Czech i Austrii, na zachód do Berlina oraz w kierunku wschodnim wzdłuż wybrzeża Bałtyku do Gdańska i dalej do Obwodu Kaliningradzkiego (Via Hanseatica). Istotne znaczenie mają także powiązania komunikacyjne części zachodniej z południową i centralną Polską oraz środkowego wybrzeża z centrum kraju.

- Rozmieszczenie głównych elementów sieci transportowej regionu koncentruje się w zachodniej części województwa, gdzie przebiegają Szlaki Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC: międzynarodowa droga E65 (początek w Szwecji, koniec na Krecie), aktualnie budowana droga ekspresowa S3, linie kolejowe Szczecin-Gryfino-Kostrzyń-Zielona Góra i Szczecin-Stargard Szczeciński-Choszczno-Krzyż-Poznań, Odrzańska Droga Wodna oraz port lotniczy w Goleniowie. Przez rejon Koszalina przebiegają drogi krajowe nr 6 i 11 oraz linia kolejowa Szczecin-Trójmiasto. Duże znaczenie dla regionu mają także drogi krajowe nr 10 (do Bydgoszczy) i nr 31 (do Kostrzyna i Słubic). Sieć komunikacyjna województwa ma wiele mankamentów, do których należą m.in.: brak zachodniego obejścia drogowego Szczecina, brak stałej przeprawy przez Świnę w Świnoujściu, czas dostępu do stolicy województwa wynoszący od 90 do 180 i więcej minut.

- Podstawowym źródłem energii elektrycznej w województwie jest Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A., znaczenia ma także elektrownia szczytowo-pompowa Żydowo (gm. Bobolice). Stacje i linie elektroenergetyczne wysokich napięć są elementami krajowej i międzynarodowej sieci przesyłowej. W zachodniej części województwa można zidentyfikować rejony, w których występują zagrożenia bezpieczeństwa zasilania. Gazociągi Odolanów–Gorzów Wlkp.–Police oraz Piła–Koszalin–Słupsk dostarczają gaz ziemny, którego głównym odbiorcą są Zakłady Chemiczne Police S.A. Z gazu sieciowego korzysta 59% ludności województwa. Paliwami dla źródeł ciepła są: węgiel

kamienny (89%), gaz ziemny, biomasa, olej opałowy i geotermia. Rośnie udział energii ze źródeł odnawialnych.

- Projekt planu proponuje funkcjonalne zróżnicowanie przestrzeni województwa zachodniopomorskiego na następujące strefy o odmiennej specyfice i priorytetach rozwojowych:

- nadodrzańską – obszar w zasięgu oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego, który będzie stopniowo przekształcał się w pasmo rozwoju społeczno-gospodarczego na osi północ-południe. W strefie znajduje się szczeciński obszar funkcjonalny wraz z powiązaniem z nim Świnoujściem;
- nadmorską – obszar położony wzdłuż wybrzeża morskiego wraz z koszalińsko-kołobrzeskim obszarem funkcjonalnym, wykorzystujący dla rozwoju turystyki również tereny oddalone od morza;
- centralną – 6 miast środkowej części województwa: Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplinek, Połczyn-Zdrój, Świdwin i Łobez wraz z obszarem ich bezpośredniego oddziaływania. Priorytetem rozwoju przestrzennego będzie tu stworzenie układu komplementarnych ośrodków miejskich;
- choszczeńsko-walecką – południowo-wschodnią część województwa o dużym potencjale turystycznym. Priorytetem jest poprawa jej spójności przestrzennej z resztą województwa;
- szczecinecką – w paśmie przyspieszonego rozwoju wzdłuż planowanej drogi ekspresowej S-11 Kołobrzeg–Koszalin–Poznań.

Głównym ośrodkiem wzrostu w województwie pozostanie szczeciński obszar funkcjonalny, centrum innowacyjnej gospodarki i współpracy międzynarodowej w regionie Morza Bałtyckiego. Będzie to obszar o policentrycznym charakterze sieci osadniczej z rozległymi obszarami przyrody chronionej i zrewitalizowanymi cennymi obiektami dziedzictwa kulturowego. Rozbudowa jego wewnętrznych powiązań zakłada budowę zachodnich obejść Szczecina – kolejowego i drogowego ze stałą przeprawą Police–Świeta oraz systemu szybkiej kolei metropolitalnej. Drugim biegunem wzrostu będzie koszalińsko-kołobrzeski obszar funkcjonalny z lotniskiem w Zegrzu Pomorskim. Dzięki usprawnieniu regionalnych systemów komunikacyjnych i współpracy instytucjonalnej między Szczecinem i Koszalinem utworzy się pasmo rozwoju społeczno-gospodarczego. Projekt planu zakłada policentryczną sieć miast województwa, wskazując regionalne i subregionalne ośrodki wzrostu z rozwiniętym sektorem usług publicznych i przedsiębiorczości. Ośrodki te będą miały dobre powiązania między sobą i z głównymi miastami.

- Gospodarka województwa ma się rozwijać w oparciu o produkcję dóbr i usług o wysokiej wartości dodanej, silnie rozwinięty sektor usług turystycznych, nowoczesny i efektywny sektor gospodarstw rolnych. Wysoką pozycję będzie nadal zajmowała gospodarka morską, zwłaszcza transport morski. Na obszarach wiejskich wdrażane będą zasady rozwoju wielofunkcyjnego. Województwo pozostanie zagłębiem turystycznym, oferującym jako główny produkt różne rodzaje turystyki wodnej.

- Ochronie i racjonalnemu wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu województwa ma służyć regionalny system obszarów chronionych,

zintegrowany z systemami regionów sąsiednich i Morza Bałtyckiego. Planowane ustanowienie 2 nowych parków krajobrazowych i 28 obszarów chronionego krajobrazu przyniesie wzrost powierzchni obszarów chronionych tylko o 3%, ponieważ nakładają się one na system już istniejący. Zakłada się ustanowienie 43 parków kulturowych, a także zaleca utworzenie 30 obszarów kulturowo-krajobrazowych, na których priorytetem ma być dbałość o zachowanie tych walorów. Przewiduje się zwiększenie powierzchni lasów i kontynuację gospodarki leśnej zwiększającej różnorodność gatunkową. Proponuje się też renaturyzację dolin rzecznych, powiększanie ilości energii ze źródeł odnawialnych oraz rozwój rolnictwa ekologicznego.

- Zapisy projektu planu dążą do wzmacniania istniejących i rozwoju nowych powiązań województwa. Główne porty mają być dostosowane do zaawansowanych wymagań transportu morskiego, a przewozy towarowe morsko-lądowe powinny opierać się na systemie transportu intermodalnego. Planuje się budowę portu zewnętrznego w Świnoujściu z terminalem gazowym LNG. Sieć transportowa województwa – drogowa, kolejowa i wodna – ma stanowić system zintegrowany. Modernizacja linii kolejowych ma zapewnić szybkie połączenia miast województwa z dużymi miastami w Polsce i z Berlinem. Planuje się odbudowę i rewitalizację regionalnej sieci kolejowej i sieci kolejek wąskotorowych.

- Planowana rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych i gazowych ma zapewnić dywersyfikację źródeł energii w kraju i w województwie oraz bezpieczeństwo energetyczne. Projekt planu promuje ograniczenie zużycia paliw węglowych. Zapis rekomendacji dopuszcza możliwość lokalizacji elektrowni jądrowej w województwie zachodniopomorskim.

- Program małej retencji i inne programy regulujące stosunki wodne mają spowolnić odpływ wód powierzchniowych i zwiększyć dyspozycyjność zasobów wodnych województwa. W celu likwidacji deficytu wody dla celów komunalnych w Świnoujściu i Międzyzdrojach planuje się budowę ujęcia wód powierzchniowych z jeziora Ostrowo i zlewni Wołczenicy wraz z magistralą wodociągową. Ochrona przed powodzią ma się zwiększyć w wyniku realizacji zadań z Programu dla Odry 2006. Przewiduje się budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w celu uregulowania gospodarki wodno-ściekowej.

- Krajobraz województwa zachodniopomorskiego kształtują równoleżnikowe pasma wysoczyzn morenowych oraz prostopadła do nich dolina Odry. Opracowanie ekofizjograficzne wyróżnia 7 głównych jednostek, które w niniejszym opracowaniu nazwano strefami morfologiczno-krajobrazowymi:

- Strefa brzegowa Bałtyku,
- Nadmorski pas wysoczyznowy,
- Środkowopomorski obszar wysoczyznowy,
- Pomorski obszar czołowo-morenowy,
- Obszar równin sandrowych,
- Obszar równin aluwialnych i pradolin,
- Obszar równin zastoiskowych.

- Klimat województwa zachodniopomorskiego cechuje duża zmienność wynikająca ze ścierania się w jego obrębie wpływów klimatu morskiego i lądowego. Wał morenowy przechodzący przez środek

województwa dzieli je na część północną i zachodnią, charakteryzujące się małą amplitudą temperatur powietrza, dużą wilgotnością i wietrznością, chłodniejszym latem i krótką, łagodną zimą oraz znaczną ilością opadów oraz wschodnią, gdzie pojawiają się wyższe temperatury latem i niższe zimą, znaczne amplitudy temperatur w ciągu dnia, dłuższa zima z zalegającą pokrywą śnieżną. Sąsiedztwo Bałtyku i Zalewu Szczecińskiego przyczyniają się do lokalnego zróżnicowania poszczególnych czynników meteorologicznych. Średnie roczne temperatury powietrza na obszarze województwa wahają się między 7,0°C a 8,5°C, a średnia roczna wysokość opadów od 490 do 770 mm. Przeważającym kierunkiem wiatrów jest zachodni i południowo-zachodni. Obszar województwa zachodniopomorskiego podzielony został na dziesięć krain klimatycznych.

- Teren województwa przylega do wód Morza Bałtyckiego (Zatoka Pomorska) na długości 188,9 km. Sztormy są jednym z najważniejszych czynników przyczyniających się do wahań poziomu morza, należy się także liczyć ze stałym podnoszeniem się przeciętnego poziomu wód na południowym brzegu Bałtyku. Wyspy Uznam i Wolin oddzielają od morza Zalew Szczeciński, największy zbiornik wodny Polski. Zalew łączy się z Zatoką Pomorską poprzez 3 cieśniny: Pianę (Peeneström) na zachodzie (Niemcy), Świnę pomiędzy wyspami oraz Dziwnę na wschodzie. Głównym połączeniem jest cieśnina Świny wraz z wybudowanym w latach 1875-1880 Kanałem Piastowskim. Północna część Świny jest fragmentem toru wodnego Świnoujście-Szczecin, który biegnie następnie Kanałem Piastowskim i dalej – głęboką rynną przez Zalew. Jest on częścią wielkiego układu hydrograficznego rozciągającego się od Gozdowic (południowa część województwa zachodniopomorskiego) do Zatoki Pomorskiej i odprowadzającego wody Odry do Bałtyku. Od czasu do czasu do Zalewu wlewają się wody bałtyckie.

- Bogata sieć hydrograficzna województwa zachodniopomorskiego należy do dwóch zlewni I rzędu: całkowitej zlewni Odry (ok. 57% powierzchni województwa) i bezpośredniej zlewni Morza Bałtyckiego. Na jego obszarze wyróżnia się łącznie 30 zlewni całych lub ich fragmentów, a średnia gęstość sieci rzecznej wynosi 1,32 km/km². Na rzekach województwa znajduje się ponad 240 obiektów piętrzących (zbiorniki sztuczne, jeziora popiętrzone, retencja korytowa). Tylko 4 z nich posiadają stałą rezerwę powodziową. Na obszarze województwa znajduje się około 1650 jezior o powierzchni powyżej 1 ha (w tym 8 jezior o powierzchni powyżej 1000 ha) o łącznej powierzchni stanowiącej 2,9% jego powierzchni. W podziale województwa zachodniopomorskiego na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) wydzielono 364 jednolite części rzek, 178 jednolitych części jezior, 4 jednolite części wód przejściowych oraz 4 jednolite części wód przybrzeżnych.

- Wody podziemne na obszarze województwa występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz podrzędnie w spękanych, węglanowo-piaszczystych utworach kredy i jury. Poziomy czwartorzędowe stanowią najbardziej zasobny zbiornik wód podziemnych i występują na głębokości od kilkunastu do 50 m. Miąższość utworów wodonośnych wynosi 20 - 40 m w części zachodniej i 10 - 20 m w części wschodniej. Wody o znaczeniu użytkowym w utworach trzeciorzędowych cechuje ogromne zróżnicowanie występowania i miąższości poziomów wodonośnych. Użytkowe poziomy wodonośne na terenie województwa zasilane są głównie infiltracyjnie i prowadzą wody słodkie. Wody silniej zmineralizowane oraz słonawe, słone lub solanki ujmowane są do celów leczniczych. W obrębie województwa wyznaczono 11 Głównych Zbiorników

Wód Podziemnych (GZWP). Zasoby eksploatacyjne województwa ocenia się na ok. 171,5 tys. m³/h. Na terenach o największych potrzebach wodnych w jego północnej części brak jest poważniejszych zasobów, natomiast znaczne zasoby dyspozycyjne występują w części południowej i środkowej. Na obszarze województwa zachodniopomorskiego znajduje się w całości lub częściowo 17 jednolitych części wód podziemnych (JCWP).

- Na terenie województwa występują kopaliny podstawowe: gaz ziemny, ropa naftowa, węgiel brunatny, torfy borowinowe, wody lecznicze i termalne oraz kopaliny pospolite, głównie wapienie i margle, surowce ilaste do produkcji ceramiki budowlanej i kruszywa naturalne.

- Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się znacznym potencjałem w zakresie warunków dla pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Już obecnie w województwie powstaje około 15% tej energii produkowanej w kraju. Wokół Zalewu Szczecińskiego i w pasie nadmorskim występują bardzo korzystne warunki dla lokalizacji elektrowni wiatrowych. W zlewniach rzek eksploatowanych jest około 60 elektrowni wodnych, ale możliwości rozwoju energetyki wodnej ogranicza duże rozproszenie źródeł i ich niewielka moc jednostkowa. Struktury geologiczne umożliwiają eksploatację wód geotermalnych wykorzystywaną już w Pyrzycach i Stargardzie Szczecińskim. Najkorzystniejsze warunki dla energetyki słonecznej występują w pasie nadmorskim od Świnoujścia do Kołobrzegu, w dolinie Odry od Kostrzyna do Cedyni oraz na Pojezierzu Wałeckim. Funkcjonuje kilkadziesiąt źródeł ciepła przystosowanych do spalania biomasy stałej, głównie odpadów drewna. Na składowiskach odpadów funkcjonują instalacje biogazowe wytwarzające energię elektryczną.

- Gleby województwa zachodniopomorskiego charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typologicznym, różną wartością bonitacyjną i wynikającą stąd przydatnością glebowo-rolniczą. Przeważają gleby średniej wartości (klasy IVa i IVb), które zajmują 50,8% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Do łąk i pastwisk średnich (klasy III i IV) zaliczono 65,4% powierzchni użytków zielonych w województwie. Najlepsze gleby występują w pow. pyrzyckim.

- Zróżnicowanie powierzchni terenu województwa zachodniopomorskiego jest przyczyną dużej różnorodności siedlisk przyrodniczych. W zbiorowiskach roślinnych spotyka się gatunki rzadkie i mające ograniczony zasięg nie tylko w Polsce, ale w ogóle w Europie Środkowej, na uwagę zasługują też gatunki, które występują wyłącznie lub głównie na Pomorzu. W województwie występują zbiorowiska o różnym stopniu zachowania cech naturalnych charakterystycznych dla poszczególnych ekosystemów, zbiorowiska zieleni urządzonej wzbogacające krajobraz oraz zbiorowiska będące efektem spontanicznej sukcesji na terenach zdegradowanych. Głównymi grupami ekosystemowymi cennej roślinności nieleśnej województwa są:

- roślinność ekosystemów wodnych
- roślinność ekosystemów bagiennych (torfowiska)
- roślinność łąk i pastwisk
- roślinność ekosystemów kserotermicznych i napiaskowych
- roślinność ekosystemów strefy wybrzeża morskiego.

- Pod względem lesistości województwo zachodniopomorskie zajmuje czwarte miejsce w kraju – lasy zajmują 36% jego powierzchni ogólnej. Największą lesistością charakteryzują się gminy

w części południowo-wschodniej, zwarte kompleksy leśne występują też w innych częściach województwa. Około 60% powierzchni Lasów Państwowych zajmują siedliska borowe, na pozostałej części występują siedliska lasu mieszanego świeżego, lasu świeżego, lasy wilgotne i olsy. Pomimo dużej różnorodności siedlisk i faktu, że Pomorze Zachodnie jest naturalną krainą buka, w krajobrazie lasów dominuje sosna. Przeciętny wiek drzewostanu jest jednym z najniższych w kraju i wynosi, w zależności od rejonu, 55 - 62 lata.

- Zwierzostan województwa zachodniopomorskiego jest silnie powiązany z występującą szatą roślinną będącą siedliskiem dla gatunków rodzimych i migrujących. Najlepiej rozpoznanymi grupami są ptaki, ryby, płazy i gady. Wśród licznych gatunków ssaków do najcenniejszych należą: rzęsosek mniejszy, 5 gatunków nietoperzy, bóbr europejski, chomik europejski, popielica, wilk, wydra, foka szara, morświn i żubr. Na obszarze województwa stwierdzono dotychczas ok. 350 gatunków ptaków, z których za szczególnie cenne uznano 82 gatunki. Dla części z nich region ten stanowi tereny lęgowe, dla innych – głównie miejsce zimowania, tereny łowne lub przystanek na szlaku migracyjnym. Największe znaczenie dla zimujących ptaków wodnych mają Zalew Szczeciński wraz z deltą Świny, dolina dolnej Odry, jeziora: Miedwie i Dąbie oraz Zalew Kamieński. W każdym z tych obszarów obserwowano zgrupowania liczące dziesiątki tysięcy osobników. Wszystkie występujące w województwie gatunki płazów i gadów podlegają ochronie gatunkowej. Oprócz gatunków ryb spotykanych w jeziorach i rzekach innych rejonów Polski w województwie zachodniopomorskim odnotowuje się także większość gatunków wędrownych, w tym dwuśrodowiskowych, które już nie docierają w głąb kraju. W województwie występuje hodowla ryb pstrągowych i karpowych, rzeki zarybia się łososiem i głowacicą, a jeziora sieją i sielawą. Bezkręgowce to najliczniejsza, ale najsłabiej rozpoznana grupa systematyczna, w której odnotowano wiele cennych gatunków pijawek, raków, ślimaków, małży, chrząszczy, motyli, trzmieli i innych. Nowymi gatunkami dla Pomorza Zachodniego w ciągu ostatnich lat stały się: krab wełnistoreki, słodkowodna krewetka i 8 gatunków mięczaków.

- Bogata historia województwa zachodniopomorskiego pozostawiła po sobie liczne ślady w postaci zróżnicowanych form krajobrazu i elementów dziedzictwa kulturowego. Za pomnik historii uznane zostało osiedle katedralne w Kamieniu Pomorskim. Do innych zabytków należą: układy urbanistyczne o średniowiecznej metryce, średniowieczne systemy obronne, budowle sakralne (Park Kulturowy „Chwarszczany” z kaplicą na terenie dawnej komandorii templariuszy), zamki średniowieczne i renesansowe, dwory i pałace w otoczeniu parków i zabudowań folwarcznych, parki (w tym uzdrowiskowe) i cmentarze, architektura uzdrowiskowa, nowożytnie fortyfikacje, budowle i zespoły zabytków techniki, zagrody i chałupy wiejskie, budynki publiczne, obiekty archeologiczne. Lista dóbr kultury współczesnej proponowanych do ochrony zawiera 40 obiektów.

- W województwie występują naturogeniczne zagrożenia środowiska. Na jego obszarze mogą występować powodzie wszystkich typów. Szczególnie niebezpieczne są wezbrania wywołane przez kilka przyczyn równocześnie. Do zagrożonych należą gminy wzdłuż Odry, wokół Zalewu Szczecińskiego i w odcinkach ujściowych rzek Przymorza. System technicznej ochrony przed powodzią obejmuje: wały przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne, poldery i umocnienia brzegowe. Wzmocniona erozja prowadzi do cofania się brzegu morskiego

i uaktywniania się procesów osuwiskowych na klifach. Efektem działań ratowniczych są często niekorzystne oddziaływania uboczne. Podatnością na występowanie i rozwój ruchów masowych ziemi odznacza się strefa moren czołowych, a szczególnie brzegi przecinających ją dolin rzecznych i jezior rynnowych. Zagrożenia osuwiskowe obejmują 2,61% powierzchni województwa.

- Głównym źródłem zaopatrzenia wodę w województwie zachodniopomorskim są wody powierzchniowe, wykorzystywane w większości na cele przemysłowe (93%), głównie jako wody chłodnicze. Zasoby wód podziemnych przeznaczone są przede wszystkim na zaopatrzenie ludności. Wyjątek stanowi miasto Szczecin, którego potrzeby pokrywa głównie ujęcie wód z jez. Miedwie. Z sieci wodociągowej korzysta ogółem 86% ludności miast. Problemy z zaopatrzeniem w wodę odpowiedniej jakości i ilości występują okresowo w miejscowościach strefy nadmorskiej. Systematycznie spada poziom zużycia wody cele komunalne i gospodarcze. Wraz ze zmniejszeniem poboru wody zmniejszyła się ilość wytwarzanych ścieków. W województwie działa 288 oczyszczalni ścieków komunalnych różniących się stanem technicznym, stosowanymi technologiami i skutecznością oczyszczania. Obecnie realizuje się Krajowy Program Oczyszczania Ścieków.

- Badania stanu wód w oparciu o nowe zasady oceny ich jakości przeprowadzono w 2008 r. w 72 punktach pomiarowych reprezentujących 11 typów wód rzecznych oraz dla 11 jezior i 18 stanowisk na wodach przejściowych i przybrzeżnych. W ocenie końcowej stan wód rzecznych w 21 punktach pomiarowych oceniono jako dobry, w pozostałych punktach stan wód przyjęto jako zły. Do dobrego stanu zaliczono 2 jeziora, pozostałe charakteryzują się złym stanem wód. Stan wód przybrzeżnych i przejściowych we wszystkich badanych punktach zakwalifikowano jako zły. Na żadnym punkcie pomiarowo-kontrolnym na 27 rzekach i na 2 jeziorach nie były dotrzymane wymagane normy jakości dla życia ryb w warunkach naturalnych. Wody jez. Żelewo nie wzbudzają zastrzeżeń co do przydatności dla bytowania ryb karpiowatych. Źródłami wody pitnej z wód powierzchniowych są ujęcie wody „Miedwie” i rezerwowe ujęcie wody „Kurów”. Woda z jez. Miedwie odpowiada kategorii A2 (woda wymagająca zastosowania typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego). Woda z Kanału Kurowskiego otrzymała kategorię A3 (woda wymagająca zastosowania wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego). Graniczne wartości wskaźników eutrofizacji były przekroczone w 40% ocenianych przekrojów pomiarowych rzek, w 6 jeziorach i Zalewie Szczecińskim. Zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego są wody podziemne w Świnoujściu, zlewnia rzeki Płoni oraz część zlewni jez. Dąbie wraz z jeziorem. Zasolenie wód podziemnych w Świnoujściu związane jest z budową geologiczną oraz skomplikowanymi warunkami hydrodynamicznymi w tym rejonie. Zjawisko to jest potęgowane nadmierną eksploatacją wód. Zawartość żelaza przekraczające stężenie dopuszczalne w wodach dla celów pitnych stwierdzono w ok. 81% badanych punktów, a ponadnormatywną zawartość manganu – w 90%. Nie stwierdzono występowania wód zanieczyszczonych lub zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami.

- Monitoring zanieczyszczenia gleb i użytków zielonych prowadzony jest w 9 punktach badawczych. Badania metali ciężkich wykazały, że ich zawartość w glebach była niska, odpowiadająca wartościom naturalnym. Określone w trakcie badań zawartości wielopierścieniowych

węglowodorów aromatycznych wskazują, że w 4 punktach obserwacyjnych gleby nie są zanieczyszczone. W pozostałych punktach stwierdzono występowanie gleb zanieczyszczonych w niskim i średnim stopniu.

- Główne źródła emisji zanieczyszczeń powietrza w województwie zachodniopomorskim skoncentrowane są na obszarze aglomeracji szczecińskiej, w paśmie nadodrzańskim Nowe Czarnowo–Szczecin–Police. Obserwuje się istotne obniżenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, rośnie natomiast udział emisji powierzchniowej oraz liniowej. W ocenie rocznej (2009 r.), podobnie jak w latach ubiegłych obliczenia wykazały w całym województwie niskie stężenia dwutlenku siarki, tlenu węgla, benzenu, arsenu, kadmu i niklu (klasa A). Stężenia dwutlenku azotu są bliskie wartości dopuszczalnej i nie wykazują tendencji malejącej na zabudowanych obszarach miast w pobliżu szlaków komunikacyjnych. Do zanieczyszczeń powstających w związku z transportem samochodowym należą też ozon i bezno(α)piren. Ze względu na te zanieczyszczenia Aglomeracji Szczecińskiej, miastu Koszalin oraz powiatom gryfińskiemu i szczecineckiemu przyznano klasę C. Oznacza to obowiązek przygotowania programów ochrony powietrza dla tych stref.

- Najważniejszym i dominującym źródłem hałasu w województwie zachodniopolskim jest ruch drogowy. Inne źródła hałasu to hałas kolejowy i tramwajowy oraz przemysłowy. Na terenach zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych występują znaczne przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku zarówno w porze dziennej, jak i nocnej. W Szczecinie poważnie zagrożone hałasem drogowym są duże obszary miasta. Dla Szczecina oraz drogi ekspresowej nr 3 potrzebne są programy ochrony środowiska przed hałasem. Największe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu kolejowego stwierdzono w Choszczynie, w Szczecinie, w Międzyzdrojach i w Chojnie. Co roku wzrasta liczba wniosków o interwencję w sprawie hałasu przemysłowego, szczególnie w odniesieniu do zakładów funkcjonujących w porze nocnej.

- Najwięcej odpadów powstaje na terenach uprzemysłowionych w części zachodniej województwa, w czym największy udział mają Zakłady Chemiczne „Police” SA. Odpady gospodarcze są unieszkodliwiane poprzez składowanie w około 40%, w większości na składowiskach zakładowych. Odpady niebezpieczne stanowią około 1,7% wytworzonych odpadów. Odpady komunalne są unieszkodliwiane głównie przez składowanie. Pod koniec 2007 r. w województwie eksploatowano 47 składowisk odpadów komunalnych. Obserwuje się stałe zmniejszanie ilości składowanych odpadów przy jednoczesnym braku poprawy ich zagospodarowania.

- Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody należące do krajowego systemu obszarów chronionych (wraz z otulinami) oraz do obszarów Natura 2000 zajmują 47% powierzchni województwa. Wiele z istniejących wcześniej form ochrony przyrody pokrywa się w całości lub częściowo z obszarami Natura 2000. W województwie występują wszystkie formy ochrony przyrody: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary specjalnej ochrony ptaków, specjalne obszary ochrony siedlisk, typy siedlisk przyrodniczych podlegające ochronie na obszarach Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt. Szczególne znaczenie ma istnienie korytarzy ekologicznych, umożliwiających migracje i ekspansję

różnych organizmów żywych. W opracowaniu ekofizjograficznym wydzielono w województwie zachodniopomorskim 4 ponadregionalne i 7 regionalnych korytarzy ekologicznych. W opracowaniu *Waloryzacja przyrodnicza* zaproponowano utworzenie licznych dalszych form ochrony przyrody, uzupełniających sieć dotychczasową.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego występują także obszary i obiekty prawnie chronione na podstawie innych ustaw i aktów prawnych: lasy ochronne wszystkich kategorii, 2 leśne kompleksy promocyjne, 5 miejscowości mających status uzdrowiska, wokół których wyznaczono obszary ochrony uzdrowiskowej, pas techniczny i pas ochronny wzdłuż wód morskich, strefy ochronne ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, 14 rejonów gleb o najwyższej przydatności rolniczej, obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych w zlewni rzeki Płoni.

- Najpoważniejszymi problemami ochrony środowiska istotnymi z punktu widzenia realizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego są: stałe napięcie między działaniami ochronnymi a rozwojem gospodarczym i realizacją inwestycji liniowych, zagrożenia naturogeniczne, konieczność zahamowania eutrofizacji jez. Miedwie (intensywne rolnictwo w zlewni), brak znaczniejszych zasobów wód w pasie przymorskim i wody podziemne zagrożone zasoleniem w rejonie Świnoujścia, hałas powodowany przez transport samochodowy.

- Główna zasada zagospodarowania przestrzennego województwa mówiąca o kształtowaniu struktur przestrzennych z poszanowaniem zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, a przez to zapewnieniu wysokich standardów życia mieszkańców, dobrze wpisuje się w cele dotyczące ochrony środowiska, formułowane w międzynarodowych, krajowych i regionalnych dokumentach związanych z planowaniem przestrzennym. Również cele szczegółowe i kierunki zagospodarowania przestrzennego zapisane w projekcie planu wiążą z celami poszczególnych dokumentów (por. tabela w rozdz. 5.3).

- W przypadku nieprzyjęcia obecnego projektu planu obowiązywać będzie jego poprzednia edycja, w której przede wszystkim brak jest ustaleń wynikających z wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, m.in. nie uwzględniono systemu obszarów Natura 2000. W przypadku braku realizacji zapisów obecnie opracowanego planu należy się liczyć z: nasileniem się żywiołowych procesów urbanizacji, kontynuacją chaotycznej zabudowy na terenach o cennych wartościach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, presją budowlaną na obszary zagrożeń naturogenicznych, pogorszeniem jakości życia mieszkańców, wzrostem ilości i natężenia konfliktów między rozwojem infrastruktury komunikacyjnej i technicznej a ochroną przyrody.

- Oddziaływanie ustaleń i zaleceń projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego na poszczególne komponenty środowiska zanalizowano za pomocą matryc oddziaływań, w których w rzędach umieszczono stały zestaw komponentów środowiska,²⁷ a w kolumnach – listy działań zapisanych w projekcie planu. Identyfikację i klasyfikację oddziaływań przeprowadzono poprzez wypełnienie komórek matryc zwięzłym opisem wpływu konkretnych działań na poszczególne komponenty środowiska. Dokonano także podziału oddziaływań

²⁷ Wyróżnionych na podstawie w art. 51 ust. 2 pkt. 2 e) ustawy z dnia 3 października 2008 r.

na: negatywne lub powodujące konflikt działania/przedsięwzięcia z ochroną danego komponentu, mieszane (mogące mieć skutki zarówno pozytywne, jak i negatywne), obojętne lub o kierunku niemożliwym do określenia na obecnym etapie planowania oraz pozytywne, biorąc pod uwagę skutki środowiskowe o średnio- i długotrwałym charakterze. Klasyfikację tę oznaczono kolorami. Ustalenia i zalecenia realizujące cel: *Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego*, analizowane są osobno.

- Analiza matrycy oddziaływań dla grupy ustaleń zapisanych w projekcie planu wskazuje, że zdecydowanie pozytywne oddziaływanie będzie miała realizacja celów:

- *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego*
- *Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu*
- *Rozwój infrastruktury społecznej*
- *Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.*

Oddziaływanie mieszane będzie miała realizacja celów:

- *Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa* (przewaga oddziaływań pozytywnych)
- *Rozbudowa infrastruktury technicznej* (połowa oddziaływań pozytywnych)
- *Wzrost gospodarczy oddziaływanie* (oddziaływanie mieszane)
- *Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa* (przewaga oddziaływań negatywnych)
- *Przekształcenia sieci osadniczej* (przewaga oddziaływań negatywnych)

Rozwój infrastruktury transportowej będzie nadal źródłem największej ilości oddziaływań negatywnych lub trudnych do rozwiązania konfliktów.

- Kierunki i działania grupy zaleceń powinny mieć w przeważającej mierze oddziaływania pozytywne. Oddziaływanie mieszane można przypisać celom:

- *Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa*
- *Rozwój potencjału demograficznego województwa*
- *Przekształcenia sieci osadniczej*
- *Rozbudowa infrastruktury transportowej* (przy czym kształtowanie systemu ponadregionalnych powiązań drogowych i kolejowych wykazuje przewagę oddziaływania pozytywnego)
- *Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych.*

Przewagą negatywnych oddziaływań na komponenty środowiska wyróżnione w matrycy charakteryzują się zalecenia dotyczące rozbudowy infrastruktury związanej z portami morskimi i lotniczymi, konflikty generować też będą proponowane pasma rozwojowe Drawsko Pomorskie–Złocieniec i Koszalin–Kołobrzeg.

- Zapisane w projekcie planu projekty i rekomendacje zostały ocenione opisowo. Niemal wszystkie działania z grupy projektów powinny mieć pozytywny wpływ na środowisko, przy czym niektóre z nich mają wprost charakter ochronny, a duża część (np. plany zagospodarowania przestrzennego) – z założenia powinna prowadzić do zachowania lub wzbogacenia środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu. Projekty generalnie

niezakładające celów środowiskowych, stosując się do przepisów prawa, będą musiały proponować rozwiązania przynajmniej niepowodujące znacznych zagrożeń w środowisku. Poza rekomendacjami z dziedziny ochrony dziedzictwa kulturowego i ładu przestrzennego, większość zapisów tej grupy dotyczy wzrostu gospodarczego i rozbudowy sieci transportowej, a więc może mieć negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze i krajobraz.

- W obrębie województwa zachodniopomorskiego można wyróżnić 5 obszarów, na których oddziaływania na środowisko przyrodnicze i kulturowe zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa będą się kumulowały. Najważniejszym z nich jest szczeciński obszar funkcjonalny obejmujący miasto Szczecin i obszary 8 najsilniej powiązanych z nim gmin: Dobrej Szczecińskiej, Kołbaskowa, Gryfina, Starego Czarnowa, Kobylanki, Goleniowa, Polic, Nowego Warpna oraz miasto Stargard Szczeciński. Czynnikiem przekształcającym jego policentryczną strukturę funkcjonalno-przestrzenną jest suburbanizacja. Na znacznej części pasma koncentracji terenów przemysłowych i portowych wzdłuż Odry od Nowego Czarnowa do Polic zaprzestano działalności, a nowe strefy działalności gospodarczej w postaci parków przemysłowych powstały w Goleniowie, Stargardzie Szczecińskim, Policach i Gardnie. Wody Odry i Zalewu Szczecińskiego stanowią jednocześnie element dzielący SOF na dwie części i łączący przestrzennie jego funkcje. Zasoby przyrodnicze obszaru tworzą zwarte kompleksy leśne, duże obszary gleb najwyższej jakości, dobre warunki dla eksploatacji wód geotermalnych. System obszarów chronionych obejmujący: 13 rezerwatów przyrody, 2 parki krajobrazowe z otulinami, użytki ekologiczne, 9 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, obszary Natura 2000, lasy ochronne, leśny kompleks promocyjny Puszcze Szczecińskie i pas nadbrzeżny obszaru morskiego zajmuje 48,2% powierzchni SOF i łączy się z terenami chronionymi po niemieckiej stronie granicy. Na jego terenie znajdują się najstarsze ośrodki miejskie, a wsie posiadają metrykę średniowieczną. W Szczecinie występują też liczne obiekty uznane za dobra kultury współczesnej. Szczeciński obszar funkcjonalny zamieszkuje 618 tys. osób i stan ten od 10 lat utrzymuje się na stałym poziomie. Problemem jest niedostosowanie infrastruktury społecznej nienadążającej za migracją i urbanizacją nowych terenów mieszkaniowych i produkcyjno-usługowych. Rośnie zainteresowanie osiedlaniem się Polaków na niemieckich terenach przygranicznych. Wciąż duże znaczenie ma gospodarka morską, o czym decyduje pozycja portu w Szczecinie. Miasto to jest centrum usługowym i ośrodkiem szkolnictwa wyższego północno-zachodniej Polski. Strukturę miejską Szczecina rozdziela dolina Odry z terenami portowo-przemysłowymi, co generuje codzienne potoki ruchu w kierunku do i z centrum. Oferta turystyczna SOF obejmuje żeglarstwo i sporty wodne, turystykę pobytową nad Zalewem Szczecińskim i jeziorami, zwiedzanie miast, turystykę pieszą, lotniarstwo i szybownictwo. Położenie SOF na skrzyżowaniu ważnych europejskich dróg transportowych determinuje skupienie w jednym miejscu międzynarodowych dróg kołowych, szynowych, portu morskiego i śródlądowego oraz międzynarodowego portu lotniczego, a także znaczącego potencjału społeczno-gospodarczego. Powoduje to z jednej strony dużą szansę rozwojową, z drugiej zaś stwarza określone problemy. Jest to obszar o najwyższej transportochłonności w regionie, emitujący największą ilość zanieczyszczeń, wytwarzający największą ilość odpadów itp. Przebiegi linii napowietrznych 110 kV generują konflikty z istniejącym i planowanym

zagospodarowaniem obszaru, przez dzielnice mieszkaniowe Szczecina przewożone są ładunki niebezpieczne do Polic.

- Jednym z najważniejszych zapisów projektu planu dla SOF jest ustalenie: *Zagospodarowanie terenów z ograniczoną dostępnością inwestycyjną zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju*. Propozycję tę rozwijają kierunki: *Zagospodarowanie terenów z ograniczoną dostępnością inwestycyjną zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju* i *Kreowanie i wzmacnianie funkcji metropolitalnych Szczecina i funkcji miejskich w szczecińskim obszarze funkcjonalnym*. W SOF mają się nadal rozwijać funkcje portowe (w tym na terenach restrukturyzowanych) i turystyka związana z wodą. Głównymi inwestycjami infrastrukturalnymi będą zachodnie obejście drogowe Szczecina ze stałą przeprawą Święta–Polic i zachodnia obwodnica kolejowa, nowa droga do Lubieszyna, przebudowa ulic w ciągu dróg krajowych i nowe gazociągi. Przewiduje się też stworzenie systemu szybkiej kolei metropolitalnej. Realizacja kierunków i działań zapisanych w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa w ramach celu: *Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego* powinna przynieść poprawę stanu jego środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz skutecznie rozwiązać większość wymienionych wyżej problemów. Analiza wskazuje, że zapisy te będą mieć przeważnie (a programy i rekomendacje wyłącznie) pozytywne oddziaływanie. Tym niemniej przeprowadzenie przedsięwzięć planowanych w ramach rozbudowy liniowej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej będzie wywoływało konflikty z istniejącym i projektowanym systemem obszarów chronionych oraz prowadziło do powstawania fragmentów przestrzeni o gorszych warunkach życia mieszkańców. Obszarami najbardziej zagrożonymi oddziaływaniami negatywnymi będą Międzyodrze i obrzeża Zalewu Szczecińskiego.

- Kolejnym po szczecińskim obszarze funkcjonalnym kluczowym elementem przestrzeni województwa zachodniopomorskiego ma być koszalińsko-kołobrzeski obszar funkcjonalny (KKOF), który ma objąć także Białogard oraz wypoczynkowe miejscowości nadmorskie: Koszalin jest największym miastem pomiędzy Szczecinem a Trójmiastem, głównym centrum usługowym i szkolnictwa wyższego dla środkowego wybrzeża. Kołobrzeg (44,9 tys. mieszkańców) jest największym uzdrowiskiem w Polsce, pełni również funkcję portu. Największym atutem KKOF jest pas wybrzeża morskiego o wysokich walorach bioklimatycznych, zagrożony jednak erozją brzegu. Na obszarze tym znajdują się też liczne obiekty dziedzictwa kulturowego. W gospodarce duży udział mają przemysł drzewny i meblowy oraz porty rybackie. Turystyka rozwija się we wszystkich miejscowościach nadmorskich. KKOF przecinają drogi krajowe nr 6 (w ciągu drogi międzynarodowej E28) i nr 11 oraz linia kolejowa relacji Szczecin-Trójmiasto.

- Proponowane przez projekt planu wykreowanie koszalińsko-kołobrzeskiego obszaru funkcjonalnego ma być oparte przede wszystkim na rozwoju pasma terenów między Koszalinem i Kołobrzegiem wzdłuż nowej drogi S6 oraz wzmocnieniu ich funkcji przez wspólne oferty turystyczne i wspólny transport publiczny. Dopełnieniem tego potencjału ma być m.in. lotnisko w Zegrzu Pomorskim i lokowanie na tym obszarze funkcji logistycznych. W strefie nadmorskiej zespołu zaleca się niedopuszczanie do nadmiernej koncentracji struktur osadniczych. Projektuje się utworzenie Koszalińskiego Parku Krajobrazowego. Skumulowane oddziaływanie na środowisko działań zawartych w analizowanym projekcie planu należy przewidywać w paśmie rozwojowym

Koszalin-Kołobrzeg, gdzie wzdłuż nowej drogi zwiększy się presja inwestycyjna na obszar najlepszych gleb i rozszerzy obszar krajobrazu podmiejskiego. Nadal występować będzie presja deweloperska w gminach nadmorskich wywołująca często negatywne skutki.

- Na obszarze o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego w centrum województwa znajduje się 6 małych miast: Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplinek, Połczyn-Zdrój, Świdwin i Łobez, których łączny potencjał ludnościowy i gospodarczy jest porównywalny z Koszalinem. Obszar położony jest w strefie czołowo-morenowej z licznymi jeziorami. Gminy te mają najwyższe wskaźniki zalesienia w województwie. Liczne są duże złoża kruszyw naturalnych. Większość omawianego obszaru znajduje się na terenie Drawskiego Parku Krajobrazowego, który nakłada się na jeszcze bardziej rozległy obszar sieci Natura 2000 PLB320019 Ostoja Drawska i inne obszary chronione. Potencjał turystyczny pojezierza jest stosunkowo słabo wykorzystany m.in. ze względu na jego słabe połączenia z resztą województwa.

- Proponowana przez omawiany projekt planu aktywizacja rozwoju w strefie centralnej ma się odbywać przede wszystkim poprzez integrację wymienionych wyżej 6 miast. Szczególną rolę w tym procesie przypisuje się związkowi między Drawskiem Pomorskim a Złocińcem. Sposobem aktywności ekonomicznej ma być rozwój turystyki, w tym agroturystyki i turystyki wodnej. Proponuje się także lokalizację uczelni wyższej oraz przenoszenie jednostek wojskowych w okolice poligonu drawskiego. Problemy będzie stwarzać nie tyle kumulacja skutków środowiskowych rozwoju strefy, co nagromadzenie nakładających się na siebie licznych ograniczeń związanych z poddaniem tego terenu różnym formom ochrony prawnej, co będzie skutkowało czasochłonnymi procedurami administracyjnymi prowadzącymi do zniechęcenia potencjalnych inwestorów i społeczeństwa. Najsilniejsze oddziaływanie negatywne będzie miała eksploatacja kruszyw. Uciążliwości istniejącej infrastruktury wojskowej (poligon, lotniska) mogą być pogłębione. Rozwój turystyki respektujący wymagania ochrony przyrody oraz uczelnia wyższa będą miały pozytywny wpływ na środowisko i na świadomość ekologiczną społeczeństwa.

- Na obszarze otaczającym Zalew Szczeciński, a szczególnie na wyspach Wolin i Uznam łączą się ze sobą dwie strefy funkcjonalne: nadodrzańska i nadmorska. Jest to równocześnie część subregionu szczecińskiego obszaru funkcjonalnego. Najważniejszym ośrodkiem rejonu jest Świnoujście, którego charakterystyczną cechą jest jego podział przez wody Świny na dwie części połączone ze sobą komunikacją promową. Po stronie zachodniej znajduje się uzdrowisko, a po wschodniej – port, połączony z portem szczecińskim w jedno przedsiębiorstwo. Na wyspie Wolin znajdują się jeszcze miasta Międzyzdroje i Wolin, a na stałym lądzie nad Dziwną – uzdrowisko Kamień Pomorski. Wokół Zalewu są usytuowane małe porty i przystanie rybackie. Wyspy i obrzeża Zalewu Szczecińskiego charakteryzują się nagromadzeniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Na wyspie Wolin znajduje się Woliński Park Narodowy, a cały omawiany rejon stanowi nieprzerwany ciąg 12 częściowo nakładających się na siebie obszarów sieci Natura 2000, połączony z takimi obszarami po stronie niemieckiej. Ośiami komunikacyjnymi omawianego obszaru są tor wodny Świnoujście-Szczecin i droga krajowa nr 3 z równoległą do niej linią kolejową. Na omawianym obszarze skupiają się naturogeniczne zagrożenia środowiska.

- Działania przewidywane na tym obszarze przez omawiany projekt planu obejmują przede wszystkim budowę portu zewnętrznego w Świnoujściu z terminalem LNG i nowego gazociągu wysokiego ciśnienia do Szczecina, rozbudowa związanej z portem infrastruktury transportowej o międzynarodowym znaczeniu oraz modernizacja i pogłębienie toru wodnego. Rozwojowi potencjału turystycznego obrzeży Zalewu Szczecińskiego mają służyć budowa i modernizacja marin wchodzących w skład Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego i restrukturyzacja przystani rybackich oraz udrożnienie szlaku wodnego przez Dziwnę. Dla Świnoujścia planuje się budowę ujęcia wód powierzchniowych na stałym lądzie oraz budowę tunelu drogowego pod Świną. Wszystkie wymienione działania odbywać się będą na obszarach objętych siecią Natura 2000 (czasochłonne procedury administracyjne), ale najpoważniejsze skutki środowiskowe będą się wiązały z ingerencjami liniowych elementów infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na obszarze Wolińskiego Parku Narodowego. Tunel łączący wyspy Wolin i Uznam jest rozwiązaniem korzystniejszym niż przeprawa mostowa ze względu na mniejsze przekształcenia w krajobrazie. Projekt planu wskazuje sposoby ograniczenia występujących na omawianym obszarze zagrożeń naturogeniczych.

- Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy (CETC-ROUTE 65) łączy Skandynawię z południem Europy przy wykorzystaniu dróg kołowych, kolejowych i wodnych przebiegających przez zachodnią część województwa zachodniopomorskiego. Oś korytarza stanowi międzynarodowa droga E65, a w jego skład wchodzi także linie kolejowe E59 i C-E59 oraz droga wodna E30 (Odrzańska Droga Wodna). Szlaki te wraz z autostradą A6 i drogą krajową S3 (w budowie), portami w Szczecinie i Świnoujściu oraz portem lotniczym w Goleniowie funkcjonują w ramach programu rozwoju transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T). Funkcjonowanie korytarza będzie najważniejszym impulsem rozwojowym dla powiatów gryfińskiego, pyrzyckiego i myśliborskiego, charakteryzujących się dużą liczbą małych i średnich miast o średniowiecznym rodowodzie i bogactwie zabytków (w tym Park Kulturowy w Chwarszczanach), Walory przyrodnicze obszaru chronione są w obrębie 3 parków krajobrazowych oraz obszarów sieci Natura 2000. Jego gospodarka opiera się przede wszystkim na rolnictwie, wykorzystującym zwarte kompleksy najlepszych gleb województwa.

- Wymienione elementy korytarza CETC wymagają modernizacji do parametrów międzynarodowych, co jest zapisane w projekcie planu. W ramach korytarza planuje się rozwój transportu intermodalnego, jako formy alternatywy dla transportu drogowego. Obszary ochrony przyrody mają się powiększyć o nowy park krajobrazowy i liczne formy ochrony dziedzictwa kulturowego. W oparciu o te walory na omawianym obszarze przewiduje się dalszy rozwój funkcji turystycznej.

- Mimo wspierania przez UE rozwoju przyjaznych dla środowiska gałęzi transportu w omawianej części korytarza CETC duży nacisk położono jednak na rozwój transportu drogowego, a poważne zmiany w korycie rzeki w ramach modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej będą miały często negatywny wpływ na cenne komponenty środowiska w dolinie tej rzeki, będącej ponadregionalnym korytarzem ekologicznym. Skutki wzrostu aktywności gospodarczej rozproszone na całym obszarze kumulować się będą w miejscach krzyżowania ruchu wschód-zachód i północ-południe, na terenach

o dużych walorach historycznych i krajobrazowych. Intensyfikacja zmian przestrzennych może nastąpić na obszarze bardzo dobrych gleb w pasie między obecną drogą E-65 a nową S3.

- Projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego nie formułuje zakazu wobec realizacji żadnego z przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymienionych w rozporządzeniu w sprawie określenia rodzajów tych przedsięwzięć, ale jego zapisy wskazują wprost, że na obszarze województwa (i na sąsiadujących z nim wodach morskich) mogą być zlokalizowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (por. tabela w rozdz.7.7). Przedsięwzięcia powyższe będą objęte obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko lub oceny oddziaływania na obszary Natura 2000 z mocy prawa albo zostanie on stwierdzony przez właściwy organ w oparciu o uwarunkowania wymienione w art. 63 ust. 1. lub na podstawie art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. Procedury te powinny określić sposoby uniknięcia lub minimalizacji tego oddziaływania oraz, w razie potrzeby, adekwatne do strat sposoby kompensacji przyrodniczej.

- Możliwość transgranicznego oddziaływania zapisów projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego związana jest z jego nadmorskim i przygranicznym położeniem. Propozycje działań mogących mieć wpływ na środowisko Morza Bałtyckiego poza polskimi wodami terytorialnymi zapisane są w omawianym projekcie planu w formie rekomendacji lub projektów, zatem problem ich ewentualnego oddziaływania transgranicznego zostanie podjęty w ramach procedury opracowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, pozostających w kompetencji Urzędów Morskich. W odniesieniu do oddziaływań na środowisko obszaru Republiki Federalnej Niemiec wskazano, że działania związane z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach Programu dla Odry 2006 oraz pogłębianie toru wodnego Świnoujście-Szczecin nie będą miały oddziaływania transgranicznego. Ewentualny wybór lokalizacji elektrowni jądrowej (w gminie Darłowo lub Gryfino) będzie wymagał przeprowadzenia procedury zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie infrastruktury towarzyszącej tej inwestycji, a zatem także przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

- Wiele niezbędnych przedsięwzięć dla rozwoju województwa zachodniopomorskiego będzie miało negatywny, w tym także znaczący wpływ na jego środowisko. W tabeli zamieszczonej w rozdz.8 zebrano możliwe do zastosowania sposoby ograniczania i łagodzenia negatywnego wpływu przedsięwzięć zaproponowanych przez projekt planu na poszczególne komponenty środowiska. Część z nich, która znalazła się już wśród jego zapisów, została w niej wyróżniona kolorem.

- Procedura zawarta w art. 41 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym praktycznie eliminuje wskazywanie rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w projekcie planu, a realizacja zapisów planu przestrzennego województwa następuje poprzez ich wprowadzenie do innych dokumentów planistycznych. Można jednak wskazać na cele, kierunki i działania zawarte w omawianym projekcie planu, które na dalszych etapach decyzyjnych powinny uwzględniać rozwiązania alternatywne. Należą do nich przede wszystkim przedsięwzięcia z zakresu systemów transportowych i infrastruktury technicznej, dla których wskazane na mapie przebiegi nie stanowią przesądzenia, a jedynie kierunki działań w tym zakresie. Rozwiązań alternatywnych będzie też

wymagała w każdym wypadku restrukturyzacja portów na wybrzeżu Bałtyku i brzegach Zalewu Szczecińskiego oraz przedsięwzięcia związane z rozbudową bazy turystycznej na większości obszarów pojezierzy.

• Załączona do prognozy mapa zbiorcza w skali 1 : 250 000 obrazuje skutki środowiskowe (te, które można pokazać w sposób graficzny) realizacji zapisów planu w podziale na:

- zachowanie i wzbogacenie istniejących zasobów i walorów środowiska,
- zachowanie dotychczasowej jakości i promocja właściwego wykorzystania zasobów środowiska,
- ograniczenie ujemnego wpływu istniejących lub projektowanych funkcji,
- odtworzenie lub wprowadzenie nowych wartości w środowisku o niskich walorach lub zdegradowanym,
- zmiana większości komponentów środowiska na inne, powstanie środowiska innego typu,
- utrzymanie środowiska w dotychczasowym stanie bez wprowadzania nowych uciążliwości,
- wprowadzenie nowych uciążliwości i zagrożeń z możliwością ich minimalizowania.

Można stwierdzić, że cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego zapisane w projekcie planu realizują koncepcję zrównoważonego rozwoju, a ich pozytywne oddziaływania na środowisko mają przewagę nad negatywnymi. Dla tych ostatnich zapisano szereg przedsięwzięć i uwarunkowań, które będą łagodziły i ograniczały ten wpływ, zatem bardzo istotne jest ich wprowadzenie do dokumentów realizujących plan. Bogactwo przyrodnicze województwa zachodniopomorskiego powoduje jednak, że niemożliwe jest przeprowadzenie wielu niezbędnych przedsięwzięć, a zwłaszcza liniowych elementów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej służącej poprawie spójności wewnętrznej województwa, bez popadania w konflikty z systemem obszarów chronionych lub innymi cennymi walorami środowiska. Konflikty te są możliwe do rozwiązania, lecz niosą ze sobą skutki uboczne w postaci niezrozumienia lub niechęci społeczeństwa (w tym decydentów) w stosunku do sposobów zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Poprawie sytuacji mogłoby służyć zastosowanie procedury wskazanej w art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody. Należałoby także rozważyć, czy potrzebne jest nakładanie się na siebie kilku różnych form ochrony na tym samym obszarze w sytuacji, kiedy wprowadzane ograniczenia mogą być podobne (por. art. 17, 24 i 45 ww. ustawy) oraz dążyć do znacznie bardziej szczegółowego formułowania zapisów wymaganych planów ochrony.

• Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie, a Zarząd Województwa co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym i opracowuje raport o jego stanie. W projekcie planu przedstawiono obszerny zestaw mierników i wskaźników monitoringu zmian zachodzących w przestrzeni województwa w efekcie jego realizacji. W zakresie analizy zmian zasobów środowiska przyrodniczego zaproponowano 16 wskaźników, które jednak wydają się niewystarczające dla obserwacji prognozowanych skutków środowiskowych realizacji planu, toteż zaproponowano ich uzupełnienie.

- Projekt planu zagospodarowania województwa wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zostanie poddany opiniowaniu przez właściwe organy oraz udostępniony społeczeństwu w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wykazano, że nie podlega on procedurze określonej w rodz.3 działu VI (Postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko) ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

12. MATERIAŁY WYKORZYSTANE W OPRACOWANIU

- projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
- uchwała Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XXVIII/332/06 z dnia 27 marca 2006 r. (zmieniona uchwałą nr VI/57/07 z dnia 24 kwietnia 2007 r.) o przystąpieniu do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
- *Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego* – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego – Szczecin 2010 (materiał niepublikowany)
- *Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego* – Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie – Szczecin, luty 2010
- *Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015* – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2008
- *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego* (uchwała Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XXXII/334/02 z dnia 26 czerwca 2002 r.)
- *Prognoza skutków realizacji „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego” na środowisko* – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2001
- *Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii rozwoju sektora transportu województwa zachodniopomorskiego do roku 2020”, projekt raportu* – AGROTEC Polska sp. z o.o., listopad 2009
- *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego dla projektu przedstawionego dnia 14 kwietnia 2008* – Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku, Słupsk 2008
- *Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2008* – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 2009
- *Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego. Raport za 2009 rok* – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 2009
- *Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim w roku 2008* – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 2009
- Rocznik statystyczny GUS
- Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecin* (Uchwała nr XXVIII/706/08 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 listopada 2008 r.)
- Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 listopada 2009 r. (RDOŚ-32-WOPN-6636-OSO-6-016/09/al)

- *Perspektywy Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego w kontekście wyznaczników rozwoju funkcji metropolitalnych, infrastruktury komunikacyjnej oraz transgranicznego charakteru regionu* - Międzynarodowe Stowarzyszenie Urbanistów i Planistów Regionalnych, UPAT Work Book Series, Szczecin 2009.
- Projekt SEAREG – materiały PIG, Oddział Geologii Morza w Gdańsku, wrzesień 2003
- Planowanie ochrony obszarów Natura 2000. Przewodnik Metodyczny – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2004
- J. Kondracki, *Geografia fizyczna Polski* – PWN, Warszawa 2001
- Cz. Koźmiński, B. Michalska, M. Czarnecka, *Klimat województwa zachodniopomorskiego* – Akademia Rolnicza w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2007
- K. Ziarnik, D. Piątkowska (red.), *Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 w województwie zachodniopomorskim* – Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 2008
- W. Jankowski, K. Świerkosz (red.), *Korytarz ekologiczny doliny Odry. Stan – funkcjonowanie – zagrożenia* – Fundacja UICN Poland, Warszawa 1995